

ΠΩΣ Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΤΑΦΙΑΖΕΙ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

COMMUNI ELLENOFONI DEL SUD ITALIA (SALENTO):

MARTANO, CALIMERA, MARTIGNANO, STERZIATIA, ZOLLINO, SOLETO,
CORIGLIANO, CASTRIGNANO dei GRECI, MELPIGNANO.

Ottobre 1988

Al Primo Ministro della Grecia Andrea PAPANDREU

Al Ministro dell'Istruzione

Alla Segreteria Generale dell'Emigrazione Ellenica

Alla Televisione Ellenica.

Signor Primo Ministro, Signori Ministri, Segretari Generali, Signor
Direttore della TV greca, noi ellenofoni del Sud Italia siamo ormai
l'ultimo residuo dell'ellenismo della Magna Grecia, con 50.000 abi-
tanti nel Salento e 4.000 nella Calabria.

Giocchè la lingua greca va sparendo e, fra 10 anni, quando ormai
saranno scomparsi gli ultimi vecchi che ancora la parlano, non rima-
rà più traccia della tradizione e dell'origine, ΑΙΟΥΤΑΘΕΙ, affinchè:
1-) il Ministro dell'Istruzione ci invii, al più presto, 9 maestri
che insegnino la lingua greca e che ogni centro ellenofono
abbia il suo insegnante;

2-) La Stampa METTA IN EVIDENZA i nostri LAVORI;

*Ἡ ἐπιστολὴ 8 ἑλληνοφόνων δημάρχων τῆς Ἀπουλίας,
ποὺ ζητοῦν νὰ σώσουν τὴν ἑλληνικὴ διάλεκτο, πρὸς τὴν
Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση. Ἡ ἐπιστολὴ μένει ἀναπάντητη...*

Ἡ λέξη καὶ ἔννοια «ΑΡΙΘΜΟΣ»

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 56 Αθήνα.

Τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωί έως ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης — Έκδοτης
— Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Γ. ΔΑΜΠΡΟΥ

Αγιάλεως-Μουσών 51
Παλιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία: Ατελιέ:
«Ν.ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ Η., Αθήνα, τηλ. 5221792.

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»

Καλλιόρομου 10
Μπουρνάζι, τηλ. 5726819.

- Τιμή αντιτύπου: 400 δρχ.
- Ετήσια συνδρομή: 4.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 6.000 δρχ.
- Φοιτητών: 2.500 δρχ.
- Εξωτερικοί: 50 δολλ. ΗΠΑ.

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Όλες οι συνεργασίες και τα
ταχυδρομικά έμβασματα στη
διεύθυνση:

ΔΗΜ. ΔΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
που αλλάζουν διεύθυνση, να το
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 6164:

Ένεργηστε σάν να μην υπάρχει Κράτος

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 6166:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ
ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ ΔΑΚΟΓΛΟΥ, ΓΡΗΓ. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΣ,
ΑΠ. ΓΑΤΣΙΑΣ, ΖΙΓΚΦΡΗΝΤ ΠΕΤΡΙΔΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΒΑΘΗΣ.

ΣΕΛΙΣ 6176:

Θάνατος: «Πράξις Ζωής»

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6179:

Η λέξη και έννοια «ΑΡΙΘΜΟΣ»

Η.Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6185:

Το ΕΛ και τα ισοδύναμά του

ΤΑΤΙΑΝΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΕΛΙΣ 6190:

Σκονάκια (για εξεταστές και εξεταζόμενους)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6191:

Διευρύνονται οι ενδείξεις για προϊστορική εξάπλωση της
Έλληνικής σ' όλη τη Γή

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 6203:

Σκέψεις — Κρίσεις — Προτάσεις
για τους Έλληνες της Απουλίας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΙΤΣΕΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 6210:

Ίχνος φιλότιμου

ΑΙΣΑ

ΣΕΛΙΣ 6211:

Λίγες μέρες με τους Έλληνες της Καλαβρίας

ΟΡΕΣΤΗΣ ΗΛΙΑΝΟΣ

ΣΕΛΙΣ 6224:

Πρόταση για μια «Έλληνική Γραμματική»

«ΔΑΥΛΟΣ»

ΣΕΛΙΣ 6225:

Το Πολυτεχνείο, ή «17Ν» και τα παιδιά μας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

ΣΕΛΙΣ 6229:

Έλλάς ή Αυτόφυης

ΣΠΥΡΟΣ ΝΟΝΙΚΑΣ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ:

Διαλεχτή Ζευγώλη-Γλέζου, Νίκη Γαρίδη, Σωτήρης Τρυ-
φωνόπουλος.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ:

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 6177 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
6201 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΑ: σελ. 6187 • ΧΑΡΑ-
ΚΤΗΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ: σελ. 6199 • ΔΙΗΓΗ-
ΜΑ: σελ. 6227 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 6229.

Ἐνεργήστε σὰν νὰ μὴν ὑπάρχη Κράτος

Στὴν Ἀπουλία καὶ τὴν Καλαβρία, δύο περιοχὲς τῆς Ν. Ἰταλίας, ὅπου ὁ Ἑλληνισμὸς ζοῦσε καὶ ὠμιλοῦσε ἑλληνικὰ ἄνευ διακοπῆς ἐπὶ πολλὰς χιλιάδες χρόνια, σήμερα συμβαίνουν τὰ ἑξῆς:

α') Ἡ πατροπαράδοτη ἑλληνικὴ διάλεκτος τῆς περιοχῆς περιωρίσθηκε σὲ 50.000 περίπου κατοίκους καὶ κινδυνεύει μέσα στὰ 10 περίπου προσεχῆ χρόνια νὰ ἐξαφανισθῇ πλήρως καὶ ὀριστικά.

β') Οἱ Ἑλληνόφωνοι κάτοικοι καὶ οἱ Ἰταλικὲς Ἀρχὲς καταβάλλουν συγκινητικὲς προσπάθειες νὰ τὴν διασώσουν καὶ ἀπευθύνουν δραματικὲς ἐκκλήσεις στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος νὰ συνεργασθῇ στὴν ἐπιδίωξη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

γ') Τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος ἀδιαφορεῖ πλήρως γιὰ τὴν διάσωση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας στὴ Ν. Ἰταλία.

δ') Ἑλληνες ἰδιῶτες ἀναλαμβάνουν ὡς ἄτομα πρωτοβουλίες ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ Κράτος —ὑπάρχουν καὶ ἰδιωτικοὶ σύλλογοι ποὺ ἐξαρτῶνται, κυρίως οἰκονομικά, ἀπὸ τὸ Κράτος, ἀλλ', ὡς ἐκ τούτου, αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν—, ἀλλὰ συναντοῦν μπροστὰ τους τὴν παρέλκυση ἢ καὶ ἀνοιχτὴ ἐχθρότητα τῶν ὀργάνων τοῦ Κράτους.

Τὴν λεπτομερῆ καὶ συντριπτικὴ ἐπιβεβαίωση κι ἐπαλήθευση τῶν ἀνωτέρω ἀπίστευτων γεγονότων θὰ βρῇ ὁ ἀναγνώστης στὶς ἐπομένους σελίδες τοῦ τεύχους αὐτοῦ τοῦ «Δαυλοῦ», ὅπου ἐκτὸς ἀπὸ τὶς προσωπικὲς μαρτυρίες δημοσιεύονται καὶ ἔγγραφα-ντοκουμένα ἐν φωτοτυπία. Ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ ἐπίσης νὰ ἀνατρέξῃ στὸ ἀφιέρωμα τοῦ τεύχους 98 (Φεβρουάριος 1990) τοῦ «Δαυλοῦ» μὲ τίτλο «Ὅταν τὸ Κράτος τρώῃ τὸ Ἔθνος...» καὶ τὶς καταγγελίες καὶ τὰ ντοκουμένα ἐπίσης μὲ τίτλο «Κραυγὴ ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Ἑλλάδα. — Πῶς μιὰ ἐθνικῶς νεκρὴ Ἀθήνα ἀφήνει νὰ χαθῇ ἡ πανάρχαια ἑλληνικὴ γλῶσσα στὴ Ν. Ἰταλία».

Ἀπλῶς γιὰ νὰ ἀντιληφθῇ κανεῖς τὴν ἔκταση τῆς ἀδιαφορίας, ἂν ὅχι τῆς συνειδητῆς μισελληνικῆς στάσεως τοῦ ἁθλιοῦ Ρωμαίου Κρατιδίου, ἀναφέρεται π.χ. ἐδῶ, ὅτι ἐπὶ χρόνια οἱ δήμαρχοι 8 ἑλληνοφόνων πόλεων τῆς Ἀπουλίας ζητοῦν ἐπίσημα ἀπὸ τὸν Πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδος, τοὺς

ἀρμόδιους ὑπουργοὺς ὀνομαστικῶς, τὴν Γενικὴ Γραμματεία Ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ, τὴν ΕΡΤ κ.λπ. νὰ ἐνισχύσουν τὸν ἀναμεταδότῃ τῆς ἐλληνικῆς τηλεοράσεως στὴν Κέρκυρα (ἀφοῦ ἔκαναν μάλιστα οἱ ἴδιοι τὴν ἐκτίμηση τοῦ κόστους τοῦ ἔργου), ὥστε νὰ «πιάνουν» οἱ Ἑλληνόφωνοι στὰ σπίτιά τους τὶς ἐκπομπές στὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα — τρόπος ὁ ὁποῖος, ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς ἄσχετους, εἶναι προφανὲς ὅτι εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος, ὁ ἀπλούστερος, ὁ ἀποτελεσματικώτερος καὶ ὁ οἰκονομικώτερος γιὰ τὴν μαζικὴ ἐνίσχυση τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας. Τὸ Ρωμαῖκο Κράτος μὲ ἐτήσιο προϋπολογισμό 4,5 τρισεκατομμύρια ἀρνεῖται νὰ καλύψῃ τὸ κόστος, ποὺ εἶναι 4,5 ἑκατομμύρια ἐλληνικὲς δρχ. — καί, τὸ χειρότερο, μὲ τὸ νὰ εἶναι τὸ ἴδιο ἰδιοκτήτης τοῦ ἀναμεταδότῃ, γίνεται ἐξ ἀντικειμένου ἀπαγορευτικὸ γιὰ ὅποιονδήποτε τρίτον, ποὺ θὰ ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ μὲ δικά του ἔξοδα τὸ ἔργο... (!!!).

Ὁ «Δαυλὸς» ἔχει ἀπαλλαγῇ πιά ἀπὸ κάθε αὐταπάτη καὶ ψευδαίσθηση: Γνωρίζει πολὺ καλά, ὅτι ἀπὸ τὸ Ρωμαῖκο Κράτος, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ στὴν ἐπιβίωση καὶ προαγωγή τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς ἔθνους, ὡς Γλώσσας κ.λπ., δὲν ἔχει νὰ περιμένη κανεὶς παρὰ μόνον ἀδιαφορία καὶ συχνότατα συνειδητὲς-σχεδιαζόμενες-προγραμματιζόμενες μισελληνικὲς ἐνέργειες ἢ παραλείψεις ἐνεργειῶν. Τὸ νὰ «μασᾶμε τὰ λόγια μας» στὸ θέμα αὐτὸ θὰ ἦταν πιά ἄχρηστο, ἂν ὄχι συνηθισμένη...

Δὲν μένει λοιπὸν παρὰ τὸ ἐξῆς: Ἄν ὁ Ἑλληνισμὸς παραμένῃ ἀκόμη ὑπαρκτὸ ἱστορικὸ μέγεθος (ἂν δὲν εἶναι ἱστορικὰ νεκρὸς, νὰ δείξῃ), ὡς ἐπὶ μέρους ἀτομικότητες καὶ ὡς ἐπὶ μέρους ἰδιῶτες, ἀποκλειομένης οἰασδῆποτε —καταστρεπτικῆς ὅπωςδῆποτε— ἀναμίξεως τοῦ... Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὅτι ζῇ καὶ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ἐπίβωσή του ὡς Ἑλληνισμοῦ, ἐνεργώντας σὰν νὰ μὴν ὑπάρχῃ Ἑλληνικὸ Κράτος. Ὅσοι Ἕλληνες παραμένουν ζωντανοὶ θὰ βροῦν στίς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν, τί πρέπει νὰ κάνουν· ἢ θὰ βοηθηθοῦν, ὥστε νὰ καθορίσουν οἱ ἴδιοι δικoὺς τους τρόπους ἐνέργειας.

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Γιατί στους λεξαρίθμους ισχύει τὸ μονοψήφιο ἄθροισμα

Κύριε διευθυντά,

Ἀπὸ φίλους ἀναγνῶστες τοῦ «Δαυλοῦ» ἐκφράσθηκαν μερικές ἀπορίες καὶ διατυπώθηκαν συγκεκριμένες ἐρωτήσεις γιὰ τὸν τρόπο πὺ μεταχειρίζομαι τοὺς «λεξαρίθμους» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στὶς δημοσιευθεῖσες μελέτες μου στὸ «Δαυλὸ» (τόμοι 1988, 1989 καὶ 1990). Οἱ συγκεκριμένες ἐρωτήσεις περιστρέφονται σὲ δύο θέματα:

α) Γιατί ἄλλοι ἐρευνητὲς γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ συνωνύμων λέξεων ἢ ἐννοιῶν χρησιμοποιοῦν τοὺς λεξαρίθμους ὡς πολυψηφίους ἀριθμούς, ἐνῶ ἐγὼ χρησιμοποιῶ γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ τὸ μονοψήφιο ἀθροιστικὸ ὄριο αὐτῶν, ἀναζητῶντας τὶς βαθύτερες φιλοσοφικὲς ἐννοιες πὺ ὑποκρύπτουν ὠρισμένες συμβολικὰ πλασμένες λέξεις;

β) Καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, γιατί θεωρῶ καὶ περιορίζω ὡς μονοψηφίους ἀριθμούς μόνο τοὺς δέκα ἀρχικοὺς καὶ ὄχι ὄλους τοὺς ὑπολοίπους, πὺ προέρχονται ἀπὸ ὄλο τὸ πεδίο τῶν ἀριθμογραμμάτων (ἀπὸ τὸ Α ἔως τὸ Ω), πὺ κι' αὐτὰ ἐπίσης εἶναι μονοψήφια;

Οἱ ἀνωτέρω ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίες εἶναι σήμερα ἀπόλυτα δικαιολογημένες καὶ ὀρθῶς διατυπώνονται. Ἀναφέρομαι στὸ σήμερα, γιατί δυστυχῶς δὲν πρόλαβε ἀκόμα νὰ κυκλοφορήσῃ ὁ τέταρτος τόμος τῆς μελέτης μου «*Ὁ Μυστικὸς Κώδικας τοῦ Πυθαγόρα*» κ.λπ., ὅπου ξεκαθαρίζονται πολλὰ σκοτεινὰ ἐνδεχομένως σημεῖα καὶ αἶρονται οἱ ὑπάρχουσες ἀπορίες. Γι' αὐτὸν τὸ λόγον αἰσθάνομαι ὑποχρεωμένος νὰ διευκρινίσω τὰ ἐπίμαχα αὐτὰ σημεῖα, ὅσο εἶναι δυνατό σαφέστερα, στὸν περιορισμένο χῶρον μιᾶς ἐπιστολῆς.

Κατ' ἀρχὰς πρέπει νὰ διευκρινίσω ἓνα πολὺ σοβαρὸ ἱστορικὰ βεβαιωμένο γεγονός, τὸ ἐξῆς: Εἶναι γνωστὸν, ὅτι κάθε γράμμα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου παρίστανε, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν βρισκόταν εἴτε στὴν ἀρχὴ εἴτε στὴ μέση εἴτε στὸ τέλος μιᾶς ἀριθμολέξεως, πάντοτε τὸ αὐτὸ πλῆθος μονάδων, ἐν ἀντιθέσει μὲ τὰ σημερινὰ ἰσχύοντα, ὅπου κάθε σύμβολο τῶν παγκοσμίων ἀριθμῶν μπορεῖ νὰ δηλῶνῃ καὶ διαφορετικὲς μονάδες, ἀνάλογα μὲ τὴ θέσι πὺ κατέχει σὲ κάποιον ἀριθμὸ. Π.χ. τὸ ἀριθμόγραμμα Δ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων παρίστανε πάντοτε τὸν ἀριθμὸ τῶν τεσσάρων μονάδων, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὑρίσκετο. Τὸ ἀντίστοιχο ὅμως σημερινὸ σύμβολο 4 (τέσσαρα) ἄλλοτε παριστάνει τὸ πλῆθος τῶν τεσσάρων μονάδων, ἄλλοτε τῶν σαράντα μονάδων, ἄλλοτε τῶν τετρακοσίων μονάδων κ.λπ., ἀνάλογα μὲ τὴ θέσι πὺ κατέχει στὸν πολυψηφίον ἀριθμὸ. Αὐτὸς ὁ κανὼν λέγεται στὴν ἀριθμητικὴ «*θεσιακός*». Τέτοιος ὅμως κανὼν δὲν ἴσχυε στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα. Ὁ κανὼν αὐτὸς παρουσιάσθηκε, ὅπως μᾶς βεβαιώνει στὴν «*Παγκόσμια Ἱστορία τῶν Ἀριθμῶν*» ὁ G. Ifrah, τὸ 5ον αἰ. μ.Χ. Μέχρι τότε ἴσχυε ὁ κανὼν τῆς παραθέσεως τῶν ἀριθμογραμμάτων μὲ τὴν ἐννοια τοῦ ἀθροίσματος τῶν μονάδων. Ἔτσι λοιπὸν ἡ συνολικὴ ἀξία τοῦ ἀριθμογράμματος ΔΑΥΛΟΣ κατὰ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ θὰ ἦταν ἴση μὲ ΨΕ' = 705 μονάδες, ἐνῶ σήμερα

τὸ ἴδιο θὰ ἔχη 813.900 μονάδες. Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν ἐρευνητῶν χρησιμοποιοῦν ἀβασάνιστα τὸν σημερινὸν ἰσχύοντα «θεσιακὸ κανόνα» ἐφαρμόζοντάς τον στὴν ἀρχαία ἐποχὴ βρίσκονται ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου.

Σχετικὰ δὲ μὲ τὸ δεύτερο ἐρώτημα ἀναφέρω τὰ ἑξῆς: Τὸ ἀριθμητικὸ σύστημα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων χρησιμοποιοῦσε τὴν δεκαδικὴν βάσι, ἐν ἀντιθέσει μὲ ἄλλους ἀρχαίους λαοὺς, ποὺ εἶχαν μετρικὰ συστήματα μὲ ἐξηκονταδικὴ ἢ δωδεκαδικὴν βάσι κ.λπ. Οἱ κατὰ καιροὺς δημοσιευθεῖσες στὸν «Δαυλὸ» μελέτες μου προέρχονται ἅμεσα ἢ ἔμμεσα ἀπὸ Πυθαγόρειες δοξασίες. Μιὰ σπουδαιότατη Πυθαγόρεια δοξασία, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παραδοχὴ τῆς δεκαδικῆς βάσεως ἀριθμήσεως, ἦταν καὶ τὸ «πιστεύω» τῶν Πυθαγορείων ὅτι οἱ πέρα τοῦ δέκα ἀριθμοὶ σχηματίζονται ἀπὸ ἀνακύκλησι τῶν δέκα ἀρχικῶν τοιούτων, πρᾶγμα ποὺ μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα εἶναι ὀφθαλμοφανές, γι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγο προσέδιδαν στοὺς δέκα ἀρχικοὺς ἀριθμοὺς βαθύτερες συμβολικὲς ἐννοιες, δημιουργήσαντες συγχρόνως τὴν βάσιν τῆς μοναδικῆς καὶ ἀνεπανάληπτης ἐπιστήμης τῆς Ἀριθμοσοφίας. Συνεπῶς οἱ δέκα ἀρχικοὶ ἀριθμοί, κατὰ Πυθαγόραν, ἦσαν τὸ ἅπαν, ποὺ περιεῖχαν τὰ βαθιὰ φιλοσοφικὰ νοήματα, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι καὶ νέοι ἐρευνητὲς τῶν Πυθαγορείων (Πορφύριος, Ἰάμβλιχος κ.λπ.).

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι ἡ παρ' ἐμοῦ ἀναζήτησι τῶν κρυπτομένων βαθύτερων ἐννοιῶν τῶν εἰδικῶν πλασμένων συμβολικῶν λέξεων ὀρθῶς ἀκολουθεῖ τὴν ἀναζήτησι τοῦ κατωτάτου ἀθροιστικοῦ ὁρίου τῶν ἀριθμολέξεων, διότι κατὰ Πυθαγόραν αὐτοὶ οἱ ἀρχικοὶ δέκα μονοψήφιοι ἀριθμοὶ μόνον εἶχαν βαθιὰ φιλοσοφικὴ ἐννοια. Πέρα δὲ τῶν ἄνω ὁ κανὼν τῆς εὐρέσεως τοῦ κατωτάτου ἀθροιστικοῦ μονοψηφίου ὁρίου εἶναι κατὰ τὴν ἀντιθέσει τῆς ἀνάλυσι, τὸν ὁποῖον μάλιστα κανόνα χρησιμοποιεῖ στὸν ἔλεγχον τῶν πράξεων τοῦ πολλαπλασιασμοῦ.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενίαν
Ἰπποκράτης Π. Δάκογλου

Πολιτικὸς Μηχανικὸς
Ἀετιδέων 14, 155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ

Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ οἱ Ἑβραῖοι

Κύριε διευθυντά,
Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας τῆς Εὐρώπης» ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γράψω τὰ ἀκόλουθα:

Ἀνέγνωσα πρό τινων ἡμερῶν εἰς ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐκδοχὴν, ὅτι ὀπισθεν τοῦ ζητήματος αὐτοῦ εὐρίσκεται πιθανῶς *Σιωνιστικὸς δάκτυλος*. Προσωπικῶς οὐδεμίαν τρέφω προκατάληψιν ἢ μῖσος πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἑβραίων ἢ Ἰουδαίων ἢ Ἰσραηλιτῶν. Ἀπ' ἐναντίας αἰσθάνομαι θαυμασμὸν πρὸς τὸν λαὸν τῆς Βίβλου, τὸν δεύτερον τοιοῦτον καὶ μόνον, μετὰ τοὺς Ἑληνας, ἐπιζῶντα μέχρι σήμερον ἐκ τῶν ἀρ-

χαίων ἐνδόξων λαῶν περὶ τὴν ἀνατολικὴν λεκάνην τῆς Μεσογείου· διὰ δύο κυρίως λόγους. Πρῶτον μὲν, διότι «ὕλοποίησαν» ἐπὶ τέλους ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν «Μεγάλην Ἰδέαν» ἀνασυγκροτήσαντες μετὰ δύο περίπου χιλιετίας τὸ Κράτος τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ κοιτίδα. Ἐπειτα, καὶ ἀκόμη περισσότερον, διότι ἀνέστησαν ἐκ νεκρῶν καὶ ἐπανεφέραν εἰς τὴν ζωὴν τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἐθνικὴν γλῶσσαν, οὐχὶ καὶ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐλάλουν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ τὴν Ἑβραϊκὴν τῆς *Πεντατεύχου* τοῦ Μωϋσέως, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ μεταξύ, ἐν τῇ δια-

σπορά και ταῖς περιπετεῖαις, εἶχον ἐπὶ ἀκόμῃ μακρότερον χρόνον πλήρως ἀπολέσει· διαψεύσαντες οὕτως ἑκτὸς ἄλλων καὶ αὐτὸν τὸν Ἀδαμάντιον Κοραῖν, ὁ ὁποῖος εἰδικῶς περὶ τῶν γλωσσῶν εἶχεν ἀποφανθῆ ὅτι «οἱ νεκροὶ δὲν ἀνίστανται». Ἰδοὺ ὁμως ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑβραϊκὴ ἀνέστη καὶ χρησιμοποιεῖται σήμερον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν περιοχὴν των. Εἶναι λοιπὸν ὄντως ἄξιοι θαυμασμοῦ ὡς πρὸς τοῦτο, ἴσως δὲ ἐν μέρει καὶ μιμησεως.

Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν ἀνὰ τὸν κόσμον διαπρεπεῖς Ἑβραῖοι ἀκραιφνεῖς φιλέλληνες, μερικοὺς δ' ἐξ αὐτῶν ἡτύχησα κάποτε νὰ γνωρίσω προσωπικῶς ἢ διετέλεσαν, ὡς ὁ P. M. Schuhl, διδάσκαλοί μου. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Διόδωρος ἐδήλωσε προσφάτως, ὅτι μεταξὺ τῶν πολλῶν μηνυμάτων συμπαράστασεως καὶ συμπαθείας, ἅτινα δέχεται διὰ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις τεκταινόμενα, ὑπάρχουν τὰ προερχόμενα ἐξ Ἑβραϊκῶν ἰδρυμάτων ἢ προσωπικοτήτων. Ἐπίσης εἶναι βέβαιοι, ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι γηγενῶν καὶ ἐλληνοφώνων Ἑβραίων φαίνονται ὅτι συναισθάνονται συγχρόνως καὶ ὡς Ἰουδαῖοι καὶ ὡς Ἕλληνες. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι, νομίζω, ἀναμφισβήτητα.

*

Ἀλλ' ἕτερον ἐκάτερον. Διότι τὸ ἔθνος τῶν Ἑβραίων ἀρχαίῳθεν συνεκέντρωσε πλῆθος φρικτῶν παραπόνων, δικαίων ἢ ἀδίκων, ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Διὰ νὰ μὴ ἀνέλθωμεν μέχρι τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν ἐλευθερωταὶ των, ἡ τῶν Φιλισταίων, ταῦτα ἀνάγονται τοῦλάχιστον μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν Μακκαβαίων καὶ Ἀντίοχου τοῦ Δ'. Κυρίως ὁμως ἡδίκησεν αὐτοὺς, ὡς πιστεύουν, τὸ Βυζάντιον, τὸ ὁποῖον, ἰδίως κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγάλης ἀκμῆς του, οὐ μόνον ἐκαυχᾶτο κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς μεταπτώσεως (πρβλ. Ἄνναν Κομνηνὴν ἐν τῇ «Ἀλεξιάδι»), ὅτι εἰς αὐτὸ περιῆλθον ἐκ Δυσμῶν (= Παλαιᾶς Ῥώμης) τὰ σκῆπτρα τῆς Οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ πρὸς Ἀνατολὰς ἀφῆρεσε δι' ἑαυτὸ ἀπὸ τὸν λαὸν τῆς Βίβλου τὸν τίτλον τοῦ «Περιουσίου Λαοῦ». Ἀναρίθμητοι ἕκτοτε δεινὰ ἀραὶ ὑ-

πάρχουν μέχρι σήμερον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἡμῶν ὕμνοις ἐναντίον ἐκείνων, «οὓς ἔθρεψε τὸ μάννα». Δυνάμει τοῦ περὶ ἀμοιβαιότητος τῶν συμπαθητικῶν καὶ ἀντιπαθητικῶν συναισθημάτων νόμου τῆς Ψυχολογίας βαθὺ ἀνεπτύχθη ἐκατέρωθεν μῖσος. Τοῦτο διακρίνει οὐ μόνον τὸν ἄπλοον λαόν — διότι εἶναι οὐχὶ ἁπλῶς θρῦλος ἀλλὰ γεγρονὸς ἱστορικὸν ἀναμφισβήτητον, ὅτι Ἑβραῖοι διέσυραν, ἐν κυριολεξίᾳ, νεκρὸν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γρηγόριον Ε' ἀνὰ τὰς ἀγυῖας τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ποῖος ὁ λόγος; — ἀλλὰ καὶ μεγάλην μερίδα τῆς Πνευματικῆς Ἠγασίας.

*

Πρὸ εἰκοσαετίας σχεδὸν ἀνέγνωσα ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει μικρὸν σύγγραμμα τοῦ διασήμου φιλοσόφου, Καθηγητοῦ ἐν Σορβόνη, Λένι-Strauss, εἰσηγητοῦ τῆς Δομικῆς Φιλοσοφίας ἢ *Στροκτουραλισμοῦ*. Τὸ θέμα τοῦ ἀνεφέρετο εἰς τοὺς λαούς, ὅσοι κατὰ καιροὺς συνέβαλον ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Παγκοσμίου Πολιτισμοῦ. Τὸ ἐμελέτησα μετ' ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Μετ' ἐκπλήξεως διεπίστωσα ἐν τέλει, ὅτι οὐδαμῶς ἐν αὐτῷ ἐγίνετο, οὐδ' ἄπαξ, μνεῖα τοῦ ὀνόματος τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς συντελεστῶν εἰς αὐτόν· οὔτε βεβαίως τῶν Μεσαιωνικῶν. Ζῶν τότε ἐπίλεκτος φίλος δημοσιογράφος μοῦ ἔδωσε τὴν κατὰ τὴν γνώμην του ἐπεξηγησιν. Ὁ Cl. Lénie-Strauss ἦτο πράγματι, ὡς καὶ τὸ ὄνομά του ἐν μέρει ἐνδεικνύει, Ἑβραῖος κατὰ τὸ θρήσκευμα. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη, ὅτι ἡ πρὸ δεκαετίας περίπου γενομένη καὶ ἀπορριφθεῖσα τελικῶς τότε πρότασις περὶ καταργήσεως τῆς μέχρι σήμερον ἐπικρατούσης διεθνῶς ἐν τῇ Ἱατρικῇ Ἐπιστήμῃ Ἑλληνικῆς Ὁρολογίας ἦτο ὡσαύτως Ἰουδαϊκῆς προελεύσεως. Νῦν γεννᾶται αὐτομάτως τὸ ἀκόλουθον ἐρώτημα: Μήπως καὶ κατὰ τὸ ἀνακῦναν προσφάτως ζήτημα ἰσχὺ κατὰ ἀνάλογον: Μήπως δηλ. ἀληθεύῃ ἡ εὐρέως κυκλοφορούμενη εἰκασία, ὅτι καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς «*Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας τῆς Εὐρώπης*» κ. Jean-Baptiste Duroselle τυγχάνει ἐπίσης Ἑβραῖος κατὰ τὸ

θρήσκευμα; "Η, ἂν ὄχι, ὄργανον τοῦ Ἑβραϊσμοῦ;

*

Θά ἦτο ἴσως κρίμα, ἔὰν οἱ δύο ἐπιζῶντες περὶ τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον ἀρχαῖοι καὶ ἀνάδελφοι λαοί, οἱ ὑπὸ τινων (E. Renan, W. Churchill κ.ἄ.) μετὰ θαυμασμοῦ ἢ ἀπορίας συγκριθέντες, ὑπ' ἄλλων (H. Kohn) θεωρηθέντες ὡς οἱ πρῶτοι τῆς ἰδέας τοῦ Ἰθθνους δημιουργοί, ὑπὸ τρίτων δὲ καὶ

σήμερον ἐκλαμβάνόμενοι ὡς οἱ πλέον ἐπικατάρατοι τῶν λαῶν, ἐξακολουθήσουν, ἐν τῷ μέσῳ ἢ ταῖς παρυφαῖς τῆς Ἀραβικῆς καὶ Μουσουλμανικῆς πλημμυρίδος καὶ τῆς ἀπειλῆς ἀναφλέξεως τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἀντιμάχωνται πρὸς ἀλλήλους θανασίμως.

Μετὰ τιμῆς

Γρηγόριος Ι. Οἰκονομάκος

Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων
Πατησίων 177, Ἀθῆναι

Τί ζητοῦν οἱ Ἀλβανοί; (Ἀπάντηση στὸν κ. Α. Καραντῆ κ.ἄ.)

Κύριε διευθυντά,

Σὰς εὐχαριστῶ, ποῦ μοῦ δίνετε τὴν εὐκαιρία μέσα ἀπὸ τὶς φιλόξενες σελίδες τοῦ ἀγαπητοῦ «Δαυλοῦ» ν' ἀπαντήσω στὴν ἐπιστολὴ τοῦ κ. Α. Καραντῆ «Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ στὰ Ἀλβανικά» [«Δαυλὸς» τ. 105, σελ. 5980] «*χάριν τοῦ διαλόγου*», ὅπως κι ἐσεῖς σημειώνετε, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ γίνῃ ἕνα φανέρωμα τῶν κινήτρων μιᾶς πολὺπλευρης ἀδικῆς ἐπίθεσης ἐναντίον μου, ἐπειδὴ τόλμησα νὰ πῶ (= νὰ ἀποκαλύψω) ὅχι κάτι «δικό μου», ἀλλὰ αὐτὸ ποῦ ἔχει καταγραφῆ ἀπὸ τὸν κορυφαῖο ἐρευνητὴ Α. Κίρχερ ὡς ὄνομα τοῦ Θεοῦ στὰ χεῖλη τῶν Ἀλβανῶν: *Bogo*.

Ἐπειδὴ ὅλα εἶναι πιθανά, καὶ μπορεῖ νὰ κατηγορηθῶ ἀκόμη (ποιοὺς ξέρετε...) ὅτι «τὰ βγαλα ἀπ' τὸ μυαλό μου», θὰ μὲ ὑποχρεώσετε, κ. διευθυντά, ἂν παραθέσετε τὴν φωτοτυπία ποῦ σὰς στέλνω καὶ μοῦ χορηγήσετε λίγο περισσότερο «χώρο» τοῦ συνήθους γιὰ τὶς ἐπιστολές. Συγχωρέστε με ἐπίσης, ποῦ σ' αὐτὴ τὴν «περίεργη» ὑπόθεση ἐπέλεξα νὰ ἀπαντήσω «ρωτώντας».

Λοιπόν, ἀγαπητέ μου κ. Καραντῆ, ἐπειδὴ ἰσχυρίζεσθε προφανῶς δικαίως ὅτι «... δὲν μπορῶ ὅμως στὰ ὅρια μιᾶς ἐπιστολῆς νὰ δώσω τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ βιβλιογραφία» (ἔτσι λέτε), σὰς προ(σ)καλῶ γιὰ κάτι περισσότερο: Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν ὑπόδειξή σας νὰ διαβάσω τὰ βιβλία τοῦ κ. Α. Κόλλια [ἐκείνου ποῦ «... ἴσως ὑπέπεσε σὲ ὀλίσθημα ἐξαιτίας τοῦ «ἐνθουσιασμοῦ», ἐνὸς ἐνθουσιασμοῦ ποῦ τοῦ μετέδωσε πιθανῶς ὁ Δ. Καρδαῖς, ποῦ πρῶτος

ἔγραψε: «Ἡ Ἀρβανίτικη γλῶσσα εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν θεῶν, ποῦ ἀναφέρει ὁ Ὀμηρος» καὶ σὰν τέτοια ὑπονοεῖται φυσικὰ ἡ πανάρχαια Πελασγικὴ γλῶσσα, ἡ γλῶσσα τῶν ἀνθρώπων ποῦ ὀνομάτισαν τοὺς θεοὺς καὶ τὶς λατρεῖες. Βέβαια οἱ Ἀλβανοὶ ἀποτελοῦν πιθανώτατα Ἑλληνο-Πελασγικὸ φύλο, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι λαοὶ τῆς παραμεσογείου εὐρύτερης περιοχῆς, τῆς κατὰ Ξ. Λίβαν «Αἰγίδος». Ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅμως αὐτὸ μέχρι νὰ πιστεύουμε ὅτι ἡ Ἀρβανίτικη γλῶσσα ἀποτελεῖ ὄργανο, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνθρωποι δημιούργησαν τὸν ἀνεπανάληπτο ἐκεῖνο πανάρχαιο πολιτισμό, ξεπερνᾷ κάθε ὄριο ἀφελείας. Γιατί ἡ δημιουργία ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ ἀπαιτεῖ καὶ τὴν ἀνάλογη γλῶσσα, καὶ ὁ καθένας ἀντιλαμβάνεται ὅτι μιὰ τέτοια γλῶσσα δὲν μπορεῖ σὲ καμμιά περίπτωσιν νὰ ἔναι ἡ Ἀρβανίτικη, ποῦ σημειοδοτεῖ καθυστέρηση καὶ πτωχείαν σημαντική...» δὲς: «Δαυλὸς» τ. 95, Νοέμβρ. 1989, σελ. 5445, Σαράντος Πάν], ἂν καὶ στὸ σημεῖο αὐτὸ «... τὸ μόνο ποῦ μπορεῖτε νὰ μοῦ πεῖτε...», δὲν χρειάζεται νὰ μοῦ τὸ πεῖτε. Ἦδη ἔχω ἀσχοληθεῖ (δὲς «Δαυλὸς» τ. 82, Ὀκτ. 1988, σελ. 4627 γιὰ τὸ Diell, Djell, Δήλος, δειελος, ἡλιος, δειλινός, ἐπιδειελος κ.τ.λ.). Γνωρίζω τὴν ὑπαρξὴ αὐτῆς τῆς λέξης στὴν «ἀλβανική» καὶ προφανῶς εἶμαι σὲ θέση νὰ ξέρω πολὺ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ποῦ ἔγραψα. Κατὰ τὰ φαινόμενα θέλετε νὰ ἐπιμένετε, ὅτι ἡ ἐλλ. λ. Δίας προέρχεται ἀπ' τὴν ἀλβανική, τὴν ὁποία προφανῶς ἀποδέχεσθε ἀρχαιοτέρᾳ τῆς ἐλληνικῆς, καθότι συμφωνεῖτε (ὁ-

Tetragrammaton

Der vierbuchstabige Gottesname der einzelnen Völker und Sprachen					
Abessinier	Agzi	Germanen	Gott, guth	Ormusen	Alai
Aden	Illi	Georgier	Moti	Paraguay	Piur, Pino
Αίγυπτος	Toth, Teut	Γriechen	Teos	Parsen	Bila
Albanier	Bogo	Gymneoph.	Tara	Peloponnes.	Deos
Angola	Anup	Hebräer	JHVH	Perser	Sipl, Syrl
Araber	Alla	Hesperiden	Agad	Peruaner	Zimi
Armenier	Abyd	Hibernier	Dieh, Diah	Philippinos	Mora, Mara
Assyrer	Adad	Illyrer	Boog	Philosophen	Abda
Αἰθιοπία	Abyd	Indianer	Tusa, Tura	Phrygier	Zeut, Zent
Belgier	Goed	Irländer	Gudl	Polen	Boog
Bethulie	Sila	Japaner	Zaca	Samaritaner	Tios
Böhmen	Bueg, Burg	Kabbalisten	Agla	Russen	Pola
Boëter	Aris	Kalifornier	Solu	Sarazenen	Agdi, Abdi
Brahmanen	Pora	Kanadier	Biud	Schotten	Goot
Cambos	Miri	Kopten	Teos	Spanier	Dios
Caramanen	Suna	Kreter	Deos	Tataren	Anot
Chaldäer	Hava	Lateiner	Deus	Thrazier	Kalo
Chilenen	Xana, Hana	Magier	Crsy	Tibeter	Gena
Chinesen	Teli	Maltesen	Obra	Türken	Aydy
Congolosen	Aneb, Anab	Mauren	Alla	Ungaren	Bogy
Engländer	Go(o)d	Melindah	Abag	Zalia	Bora
Equadorianer	Hoba, Hobo	Mesopotam.	Ella	Zelamiten	Para
Etrusker	Esar	Mexikaner	Bosa	Zyrenaika	Popa
Franzosen	Dieu	Mongolen	Alli		

Quelle:
 Athanasius Kircher, Oedipi Aegyptiaci Theatrum Hieroglyphicum, Rom 1654, 3 Bände. — Dort findet sich in Band II, Seite 287, eine graphische Übersicht mit den oben genannten Gottesnamen und der Überschrift: Speculum Cabalae mysticae, in quo omnia, quae Hebraei de nomine dei tetragrammato arcane retulerunt, eos ad nomen Messiae Jesu respexisse demonstratur. Omnes quoque mundi nationes nomen dei non sine mysterio 4 litteris enunciare docetur. (= Spiegel der mystischen Kabbalah, in dem erwiesen wird, daß die Hebräer mit allem, was sie über den vierbuchstabigen Namen Gottes in geheimer Lehre lehrten, sich auf den Namen des Messias Jesus bezogen. Auch zeigt sich, nicht ohne geheime Bedeutung, daß alle Völker der Welt den Namen Gottes mit 4 Buchstaben ausdrücken).

πως λέτε) και με το ἄρθρο τοῦ κ. 'Ηλιανού («Δαυλός» τ. 98), ὁ ὁποῖος στήν σελ. 5626 παραθέτει τήν διακήρυξη τοῦ 'Αρβανίτικου Συνδέσμου τῆς 'Αθήνας (1897), ὅπου λέγεται και τὸ γαργαλιστικό: «... 'Ο "Ελληνας, πρὶν γίνοι 'Ελληνας, ἦταν 'Αρβανίτης, δηλαδὴ Πελασγός... "Ελληνας θὰ πεῖ 'Αρβανίτης πολιτισμένος...». Πρωτῶ, κ. Καραντή: — Θὰ τὴν ὑπογράφατε και σήμερα ἐσεῖς προσωπικά αὐτὴ τὴν διακήρυξη ὡς «'Αρβανίτης», πού λέτε ὅτι εἰστε;..

Τώρα, γιὰ τὸ πόσο τελικά εἰστε «σίγουρος» —ὅπως λέτε— ὅτι ἄλβανοι και Ἕλληνες εἶναι ἕνας λαὸς ὁμαίων και ὁμόρριζος» ἐ-

γὼ ἔχω τὶς ἐπιφυλάξεις μου, διότι ἀντιλαμβάνομαι ὅτι πρεσβεύετε τὴν θεωρία «τῶν κλάδων» στὸ σημεῖο αὐτό, πού κατ' ἐμὲ εἶναι κατασκευάσμα τῶν ἐξουσιαστῶν μετὰ τὰ κάλπικα «εὐρωπαϊκὰ» ὀνόματα και κουλτούρα «made in Babylon». Καὶ εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ἀπὸ ἐπιστημονικὸ «χόμπυ» ψάχνω τὰ ὀνόματα τῶν πάντων, εἴτε θεῶν εἴτε ἀνθρώπων (δὲς ἄρθρα μου στὸ «Δαυλὸ» τ. 80-81, 82, 86, 89, 97: «Γιατὶ τὸ ὄνομα τῆς θεότητος εἶναι τετραγράμματο σ' ὅλες τὶς γλώσσες;», ἀπ' τὸ ὁποῖο ξεκίνησε και ὁ παρὼν διάλογος). Τὸ ὄνομα ὡστόσο τοῦ κ. Καλατζῆ δὲν τὸ ἔψαξα «γιὰ πλάκα». Τὸ ἔ-

ψαζα ἐπίτηδες γιὰ κάποιον συγκεκριμένο λόγο: Ἐπειδὴ ὁ κ. Κ. ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ ἀκραιφνοῦς πατριώτου κ. Μπογδανόπουλου, γιὰ νά... ἐπιτεθῇ στὴν ἐθνικὴ του συνειδηση (!) [δὲς ἐπιστολὴ μου στὸν «Δαυλὸ» τ. 102, Ἰούν. 1990 σελ. 5855 καὶ τοῦ κ. Δ. Καλατζῆ τ. 100, Ἀπρ. 1990, σελ. 5763]. Τοῦ ἔκανα κι ἐγὼ κάτι ἀνάλογο, γιὰ νά δοῦμε ἂν τοῦ ἀρέσῃ. Ἐσεῖς ὅμως δὲν πρέπει νά ἔχετε τέτοιο φόβο, ὥστε μιὰ ὁλόκληρη ἐπιστολὴ νά περικλείετε στὸ ὑστερόγραφό Σας, προτρέχων, μὴν τύχη καὶ Σᾶς ψάξουμε τὸ ὄνομα.

Δὲν ξέρετε ὥστόσο, γιὰ τὸ χωριὸ *Καραντᾶς* ὀνομάστηκε ἔτσι —ὑποθέτω— κι ἐδῶ, ἂν ἔχω τὴν ἀδειὰ Σας, μπορῶ νά βοηθῶ —μὲ κάθε ἐπιφύλαξη—, κ. (Σ)αράντη, [Σ=Κ, Κ-αράντ-α / Σ-αράντ-α (Ἱεροί Σαράντα, ὑπάρχουν καὶ στὴν Βόρειό μας Ἡπειρο — ὅχι Ν. Ἀλβανία!)]...

Καλὰ κάνετε καὶ ρωτᾶτε τὸν παπποῦ καὶ τὴν γιαγιά Σας. Καὶ σωστὰ Σᾶς εἶπαν, ὅτι οἱ μόνες λέξεις ποὺ γνωρίζουν αὐτοὶ γιὰ τὸν Θεὸ εἶναι *Περένδι-α* καὶ *Ζώτ-ι*. [Εἰδικὰ γιὰ τὸ *Περένδια* / *Διπάτυρος*, δὲς ἄρθρο μου στὸν «Δαυλὸ» τ. 89, σελ. 5093: «*Ταξίδι πρὸς τὴν λ. πατῆρ*»]. Ὅμως, ἀγαπητὲ κ. Καραντῆ, δὲ συμφωνεῖτε μαζί μου ὅτι ἀσφαλῶς οἱ ἀξιολέξαστοι παπποὺς καὶ γιαγιά Σας δὲν γνωρίζουν ὅλες τὶς λέξεις τῆς Ἀλβανικῆς; — Πῶς ἀγνοεῖτε ἀκόμη, ὅτι γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ δὲν ἐπαρκοῦν τὰ «ἀπλᾶ» λεξικά, ἀλλὰ χρειάζονται ἐτυμολογικὰ λεξικά καὶ *θησαυροὶ* λέξεων μιᾶς γλώσσας ἢ καὶ διαλέκτων τῆς; Εἶναι φυσικὸ ἔξ ἄλλου, ὅτι τὶς λέξεις π.χ. ποὺ περιέχει τὸ «Λίντελλ-Σκῳττ» δὲν θὰ τὶς βρῆτε σὲ ἓνα ἀπλὸ λεξικό. Τὸ πολὺ-πολὺ τὰ διάφορα λεξικά νά ἔχουν καμμιά πενηνταριὰ χιλιάδες λέξεις (τὰ πολὺ καλὰ ἔξ αὐτῶν). Οἱ γλώσσες ὅμως ἔχουν ἑκατοντάδες χιλιάδες καί, προκειμένης τῆς Ἑλληνικῆς, ἑκατομμύρια λέξεις. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ποὺ τὶς «μαζεῦει», ἔχει σταματήσει κάπου στὸ Δ, ἂν δὲν κάνω λάθος. (Κάποιος ποὺ ξέρει, ἂς μᾶς πῇ τί γίνεται μ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση...).

Ἐν πάσῃ περιπτώσει Σᾶς παραπέμπω στὸ *Ἐτυμολογικὴ Τσεσκή Σλαβὰρ Ρούσ-*

καβο Γιαζικά τοῦ Μ. Φάσμερ, Α' τόμος σελ. 181-183, ὅπου ρίζτε μιὰ ματιὰ στὰ λήμματα *ΒΟΓ* (μπόγκ), *μπογκαντέλνια*, εἰδικὰ στὸ *μπογκάτῆ*, *μπογκατίρ*... *μπογκομῆλ* κ.λπ. Ἐκεῖ, ἀνάμεσα στὰ: οὐκρ. *μπογκάτῆ*, ἀρχ. σλαβ. *μπογκάτ*, βουλγ. *μπογκάτ*, σερβ. *μπόγκατ*, σλοβεν. *μπογκάτ*, τσεχ. *μποχάτου*, πολων. *μπογκάτ* ... καὶ *μπογκάτῆ* (μὲ σημασία = λατίν. *Dives* / Θεοί), ἀρχ. ἰνδ. *bhagas* (= ... Κύριος), ἀβέστα *βαγα-* (= Κύριος, Θεός) συνάπτονται τὰ ἀλβανικά: *bagei*, γκέκικα: *bakti* (= κοπάδι ἀγελάδων). Δὲς, περιέργως, καὶ στὸ *Turkce-Rumca Sozluk* (Τουρκοελλ. Λεξ.) Ἀντ. Θεοφυλακτίδου, Κων/πολις 1960 σελ. 100, *Boga*: ὄν. = Ταῦρος (ἀστρολ.), τὸ ζῷδιον τοῦ Ταύρου. Ρίξε καὶ μιὰ ματιὰ στὸ «Ἰνδογερμ. Ἐτυμολ. Λεξικό» τοῦ Ποκόρνυ τόμ. 1, σελ. 107 στὶς ρίζες *bhag-*, ἀρχ. ἰνδ. *bhajati*, ἀβέστα *bag-*, ἀρχ. ἰνδ. *bhaga-h* (= καλὸ, εὐτυχία), ἀβέστα *baga-*, *βάγα*— *baga-h* μὲ σημασίες Θεός, Κύριος.

Στὴν σημαντικὴ ἐπιστημονικὴ μονογραφία τῆς καθηγ. *Annelies Kammenhuber*, Παν/μιο *Heidelberg*, μὲ θέμα: *Die Arier im vorderen Orient*, 1968 (= Οἱ Ἱεροὶ στὴν Πρόσω Ἀνατολή), σὲ πλείστα σημεῖα, εἰδικὰ σελ. 53 κ.έ., βρίσκει κανεὶς ἀφθονία στοιχείων γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ *bugas* (στοὺς Κασσίτες) καὶ μὲ καταφανεῖς συσχετίσεις σὲ ἀσιατικούς, ἀφρικανικούς καὶ καυκάσιους λαοὺς (ἔτσι λέει), ὅπως καὶ γερμανικούς (*bock*) κ.ά., ὅπως ἰνδοῖραν. *bhaga-*, *bhaj-*, *bag-*, ἀρχ. περσ. *baga-*, *μπάγα*, *μπόγ-*, ἀκκαδικὰ: *bukasum*: ... πρβλ. *Bag-adatti* (Βαγ-δάτη), *Bactriane* (= Βακτριανή), *Bag-aïos*: ἑλληνοφρυγικὸς θεός, ὀνομασία τοῦ Διός!

Εἰδικότερα ὅμως ὑποστηρίζω, ὅτι καὶ τὰ σλαβικά «*μπόγ*» καὶ τὰ ἰνδοπερσικά «*μπάγα*», «*μπούγκας*» κ.λπ. ἀνάγονται στὸ πανάρχαιο ἑλληνικόν: *Βάκχος* (ρ. *βακχ-*). Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ δρος Π. Καρολίδου, ἐν Ἀθῆναις 1886, «*Σημειώσεις τινὲς περὶ τῆς Μικρασιατικῆς Ἀρίας Ὀμοφυλίας*» σελ. 57, στὴν ὁποία μεταξὺ ἄλλων ἀναφέρονται: «... *Βαγαῖος*. Ζεὺς παρὰ *Φρυξίν* (Ἡσύχ.). Τὸ ὄνομα *Βάγας* ἦτο σύννηθες καὶ ἐν *Παφλαγο-*

νία καὶ τῇ πρὸς τῷ δυτικῷ Ἑλβητικῇ Καππαδοκίᾳ. Ἐν δὲ τῇ νοτιῇ Καππαδοκίᾳ ἀναφέρεται χώρα Βαγαδανία καὶ ὀροπέδιον Βεγαδανικόν. Βαγαδανία δὲ ἐρμηνευτέον ἐκ τοῦ ὀνόματος ὑποτιθεμένης τινὸς πόλεως Βαγάδανα (= Διόσπολις, ἴδ. κατωτέρω). Πρβλ. Βαγιστάνη (σημ. Behistan πόλ. τῆς Μηδίας) καὶ Βαγιστάνον ὄρος ἐν Μηδίᾳ. Ἡ λ. προδήλως ἔχει συγγένειαν πρὸς τὸ σανσκριτ. bhaga = θεὸς γενικῶς ἢ δαίμων τις ἰδιαιτέρως (ἢ σημασία τοῦ ὀνόματος δὲν εἶναι ἀρκούντως γνωστὴ), τὸ ἐν τῇ ἀρχ. περσ. bhaga = Θεὸς ὁ ὑπέρτατος (ἐπίθετον τοῦ Ὁρομάσδου, πρβλ. καὶ τὰ περσ. ὀνόματα Βαγῶας καὶ Βαγαβάτης) καὶ τὸ ἀρχ. σλαβ. bogu = Θεός...».

Στὸ σπουδαῖο ἔργο τοῦ «Πελασγικά», σελ. 448, ὁ Ἰάκ. Θωμόπουλος (Ἰ. 1912) πηγαίνει λίγο μακρύτερα: «... Βαγαῖος = ὁ μάταιος ἢ Ζεὺς Φρύγιος: — Ὁ Fick... ἀνάγει τὴν λέξιν εἰς ρίζ. ἰνδογ. bhaga “διανέμειν, χορηγεῖν”, σανσκριτ. bhaga = Κύριος (περὶ θεῶν), ζενδ. bagha, ἀρχ. περσ. бага = θεός. Ἀλλὰ πρβλ. καὶ τὸ Λακωνικὸν βαγός = βασιλεὺς, στρατηγός (Ἰ. 1912). — Ἰδε καὶ τὰ περὶ τοῦ ἀλβαν. ἀγό = θεός...». Μάλιστα ὁ Θωμόπουλος, σελ. 514 ὑποσ. 2, λέει: «... Τὸ δὲ ταυτόσημον Βάκχος ἀραγε = υἱὸς τοῦ Βά, ἤτοι τοῦ Βαβά, τοῦ πατρὸς Διός; Βάκχ γενικὴ πελασγικὴ κατὰ τὸ λυρικὸν Μουραζάκχ, γεν. τοῦ Μουραζά καὶ τὴν Χεττιτικὴν κατάληξιν -κχε δηλοῦσαν υἱόν...» τὸ βα- ἐπίσης αὐτό, ἐπισημαίνει ὁ Θωμόπουλος ὅτι εἶναι ἐτυμολ. ἴδιο στὶς λ. βα-σιλεὺς καὶ βα-γός, ἀλβαν. ἀγό = θεός. Πρβλ. βαγός, ἡγέτης, -ηγός, —αγ-ός) π.χ. ὁδ-ηγός, λοχ-αγός.

Δὲς καὶ στὸν Χόφμανν («Ἐτυμολ. Λεξ. Ἑλλήν.» σελ. 3) ἄγω, ἀγός, ἄκτωρ ... λατ. ago, ἀρχ. ἰνδ. ajati, ἀρμ. acet, ἀρχ. ἱρλ. a-d-aig, adigit = ὁδηγῶ, ἀρχ. νορβ. aka καὶ ἀγός = ἀρχ. ἰνδ. ajah (προφ. «ἀγιάς»). Συναρπαστικὲς καὶ οἱ σκέψεις ἐπ’ αὐτοῦ τοῦ Μπ. Κερεσεντζιάν (δὲς «Materiaux pour un Dictionnaire Etymol. de la Langue Turque». Ἀμστερνταμ 1971, σελ. 99), ὅπου ἐξαρθὰ ἀπ’ τὸ ἑλλ. μέγ-ας τὰ τουρκ. beg ἢ big ἢ baī, κινέζικο πέ, ἀρχ. περσ. μπάγκα, ἀρμ. μπάγκ (πρβλ. σχετικὸ ἀγγλ. big = μέγας).

Ἐγὼ προσωπικὰ δὲν ἔχω καμμιά ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ἰ. 1912. Κίρχερ (1601—1680, ποὺ ὑπῆρξε μιὰ ἀπ’ τὶς μεγαλύτερες μορφές τῶν μελετητῶν τῆς δράσεως τῶν μυστικῶν ἐταιριῶν —συνεχιστὴς τῶν Παράκελσου καὶ Ἀγρίππα Φὸν Νέτεσχαϊμ— συγγραφεὺς τῶν πασίγνωστων στοὺς ἐρευνητὲς ἔργων: «Ars Magna Lucis et Umbrae», Ρώμη 1646, «Mundus Subterraneus», Ἀμστερνταμ 1678 κ.λπ.) κατέγραψε ὡς Boggo τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ στὰ χεῖλη τῶν Ἀλβανῶν —καὶ τῶν Ἰλλυριῶν: Boog —, ὅπως δείχνει ἡ φωτοτυπία τῆς σελ. 401 τοῦ «Λεξ. τῶν Μυστ. Ἐπιστημῶν» τοῦ Horst Miers, ποὺ παραθέτω δικαίως, διότι τότε στὸ συνολὸ τους σχεδὸν οἱ Ἀλβανοὶ εἶχαν προσληφιστεῖ στὴν δυαρχικὴ αἵρεση τῶν Βογο-μήλων (σατανιστῶν / δυαρχιστῶν). Δὲς: Δρος Τούλια Β. Γεωργίου, «Πρόδρομοι τῆς θρησκευτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναταραχῆς Bogomili - Καθαροὶ - Patareni», ἐν Ἀθήναις 1953. ἐκ τοῦ τυπογρ. τῆς Ἀποστολ. Διακονίας τῆς Ἐκκλ. τῆς Ἑλλάδος, σελ. 88: «... Αἱ ἐπὶ μέρους συναγωγὰς τῶν Βογο-μήλων ἦσαν ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων ἱεραρχικῶς καὶ κατ’ ἰδιαιτέρον τρόπον διωργανωμένοι. Τοῦτο ἀποδεικνύεται σαφῶς ἐκ τῆς Bosanska Crkva = Ἐκκλησίας τῆς Βοσνίας, ἣτις ἀπέβη κρατικὴ ἐκκλησία καὶ τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀπελάμβανον πολλῶν προνομίων...». Χειρότερη ἦταν ἡ κατάστασις καὶ στὴν Ἀλβανία, ὅπου «... τινὲς ἐκ τῶν αἵρετικῶν συναγωγῶν καὶ κοινοτήτων ὡς αἱ ἐν Ἀλβανίᾳ...» (σελ. 55). Καὶ ἦταν ἀκριβῶς οἱ Βογόμηλοι αὐτοὶ ποὺ ἐν συνεχείᾳ «τοῦρκεψαν», καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ πλῆθος τῶν μουσουλμάνων — ἰδίως Τουρκαλβανῶν — σήμερα στὰ Βαλκάνια ἰδίως σὲ Ἀλβανία, Νοτιοσλαβία, Βουλγαρία κ.τ.λ., διότι οἱ Βογόμηλοι «... πιθανῶς πρὸς τε ἀποφυγὴν τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων καταδυναστεύσεων καὶ ἔνεκα συμφεροντολογικῶν λόγων ἐξισλαμίζοντο ἀποκτίνοντες ἐκ μέρους τῶν Τούρκων διάφορα προνόμια» (σελ. 47). Δὲν ἔχει λάθος λοιπὸν ὁ Ἰ. 1912. Κίρχερ, ὁποῖος στὴν ἐποχὴ τοῦ ἔτσι ἄκουσε τοὺς Ἀλβανοὺς νὰ ὀνομάζουν τὸν θεό: Boggo! διότι ἀνῆκαν στὴν πλειοψηφία τους στὴν σκοτεινὴ αἵρεση τῶν Βογο-μήλων.

Ὁ βαθὺς ἀναλυτὴς τῆς ἑλλ. γλώσσας

Μάρκος Ἀντώνιος Κανίνι στὸ ἔργο του «*Ετυμολογικὲς Μελέτες*», 1882 Ρώμη, σελ. 69-74, ὅπου ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα *Βάκχος* / *Bacchus*, εἶναι ὁ ἀποκαλυπτικότερος πάντων. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ πρωτοπόρος αὐτὸς ἐπιστήμων δὲν ἔχει μολυνθεῖ ἀπὸ τὸ μικρόβιο τοῦ ἰνδοευρωπαϊσμοῦ ἢ τοῦ φοινικισμοῦ. Ψάχνει τίς ἐλληνικὲς λέξεις καὶ δέχεται, ὅτι ὅλες οἱ λέξεις τῶν διαφόρων γλωσσῶν τοῦ κόσμου ἔγιναν ἀπὸ κακοποιήσεις καὶ συκοπές τῶν ἐλληνικῶν λέξεων. Κάτι φυσικά, ποὺ ἀποδεικνύει μὲ ἀτράνταχτα ἐπιχειρήματα. Εἰδικὰ γι' αὐτόν, ἐπειδὴ ὅλα ὅσα λέει ἐπ' αὐτοῦ εἶναι σπουδαιότατα καὶ ἐξ ἐπόψεως περιεχομένου καὶ ἐξ ἐπόψεως μεθόδου, θερμὰ παρακαλῶ τὸν διευθυντὴ τοῦ «*Δαυλοῦ*» κ. Δημ. Λάμπρου νὰ παραθέσῃ στὴν συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς μου (ἢ ἔστω σὲ ἐπόμενο τεύχος) τὴν πιστὴ καὶ ἀσχολιάστη μετάφραση τῶν τόσο διαφωτιστικῶν σελίδων καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἄς ἀνατρέξουν κι ἐκεῖ, γιὰ νὰ δοῦν ὅτι δίχως καμμιὰ ἀμφιβολία τὰ διάφορα *μύθος*, *μύθος* κ.τ.λ. δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κακοποιήσεις τῆς ἐλλ. λ. *Βάκχος*! Τοῦτο φυσικά ἰσχύει ἀπόλυτα καὶ γιὰ τὸ ὑπάρξαν κάποτε στὰ χεῖρὶ τῶν Ἀλβανῶν-Βογομήλων «*Bogo*», ποὺ πολὺ σωστὰ κατέγραψε ὡς ὄνομα τοῦ θεοῦ *στοὺς Ἀλβανούς τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁ κορυφαῖος τῶν ἐρευνητῶν σὲ θέματα μυστικῶν ὁργανώσεων καὶ ὀγκουλτισμοῦ Ἀθ. Κίρχερ*.

Παραπέμπω ἐπίσης τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ψάξουν στὸ «*Λίντελλ Σκώττ*» (Συμπλήρωμα ἢ 5ος Τόμος, σελ. 78) τὴν λ. *Βάκχος*, στὴν ὁποία συνάπτεται τὸ σλαβ. «*μπογκοῦ*» κ.τ.λ. Γενικότερα ἄς δοῦν τὸ ἔργο τοῦ Λ. Μπέλλου: «*Ἀλβανικά ἢ αἱ τρεῖς ζῶσαι διάλεκτοι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης*», Ἀθ. 1903· καί, γιὰ νὰ κλείσω προσωρινὰ (ἔχω πληθώρα στοιχείων καί, ἂν χρειαστῇ, εὐχαρίστως θὰ ἐπανέλθω), θὰ ἤθελα ὡς κατακλείδα νὰ δώσω τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου «*Ρωμαιοσύνη*» τοῦ καθηγητῆ μου π. Ι. Ρωμανίδου (Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 18), ὁ ὁποῖος βάζοντας τὰ πράγματα στὴν θέση τους (κεφ. Α': «*Τὰ ἱστορικά πλαίσια τῆς Ρωμαιοσύνης, Ι. - Τὰ ἔθνη ἀνόματα*») ἐξ ἐπόψεως κυρίως προσωπικῆς του ἐμπειρίας καὶ ἐρευνῆς λέγει:

«*Τὸ 1951, ὅταν ὑπηρετοῦν διὰ πρώτην φοράν ὡς ἐφημέριος εἰς μικρὰν πόλιν τῆς Ἀμερικῆς, ἐκλήθην τηλεφωνικῶς νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σπῖτι ἀσθενοῦς, διὰ νὰ διαβάσω μίαν εὐχὴν. Κατὰ λάθος ἐκτύπησα τὴν θύραν γειτονικοῦ σπιτιοῦ. Ἐνεφανίσθη κάποιος, ὁ ὁποῖος μὲ ἐπληροφόρησεν ἐλληνιστί, ὅτι δὲν εἶναι ὁ Παπαστεφάνου, τὸν ὁποῖον ἐζητοῦν, ἀλλὰ ὁ Παπακώστας. Τοῦ εἶπα, ὅτι χαίρω πολὺ διὰ τὴν γνωριμίαν του καὶ θὰ χαρῶ πολὺ νὰ τὸν ἰδῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μοῦ ἀπήντησεν, ὅτι δὲν τὸν βλέπω εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι εἶναι κάτοικος Νέας Ὑόρκης καὶ ἐκκλησιάζεται εἰς τὴν ἐκεῖ ἐλληνικὴν μητρόπολιν τῆς Ἀγίας Τριάδος. Κατὰ τὴν συζήτησίν μας ἐνεφανίσθη ἀπὸ μέσα ἕνας ἄλλος, τὸν ὁποῖον μοῦ συνέστησεν ὡς ἀδελφόν του. Ἀλλὰ ἐγνώριζον τὸ ἀδελφόν του ὡς ἀρχηγὸν τῶν Ἀλβανῶν τῆς πόλεως καὶ ῥώτησα: — Πῶς εἶναι δυνατόν σὺ νὰ εἶσαι Ἑλληνας καὶ ὁ ἀδελφός σου Ἀλβανός; Μοῦ εἶπε: — Τέτοια ἔχομεν εἰς τὴν Ἀλβανίαν.*

»Τότε, ὡς νεαρός καὶ ἀνατραφεὶς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, δὲν ἠδυνήθην νὰ καταλάβω τὸ φαινόμενον τοῦτο. Οὔτε ὅμως ἦσαν εἰς θέσιν τὰ ἀδέλφια αὐτὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἐθνικὸν τῶν πρόβλημα. Ἀπλῶς ἦσαν διγλωσσοὶ μὲ ρωμαϊκὸν ὄνομα. Ἀφοῦ ἐπεκράτησεν ὡς γνώμων τῆς ἐθνικότητός των ἡ γλῶσσα, δὲν ἐγνώριζον σαφῶς ἂν πρέπει νὰ εἶναι ἐθνικῶς Ἑλληνας ἢ Ἀλβανοί.

»Τὸ πρόβλημα ὅμως τῶν δύο ἀδελφῶν τούτων δὲν προέκυψεν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἀλλὰ ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ τῶν Ρώσων καὶ τῶν Εὐρωπαίων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Φράγκων καὶ δυστυχῶς μὲ τὴν συνεργασίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι Νεοελλήνων. Τὸ ἐθνικὸν πρόβλημα τῆς Ἀλβανίας, Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος, ὡς καὶ τῆς Κύπρου, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τοῦ Λιβάνου, εἶναι κατασκευάσμα τεχνητὸν τῶν παλαιῶν ἐχθρῶν τῆς Ρωμαιοσύνης, τῇ ἀφελεί συμπτᾶξει τῶν Νεοελλήνων...».

Υ.Γ.

— Γιὰ τὰ «ἀλβανικά» ποὺ μὲ ρωτᾶτε, κ. Καραντῆ, ἂν ξέρω, δυστυχῶς δὲν πρόλαβα νὰ τὰ ὀλοκληρώσω στὸ ΙΜΧΑ (ἴνστ. Μελετῶν Χερσ. Αἱμου, Σχολὴ Βαλκανικῶν Γλωσσῶν), ὅπου εἶχα

γραφεί μαζί με την σύζυγό μου. Μόνος μου τὰ μελετῶ καὶ τὰ θεωρῶ ὥς μιὰ πολὺ-πολὺ κακοποιημένη ἑλληνικὴ διάλεκτο, ποὺ βρίθεται βαρβαρισμῶν. "Ἄν μοῦ «δανείζατε» γιὰ λίγο «τόν παπ-ποῦ καὶ τὴν γιαγιά» Σας νὰ μοῦ τὰ διδάξουν, ἐστὲ βέβαιος ὅτι θὰ «τὰ 'παιρνα» πολὺ γλήγορα, καθ' ὅτι ἔχω καὶ τὶς βάσεις: ὦ γκαρπὲρι πίκας...

πίκας, κολαίγ' σ' τέ κιάσσειγ' ἐ λίγα! — Γκάρπερ ἐ ἀστρίτι ντέ οὔδε, μίκ μέ Τούρκ ἐ μέ καούρε...

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία
Ἰερεὺς Ἀπόστολος Κ. Γάτσιος
Γυμνασιάρχης Γυμνασίου Ἀρέθουσσας

Οἱ σχέσεις Μαθηματικῶν καὶ Μουσικῆς Ὁκτάβας

Κύριε διευθυντά,

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τοῦ «Δαυλοῦ» περὶ τῶν σχέσεων τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῆς Μουσικῆς Ὁκτάβας (τ. 107, σ. 6065) ἐπιτρέψατέ μου τὰς κάτωθι παρατηρήσεις:

1. Ὁ «χρυσοῦς ἀριθμὸς» προκύπτει ἐκ τῆς «χρυσῆς τομῆς» ἐχούσης ὡς ἐξῆς:

$$\begin{array}{c} \text{A} \qquad \qquad \qquad \text{M} \qquad \qquad \qquad \text{B} \\ \hline \end{array}$$

Δοθέντος εὐθυγράμμου τμήματος AB νὰ εὐρεθῇ σημεῖον M κείμενον μεταξὺ A καὶ B, ὥστε (ἂν AM > MB): (AM)² = (AB) (MB). Εὐρεθέντος τοῦ σημείου M δι' ἐπιλύσεως τῆς δευτεροβαθμίου ἐξισώσεως x² - 1 = 0, ὁ λόγος $\frac{AM}{MB} = \frac{\sqrt{5}+1}{2} \cong 1,6180339$ ὁ καὶ «χρυσοῦς» ἀποκαλούμενος.

2. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὐδὲν τὸ ὑπερφυσικὸν ἔχει, οὔτε δύναται νὰ τοῦ προσδοθῇ μεταφυσικὴ σημασία. Τὸ παράδοξον ἔγκειται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ συχνότης τοῦ βαρ-

έως Do (261,8 Hz) συνδέεται μετὰ τοῦ «χ.ἀ.» καὶ μάλιστα δι' ἀπλῆς σχέσεως: τὸ δεκαπλάσιον τοῦ «χ.ἀ.» πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ ἑαυτὸ δίδει τὴν συχνότητα τοῦ βαρέως Do ἥτοι (10×1,618) (10×1,618) = 261,8. Ἐδῶ δύναται ἴσως νὰ ἐπιτραποῦν σκέψεις τινὲς μεταφυσικοῦ χαρακτῆρος.

3. Οἱ φθόγγοι τῆς μουσικῆς κλίμακος οὐδεμίαν περαιτέρω σχέσιν ἔχουν μετὰ τὸν «χ.ἀ.».

4. Ὁ ἀριθμὸς π - ἥτοι ἡ σχέσις μεταξὺ περιφερείας καὶ διαμέτρου κύκλου - μόνον κατὰ προσέγγισιν προκύπτει ἐκ τοῦ «χ.ἀ.», ἀφοῦ 1,2×(χ.ἀ.)² = 1,2×1,6180339² = 3,1416404, ἐνῶ τὸ π μετὰ 7 δεκαδικὰ ψηφία εἶναι: π = 3,1415926.

Μετὰ πλείστης τιμῆς

Ζήγκορηντ Πετρίδης

Διπλ. Μηχ/γος-Ἡλ/γος Ε.Μ.Π.

Ἑρμού 8, 16673 ΒΟΥΛΑ

Ὁψιμος «εἰρηνισμὸς» μετὰ ἀπὸ χιλιάδες ἔτη

Ἀγαπητὲ «Δαυλέ»,

Αὐτὲς τὶς μέρες (10.10.90) διαβάσαμε στὸν ἀθηναϊκὸν τύπον ὅτι «τὰ Ἠνωμένα Ἔθνη ὠργάνωσαν στὴν μνήμη τοῦ μπήτλ Τζὼν Λένον τελετὴ, στὴν ὁποία παρέστησαν (...) καὶ ἡ Μαρσέλα Περέζ ντέ Κουεγιάρ, σύζυγος τοῦ γ.γ. τοῦ Ο.Η.Ε.», καὶ ὅτι στὴν συνέχεια μεταδόθηκε σὲ περισσότερες ἀπὸ 130 χῶρες, καὶ ἕνα δισεκατομμύριο ἄνθρωποι ἄκουσαν ἀπ' τὶς τηλεοράσεις καὶ τὰ ραδιοφῶνά τους, τὸ τραγοῦδι τοῦ «Ἰμάτζιν», τὸν «Ύμνον τῆς Εἰρήνης». Ἀλλὰ καὶ ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Κερκύρας ἔκαμε ἐκτενὴ ἀναφορὰ στὴν «τελετὴ» αὐτὴ (13.10.90).

Ἀγνοοῦν (;) ὅμως οἱ νεόκοποι «εἰρηνιστές», ποὺ προβάλλουν σήμερα τὰ «ἀντιπολεμικά» τοὺς αἰσθήματα κατὰ τρόπον προκλητικόν, καὶ ποὺ μιλάνε αὐτάρεσκα γιὰ εἰρήνην, πὼς τὸ θέμα τῆς εἰρήνης δὲν τὸ ἀνακάλυψαν αὐτοί, οὔτε... τώρα ἐσχάτως οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ Μεγάλες Δυνάμεις; Ἀλλὰ κι ἐδῶ οἱ πανάρχαιοι πρόγονοί μας εἶναι πρωτοπόροι: Αὐτοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι εἰρηνιστές. Συγκεκριμένα, ὁ πρόγονός μας Ὁρφεύς (μέσα τῆς Β' χιλιετίας π.Χ. τοῦλάχιστον) στοὺς «Ὑμνους» του ἐξυμνοῦσε τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ τόνιζε μετὰ ἔμφαση τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου. Καὶ τοῦτο, ὅταν οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν αὐτοαποκαλούμενων

«εἰρηνιστῶν» δὲν ὑπῆρχαν οὔτε σὰν νομάδες λαοὶ (βλ. καὶ «Δαυλόν», τ. 105, σελ. 5989).

Πρέπει νὰ ἐπισημανθῇ ἐδῶ, πῶς ὁ Ὀρφεύς, μιλώντας στὴν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν βέβαια ἔζησεν ὁ ἴδιος, ἀπηχεῖ τις πεποιοθήσεις τῶν προγόνων του, ποὺ εἶναι καὶ δικοὶ μας πρόγονοι, καὶ ἐκφράζει ἰδέες ποὺ εἶχαν μεταβιβασθεῖ ὡς τὴν ἐποχὴ του ἀπὸ χιλιάδες χρόνια πρὶν. Συγκεκριμένα ὁ συμπατριώτης μας, ἀείμνηστος ἤδη, Κων. Σ. Χασάπης στὴν διδακτορικὴ διατριβή του ἀναφέρεται στὴν «Ζ' χιλιετηρίδα (sic) π.Χ.», καὶ γράφει χαρακτηριστικά: «Οἱ μουσικοὶ ἐκείνοι πρόγονοι ἡμῶν (...)».

Νὰ λοιπὸν μερικὰ δείγματα τῆς φιλειρηνικῆς πεποιοθήσεως καὶ ἀντιπολεμικῆς διαθέσεως τῶν πανάρχαιων προγόνων μας, ὅπως αὐτὰ φαίνονται σαφῶς μέσα στοὺς «Ὑμνους» τοῦ Ὀρφέως (ἐκδοση ἀπὸ τὸν μακαρίτη Ἰ. Δ. Πασσᾶ): «Κλυθὶ μὲν εὐχομένου, δὸς δ' εἰρήνην πολυόλβον, καὶ κόρον ἡδ' ὑγίαν ἐπ' εὐόλβοισιν ἐν ὥραις», (Ὀρφέως Ὑμνοί, 32), ποὺ ἐρμηνεύεται: «Ἄκουσε τίς εὐχές μου, (ὦ Ἀθηνα), καὶ δώσε μας Εἰρήνην, ποὺ παρέχει πολλὴν εὐτυχίαν, καὶ ἱκανοποίησιν, καὶ ὑγίαν μ' εὐτυχισμένες ὥρες» (μετ. Σπ. Μαγγίνα). Παρακάτω, στὸν Ὑμνο τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου, ὁ Ὀρφεύς εὐχεται: «Ἄρες ἀναξ ὀπλόδουπε, φόνους πεπαλαγμένος ἀεὶ, αἵματι τ' ἀνδροφόνῳ χαίρων» (Ὑμνος 65), δηλ. «ὦ ἄνακτα Ἄρη, ποὺ κρατεῖς τὰ ὄπλα, ποὺ εἶσαι πάντοτε ἀναμειγμένος μὲ φόνους, ποὺ χαίρεσαι στὸ αἷμα τῶν φονευμένων ἀνδρῶν» (Σ.Μ.). Καὶ στὸν ἴδιον Ὑμνον, ἀμέσως παρακάτω: «ἀλλάξας ἀλκὴν ὀπλων εἰς ἔργα Διού, Εἰρήνην ποθέων κουροτρόφον, ὀλβιοδῶτιν», ἢ, νεοελληνικά: «Νὰ ἀνταλλάξεις, (θεὲ τοῦ πολέμου), τὴν δύναμη τῶν ὀπλων μὲ τὰ ἔργα τῆς Δήμητρας (τῆς γεωργίας) καὶ νὰ ποθεῖς τὴν Εἰρήνην, ποὺ τρέφει τοὺς νέους καὶ μᾶς δίνει τὴν εὐτυχίαν» (Σ.Μ.). Τὰ ἴδια εἶπαν καὶ οἱ προφῆτες Ἡσαΐας (κεφ. β', στ. 4) καὶ ὁ μεταγενέστερος τοῦ Μιχαΐας (κεφ. δ', στ. 3) ἀλλὰ κα-

μύσους αἰῶνες ἀργότερα!

Ἐμ ἐκεῖνο τὸ περιάλητο σλόγκαν τοῦ ἀλήστου μνήμης «μπῆτλ» («σκαθάρι»), ποὺ ἔγινε καραμέλλα στὸ στόμα τῶν συγχρόνων μας «εἰρηνιστῶν», καὶ ποὺ τάχατες αὐτὸς τώρα, πρὶν λίγα χρόνια, εἶχεν ἐφεύρει, μαθές, τί μᾶς λέει! Ἐννοῶ τὸ γνωστὸ μας πιά: «Κάνε ἔρωτα· ὄχι πόλεμο!» (Καὶ στὴ γλῶσσα τοῦ «σκαθαριοῦ»: «Make love, no war»).

Νὰ ὅμως τί διακήρυσσαν οἱ πραγματικὰ φιλειρηνικοὶ πρόγονοί μας... μερικὲς χιλιάδες χρόνια πρὶν, τότε ποὺ οἱ πρόγονοι τοῦ «τιμωμένου» ἀπὸ τὰ Ἡνωμένα Ἐθνη Τζῶν Λένον πηδοῦσαν ἀπὸ βράχο σὲ βράχο καὶ ἔτρωγαν ρίζες: «Στήσον ἔριν λυσσῶσαν (...), εἰς δὲ πόθον νεῦσον Κύπριδος, κώμους τε Λυσαίου», (Ὑμνος Ὀρφέως, 65), ποὺ μεταφράζεται στὴν νεοελληνικὴ: «Σταμάτησε, (θεὲ τοῦ πολέμου), τὴν λυσσασμένη μάχη (...), στρέψε πρὸς τὸν πόθον τῆς Κύπριδος (τῆς Ἀφροδίτης, θεᾶς τοῦ ἔρωτα), στὰ γιορταστικά πανηγύρια τοῦ Λυσαίου (τοῦ Λυτρωτοῦ, τοῦ Διονύσου)» (Σ.Μ.).

Καὶ μπόλικους αἰῶνες ἀργότερα, ἀλλὰ πάντως... 2.500 χρόνια πρὶν τὸν Τζῶν Λένον, ὁ Ἀριστοφάνης στὸ ἔργο του «Ἀχαρνῆς» ὑμνεῖ μὲ στεντόρεια φωνὴ τὴν στερεὰ συνύφανση τῆς εἰρήνης μὲ τὸν πολυτραγουδισμένον ἔρωτα: «ὦ, Κύπριδι τῇ καλῇ καὶ Χάρισι ταῖς φίλαις, ξύντροφε, Διαλλαγῇ...» (στίχος 989, ὅχι στερεότυπης ἐκδόσεως) ἢ, ὅπως τὸ ἀποδίδει ὁ Νίκος Σφυρόερας: «ὦ, ἐσὺ τῆς ὁμορφῆς Κύπρης (Ἀφροδίτης) συντρόφισσα καὶ τῶν Χαρίτων, Εἰρήνη (...).».

Δὲν νομίζετε, πῶς ὁ «εἰρηνιστὴς» Τζῶν Λένον καὶ οἱ θαυμαστὲς του ἦρθαν λίγο καθυστερημένοι στὴν διακήρυξη τῶν ἀπόψεών τους γιὰ τὴν εἰρήνην;

Μετὰ τιμῆς

Γεώργιος Βάθης

Μαθηματικὸς-Γυμνασιάρχης
Τ.Θ. 23 ΑΓΡΙΝΙΟΝ 301 00
Τηλ. 0641-23601

Ζητεῖτε τὸν «Δαυλόν» ἐκεῖ ποὺ διατίθεται (βλέπετε ὀπισθόφυλλο), ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν σᾶς τὸν δίνουν — ἴσως αὐτὸ ἀποτελεῖ λόγος, γιὰ νὰ τὸν ζητῆτε μὲ μεγαλύτερη ἐπιμονή...

A. N. ΖΟΥΜΠΟΣ

(άντεπιστέλλον μέλος 'Ακαδημίας 'Αθηνών)

Θάνατος: «Πρᾶξις ζωῆς»

Ὁ Ξενοφῶν κάπου στὰ «'Απομνημονεύματά» του γράφει: *«καὶ ὅταν ἔλθῃ τὸ πεπρωμένον τέλος οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κείνται, ἀλλὰ εἰς τὸν αἰὲν χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι»*. στὸ παραπάνω κείμενο προβάλλει ἀνάγλυφα τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου καὶ δημιουργεῖ τὴν ἀπαρχὴ μιᾶς νέας «ζωῆς», ποὺ ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος μεταφυσικῆς ἀνακυκλήσεως· ἡ ζωὴ καταλήγει στὸ θάνατο καὶ ὁ θάνατος γεννᾷ τὴ νέα «ζωή» κι' ἔτσι ἡ ζωὴ συνεχίζεται στὴν αἰωνιότητα· μετὰ τὸ θάνατο ἡ μνήμη στρέφεται πρὸς τὰ πίσω, γιὰ νὰ ἐπαναφέρῃ τὶς καταξιωμένες πράξεις τῆς ζωῆς.

Ἡ ζωὴ εἶναι ἓνας δρόμος καταξιωμένων πράξεων: γνῶσις, ἀγωγή, ἡθος, ἐργασία εἶναι τὰ συστατικὰ ἐκεῖνα, ποὺ ἐτοιμάζουν τὸν δρόμο, ποὺ πάντως σ' αὐτὸν ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων θὰ περπατήσῃ γιὰ τὴ «νέα ζωὴ» τοῦ θανάτου· εἶχε λοιπὸν δίκιο ἓνας παλαιὸς Γάλλος στοχαστής, ὅταν ἔγραφε ὅτι *«τὸ καλὺτερον μνημόσυνο γιὰ τὸν τεθνεῶτα εἶναι ἡ μνήμη του, δηλ. ἡ “ζωή” του στὶς συνειδήσεις τῶν συνανθρώπων του»*. ὅτι ὁ θάνατος εἶναι «πρᾶξις ζωῆς», τὸ βλέπουμε στὰ διάφορα πρόσωπα τῆς ἱστορίας, ποὺ ἔζησαν καὶ ζοῦν στὴ μνήμη μας, στὶς συνειδήσεις μας, σὰν αἰώνια σύμβολα μιμήσεως καὶ σεβασμοῦ, καὶ τοῦτο γιὰ τὴ ζωὴ τους ξεπέρασε τὸ θάνατο· ὁ βιολογικὸς θάνατος εἶναι ἀναπόφευκτος γιὰ ὅλα τὰ ὀργανικὰ ὄντα, ὁ μεταφυσικὸς ὅμως εἶναι ὑπὸ αἵρεσιν· ὁ ἠθικὸς νόμος, ποὺ συνοψίζεται στὴν «κατηγορικὴ προστακτικὴ» τοῦ Καντίου, ὥστε *«κάθε πρᾶξις νὰ ἀποτελῇ κανόνα καθολικῆς νομοθεσίας»*, θὰ ἐνυπάρχῃ στὸν «αἰὲν χρόνον»· ὁ δρόμος τῆς ζωῆς ἔχει ἀπαιτήσεις καὶ ὑποχρεώσεις, γιὰ νὰ ἔχῃ κανεὶς τὰ δικαιώματά του εἰς τὸν χῶρον τῆς μνήμης καὶ ἐν γένει τῆς ἱστορίας· ἡ ζωὴ δὲν εἶναι στάσις καὶ ἀκίνησις, ἀλλὰ τοῦναντίον κόπωσης πνεύματος καὶ σαρκὸς· εἶναι μὲ λίγα λόγια δρόμος ἀγῶνων καὶ ἠθικῶν ἐπιδόσεων.

Ἡ ἐκκλησία μελέτησε πολὺ τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου καὶ τὰ συμπεράσματά της ὠφέλησαν καὶ ὠφελοῦν τὴν ἀνθρώπινι ὑπαρξὴ στὸ δρόμο τῆς διαβιώσεώς της· ὁ δρόμος τῆς ἱστορίας ἀναμένει ἀνυπόμονα τὶς ἐπιδόσεις τῶν ἀγωνιστῶν καὶ κατὰ τὸν Εὐριπίδη *«οὔτοι λείψανα ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀφαιρεῖται χρόνος ἀδ' ἀρετὰ καὶ θανοῦσι λάμπει»*. Πάντως σ' αὐτὲς τὶς ἀπλὲς σκέψεις θὰ μπορῇ κανεὶς νὰ στηρίξῃ, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ὅπως οἷον παρούσα «ζωὴς», γιὰ τὴν ἀκριβῶς ἦταν καὶ «πρᾶξις ζωῆς»· ἔτσι περίπου ὀραματίστηκε τὴν ἐπίγεια ζωὴ ὁ ἀπ. Παῦλος γιὰ τὴν συνέχειά της μετὰ θάνατον, ὅταν ἔγραφε: *«Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφῆστηκε, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος»*. ἡ μνήμη λοιπὸν τῆς ἱστορίας ἄς γίνῃ φάρος καὶ ὁδηγὸς γιὰ τὰ παρόντα καὶ γιὰ τὰ μέλλοντα, γιὰ τὴ ζωὴ ἔχει ἀπὸ μεταφυσικὴ ἄποψη καὶ ἔντασις ἀλλὰ καὶ «διάρκεια».

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Οί «ειδικοί» μας — νὰ τοὺς χαιρώμαστε!

Στὸ προηγούμενο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» εἶδατε, ὅτι ὁ παλαιμάχος φιλόλογος, ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους (στὴν ἐποχὴ πού λειτουργοῦσε ἀκόμη ἡ Παιδεία στὴν Ἑλλάδα) καὶ νῦν πρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων κ. Παναγιώτης Κ. Γεωργοῦντζος ἀπεκάλυψε μὲ ἄρθρο του, ὅτι ὁ μεγάλος σύγχρονος ἐρευνητὴς τῆς Ἑλληνικῆς Πρωτοϊστορίας κ. Πῶλ Φῶρ (ἐπὶ 20 χρόνια ἐξήσσε στὴν Κρήτη ἐρευνώντας τὰ ἀρχαιολογικὰ καὶ ἄλλα λείψανα τοῦ πανάρχαιου πολιτισμοῦ μας) διάβασε σὲ δύο ἐπιγραφές τοῦ 2.700 π.Χ., πού βρέθηκαν στὴν Ἰθάκη, φράσεις πού ἦταν γραμμένες στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Εἶναι αὐτονόητη ἡ φοβερὴ σημασία τῆς «καταπληκτικῆς» αὐτῆς εἰδήσεως, ὅπως τὴν χαρακτηρίζει ὁ κ. Π. Γεωργοῦντζος, ἀφοῦ ἀνατρέπει ἐκ θεμελίων ὄχι μόνο τὰ «ἰσχύοντα» ἱστορικὰ ψεύδη περὶ δῆθεν «καθόδου τῶν Ἑλλήνων» στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο σὲ νεώτερες ἐποχές, περὶ δῆθεν ἀγνοίας τῆς γραφῆς ἐκ μέρους τῶν προομηρικῶν Ἑλλήνων κ.λπ., ἀλλὰ κλονίζει συθέμελα ὁλόκληρο τὸ ψευδὲς κατασκευάσμα γιὰ τὶς ἀπαρχές τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, γιὰ τὴν «Ἰνδοευρωπαϊκὴ» γλῶσσα, γιὰ τὶς χρονολογήσεις τῆς ἐμφανίσεως καὶ τὴν προέλευση τῶν πολιτισμῶν καὶ τῶν διαφορῶν λαῶν τῆς Μεσογείου καὶ τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τόσα ἄλλα τερατώδη, πού καθιέρωσαν ὡς «ἐπιστῆμη» καὶ «πλασάρουν» ἀνὰ τὴν ὑφήλιο τὰ θλιβερά ὄργανα τῆς Διεθνoῦς Ἐξ-ουσίας στοὺς χώρους τοῦ Πνεύματος, τῆς Παιδείας καὶ

τῆς Ἐπιστήμης.

Ἐδῶ ὅμως δὲν θ' ἀσχοληθῶ μὲ τὸ καθαρὰ ἐπιστημονικὸ μέρος τῆς ἀποκαλύψεως αὐτῆς, πού, ὅπως γράφει ὁ κ. Π. Γ., «συμβολίζει λίθον ριπτόμενον εἰς τὰ ἡρεμοῦντα ὕδατα τῆς προϊστορίας τοῦ τόπου μας». Ἀλλωστε οἱ ριζοσπαστικὲς ἐρευνες, γιὰ τὴν πανάρχαια Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ Πρωτοϊστορία, τῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ», πού δημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικό μας κατὰ τὰ πέντε τελευταῖα χρόνια, δὲν ἀφήνουν καμμιά ἀμφιβολία γιὰ τὴν προτεραιότητα τῆς Ἑλληνικῆς ἐναντι οἰασδῆποτε ἄλλης γλώσσας οὔτε γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς τεράστιου Πολιτισμοῦ πού ἤκμασε στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο πολλὲς χιλιετίες πρὸ τῶν προαναφερθειῶν χρονολογιῶν, Πολιτισμοῦ ὁ ὁποῖος κατεστράφη, ἀφήνοντας ὡς μόνον ἀκέραιο λείψανό του τὴν ἀπίστευτῆς τελειότητος Ἑλληνικὴ Λέξη. Σκοπός μου εἶναι νὰ διατυπώσω ὀρισμένες σκέψεις, πού ἐπιβάλλονται ἀπὸ μιὰ φοβερὴ καταγγελία πού κάνει ὁ κ. Π. Γεωργοῦντζος — μὲ ἀρκετὴ διακριτικότητα, εἶναι ἀλήθεια — στὸ δημοσίευσμά του. Γράφει: «Ἐδειξα τὴν εἰδήσιν εἰς δύο εἰδικoὺς ἐκ τῶν καθηγητῶν μας, ἀλλὰ εἶναι τόσο μὲγα τὸ θέμα, ὥστε νὰ μὴν εἶναι εὐκόλος ἡ ὑπεύθυνος ἀντιμετώπισίς του κατὰ τρόπον ὀλοκληρωτικόν». Καὶ ἄλλου: «Ἐχει παρέλθει πλῆρες ἔτος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνακοινώσεως» (τοῦ κ. Πῶλ Φῶρ στὸ ἀμερικανικὸ «παγκόσμιον» περιοδικὸ ΝΕSTOR) «καὶ δὲν εἶδα ἀκόμη ἀντίδρασιν ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς. Καὶ ὅμως διὰ τὴν ἰδικήν μας ἱστορίαν ἡ εἰδησις εἶναι συγκλονιστικὴ».

Διερωτᾶται κανείς:

α) Ποιοί είναι οί καταγγελλόμενοι «δύο ειδικοί ἐκ τῶν καθηγητῶν μας», στοὺς ὁποίους ὁ κ. Π. Γ. «ἔδειξε τὴν εἰδησιν»; Στὴν προκειμένη περίπτωση λογικῶς «εἰδικοί» ἀλλὰ καὶ «ἀρμόδιοι» καθηγητὲς εἶναι ὁ Καθηγητὴς τῆς Προϊστορικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ ὁ Καθηγητὴς τῆς Γλωσσολογίας, δηλαδὴ ὁ κ. Γεώργιος Στυλιανοῦ Κορρές καὶ ὁ κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης, οἱ ὁποῖοι μάλιστα, ἀπ' ὅ,τι γνωρίζουμε, εἶναι ὁ μὲν πρῶτος Γενικὸς Γραμματεὺς, ὁ δὲ δεύτερος Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑταιρείας Ἑλλήνων Φιλολόγων, τῆς ὁποίας Πρόεδρος εἶναι ὁ καταγγέλλων κ. Παναγιώτης Γεωργουντζός. Εἶναι αὐτοὶ οἱ δύο πράγματι, ὅπως φαίνεται σχεδὸν βέβαιο, ἢ εἶναι κάποιοι ἄλλοι;

β) Ποίου εἶδους ὑπεύθυνος ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος δὲν εἶναι εὐκόλος» γιὰ τοὺς «εἰδικούς καθηγητὰς» μας, ὅπως πολὺ κομπά, ἀλλὰ διαφανῶς ἐπικριτικά, σημειώνει ὁ κ. Π. Γ.: Θὰ ἦταν δύσκολο, ἂν μὴ τι ἄλλο, νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὸ θέμα οἱ «δύο ειδικοί καθηγηταί», καὶ μάλιστα ἀπὸ μόνου τους, χωρὶς νὰ περιμένουν ἄλλον νὰ τοὺς «δείξει τὴν εἰδησιν»: Ἀσχολήθηκαν ἢ ἀδιαφόρησαν; Κι ἂν ἀσχολήθηκαν, γιατί δὲν ἀνεκοίνωσαν τίς ἀπόψεις τους; Μήπως θεωροῦν «μὴ σοβαρὸν» τὸ θέμα καὶ δὲν τοὺς μένει καιρὸς νὰ καταπιαστοῦν μ' αὐτό, μιᾶς καὶ «πνίγονται» ἀπὸ ἄλλα... σοβαρώτερα θέματα; Καὶ ποιά εἶναι «ἡ δυσκολία τους ν' ἀντιμετωπίσουν ὑπεύθυνα τὸ θέμα», ὅταν ἄλλοι —ξένοι!— τὸ ἔχουν ἤδη «ἀντιμετωπίσει» καὶ ἀνοίξει τὸν δρόμο γιὰ τοὺς δικούς μας, ἀφοῦ ἔχουν ἀποκρυπτογραφήσει ἤδη καὶ διαβάσει τίς δύο πινακίδες;

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» δαισθάνονται, ὅτι αὐτὰ τὰ τεράστια πάντως— ἐρωτηματικά διατυ-

πώνονται ἐδῶ ὡς «ρητορικά», δηλαδὴ δὲν ἀναμένουν καὶ δὲν χρειάζονται ἀπάντησι. Ὁ «Δαυλὸς» ἔχει τόσο καλὰ «γνωρίσει» τὸν τρόπο ποὺ δροῦν καὶ ἀντιδροῦν οἱ «εἰδικοί» μας, ὥστε νὰ εἶναι ἀπολύτως βέβαιος γιὰ ποῖο λόγο ἀδιαφοροῦν: Ἐπὶ πέντε σχεδὸν χρόνια οἱ ἀλλεπάλληλες καὶ ριζοσπαστικὲς ἐρευνες τοῦ «Δαυλοῦ» γιὰ θέματα ἀκριβῶς τῆς «ἀρμοδιότητος» τῶν κ.κ. «εἰδικῶν», ἐρευνες θεμελιωμένες μὲ τεράστιο μόχθο καὶ τεκμηριωμένες ἰσχυρότατα πάνω σὲ φιλολογικὲς, ἱστορικὲς, λογικὲς καὶ μαθηματικὲς ἀποδείξεις, ἔχουν συνταράξει κάθε σκεπτόμενο Ἕλληνα, μὴ «εἰδικό», ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς «εἰδικούς καθηγητὰς» μας, οἱ ὁποῖοι τηροῦν τὴν πεισματική στάση τοῦ «δὲν τρέχει τίποτα». Τί νὰ τρέχη γι' αὐτούς, ὅταν, ἀντὶ νὰ κρίνουν, νὰ δεχθοῦν ἢ νὰ ἀπορρίψουν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει (ἐννοεῖται, πάντοτε διαφανῶς καὶ σὲ δημόσιο διάλογο), θεωροῦν σοβαρώτερο νὰ προσέρχωνται στὰ δικαστήρια γιὰ νὰ «νομιμοποιοῦν» κάποιο τσιράκι τους, ὥστε νὰ ὑβρίζη ἀτιμωρητὶ στίς ἐφημερίδες ὡς «ἀνισόρρους καὶ ὑποστάθμης» αὐτοὺς ποὺ ἀπλῶς ἀναδημοσίευσαν ἀνόψεις διαπρεπῶν ἐρευνητῶν, σύμφωνα μὲ τίς ὁποῖες τὸ Ἀλφάβητό μας εἶναι ἐλληνικὸ καὶ ὄχι φοινικικόν, ὅπως γράφουν καὶ διδάσκουν οἱ ἴδιοι; (Δίκη ὑβριστοῦ τοῦ «Δαυλοῦ» στὸ Α' Τριμελὲς Πλημμελειοδικεῖο Ἀθηνῶν στίς 14 Μαρτίου 1990, ὅπου μάρτυς ὑπερασπίσεως τοῦ ὑβριστοῦ ἦταν ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Κορρές...).

Δὲν ἔχω ἄλλο χῶρο καὶ καταθέτω ἐδῶ τὴν γραφίδα μου. Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Δ», ποὺ πληρώνουν μὲ τοὺς φόρους ποὺ καταβάλλουν τοὺς φοινικιστὰς «εἰδικούς» μας μὲ πολυπλοκοὺς μισθοὺς ἀπὸ διάφορες θέσεις καὶ μὲ ἄλλες παροχές, ἃς κρίνουν ποῦ πάνε τὰ λεφτά τους (...). Νὰ τοὺς χαιρώμαστε!

Μετεώρος

Η. Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

Ἡ λέξις καὶ ἔννοια «ΑΡΙΘΜΟΣ»

ΠΟΙΟΙ ΑΝΤΙΚΑΤΕΣΤΗΣΑΝ ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΜΕ ΤΑ ΔΕΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΩΝ «ΑΡΑΒΙΚΩΝ» ΑΡΙΘΜΩΝ;

1. Στὸ προηγούμενο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» διετύπωσα τὶς ἀπόψεις μου περὶ τοῦ αὐθαίρετου τρόπου χρονολογήσεως τῶν πινακίδων τῆς Κνωσοῦ, Πύλου κ.λπ. καὶ τῆς Γραμμικῆς γραφῆς Β. Δὲν ἔθιξα ὅμως τὰ σύμβολα τῶν συλλαβῶν οὔτε τὰ σύμβολα τῶν ἀριθμῶν. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ θὰ ἀρχίσω μὲ ὅσα «παραδεκτὰ» ἀναφέρονται γιὰ τὸ ἀριθμητικὸ σύστημα τῆς «Νεοανακτορικῆς περιόδου» (βλέπε «*Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*», Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, τόμ. Α', σ. 211). Τότε — γράφουν — μὲ κάθετες γραμμὲς ἐδήλωναν τὶς μονάδες, μὲ κοκκίδες ἢ ὀριζόντιες γραμμὲς τὶς δεκάδες, μὲ κύκλους ἀπλοῦς τὶς ἑκατοντάδες καὶ κύκλους μὲ ἀκτινωτὲς γραμμὲς τὶς χιλιάδες:

ΜΟΝΑΔΕΣ	$I = 1$	$I \begin{smallmatrix} I \\ I \\ I \end{smallmatrix} I = 5$
ΔΕΚΑΔΕΣ	$\bullet \begin{smallmatrix} \ddot{n} \\ \ddot{n} \end{smallmatrix} \text{---} \} = 10$	$\begin{smallmatrix} \bullet & \bullet & \bullet \\ \bullet & \bullet & \bullet \end{smallmatrix} \text{---} \text{---} \text{---} \equiv \equiv \equiv = 50$
ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ	$\bigcirc = 100$	$\begin{smallmatrix} \bigcirc & \bigcirc & \bigcirc \\ \bigcirc & \bigcirc & \bigcirc \end{smallmatrix} = 500$
ΧΙΛΙΑΔΕΣ	$\bigcirc \text{---} \bigcirc = 1000$	$\begin{smallmatrix} \bigcirc \text{---} \bigcirc \text{---} \bigcirc \\ \bigcirc \end{smallmatrix} = 4000$
ΚΛΑΣΜΑΤΑ	$\text{---} \begin{smallmatrix} \ddot{n} \\ \text{---} \end{smallmatrix} \text{---} \text{---}$	
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ	$\begin{smallmatrix} \bigcirc & \bigcirc \\ \bigcirc & \bigcirc \end{smallmatrix}$	$\equiv \equiv \equiv \begin{smallmatrix} III \\ III \end{smallmatrix} = 2496$

Εἶναι πολὺ σημαντικό, ὅτι στὸ προηγούμενο τεύχος τοῦ «Δ» ἀποδείξαμε ὡς αὐθαίρετη τὴν περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία θεωροῦν οἱ κρατοῦντες ὅτι ἐχαράχθησαν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ τόσο τὰ σύμβολα τῶν ἀρχαϊκῶν συλλαβῶν ὅσο καὶ τὰ ἀριθμητικὰ σύμβολα, δηλ. τὴν λεγόμενη «Νεοανακτορικὴ», καὶ δεχθήκαμε μιὰ πολὺ προγενέστερη, ἢ ὁποία περνᾷ χρονικὰ πίσω ἀπὸ τὴν ἐπὶ Δευκαλίωνος καταστροφή. Αὐτὸ βεβαίως πὺν ἡ λογικὴ ἀποδεικνύει ὡς ὀρθό, ἀπορρίπτεται κατὰ τὸν γνωστὸ παράλογο καὶ «ἀναιτιώδη» τρόπο ὑπὸ τῶν συγχρόνων Φοινικιστῶν, τρόπο τὸν ὁποῖο σχολίασα στὸ 106ο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ».

Ποῖο ὅμως ὑπῆρξε τὸ ἀριθμητικὸ σύστημα τῶν ἐμπόρων Φοινίκων, τὸ ὁποῖο ὡς... «ἐπινοηταὶ» τοῦ ἀλφαβήτου χρησιμοποιοῦσαν; Διότι θὰ ἦταν ἀστεῖο νὰ ἔχουν «ἐπινοήσει» τέλειο ἀλφάβητο, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τὶς γραμμὲς ἢ κοκκίδες ὡς ἀριθμητικὰ σύμβολα. Τὸ ἐρώτημα τὸ ἀπευθύνω στοὺς συντάκτες τῶν σχολικῶν βιβλίων καὶ εἰδικώτερα στὸν συντάκτη τῆς «*Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*» κ. Δ. Ε. Τομπαῖδη (Γ' Γυμνασίου), ὁ ὁποῖος ἀποφαίνεται ὅτι: «Τὸ πα-

λαιό μυκηναϊκό αλφάβητο, πού, όπως θά δοῦμε, ἦταν συλλαβικό καί δύσχρηστο, ἀντικαστάθηκε κατὰ τὸν 10ο αἰ. π.Χ. ἀπὸ ἓνα αλφάβητο πού τὸ δανεῖζονται οἱ ἀρχαῖοι "Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Φοίνικες ("φοινικῆια γράμματα" τὰ ὀνόμασε ὁ Ἡρόδοτος).» Παραλείπει βεβαίως ὁ κ. Δ. Ε. Τομπαΐδης νὰ ἀναφερθῇ εὐρύτερα σ' αὐτὴν τὴν ἄποψι τοῦ Ἡροδότου ἢ καὶ νὰ τὴν σχολιάσῃ, ὥστε νὰ διαφωτισθοῦμε καὶ ἐμεῖς ἐπ' αὐτοῦ. Παραλείπει δὲ ἀκόμη νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ, ἐκ ποίων παραλάβामε τὸ ἀριθμητικό μας σύστημα καὶ ἔαν καὶ αὐτὸ ὑπῆρξε... ἐπινόησι τῶν Φοινίκων. Ἀναμένω...

2. Ἐπιστρέφω ὅμως στὸ θέμα μας. Εἶναι λογικῶς ἀποδείξιμο ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ μόνο τῶν περιγραφῶν τῆς κατασκευῆς τῶν ἀρχαίων οἰκοδομημάτων, τῶν ὑδραγωγείων, ὁδῶν, λιμένων, κυματοθραυστῶν, θεάτρων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πολλῶν γεωγραφικῶν ἢ ἀστρονομικῶν ὑπολογισμῶν πού διαλαμβάνονται ἐντὸς τῶν κειμένων τὰ ὁποῖα δημοσίευσαν ὁ Ἡσίοδος, ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ὀρφεύς, ὅτι τὰ κείμενα αὐτὰ (α) δὲν ἦταν δυνατόν νὰ παραμένουν ἄγραφα ἐπὶ χιλιετίες στὴν μνήμη τῶν «γυρολόγων ποιητάρηδων» ἀναμένοντας τὴν «ἐπινόησι» τῶν Φοινίκων, γιὰ νὰ καταγραφοῦν, (β) δὲν ἦταν δυνατόν νὰ διατυπωθοῦν διὰ τῆς Γραμμικῆς Α ἢ Β καὶ τέλος (γ) ἦταν ἀδύνατο δι' ἑνὸς τόσο ἀρχεγόνου ἀριθμητικοῦ συστήματος νὰ γίνουν ἔργα μεγάλου πολιτισμοῦ. Ἡ ἔρευνα τοῦ Θεοφάνη Μανιᾶ, τὸν ὁποῖον εἶχα τὴν τύχη νὰ γνωρίσω, ἀπέδειξε ὅτι κατὰ τοὺς πανάρχαιους χρόνους οἱ ἀποστάσεις π.χ. σὲ μέτρα μεταξὺ διαφόρων κέντρων ἀκολουθοῦσαν τὴν σχέσι τῆς «χρυσῆς τομῆς».

Γράφει ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω ὁ Ε. Σ. Σταμάτης, ἓνας ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μελετητῶν τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν: «Ὁ Θ. Μανιᾶς ἀνεκάλυψε, ὅτι τὰ πανάρχαια ἱερὰ τῆς Ἑλλάδος ἔχουν κτισθῇ ἐπὶ τῇ βάσει γεωμετρικῶν ὑπολογισμῶν καὶ μετρήσεων, κυρίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν θέσιν τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν. Τὰ ἱερὰ τῆς Ἐλευσίνος, τῆς Αἰγίνης, τῶν Δελφῶν, τῆς Δωδώνης κ.λπ. εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν εἰς γεωμετρικὰς σχέσεις. Εἰς τὰς ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἢ μεταξὺ γειτονικῶν πρὸς αὐτὰ πόλεων παρατηρεῖ ὁ Θ. Μανιᾶς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τῆς τομῆς εὐθείας εἰς ἄκρον καὶ μέσον λόγον, τοῦ σήμερον λεγομένου κανόνος τῆς χρυσοῦς τομῆς». Καὶ ὁ Ε. Σταμάτης ἐξηγεῖ τί σημαίνει αὐτό, δίδοντας ὡς παραδείγματα τὶς παρατηρήσεις τοῦ Θ. Μανιᾶ. Λέγει:

«Ἐὰν θεωρήσωμε τὸ μῆκος μιᾶς πρὸς τομὴν διδομένης εὐθείας ἴσον πρὸς 1 καὶ παραστήσωμεν τὸ μεγαλύτερον τμήμα διὰ x , θὰ ἔχωμεν τὴν σχέσιν τῆς χρυσοῦς τομῆς εὐθείας:

$$\frac{1}{x} = \frac{x^5}{1-x} \quad (1)$$

» Ἐκ τῆς ἐξισώσεως ταύτης λαμβάνεται $x = \frac{\sqrt{5}-1}{2}$

καὶ δι' ἀντικαταστάσεων εἰς τὸ α' μέλος τῆς (1) εἶναι $\frac{2}{\sqrt{5}-1} = \frac{M}{\mu}$

ἂν παρασταθῇ τὸ μέγα τμήμα διὰ M (κεφαλαῖον) καὶ τὸ μικρὸν διὰ μ (μικρόν).

Εἶναι δὲ κατὰ προσέγγισιν $\frac{M}{\mu} = 1,618\dots$.

ΜΟΝΑΔΕΣ		$\begin{array}{c} \\ \end{array}$	= 5
ΔΕΚΑΔΕΣ	—	$\equiv \equiv$	= 50
ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ	○	$\begin{array}{cc} \bigcirc & \bigcirc \\ \bigcirc & \bigcirc \end{array}$	= 400
ΧΙΛΙΑΔΕΣ	$\bigoplus$	$\begin{array}{cc} \bigoplus & \bigoplus \\ \bigoplus & \bigoplus \end{array}$	= 4000
ΔΕΚ . ΧΙΛΙΑΔΕΣ	$\bigoplus$	$\begin{array}{cc} \bigoplus & \bigoplus \\ \bigoplus & \bigoplus \end{array}$	= 40000
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ	$\bigoplus$	$\begin{array}{cc} \bigoplus & \bigoplus \\ \bigoplus & \bigoplus \end{array}$ ○ ○ $\equiv \equiv$ $\begin{array}{c} \\ \end{array}$	= 14268

Τὰ σύμβολα τῶν ἀριθμῶν τῆς Γραμμικῆς Β. Ὑπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις σὲ σχέση μετὰ τὸν πίνακα συμβόλων τῆς Γραμμικῆς Α (π.χ. δὲν ὑπάρχουν σύμβολα γιὰ τὰ κλάσματα).

«... Ἀναγράφομεν», συνεχίζει κατωτέρω, «σχέσεις τινὰς χρυσεῖς τομῆς εὐθείας σημειοῦντες τὰ ὀνόματα τῶν κέντρων ὁλόκληρα χάριν καλυτέρας ἐποπτείας.

Κατὰ ταῦτα εἶναι (θὰ ἀναφέρω μόνον 2):

$$\frac{\text{Δελφοί-Αἶγινα}}{\text{Δελφοί-Ἀκροκόρινθος}} = \frac{117.000}{72.306} = 1.618$$

$$\frac{\text{Δελφοί-Ἀκρόπολις}}{\text{Δελφοί-Ἴσθμια}} = \frac{122.654}{75.800} = 1.618.$$

Καὶ ὁ Ε. Σταμάτης συμπληρώνει:

«Ἐκ τῶν σημερινῶν μετρήσεων τῶν ἀποστάσεων μεταξὺ ἱερῶν καὶ πόλεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι ἐπιβεβαιοῦν τὴν ἐφαρμογὴν τῆς χρυσεῖς τομῆς... συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι οὗτοι (οἱ Ἕλληνες) εἶχον ἐπινοήσει μεθόδους μετρήσεως τῶν ἀποστάσεων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ τοῦ παρόντος παραμένουν ἄγνωστοι».

3. Ὑπάρχει ἀσφαλῶς ἀπόστασις μεταξὺ τῆς «λογιστικῆς» τῶν πινακίδων, ὅπως ἀποκαλεῖτο ἢ «ἀριθμητικῆς» τῆς σήμερον, παρ' ὅλον ὅτι καὶ τὰ δύο ἀριθμητικὰ συστήματα ἦταν ἱκανὰ καὶ ἐπαρκῆ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν ἐμπορευομένων.

Τὸ δεκαδικὸν σύστημα ἐμφανίζεται καὶ στὶς πινακίδες· καὶ μάλιστα ἐμφανίζονται καὶ σύμβολα κλασμάτων. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιο δὲν γνωρίζομε, εἶναι: σὲ ποιά χρονικὴ περίοδο ἀντικατεστάθησαν τὰ «λογιστικὰ» σύμβολα τῶν γραμμῶν, κοκκίδων, κύκλων κ.λπ. διὰ τῶν συμβόλων τοῦ ἀλφαβήτου. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα πιθανώτατα ἀντικατέστησαν τὰ συλλαβικὰ σύμβολα, θεωρῶ ὡς ὀρθὰ ὅσα λέγει περὶ αὐτῶν ὁ Διοδώρος (Διοδώρου, Βιβλιοθ. Ε 74): «ταῖς δὲ Μούσαις δοθῆναι παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν τῶν γραμμάτων εὕρεσιν καὶ τὴν τῶν ἐπῶν σύνθεσιν τὴν προσαγορευομένην ποιητικὴν» [στὶς Μοῦσας ἀνετέθη παρὰ τοῦ

Διὸς ἢ ἐπινόησι τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου ὅπως καὶ ὁ τρόπος τῶν καταγραφῶν τῶν συμβάντων διὰ τοῦ συνοπτικοῦ ποιητικοῦ λόγου]. Ἀλλὰ γιὰ τὴν χρῆσιν τῶν γραμμάτων ὡς μαθηματικῶν συμβόλων δὲν ἔχουμε πληροφορίες.

«Πρῶτος γράφας ἱστορίαν τῶν μαθηματικῶν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Διογένοους τοῦ Λαερτίου (IV 13-14) ὁ ἐκ Χαλκηδόνος τῆς Μ. Ἀσίας μαθητῆς τοῦ Πλάτωνος Ξενοκράτης, ὅστις διετέλεσε καὶ διευθυντῆς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, μετὰ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Πλάτωνος Σπεύσιππον, ἀπὸ τοῦ ἔτους 339-314. Τὸ συναφές βιβλίον τοῦ Ξενοκράτους ἔφερε τὸν τίτλον «Περὶ γεωμετρῶν βιβλία ε'». Ὁ Ξενοκράτης εἶχε γράψει καὶ μαθηματικὰ βιβλία ὑπὸ τοὺς τίτλους «Περὶ ἀριθμῶν», «Ἀριθμῶν θεωρία», «Περὶ γεωμετρίας», βιβλίον μουσικῆς, «Περὶ διαστημάτων». Ὅλα τὰ βιβλία αὐτὰ ἀπωλέσθησαν». [Ε. Σταμάτης, *Ἑλληνικὰ Μαθηματικά*, σελ. 19]. Καὶ μὴ διερωτηθῇτε, γιατί ἀπωλέσθησαν: διότι εἶναι ἑκατοντάδες τὰ ἀπολεσθέντα ἀρχαιοελληνικὰ ἔργα κατὰ τὴν περίοδο τῆς παντοκρατορίας τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

4. Ἀναγκαστικῶς λοιπὸν δεχόμεθα, ὅτι μετὰ τῆς ἀνευρέσεως τῶν πρώτων ἀριθμητικῶν συμβόλων στὶς πινακίδες τῆς Κνωσοῦ, τῆς Πύλου κ.λπ. καὶ τῆς μετέπειτα χρησιμοποίησεως τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου ὡς ἀριθμητικῶν συμβόλων φαίνεται ὡς νὰ μὴν ὑπάρχουν πληροφορίες. Ἐκτὸς ἐὰν τίς πληροφορίες τίς ἀναζητήσουμε σ' αὐτὰ τοῦτα τὰ στοιχεῖα-γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου! Θὰ ἐκφράσω μερικὲς σκέψεις.

Θεωρῶ λογικὸ, ἢ ἐρμηνεῖα τῶν φαινομένων τοῦ κόσμου νὰ μὴν ἦταν δυνατόν νὰ γίνῃ κατ' ἄλλον τρόπο, παρὰ μόνο δι' ἐννοιῶν ἐκφραζομένων διὰ λέξεων. Κάθε λέξι ἀποτελεῖτο ἐκ στοιχείων, γραμμάτων, τὰ ὅποια, ὅπως ἤδη ἀπέδειξα διὰ τῶν δημοσιεύσεών μου στὸν «Δαυλὸ» (τεύχη 72 ἕως 90), ἐντὸς τοῦ πυρῆνος τῶν ἔκρυπταν τὴν ἀρχικὴν αἰτία, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος κατηύθυνε τὰ βήματά του πρὸς τὴν ὁδὸ τῶν ἐννοιῶν. Μόνον, ἐπομένως, οἱ λέξεις ἢ τελικῶς τὰ «στοιχεῖα» αὐτῶν, δηλ. τὰ γράμματα, θὰ ἦταν δυνατόν διὰ τοῦ πυρῆνος τῶν νὰ ἐπιτρέπουν στοὺς ἄγνωστους διανοητὲς τῶν «Μουσειῶν» νὰ προχωροῦν ἐκ τῶν γνωστῶν φαινομένων καὶ τῶν ἀπλῶν παρατηρήσεων σὲ συμπεράσματα περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀγνώστων ἢ μὴ αἰσθητῶν καταστάσεων, ἱκανῶν ὅμως νὰ δίδουν ἑκτασι στὰ διανοήματά των μὲ πιθανότητες προβλέψεων τῆς παρουσίας νέων συμβάντων.

Ὁ καθηγητῆς τῆς Μαθηματικῆς Ἀναλύσεως στὸ Πανεπιστήμιο Πατρῶν κ. Λάμπρος Ντόκας γράφει: «Οἱ ὑπερβατικὲς ἐννοιες ποὺ συνθέτουν τὰ κορυφαῖα λογικὰ σχήματα, τὰ ὅποια διαφοροποιοῦν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν νόηση τοῦ ἀνθρώπου, δὲν προέρχονται ἀπὸ ἐσωτερικὲς παρορμήσεις του ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη βαθύτερης περιγραφῆς τῶν προβλημάτων τῆς ἐμπειρίας. Ἡ λογικὴ ὑπερβαση εἶναι συμβολισμὸς ἀλμάτων τοῦ νοῦ πέρα ἀπὸ τὴν αἴσθηση, σὲ χώρους φανταστικούς, μὲ λογικὴ συνέπεια καὶ μὲ ρίζες βαθειὲς σὲ διαισθητικὲς πραγματικότητες, δηλαδὴ δὲν εἶναι ξεκομμένη ἀπὸ τὴν ἄμεση ἀντίληψη τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἀντίθετα εἶναι ἡ ἀφηρημένη συμπλήρωση τῆς διαίσθησης, τὴν ὁποία ἡ ἐμπειρία ἀδυνατεῖ νὰ ὀλοκληρώσει». (Λ. Ντόκας, «Ἡ νοητικὴ ὑπερβαση», «Δαυλὸς» τεύχος 42/Ἰούνιος 1985).

Ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀπωκοδικοποίησιν τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου («Δαυλὸς», τεύχη 72 ἕως 90) θεωρῶ, ὅτι ἡ χρησιμοποίησιν τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου στὰ κορυφαῖα λογικὰ σχήματα τῆς ἀνθρώπινης διανοῆς

σεως ἔδιδε, διὰ τῶν ἐμπειριῶν οἱ ὁποῖες περικλείονται ἐντὸς τῶν πυρηνῶν τῶν στοιχείων (γραμματῶν), τὴν βάσι, τὸ «ἐφαλτήριο», ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ὁ νοῦς στηρίζεται καὶ πηδᾷ ὑπεράνω τῶν αἰσθητῶν συμπληρώνοντας ὅσα ἡ ἐμπειρία δὲν ἔχει μέχρι στιγμῆς στηρίζει δι' ἀποδείξεων.

5. Εἶναι γιὰ μένα φανερό, ὅτι ἡ ἐπινόησι τῶν νέων συμβόλων γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ γραπτοῦ λόγου ἦταν ἔργο τῶν «Μουσειῶν Λόγων» («Δαυλός», τόμος 1988). Θεωρῶ ὅμως, ἐπίσης, ὅτι τὰ αὐτὰ σύμβολα τοῦ γραπτοῦ λόγου χρησιμοποιήθηκαν (ὡς ἡ συνοπτικώτατη «εἰκὼν» τῶν σημαντικωτέρων κοσμικῶν ἐννοιῶν) γιὰ τὸ ἔργο τῆς ἀποκληθείσης μαθηματικῆς ἐπιστήμης. Καὶ αὐτὸ ἔγινε ἐκ τῆς ἀνάγκης ὑπάρξεως κοινῆς γλώσσας γιὰ τὴν σύντομη γραπτὴ ἀπεικόνισι τῶν νοητικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀναζητοῦσαν λύσεις. Βεβαίως οἱ ἀσχολούμενοι σήμερα μὲ τὴν ἐπιστήμη τῶν μαθηματικῶν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλοῦν χρησιμοποιώντας ὡς βάσι τῆς συνεννοήσεώς των τοὺς ὅρους τοὺς ὁποῖους ἡ κλασσικὴ ἑλληνικὴ σκέψις ἔθεσε πρὸ αὐτῶν ὡς βοηθήματα. Τὴν ἐποχὴ ὅμως ἐκείνη ἴσως ἡ «ἀφρημένη εἰκὼν» τῶν ἐννοιῶν (λέξι ἢ γράμμα) ἦταν τὸ μόνο βοήθημα στὴ διαδικασία τῆς καταστρώσεως καὶ ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων. Δὲν θὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι αὐτὴν ἀποκαλοῦσε «σοφίαν» τῶν ἀριθμῶν ὁ Πυθαγόρας, ἀλλὰ γιὰ μένα ἡ σοφία τῶν γραμμάτων (κοινῶν συμβόλων καὶ τῶν ἀριθμῶν) ἦταν τὸ αἰτούμενο κατὰ τὴν περίοδο τῶν κλασσικῶν χρόνων. Καὶ εἶναι γνωστὴ ἡ προσπάθεια τοῦ Πλάτωνος («Κρατύλος») νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν «δύναμιν» ἡ ὁποία «ἔθεσε τὰ ὀνόματα στὰ πράγματα».

6. «Αἱ ἀρχαὶ τῆς θεωρίας τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων ἀποδίδονται εἰς τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς Πυθαγορείους, δηλ. τοὺς μαθητὰς του καὶ τοὺς διαδόχους αὐτῶν. Εἰδικῶς εἰς τὸν Πυθαγόραν ἀποδίδεται 1) ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἀσυμμέτρων καὶ τῶν περισσοτέρων κοσμικῶν σχημάτων (κανονικῶν πολυέδρων), 2) ἡ ἀνακάλυψις καὶ ἀπόδειξις τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος καὶ 3) ἡ ἀνακάλυψις ἀκεραίων λύσεων τῆς ἐξισώσεως $x^2 + y^2 = z^2$. Κατὰ τὸν Εὐκλείδην, ὅστις συνεχίζει τὴν Πυθαγορείου παράδοσιν, "μονὰς ἐστίν, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν ὄντων ἐν λέγεται· ἀριθμὸς δὲ τὸ ἐκ μονάδων συγκείμενον πλῆθος" (ὅρισμοὶ 1 & 2 τοῦ 7ου βιβλίου τῶν Στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου)». [Ε. Σταμάτης, ὡς ἄνω, σελίδες 47, 48].

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω θὰ διατυπώσω δι' ἐνὸς παραδείγματος τὶς σκέψεις μου ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν γραμμάτων (στοιχείων) τοῦ ἀλφαβήτου ὡς μαθηματικῶν συμβόλων. Ἐστω λοιπὸν τὸ γράμμα Ἄλφα ὡς σύμβολο τοῦ Ἐν, ἥτοι $A = 1$. «Α» κατὰ τὴν κωδικὴ σημασίαν του («Δαυλός», τεύχος 96/1989, σελ. 5467) σημαίνει «ἄνθρωπος» καὶ εἶναι ἡ Α-ρχὴ μιᾶς σειρᾶς Α-ριθμῶν ἄνευ πέρατος (παρ' ὅλο πὺ δὲν γνωρίζομε τὸ πέρας τῆς ἀνθρωπότητος!). Ἡ ἐρμηνεία αὕτη συμπίπτει μὲ τὸ νοηματικὸ περιεχόμενον τῆς λέξεως ἀριθμός. Ἄς δοῦμε ὅμως μὲ τὴν σειρά τους καὶ τὶς δύο λέξεις, δηλ. E, N καὶ $A, P, I, \Theta, M, O, \Sigma$.

Ξεκινῶ μὲ τὸ EN : Ὁ ἄνθρωπος διαφέρει τῶν ἄλλων ἐμβίων ὄντων, διότι Ἐ-λαύνεται (E), ὠθεῖται ὑπὸ τοῦ Νοῦ (N). Ἀλλὰ καὶ τὴν ὄντογένεσιν ἐθεωροῦσαν, ὅτι προῆλθε ἐξ ἐνὸς ρηγματικοῦ συμβάντος, τοῦ $\chi\acute{\alpha}\omicron\upsilon\varsigma$, ἡ ὥστικὴ δύναμις τοῦ ὁποῖου συνεχίζει νὰ ὠθῇ (E -λαύνῃ) τὰ εἰς τὸν $\chi\acute{\omega}\rho\omicron\nu$ ($O = \chi\acute{\omega}\rho\omicron\varsigma$) διαμένοντα, κα-τοικοῦντα καὶ νεμόμενα αὐτὸν ($N = N$ -αῖω - N -έμω) ὄντα. Διότι δὲν νοεῖται «ὄν», ἐὰν τοῦτο δὲν καταλαμβάνῃ κάποιο $\chi\acute{\omega}\rho\omicron\varsigma$. Α ἐπομένως ἴσον $E+N$ καὶ $O+N$ [$A = EN, A = ON$].

“Ας δοῦμε τώρα τὴ λέξι ΑΡΙΘΜΟΣ. Στὸν Ὅμηρο (Ὅδ. Δ, 451) ἡ λέξι «ἀριθμός» ἔχει τὴ σημασία τῆς καταμετρημένης ποσότητας, δηλαδὴ ὀρισμένου πλήθους (θὰ δοῦμε ἀμέσως μετὰ καὶ τὴ λέξι *μετρώ*): «εὐδῖος δ' ὁ γέρων ἦλθ' ἐξ ἁλός, εὖρε δὲ φώκας ζατρεφείας, πάσας δ' ἄρ' ἐπώχετο, λέκτο δ' ἀριθμόν». Στὸ προηγούμενο ἄρθρο εἶχα ἀναφερθεῖ στὸν μῦθο τοῦ Πρωτέως κατὰ τὴν περίοδο τῶν Τρωϊκῶν. Οἱ στίχοι αὐτοὶ ἀναφέρονται σ' αὐτὸν καὶ μᾶς λέγουν: «Καὶ ὁ διαμένων στὴν ὑπαιθρο γέρων (Πρωτεὺς) ἐφάνη ὥς νὰ ἦλθε ἀπὸ τῆ θάλασσα, εὖρε δὲ τὶς φώκες (πὺ πλάγιαζαν στὴ σειρά στὴν ἀμμουδιά) τὶς καλοθρεμμένες, πέρασε δὲ (κοντὰ) μετρώντας τὸ πλῆθος τῶν».

Τὸ ἀρκτικό γράμμα Α ὡς ἡ ἀρχὴ ἑνὸς συμβάντος (τοῦ ὁποίου ἐξακολουθεῖ τὸ «γίνεσθαι») δύναται νὰ δηλώνῃ καὶ ἄθροισι, ἔνωσι, συμμετοχῇ, ὁμοιότητα ἀλλὰ καὶ στέρησι, δηλ. ἔλλειψι, ἀπουσία. Στὴν λέξι ὅμως *ἀριθμός* τὸ «Α» ἀκολουθούμενο ἀπὸ τὸ «Ρ» (κωδικὴ σημασία τοῦ «Ρῶ» εἶναι ἡ κίνησι, κίνησι ὅμως πρὸς τὴν «ἐντροπιάν», διότι ὁ ἀρχέγονος φθόγγος σχηματίσθηκε πρὸς δῆλωσιν τῆς κινήσεως τοῦ ὕρου στοιχείου, τὸ ὁποῖο πάντοτε *Ρ-έει* πρὸς τὴν θάλασσα) «ὑποχρεώνεται» σὲ μία κίνησι ῥοῆς θετικῆς, δηλαδὴ πρὸς τὰ κάτω, διότι τὸ ἀντίθετο θὰ ὠδηγοῦσε τὸ «Α» στὴν πρὸ τοῦ Χάους ἄγνωστη στὸν ἄνθρωπο κατάστασι. «ΑΡ» λοιπὸν = Ἀρχὴ τοῦ παντὸς κινουμένη (Ρέουσα).

Τὸ τρίτο γράμμα «Ι» μᾶς ἀποκαλύπτει τὸν ἔντασι (Ἰ-σχύν), ἥτις κατευθύνει (Ἰ-θύνει) καὶ συγκρατεῖ (Ἰ-σχει) τὰ πάντα ἅτινα κινοῦνται [ἡ κωδικὴ σημασία τοῦ Ι ἔχει προέλθει, ὅπως ἔχω ἐξηγήσει στὸν «Δαυλό», ἐκ τῆς λεπτῆς καὶ διεισδυτικῆς μορφῆς ἀλλὰ καὶ τοῦ ἤχου ποὺ κάνουν τὰ «Ἰ-ά» (βέλη), τὰ ὁποῖα ἐκσφενδονίζοντο ὑπὸ τῶν πανάρχαιων κατοίκων τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου (τῶν Ἰαπετῶν θηρευτῶν). Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων γραμμάτων προκύπτει μιὰ «σειρά». Ἀρχὴ αὐτῆς τῆς σειρᾶς εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν πάντων, ἡ ὁποία ρέουσα ἔχει ἰσχύ, κατεύθυνσι καὶ ἰκανότητα συγκρατήσεως.

Τὸ τέταρτο γράμμα «Θ» ἐκφράζει ἐδῶ τὰ θεώμενα ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου (ρῆμα *Θάω* = βλέπω). (Ἡ κωδικὴ σημασία τοῦ «Θ» ἔχει ὡς πρῶτο ἀκουστικὸ ἐρέθισμα τὸν *Θ-ρόον* (*Θ-όρυβον* ἐκ τοῦ πνέοντος ἐλαφρῶς ἀνέμου), τὸν *Θ-ραγμόν* (ἐκ τῆς μασήσεως τῶν χορτοφάγων ζώων), τὸ *Θ-ρύπτω* (ποὺ προκαλοῦν τὰ φυτοφάγα ζῶα μέσα στὸν χῶρο τῆς βοσκῆς τῶν) κ.λπ. [ἴδε «Δαυλόν», τόμον 1988].

Τὸ πέμπτο γράμμα εἶναι τὸ «Μ». [Ἡ ἰδιαίτερη σημασία τοῦ γράμματος «Μ» ἔχει ἀναπτυχθῇ στὸν «Δαυλό». Ἐδῶ θὰ τονίσω, ὅτι ἡ ἐκ τῆς «ΜΑ» (μήτηρ-μάτηρ) προελθοῦσα γνῶσι ὠνομάσθηκε *μά-θησις*. Ἀπὸ τὴν ἀγκάλῃ τῆς μητρὸς ὁ μικρὸς «θ-εὸς» θὰ Μ-άθῃ καὶ νὰ Μ-ετῇ (Ὅδ. Γ 179), δηλαδὴ νὰ διαβαίνει, διέρχεται τὸν μ-εῖζονα χῶρο τῶν *σημάτων* (= σημείων) ποὺ κινοῦνται γύρω του].

Τὸ ἕκτο γράμμα εἶναι τὸ «Ο» [Ἡ κωδικὴ σημασία τοῦ εἶναι: ὁ χῶρος ὁ μικρὸς καὶ ὁ μέγας (τοῦ σύμπαντος: ἀποτύπωσι τοῦ σύμπαντος-ἀπείρου τὸ Ω, παλαιότερα τὰ δύο 00 = ∞)].

Τὸ ἕβδομο γράμμα εἶναι τὸ «Σ». [Ἡ κωδικὴ σημασία τοῦ Σ εἶναι ἡ κίνησι τῶν «Σ-ημείων» στὸν χῶρο, τὰ ὁποῖα παλινδρομοῦν]. Πᾶσα ἐπομένως Ἀρχὴ τῆς κινήσεως, Ροῆς (καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου) ρητῶς καθοριζομένη ἐκ τῆς Ἰσχύος-κατευθύνσεως ἢ συγκρατήσεως μορφῆς τινός, Θεωμένης ὡς Μετρώμενο πλῆθος στὸν γῆινο ἢ μείζονα χῶρο («Ο») λόγῳ τῶν παλινδρομικῶν Σημείων ἀποκαλεῖται *ἀριθμός*. Μὲ ἄλλα λόγια: Ἀρχὴ ὁ ἄνθρωπος «Α», ὅπως ὅλα τὰ ὄντα τὰ προελθό-

ντα ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ χάους, ἔχει ῥοήν (Ρ) (κίνησιν) καὶ ἰκανότητα (Ισχύν) (Ι), παρατηρεῖ (Θάει) καὶ μανθάνει διερχόμενος ἐξ αὐτῶν, δηλαδὴ μετρῶν (Μ) τὰ ἐν τῷ χώρῳ (Ο) σήματα, σημεία, συμβάντα (Σ). Αὐτὸ τὸ σύνολο πράγματι συνιστᾷ τὸ πλῆθος τῶν γνώσεων καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος εἶναι «ἀριθμός».

7. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει μιὰ ἐπίσης λογικὴ ἀπόδειξις γιὰ τὴν ἐλληνικότητα τοῦ ἀλφαβήτου. Εἶναι ἀδύνατο τὸ «Α», ἡ ἀρχὴ τῆς γενέσεως τῶν ὄντων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ σημαίνει «βόδι» (ἄλεφ) οὔτε νὰ ἰσοῦται τὸ «βόδι» μὲ τὸ Ἐν καὶ τὸ Ὀν. Ἐὰν δὲ τὸ Ἄλφα, γιὰ νὰ τὸ «μάθουν» οἱ Φοῖνικες, τὸ ἐκφώνησαν μὲ τὴν λέξι «ἄλεφ» (βόδι), αὐτὸ δὲν μεταβάλλει τὴν ἀξία του, διότι ἑκατοντάδες λέξεων ἔχουν ὡς ἀρκτικό τὸ «Α». Τὸ ἐρώτημα ὅμως ποῦ υποβάλλω εἶναι, γιὰ τὸ «ἄλφα» ἐτέθη πρῶτο στὴν ἀλφαβητικὴ σειρὰ. Εἶναι «ἀναιτιώδης» ἡ θέσις του; Ὑπάρχουν στὴν... «φοινικικὴ» ἢ ἄλλῃ γλῶσσαι λέξεις ὅπως ἀρχή, ἀεί, ἄπειρος, ἄγνωστος, ἀέλιος, ἀνθραξ, ἀήρ, ἄλς, ἀνθρωπος κ.λπ., οἱ ὁποῖες νὰ ἐκφράζουν τόσο σημαντικὰς ἔννοιες ἢ φαινόμενα καὶ νὰ ἔχουν ὡς ἀρκτικό γράμμα τὸ Α; Τί λέει ἐπ' αὐτοῦ ὁ κ. Τομπαΐδης;

Τὸ ΕΛ καὶ τὰ ἰσοδύναμά του

Τὸ ΕΛ, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως Ἑλλην, ἡμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς βασικὸν στοιχεῖον τῆς γλωσσικῆς ταυτότητος τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν πανάρχαιον φυλὴν. Τοῦτο μαρτυρεῖται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν λέξεων ΔΕΛΦΟΣ καὶ ΔΕΛΦΟΙ, αἱ ὁποῖαι ἐπλάσθησαν τὴν ἐποχὴν τῆς δημιουργίας τῆς φιλοσοφικῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ Α τῆς λέξεως Α-Δ-ΕΛ-Φ-ΟΣ σημαίνει «ἄνθρωπος». Τὸ Δ καθορίζει τὴν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ τὴν θρησκευτικὴν ταυτότητα (Δίας), τὸ ΕΛ τὴν ταυτότητα τῆς φυλῆς (Ἑλλην), τὸ δὲ Φ τὸ «φίλος». Ἀνάλογος ἀνάλυσις γίνεται καὶ διὰ τὴν λέξιν ΔΕΛΦΟΙ, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τὸ Α ἔμπροσθέν της, διότι δὲν ὑπονοεῖ ἄνθρωπον.

Τὰ ΑΛ, ΙΑ, ΗΛ, ΟΛ, ΥΛ καὶ ΩΛ, τὰ ὁποῖα δυνατόν νὰ ὀνομάσωμεν «διφθόγγους τοῦ Λ», ὅταν εὐρίσκωνται ὡς ἀρχικὰ στοιχεῖα ὀνόματος πόλεως καὶ τοπωνυμιῶν, πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὑποκατάστατα τοῦ ΕΛ καὶ στοιχεῖα γλωσσικὰ τῆς φυλετικῆς ταυτότητος, δηλ. τῆς ἐλληνικῆς.

Οἱ κατωτέρω κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον τὸ ὄνομα τῶν ἀπὸ τὴν πόλιν των, ἦσαν ὅλοι Ἑλληνες καὶ αἱ πόλεις των Ἑλληνικαί.

Ἀλαλκομενεῖς, Ἀλεῖοι (Ἡλεῖοι), Ἀλεξανδρεῖς, Ἀλλαριῶται, Ἀλλαντεῖς, Ἀλμηνεῖς, Ἀλμωνεῖς — Ὀλμωνες, Ἀλμωπεῖς, Ἀλύζιοι, Ἀλωρεῖς, Ἑλικεῖς, Ἑλλοπες — Ἑλλοῖ — Σελλοῖ, Ἑλευναεῖς, Ἑλυμαῖοι, Ἡλεῖοι, Ἰλιοι, Ἰλλυριανοί, Ὀλβιοι, Ὀλιζώνιοι, Ὀλμωνεῖς, Ὀλλεῖς.

Δίδομεν ἀκόμη μερικὰ ὀνόματα ἡρώων καὶ πόλεων μὲ γλωσσικὴν ἐλληνικὴν ταυτότητα.

Ἀλαιοι, Ἀλθιμένης, Ἀλιθέρης, Ἀλκίνοος, Ἀλκμεωνίδας, Ἑλητας, Ἑλάρη, Ἑλέγη, Ἑλένη, Ἑλευσίς, Ἡλις, Ἡλάκατος, Ἡλεκτρύων, Ἰλιονεύς, Ἰλιόνη, Ἴλος, Ὀλοῦς - Ἑλοῦς, Ὀλουρος, Ὀλπη, Ὀλυμπος, Ὀλενος, Ὀλορος.

Ὁλοκληρώνοντας θά τονίσω, ὅτι ἡ ἔκφρασι ἐννοιῶν καί αὐτῶν τῶν μαθηματικῶν ἦταν δυνατή μόνο διὰ λέξεων καί τῶν γραμμάτων, πού ἐκτός τῆς κωδικῆς γραμματικῆς σημασίας των (σημασίας τήν ὁποία οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» γνωρίζουν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἄρθρων μου) χρησιμοποιήθηκαν, γιά νά ἀντικαταστήσουν τὸ πανάρχαιο ἀριθμητικὸ σύστημα τῶν κατοίκων τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου, δηλαδή τίς κάθετες γραμμές, τίς κοκκίδες ἢ τίς ὀριζόντιες γραμμές, τοὺς κύκλους κ.λπ.

Θά τελειώσω μὲ ὅσα γράφει περὶ τῶν νέων ἀριθμητικῶν συμβόλων ὁ Ε. Σαμάτης [*«Ἑλληνικά Μαθηματικά»* (1979), σελὶς 36]: *«Αἱ ἀραβικαὶ πηγαὶ τοῦ δεκάτου περίπου αἰῶνος μ.Χ. ἀποδίδουν τὴν ἐπινόησιν τῶν συγχρόνων συμβόλων τῶν ἀριθμῶν εἰς τοὺς Ἰνδοὺς. Ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν τούτων στηριζόμενοι οἱ ἐπιστήμονες τῆς Δύσεως ἔμειναν σύμφωνοι πρὸς τὴν ἀραβικὴν παράδοσιν, ὠνόμασαν ὁμῶς τὰ σύμβολα αὐτὰ ἀραβικοὺς ἀριθμοὺς, διότι ταῦτα ἔφθασαν εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην διὰ τῶν Ἀράβων τῆς Ἰσπανίας».* "Ο. ἔ.δ.! Ἀντὶ Ἰνδικὰ - Ἀραβικά...

Τέλος τίθεται τὸ καταλυτικὸ ἐρώτημα γιά τοὺς θεσπίσαντες τὰ «Ἰνδικὰ»-«Ἀραβικά»: **Γιατὶ κατήγγησαν τὰ ἑλληνικὰ ἀλφαβητικὰ σύμβολα τῶν ἀριθμῶν;...**

Ἐπίσης πρὸς σχηματισμὸν ὀνομάτων προσώπων, πόλεων καὶ τοπωνυμιῶν γίνεται παρὰ τῶν Ἑλλήνων χρῆσις τῶν «διφθόγων τοῦ Λ» διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς συμφώνου τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου πρὸ αὐτῶν. Παραδείγματα:

Βαλῖος, Βελλερεφόντης, Βόλισσος, Δελφός, Δῆλος, Δόλοπες, Θαλῆς, Θέλπουσα, Κάλχας, Κελεός, Κίλλεια, Κολοφών, Λέλεγες, Ληλάντιον (πεδῖον), Λίλαια, Μάλλα, Μελανθώ, Μίλητος, Μολύκρεια, Πύλος, Σελινούς, Σόλων, Ταλλαῖον, Τελεσίης, Τηλέμαχος, Τολοφών, Φάλανθος, Φελλεεῖς, Φιλύρα, Φολέγανδρος, Φυλακωπή, Χαλκηδών, Χεῖλων.

Τὸ ἴδιο γλωσσικὸν φαινόμενον παρατηρεῖται καὶ ἐντὸς ἀρχαίων ἐλληνικῶν ὀνομάτων μετὰ ἀπὸ ἄλλο πρόθεμα, π.χ. Ἀχ-ελ-ῶος, Ἀχ-ι-λεὺς κ.λπ.

Γενικῶς παρατηρεῖται, ὅτι τὸ σύμφωνο Λ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πλέον ἀρχαῖα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.

Παρατηροῦνται καὶ ὀνόματα μὲ ἀναστροφὴν τῶν διφθόγων τοῦ Λ πρὸς σχηματισμὸν ὀνομάτων, ἀλλὰ αὐτὰ εἶναι ὀλίγα π.χ. Λακεδαίμων, Λεωνίδα, Λήϊτος, Αἰλαιο, Λοκρός, Λυκοῦργος.

Ἐχομεν τέλος καὶ τὰ ἑξῆς: Τὸ σύμφωνον Ρ δὲν ἐχρησιμοποιήθη πρὸ τῶν «διφθόγων» τοῦ Λ διὰ τὸν σχηματισμὸν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ μόνον ὡς τελικὸν σύμφωνον, ὡς Πέλωρ. Ἐπίσης τὸ Γ δὲν ἐχρησιμοποιήθη πρὸ τῶν «διφθόγων» τοῦ Λ. Τὰ διπλᾶ σύμφωνα Ξ καὶ Ψ δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν καὶ αὐτὰ πρὸ τῶν «διφθόγων» τοῦ Λ, ἀλλὰ παρουσιάζονται ὡς τελικὰ ἀρχαίων ἐλληνικῶν ὀνομάτων ὡς Φοῖνιξ, Κέκροψ. Τὸ διπλοῦν σύμφωνον Ζ ἐχρησιμοποιήθη μετὰ διφθόγων τοῦ Λ πρὸς σχηματισμὸν μιᾶς πόλεως τῆς Τροίας, τῆς Ζελίης καὶ τοῦ ὀνόματος ἑνὸς ἡρώος τῆς, τοῦ Ζελείου. Εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα τὸ Ζ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τῶν Ἑλλήνων: Ζεὺς.

Τατιανὴ Ἀναγνωστοπούλου

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Διαπίστωση αϊσχύος

I

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Μητσοτάκης ἐπισκέφθηκε πρόσφατα τὴν Κνωσὸ καὶ ἐδήλωσε: «**Ντράπηκα, πὺ ἐπισκέφθηκα τὸ Μουσεῖο Ἑρακλείου. Ντράπηκα γιὰ τὰ χάλια τῆς Κνωσοῦ. Ντράπηκα γενικότερα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἀντιμετωπίζονται τὰ πολιτιστικὰ θέματα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ὑπηρεσίας στὴν Κρήτη.**» («Ἑλευθερος Τύπος» II-10-90). Ἄς ἐλπίσουμε, ὅτι τὶς ἐντυπώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ θὰ ἀκολουθήσουν πράξεις.

Πολλὲς φορὲς ὁ «Δαυλὸς» ἔχει ἐπισημάνει τὴν ἀπαράδεκτη κατάστασι στοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους. Βασικοὶ ὑπεύθυνοι εἶναι τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ ὁ λεγόμενος πνευματικὸς κόσμος. Πάντως ἡ ἐγκατάλειψι τῶν μνημείων τοῦ ἔθνους δὲν εἶναι τυχαία. Εἶναι σκόπιμος καὶ ἐντάσσεται στὴν ἐκστρατεία ἀφελῆνισμοῦ, πὺ ὑποκινοῦν οἱ γνωστοὶ μισέλληνες.

Ἄν ὁποιαδήποτε ἄλλη χώρα εἶχε μιὰ Κνωσὸ, θὰ τὴν εἶχε σὰν τὸ ἐκλεκτώτερο κομμάτι τῆς ἱστορίας της, θὰ τὴν τιμοῦσε καὶ θὰ τὴν ἐσέβετο. Ἐνῶ ἐδῶ κατάντησαν τὴν Κνωσὸ στὸ σημεῖο, πὺ ὁ πρωθυπουργὸς νὰ λέγῃ: «**Ντράπηκα γιὰ τὰ χάλια τῆς Κνωσοῦ.**» Εἶναι αἴσχος ἢ δὲν εἶναι;

II

Ἀπὸ τὴν κρατικὴ τηλεόρασι ΕΤ (Πέμπτη 8-11-90 ὥρα 17.45) ἔκπληκτοι οἱ τηλεθεατὲς εἶδαν πανάρχαιους τάφους νὰ ἔχουν μετατραπῇ εἰς βρωμεροὺς σταύλους, ὅπου διέμεναν κατσίκες καὶ πρόβατα. Τὸ ὅλο θέαμα ἦταν τρισάθλιο καὶ ἀπεδείκνυε τὸν σεβασμὸ τῶν βαλκανίων τοῦ νεοελληνικοῦ κρατιδίου ἐναντι τοῦ Ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ὑπεύθυνος τῆς ἐκπομπῆς ἔλαβε συνεντεύξεις ἀπὸ ἀρμοδίους παράγοντες, ὅπου ἀκούσαμε ἐπακριβῶς, ὅτι «**οἱ τάφοι εἶναι μνημεῖα μεγάλης ἀρχιτεκτονικῆς σημασίας**» καὶ ὅτι τώρα, ἐπὶ λέξει,... «**φιλοξενούνται ζῶα**»! ἀλλὰ «**ἔχουμε κάνει αἴτησι στὴν ΕΟΚ καὶ περιμένουμε νὰ μᾶς στείλουν χρήματα, γιὰ νὰ καθαρισθοῦν οἱ τάφοι**»!!!

Γι' αὐτὴ τὴν ἱεροσυλία καὶ τὴν βεβήλωσι τῶν τάφων δὲν φταῖνε τὰ ζῶα πὺ σταυλίζονται ἐκεῖ. Φταῖνε ἄλλα ζῶα.

Οἱ οὐραγοὶ

Τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα τῆς Ἑλλάδος ἀπεφάσισε τὴν ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματός του. Δὲν θέλουν πιά νὰ ὑπάρχῃ στὸν τίτλο ἡ λέξι «κομμουνιστικόν». Ἄλλως τε ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ἀλλάξανε ὀνομασία. Τελευταῖο θὰ μείνῃ τὸ ΚΚΕ. Διότι πάντα οἱ Ἕλληνες κομμουνιστὲς ἦσαν οὐραγοὶ. Μόνιμα καθυστερημένοι, μένουν πίσω ἀπὸ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἀρνοῦνται σὰν τοὺς πιὸ ἀρτηριοσκληρωτικοὺς ἀντιδραστικούς.

Ὁλος ὁ κόσμος ἀπορρίπτει τὸν Μαρξισμό. Ἀκόμη καὶ κυρίως μέσα στὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ρωσίαν δὲν δέχονται τὶς μαρξιστικὲς ἀπόψεις. Καὶ μόνον στὴν Ἑλλάδα ἐπιμένουν στὸν ξενόφερτο μαρξισμό. Ἡ δὴλωσι τοῦ κ. Φλωράκη ὅτι «**γιὰ μᾶς ὁ Μαρξισμὸς-Λενινισμὸς εἶναι εἰκόνισμα**» ἀρκεῖ, γιὰ νὰ καταλάβουμε τὴν ὀπισθοδρόμησι πὺ ἐκπροσωπεῖ τὸ ΚΚΕ.

Ἀρχαιολογικά

I

Στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Ὁχάιο ἰδρύθηκε «Κέντρο Ἐπιγραφικῶν Σπουδῶν», ὅπου θὰ συγκεντρωθοῦν ὅλες οἱ ἀρχαιοελληνικὲς ἐπιγραφές μέσα σὲ ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ. Τὴν χρηματοδότησι τοῦ ἔργου ἀνέλαβε τὸ τμήμα κλασσικῶν σπουδῶν τοῦ πανεπιστημίου τοῦ Ὁχάιο. Μιὰ ομάδα ἐπιστημόνων ὑπὸ τὸν καθηγητὴ Λένινγκ συνεργάζεται μετὰ τὸ πανεπιστήμιο Κόρνελλ ἐδῶ καὶ δύο χρόνια μετὰ τὴν μεταγραφὴ ὅλων τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν στὸν ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ, ποὺ ἑλληνικώτατα ὀνομάζεται *Ibycus*. (Γιὰ περισσότερα στὸ «Βῆμα», 8-7-90).

Εἶναι βέβαιο, ὅτι, ὅταν τελειώσῃ αὐτὴ ἡ σπουδαία ἐργασία, θὰ μᾶς στείλουν κάποιον ὑπολογιστὴ μετὰ τὰ στοιχεῖα καὶ εἶναι βεβαίωτο πῶς ἐμεῖς θὰ τὸν πετάξουμε στὰ ὑπόγεια τοῦ Ὑπουργείου «Πολιτισμοῦ» καὶ «Ἐπιστημῶν», ὅπως κάναμε καὶ μετὰ τὸν ὑπολογιστὴ τῆς κ. Μακντόναλντ («Θησαυρὸς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης»).

Κάπου στὴν Ἀμερικὴ ἐπιστήμονες κάνουν αὐτὸ ποὺ ὤφειλαν ἀλλὰ δὲν ἔκαναν τὰ δικά μας Πανεπιστήμια. Ἡ συγκέντρωσι ὅλων τῶν ἀρχαιοελληνικῶν ἐπιγραφῶν εἶναι ἔργο ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες εἰδικούς «ἐπιστήμονες» μετὰ χρηματοδότησι τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Τόσο τὰ ἀρμόδια πνευματικὰ ἰδρύματα, σχολές κ.τ.λ. ὅσο καὶ τὸ ἀρμόδιο ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ (ποιοῦ πολιτισμοῦ;) καὶ Ἐπιστημῶν (ποίων ἐπιστημῶν;) σημειώθηκαν ἀπὸ ἀπόντες στὶς ὑποτιθέμενες ὑποχρεώσεις τους.

II

Ὁ περιηγητὴς Πausanias ἀπὸ τὴν Μαγνησίαν τῆς Μ. Ἀσίας μᾶς ἄφησε τὸ περίφημο ἔργο του «Ἑλλάδος περιήγησις», ποὺ διαιρεῖται σὲ δέκα συγγράμματα (Ἀττικὰ, Κορινθιακὰ, Λακωνικὰ, Μεσσηνιακὰ, Ἡλιακὰ Α καὶ Β, Ἀχαϊκὰ, Ἀρκαδικὰ, Βοιωτικὰ, Φωκικὰ). Γιὰ τὸ γράψιμο τῶν βιβλίων χρειάστηκαν πάνω ἀπὸ 15 χρόνια, καὶ φυσικὰ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς περιώδευσε στὰ μέρη ποὺ περιγράφει. Ἡ ἀξία τοῦ ἔργου εἶναι ἀνυπολόγιστη. Διότι ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸ ὕλικό, τὰ ἀξιοθέατα, τὰ μνημεῖα, περιέχει πλῆθος ἱστορικῶν πληροφοριῶν, καθὼς καὶ γνώσεις σχετικὲς μετὰ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν λαῶν ποὺ κατοικοῦσαν στὶς περιοχές ποὺ ὁ συγγραφεὺς περιηγήθηκε.

Οἱ ἀρμόδιοι κρατικοὶ φορεῖς, ὅπως τὸ ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, ὤφειλαν νὰ σχεδιάζαν ἓνα πρόγραμμα ἀρχαιολογικῆς ἐρεῦνης μετὰ βᾶσι τὰ βιβλία τοῦ Πausanias. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο θὰ ἀπεκαλύπτετο ὁλόκληρος ὁ ἀρχαῖος κόσμος μετὰ ὅλα του τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα. Δισεκατομμύρια δραχμῶν διετέθησαν σὲ θιάσους-μπουλούκια, γιὰ νὰ παίξουν Μπέκετ στὰ χωριά. Γιατὶ νὰ μὴ διετίθεντο καὶ τὰ ἀπαραίτητα χρήματα, γιὰ νὰ ἔλθῃ στὸ φῶς ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς;

Ἐκεῖ ὅπου ἀδιαφοροῦν οἱ ἀρμόδιοι καὶ οἱ ἐπιστημονικῶς «ὑπεύθυνοι», μᾶς φροντίζει ἡ θεὰ Τύχη. Πρὸ καιροῦ στὸ χωριὸ Λιναριά, μερικὰ χιλιόμετρα ἀνατολικῶς τῆς Ὀλυμπίας, ἀνοίγανε δρόμο γιὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῶν πυρκαϊῶν. Σκάβοντας ἀνακαλύψανε τυχαῖα δύο λαξευτοὺς τάφους τοῦ 1400 π.Χ., δηλαδὴ τῆς μυκηναϊκῆς περιόδου. Εὐρέθησαν ἓνας σφραγιδόλιθος, ἀγγεῖα, γυάλινα περιδέραια, δαχτυλίδια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα. Στὸ μέρος ποὺ βρέθηκαν, κατὰ τύχην ὅπως εἴπαμε, οἱ τάφοι ὁ Πausanias τοποθετεῖ τὴν ἀρχαία Πίσσα, ἡ ὁποία κατα-

στράφηκε τὸν δὸν π.Χ. αἰῶνα μετὰ ἀπὸ ἐπίθεσι τῶν Ἑλλείων. Οἱ κάτοικοι τῆς Πίσας μετοικήσανε στὴν Νότιο Ἰταλία καὶ στὴ Σικελία. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό. Ἀκριβῶς στὸ σημεῖο ποὺ εἶναι οἱ τάφοι ὁ Πausanias τοποθετεῖ τὸ νεκροταφεῖο, ὅπου εἶχε ταφῇ ὁ βασιλεὺς τῆς Πίσας Οἰνόμαος, ἡ κόρη του Ἰπποδάμεια καὶ ὁ σύζυγός της, ὁ γενάρχης τῶν Ἀτρειδῶν Πέλοψ, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προέρχεται τὸ ὄνομα τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ ἀρχαιολόγοι κυρίες Χατζῆ, Κασβίκη καὶ Κασσιανοῦ, ποὺ ἐπιβλέπουν τὶς ἀνασκαφές, ἐλπίζουμε ὅτι δὲν θὰ καταχωνιάσουν —ὅπως συνήθως γίνεται— τὴν ὑπόθεσι στὸ χάος τῶν γραφειοκρατικῶν διατυπώσεων (ἔλλειψι κονδυλίων, ἔγκρισι ἐρευνῶν κ.τ.λ.), ἀλλὰ θὰ δώσουν στὴν δημοσιότητα τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν. **Ἰδίως ἐνδιαφερόμεθα νὰ μάθωμε τί γράφει ὁ σφραγιδόλιθος.**

Ὡστόσο τὸ ἐρώτημα παραμένει: Ἀφοῦ ἐπανειλημμένως ὁ Πausanias ἐπαληθεύεται, γιατί οἱ ἀρμόδιες ὑπηρεσίες δὲν προγραμματίζουν ἐρευνες μὲ βάσι τὶς πληροφορίες του;

Αἶσα

ΣΩΤΗΡΗΣ Δ. ΤΡΥΦΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀντίστιξη

Ἡ κάμαρα ἢ ἐντός μου
δὲν ἔχει ὀρίζοντα,
τὸ σκοτάδι της μπαίνει στὰ μάτια μου
καὶ μὲ τυφλώνει.

Τὰ χέρια μου
δυὸ φτωχὲς ἀχτίδες
πέφτουν ἀπελπισμένα
καλῶντας τοῦ κάκου σὲ βοήθεια
τῇ ζωντανῇ ἀνάμνησι
τῆς γονιμότητος, ποὺ μὲ κυβερνάει,
τὴν ἀδυσώπητη μοῖρα μου,
τὸ πεπρωμένο μου.

Τὸ ὑπολειμματικὸ πρόσωπό μου
ὄρφανὸ ἀπὸ ζωὴ
ψάχνει ψηλαφητὰ
τὸ σωρὸ τῶν σκουπιδιῶν
τῆς ζωντανῆς φυλακῆς μου,
ψάχνει μὲ τὰ χέρια του,
ψάχνει μὲ τὴν καρδιά του.

Τὸ σούροπο
γιομίζει τὴ ψυχὴ μου...

Ξαφνικὰ
μιὰ παρθένα ἀλήθεια
μοῦ μίλησε γιὰ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς.

Εἶδα νὰ διαβαίνει ἀπὸ κοντὰ της
ὀλόκληρη ἡ φωνὴ μου
κι' ἄκουσα ὅλα τὰ ὀνόματα τῆς τρέλλας,
καθὼς τὰ φαντάσματα τοῦ ἡλίου,
τ' ἀστέρια,
τὴ φώτιζαν.

Ἀποθεωμένος ἀπὸ τὴν παρουσία της
τὴν εὐλογοῦσα,
καὶ γιὰ χάρι τῆς
ἑνας ἁπλοστοῦ χαιρετισμός,
ἑνας φλογερὸς ὕμνος
ὕψωθηκε μαζὶ μου στὸ ἄπειρο.

Οἱ μυστικὲς φωνὲς οἱ μέσα μου
ψιθύριζαν.

Ὅποιο πρόσωπο κι' ἂν πάρεις,
ὅποιο λουλούδι κι' ἂν μυρίσεις,
ὅποιο ἀστέρι κι' ἂν κυττάξεις,
οἱ δρόμοι τῆς νύχτας
ταξιδεύοντας πέρα ἀπ' αὐτὴν
ὁδοιποροῦν τὴ συνάντησή σου
μὲ τὴ Ροδαυγή...

Σκονάκια (για εξεταστές και εξεταζόμενους)

“Υστερα από μιὰ πολὺ γόνιμη σχολικὴ χρονιά, φαντάζομαι ὅτι οἱ μαθητὲς θὰ προσέλθουν στὶς προσεχεῖς ἐξετάσεις σωστὰ «σαῖνια». Ἀφοῦ ἐντρύφησαν γιὰ λίγο στὴν θεωρία, μὲ τὴν τεράστια πρακτικὴ πεῖρα ποὺ διαθέτουν θὰ μπορέσουν νὰ ἀνταποκριθοῦν ἀπόλυτα στὶς φοβερὲς ἀπαιτήσεις τῶν ἀπολυτηρίων καὶ πτυχιακῶν τους διαγωνισμῶν.

Ζήτημα πρῶτον λοιπόν: «Ἡ ἀνέυρεσις καὶ ἡ χρῆσις τῆς ἡρώϊνης». Ζήτημα δευτέρων: «Τὸ χάσις ὡς ἐλαφρὸν ναρκωτικόν». Καὶ ζήτημα τρίτον: «Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς χημικῆς ἐνώσεως γνωστοῦ ἀναψυκτικοῦ μὲ ἀσπιρίνη». Φυσικὰ ἐδῶ δὲν χρειάζονται «σκονάκια», ἀφοῦ οἱ μελετηροὶ μαθητὲς, καὶ τινες τῶν διδασκόντων, τὰ ἔχουν «πάρει» ὅταν ἦταν σπῖτι τους ἢ σὲ ὁποιοδήποτε, τέλος πάντων, πρόσφορο χῶρο.

Αὐτὲς οἱ δύο προηγούμενες παράγραφοι θὰ μπορούσαν νὰ ἦταν παρμένες ἀπὸ σενάριο ἀμερικάνικης κωμωδίας, ἂν δὲν ἦταν ζῶσα πραγματικότης στὴν ὥραίᾳ μας χώρα, ποὺ ἀρκετὰ χρόνια τῶρα γενικῶς βαδίζει κατὰ κρημονοῦ. Βέβαια, δὲν εἶχαμε προβλέψει ποτέ, ὅτι τὸ ἠθικὸν ὕψος τῶν ἐμπόρων ναρκωτικῶν θὰ τοὺς ἔφερνε μέχρι τὶς θύρες τῶν σχολείων. Ἀλλὰ γιατί ὄχι; Σ’ ἓνα γενικώτερο σύστημα κοινωνικῆς ξεχαρβάλωσης «παραβιάζουν ἀνοικτὲς θύρες»...

Καὶ χτυποῦνται, κλαίνε καὶ βρίζουν τὴν πολιτεία, ποὺ δὲν παίρνει μέτρα κατὰ τῶν ναρκωτικῶν, οἱ γονεῖς ποὺ τὰ παιδιὰ τους ἐγιναν χρηστες. Καλέ, τί μᾶς λέτε! Καὶ ποῦ ἦσουν, κυρά μου, ὅταν ὁ κανακάρης σου ζητοῦσε εἴκοσι χιλιάδες δραχμὲς γιὰ νὰ πάη μιὰ βόλτα; Ἡ ἀκόμη τί ἔκανες, ὅταν ἡ κορούλα σου γύριζε στὸ σπῖτι στὶς τέσσερεις τὰ ξημερώματα «διασκεδάζοντας» μὲ ἄγνωστες «παρέες»; Τοὺς ἔδινες λεφτὰ γιὰ νὰ τοὺς ξεφορτωθῇς καὶ «ἔκανες τουμπεκί», γιὰ νὰ μὴ χάσης τὸ κουμκάν τῶν ἐννιά ἢ τὴν διασκέδαση στὸ σκυλάδικο. Γιατί, ποιὸς πατέρας ἢ ποιὰ μάνα μιλᾶνε τὴν σήμερον ἡμέρα στὰ παιδιὰ τους γιὰ ὅτιδήποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τρόπους γιὰ νὰ τὰ κοινομήσουν, κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὅ,τι βρέξει ἄς κατεβάσῃ...

Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἔχεις καὶ κάτι κουλτουριάρηδες (καθηγητὲς πανεπιστημίων, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους), ποὺ τὸ παίζουν καὶ προοδευτικοί, τρομάρα τους, νὰ σοῦ μιλᾶνε γιὰ τὴν διάκριση τῶν ναρκωτικῶν σὲ σκληρὰ καὶ μαλακά. Καὶ ὅτι τάχα τὰ μαλακὰ δὲν βλάπτουν... Καὶ ἐρωτῶ τοὺς ἀγαθοὺς (ἐδῶ ὁ ἀναγνώστης βάζει, ἂν θέλει, τὴν λέξη ποὺ χρησιμοποιοῦν ἐσχάτως οἱ Νεοέλληνες μεταξὺ τους ὡς κλητικὴ προσφώνηση) αὐτοὺς ἐπιστήμονες, ἂν ξέρουν τί λένε ἢ τὸ ἄδειο τους κεφάλι θέλει σπάσιμο, ἀφοῦ τέτοια φαιὰ διαφήμιση θανάτου δὲν ἔχει ξαναγίνει.

Ἔτσι δὲν εἶναι καθόλου παράξενο ποὺ φτάσαμε νὰ μαζεύουμε τὶς χρησιμοποιημένες σύριγγες ἀπὸ τὰ σχολεῖα μὲ τὴν δωδεκάδα καὶ νὰ ξεμαστουριάζουμε κάποιους ἐκπαιδευτικούς, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀποτελοῦν φυσικὰ λαμπρὸ παράδειγμα γιὰ τὸν μαθητὴ τους: τὸν αὐριανὸ χρήστη.

Πάντως τὸ ἐρώτημα παραμένει βασανιστικό: Θέλει, πράγματι, ἡ Ἐξ-ουσία νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν κόσμον ἀπ’ αὐτὴ τὴν μᾶστιγα; Ἡ μήπως ἐφαρμόζει τὴ λογικὴ ὅτι ἄλλοι μὲ τὴν μπάλλα, ἄλλοι μὲ τὴν καψούρα καὶ τὸ σκυλάδικο, μερικοὶ στὴν πρέζα καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀλλοτριωμένοι ἀπὸ τὴν βιοσυντήρηση — τελικὰ ὅλος ὁ λαὸς — ἀπασχολοῦνται καὶ δὲν σκέφτονται. Κι ἔτσι δὲν κινδυνεύει τὸ διεθνὲς σύστημα: οὔτε, φυσικὰ, αὐτοὶ ἐδῶ ποὺ διαφεντεύουν τὴν μοῖρα μας κι οἱ ἐκάστοτε διεθνεῖς τοποτηρητὲς τους.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ

Σημαντικές ένδείξεις για παγκόσμια προϊστορική εξάπλωση τῆς Ἑλληνικῆς

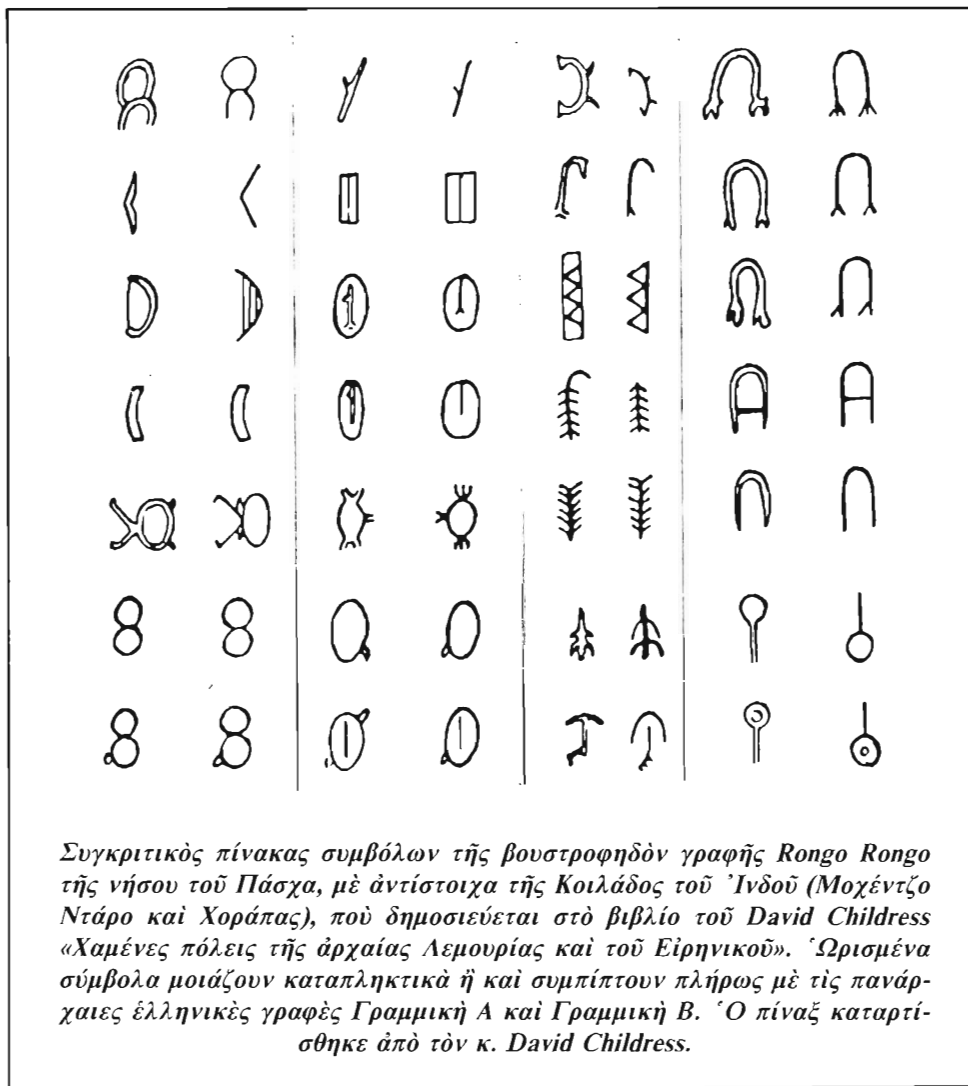
«Ἀρχὰ μεγάλας ἀρετᾶς, ὥνασσε' Ἀλάθεια» (Fr. 194 Incerti, Locī - C. Bowra, Ochoiii). Ἡ ἐπιστήμη κύριον σκοπὸν νὰ ἐρευνᾷ τὴν ἀλήθειαν ἔχει, καὶ μόνον εἰς ἐλευθέρους ἀρμόζει (Ἀπολλώνιος: «ψεύδεσθαι ἀνελεύθερον, ἀλήθεια γενναῖον»). Γιὰ νὰ παραμείνη κανεὶς ἐλεύθερος, πρέπει νὰ εἶναι γενναῖος. Δυστυχῶς πλείστοι ἐπιστήμονες στεροῦνται γενναιότητος, δὲν μένουν ἐλεύθεροι, δὲν λέγουν τὴν ἀλήθειαν.

Μετὰ 42 ἐτῶν ἀναστροφῇ (διὰ τῶν ἀρχαιοελληνικῶν κειμένων) μὲ τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν, μὲ τὴν «ἐναρμόνισιν πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν παγκόσμιον ρυθμὸν» καὶ μὲ τὴν «ἀνευ ὁρίων ἐρευναν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας», μετὰ περιπλάνησιν εἰς τίς ἐσχατιᾶς τοῦ πλανήτου, ἐπαφὴν μὲ ἀνθρώπους συγχρόνους καὶ προϊστορικοὺς, διὰ τῶν μνημείων των, ἰχνῶν, εὐρημάτων τῆς ἀρχαιολογίας, μελέτην γλωσσικῶν μνημείων, ἀνταλλαγὴν πληροφοριῶν μετ' ἄλλων προωθημένων ἐρευνητῶν, μετ' ἄσκησιν ν' ἀντιμετωπίζω ἀφόβως τὴν ἀλήθειαν, καταλήγω εἰς τὴν ἀποψιν-γνώσιν, ὅτι εἰς τὸν πλανήτην μας μία ὑπάρχει γλῶσσα, ἡ Ἑλληνικὴ, ποὺ ἀποκαλεῖται ἐπιτυχῶς *μήτηρ*. Ὅλες οἱ ἄλλες εἶναι θυγατέρες ἢ ἀκριβέστερον διάλεκτοι ἑλληνικαὶ παρεφθαρμένοι.

Αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καλύπτουν καὶ τὴν μητέρα γλῶσσα μάχονται λυσσώδως, ὅχι μόνον οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀρκετοὶ ἐμφανιζόμενοι ὡς ἑλληνας, ὅχι ὅμως κατὰ τὴν Ἱσοκράτειον ρῆσιν, ὡς καὶ τό... «ἑλληνικόν» Κράτος διὰ τῶν «φορέων» του, παιδαγωγικῶν «Ἰνστιτούτων», καθηγητῶν πανεπιστημιακῶν, Ὑπουργείου Παιδείας κ.λπ. Δὲν ἀναλογίζονται ὅμως, ὅτι τούτου ἔνεκεν ἡ ἀνθρωπότης ἤλθεν εἰς ἀδιέξοδον καὶ εἰς τὸ χεῖλος κρημοῦ, ὅτι οἱ μητροκτόνοι ἐαυτοὺς ἀπορφανίζουν!

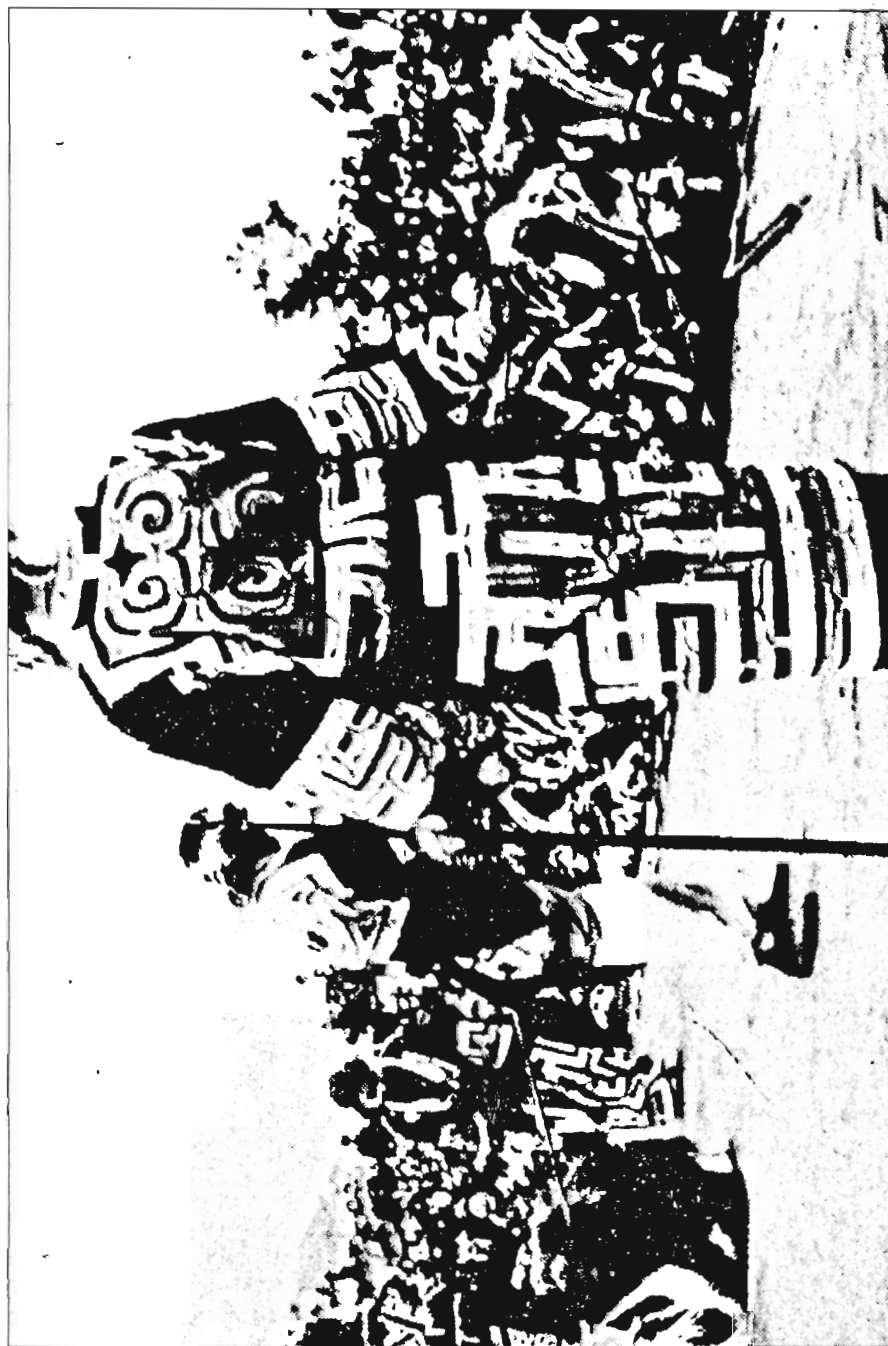


Συχνὰ ἀκούομεν τὴν φράσιν, ὅτι γνωστὲς γλῶσσες, ἡ Ἀγγλική, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Γερμανικὴ, ἡ Ἰταλική, ἡ Ἰσπανικὴ, ἡ Ρωσικὴ κ.λπ., ἔχουν πολλὰς ἢ μέγα ποσοστὸν ἑλληνικῶν λέξεων, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν «Δαυλὸν» διευτυπώθη τὸ «τολμηρόν», ὅτι δὲν ἔχουν λέξεις μας μόνον ἢ ποσοστὸν λέξεων, ἀλλ' ὅτι οἱ γλῶσσες τῆς οἰκουμένης εἶναι διάλεκτοι παρεφθαρμένες τῆς ἑλληνικῆς (βλ. τὰς ριζοσπαστικὰς ἐρεῦνας τῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ» κ.κ. Η. Τσατσόμοιρου, Ἀποστόλου Γάτσια, τοῦ ὑποφαινόμενου κ.ἄ. εἰς τοὺς τόμους 1986, 1987, 1988, 1989 καὶ 1990 τοῦ «Δαυλοῦ»). Τούτου ἔχομεν μυριάδας ἀποδείξεις, διαρκῶς συσσωρευομένων καὶ νέων. Πολιτισμοὶ καὶ λαοί, ποὺ φαινομενικὰ καμμίαν σχέσιν δὲν εἶχον μὲ τὴν Ἑλλάδα, γεωγραφικὴν, φυλετικὴν, συμμαχικὴν, ἐμπορικὴν ἢ ἄλλην οἰανδήποτε, ἀποκαλύπτονται ἐπιστημονικῶς, ἀρχαιολογικῶς καὶ μὲ σύγχρονη παρατήρησι, νὰ ἔχουν αὐθεντικὰ πολιτιστικά μας στοιχεῖα, ποὺ οὐδεὶς ὑπωπεύθη μέχρι σήμερον.



Ἄρχομαι ἐκ τῶν ἀντιπόδων, τῶν χωρῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ. Τὰ νησιωτικά του συμπλέγματα περιλαμβάνονται σὲ τρεῖς ομάδες μετὰ τίς ὀνομασίες *Melanesia*, *Micronesia*, *Polynesia* καὶ τὸ Νοτιοανατολικὸ ἀκρωτήριον τῆς Ἀσίας *Indonesia*. Οἱ κολοσσοὶ Ἰαπωνία, Κίνα, Αὐστραλία τὸ πρῶτον ἰχνηλατοῦνται μετὰ πολιτιστικά στοιχεῖα ἐλληνικά, ὥς θὰ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως.

Ἡ Ἰαπωνία γράφεται *Nippon* καὶ προφέρεται ἰαπωνιστὶ *Νηχών* (ἀπὸ τὸ ρ. *νήχω* = πλέω;). Οἱ Ἰάπωνες, ὥς οἱ νησιῶται μας, ἀντὶ νὰ ποῦν «πάω στὴν Ἰαπωνία» λέγουν «στὸ νησι» (*Nissan*), καὶ τὴν Ἰνδονησίαν καλοῦν ἰαπωνιστὶ *Indonissan*. Κεντρικὸν ἔχουν μῦθον, πῶς ἡ θεὰ τοῦ Ἡλίου, ποῦ δὲν ἐπεθύμει νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἰαπωνία, ἀνέθεσε τοῦτο εἰς τὸν υἱόν του, τὸν αὐτοκράτορα, εἰς τὸν ὁ-



Φωτογραφία ἀνδρῶν τῆς φυλῆς τῶν Ἀινῶν σὲ τελετῇ, ὅπου εἶναι ἐμφανὴς ἡ ἐλληνικότετη ματανδροειδῆς διακόσμηση ἐνδυμάτων τους. (Ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Edward Kidderjick, « Ἀρχαία Ἰαπωνία », σελ. 41).

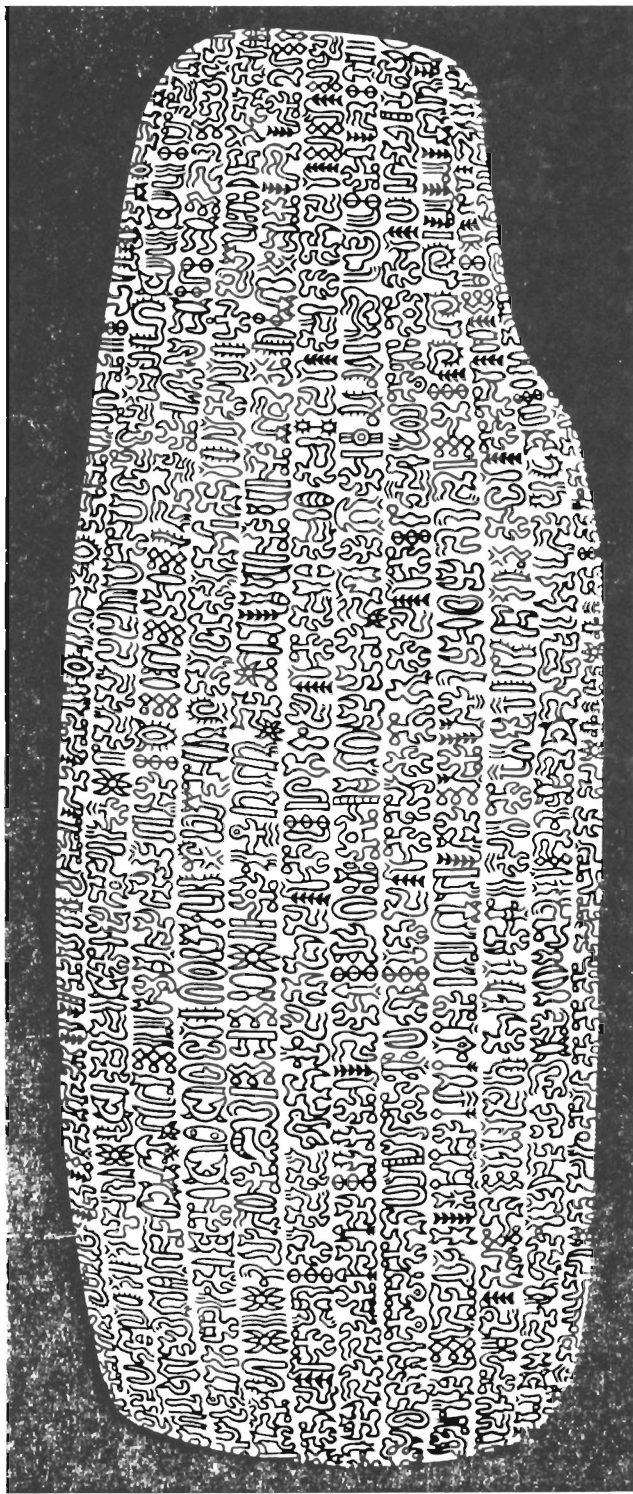
ποῖον παρέδωσε τὸν καθρέπτη, διὰ νὰ κατεβάξῃ τὸν πατέρα του "Ἡλιο (δηλ. τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς), τὸ ξῖφος (ἐπιθετικὸ ὄργανο), γιὰ νὰ πολεμᾷ «τὸν δράκοντα μὲ τὶς 9 κεφαλὰς καὶ 9 οὐρὲς» (δηλ. τὴν Λερναίᾳ "Υδρα — ἐκ τοῦ ὕδωρ), ποὺ δὲν ἦταν ἄλλη ἀπὸ τὶς ἐνδημικὲς νόσους ἐλονοσία καὶ φυματίωσι, ποὺ ἐμάστιζον "Ἕλληνες καὶ "Ἰάπωνες μέχρι τέλους τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, καὶ τὸ περιδέραιο (φυλακτὸν ἀμυντικὸν κατὰ τοῦ κακοῦ = τὸν ὄρμον, ποὺ ἔδιδαν οἱ θεοὶ μας: μῦθος "Ηρακλέους).

Εἰς τὰ Βόρεια τῆς "Ιαπωνίας (νῆσος Hokkaido) ὑπῆρχον 7 ἑκατομμύρια λευκοί, οἱ "Αἰνοὺ ("Ἴωνες), ἀνάμεσα στὰ δισεκατομμύρια τῶν κιτρίνων, ποὺ στὶς τελετὰς τοὺς φοροῦν χιτῶνες μὲ ἐλληνικωτάτους μαιάνδρους καὶ ἐλληνικωτάτας διπλᾶς σπειρας (ὄρατε φωτογραφίαν εἰλημμένην ἀπὸ σελ. 41 τοῦ βιβλίου "Ancient Japan" τοῦ J. Edward Kidder Jr), σύμβολα ποὺ δεσπόζουν στὴν "Απω "Ανατολὴ ("Ιαπωνία - Κίνα κ.λπ.) ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Εἰς τὴν τηλεόρασιν τοῦ Τόκυο ἐπρόσεξα τὴν συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένην λέξιν *arimas* = εἶμαι, ἐπὶ ἀνδρῶν (ἐκ τοῦ ἄρρην εἶμι = εἶμαι ἄνθρωπος, ὑπάρχω). Εἰς ἀρχαῖοι εἶναι οἱ "Αἰνοὺ εἰς τὴν "Ιαπωνία καὶ εἰς τὴν καταλυτικὴν τοὺς ἐπίδρασιν εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας αὐτῆς μαρτυρεῖ τὸ δῶμα τοῦ ὄρους *Fuji* ὕψους 12.397 ποδῶν, ποὺ εἶναι λέξις τῶν "Αἰνοῦ σημαίνουσα τὸ ὄρος τοῦ πυρός, ὅπου ἔχουν καταγραφῇ πολλὰς ἡφαιστειακὰς ἐκρήξεις κατὰ τὴν ἱστορικὴν περίοδον, ἡ τελευταία τὸ 1707, ποὺ συσσωρεύσε λάβαν 6 ἰντσῶν στὸ Τόκυο, 75 μίλλια μακρὰν (βλ. σελ. 14 τοῦ βιβλίου "Ancient Japan"). "Ἡ λέξις *Φούτζι-γιαμά* ἴσως νὰ σημαίνει τὸ ἱερόν τοῦ Φούτζι. "Ἡ ἱερὰ πάλῃ τῶν "Ιαπῶνων *Σοῦμο*, διεπίστωσα, ὅτι εἶναι προελεύσεως μυστηριακῆς: ἡ λ. *σοῦμο* = προέρχεται ἐκ τῆς λέξεως *σῶμα* καὶ ὑπονοεῖ τὸν ρωμαλέον παλαιστήν, ποὺ εἶναι πρόσωπον ἱερόν.

"Ἡ Κίνα πλέεῖ κυριολεκτικὰ στὸν μαιάνδρον, ἐκ τῶν πλεόν ἱερῶν συμβόλων τοῦ ἐλληνισμοῦ, ποὺ ἐπωνομάσθη καὶ "*Grecia*". Δὲν ὑπάρχει κινεζικὸν βάζο ἀρχαιολογικῆς τιμῆς ἀξίας, ἀλλὰ καὶ σύγχρονον, ποὺ νὰ μὴν γέμῃ μαιάνδρων. Πρὸ διετίας ἀνεκαλύφθη μουμιοποιημένος ἀρχαῖος αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας, φέρων μεταξὺ τῶν ὀδόντων του νόμισμα, κατὰ τὸ κοινὸν ταφικὸν ἀρχαιοελληνικὸν ἔθιμον.

Εἰς Αὐστραλίαν, εἰς τὸ ἐθνικὸν πάρκον τοῦ λιμένος τοῦ Σύδνεϋ, ἐφωτογραφήσαμε ἐπὶ πελεκητοῦ ὀγκολίθου, ποὺ ἐφαίνετο ὅτι ἀποτελεῖ τμήμα τείχους (ἴσως Πελασγικοῦ) εἰς τὴν θέσιν Sea Fort (= Θαλάσσιο "Οχυρὸν) θαυμαστὸν βραχογράφημα ὕψους 1,90 μ., ἐμφανίζον τὸν "Ερμῆν προσγειούμενον, φέροντα τὸ κηρύκειον καὶ πέτασον καὶ κύπτοντα πρὸς τὴν γῆν. Πληροφορούμεθα, ὅτι ὑφίστανται κι ἄλλα λείψανα τῆς ἐλληνικῆς παροικίας, ὡς μία τριήρης, ὡς ἐπίσης γλωσσικὰ ἐλληνικὰ μνημεῖα εἰς τοὺς αὐτόχθονας Aborigines, ποὺ τὴν γυναῖκα ἀποκαλοῦν *γκύνη* = γυνή.

Εἰς τὴν νῆσον τοῦ Πάσχα οἱ *Μῶες*, τὰ περίφημα κυκλώπεια ἀγάλματα, ὁμοιάζουν πρὸς μεγεθύνσεις κυκλαδικῶν εἰδωλίων, ποὺ οἱ κάτοικοι ἀποκαλοῦν μὲ τὴν φράσιν «*Μάτα κοίτε ράνι*» (= ὄμματα ποὺ κεῖνται στὸν οὐρανὸ — ἐποπτεύουν τοὺς ἀνθρώπους;). Οἱ ξύλινες πινακίδες μὲ γραφὴν τῶν, ποὺ ἐπέδειξεν ἡ "Ισπανικὴ τηλεόρασις καὶ ὁ ἐκφωνητὴς τὶς εἶπε: «*scriptures βουστροφηδόν*», εἶναι γραμμένες κατὰ τὸ ὁμώνυμον ἀρχαῖκόν ἐλληνικὸν σύστημα γραφῆς. "Ἐκ τοῦ προσφάτως ἐκδοθέντος βιβλίου "*Lost Cities of ancient Lemuria and the Pacific*"



Φωτογραφία πινακίδος τῆς νήσου τοῦ Πάσχα, ποὺ ἐπεδείχθη εἰς τὴν Ἰσπανικὴ τηλεόρασι καὶ ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὸ βιβλίο τοῦ D. Childress «Χαμένες πόλεις τῆς ἀρχαίας Λευουσίας καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ». Εἶναι γραφὴ «βουστροφθδόν» καὶ ὁμοιάζει κατὰ τὸν συγγραφέα μὲ τὴν γραφὴ τοῦ Μοένιο Ντάρο καὶ τῆς Χαράπας τοῦ Πακιστάν.

τοῦ συγγραφέως David Hatcher Childress ἔχει ληφθῇ ἡ δημοσιευομένη εἰκὼν πινακίδος γραφῆς τῆς νήσου τοῦ Πάσχα (βουστροφιδόν), ὡς καὶ πίναξ ἀντιπαρβολῆς μερικῶν ἐκ πολλῶν συμβόλων γραμμάτων τῆς γραφῆς (ἀποκαλουμένης *Rongo-Rongo*) πρὸς ἀντίστοιχα τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰνδοῦ, ἐκ τῶν πόλεων Μοχέντζο Ντάρο τῶν Ἰνδιῶν καὶ Χαράπα τοῦ Πακιστάν, σὲ κάθετες στήλες, τὶς μονές τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τὶς ζυγές τῆς νήσου Πάσχα (Easter Island), ὅπου μένει κανεὶς κατάπληκτος μὲ τὴν ταυτότητά τους, παρ' ὅτι οἱ ἀποστάσεις τῶν δύο τόπων δὲν ἐπιτρέπουν ἐξήγησιν. Οἱ δύο γραφεὶς δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀποκρυπτογραφηθῇ, ἴσως ὅμως τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰνδοῦ, ὅπου ἔζων οἱ *Δραβίδαι*, πού συνδέονται μὲ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ ἄμεσα (σημ: ἡ λ. πιθανὴ παραφθορά τῆς λ. *Δρυῖδαι*), κατὰ τὸν συγγραφέα δυνατόν νὰ ἀποκρυπτογραφηθοῦν μὲ τὴν βοήθεια τῆς Δραβιδικῆς γλώσσης. Τὴν *Rongo-Rongo* γραφὴν συνέκριναν καὶ μὲ τὴν ἀρχαίαν Κινεζικὴν καὶ καταλήγουν ὅτι οἱ 3 γλώσσες συνδέονται. Ἀπόγονοι τῶν Δραβιδῶν εἶναι οἱ *Tamil*, πού ἔχουν τὸ χωριστικὸ των κίνημα ἀντιμαχόμενοι τοὺς Κεϋλανούς. Ἀποκαλυπτικὰ ὀνόματα μερικῶν *Tamil*, πού εὐρίσκονται στὴν Ἑλλάδα, μοῦ ἔδωσε διπλωματικὸς μας, τὰ ὅποια εἶναι καθαρὰ ἑλληνικά, ὡς Ἀθανασάκιε, Οὐράνιε κ.λπ. Εἰς τὸ σύμπλεγμα τῆς Μικρονησίας ὑπάρχουν αἱ νῆσοι *M̄n-danao* (Μινῶα τοῦ Δαναοῦ;), *Mindoro* (Μινῶα τοῦ Δώρου;), *Basilan* (τοῦ Βασιλέως) κ.ἄ. μὲ ἑλληνοπρεπῆ ὀνόματα. (Μινῶα = ὄρυχείο τῶν Κρητῶν. Πράγματι αἱ νῆσοι αὐτὲς ἔχουν πολλὰ μεταλλεύματα!

Οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμοὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἡπείρου τῶν *Olmecs*, *Toltecs*, *Aztecs*, *Incas*, *Mayas*, *Anasazi* ἔχουν πλεῖστα ἐμφανῆ ἑλληνικὰ στοιχεῖα, ὡς λιθοδομές, ἀρχιτεκτονικά, μαϊάνδρους καὶ διπλὲς σπεῖρες καὶ πολεοδομίαν πεταλοειδῆ (*Anasazi* = Ἀνασσα ζῆ = ζήτω ἡ βασίλισσα: μητριαρχικὸ βασίλειο ἑνὸς «εἰδους» Ἀμαζόνων εἰς τὰς κεντρικὰς ΗΠΑ). Ἐχουν ὅμως κοινὸ σημεῖο μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους λαοὺς τοῦ Εἰρηνικοῦ τὰ γλωσσικὰ μνημεῖα, ὅπως τὴν ὀνομασίαν πού δίδουν εἰς τὸν ἱερὸν τόπον τῶν Ἀζτέκων *Teotihuacan* (= θεότητος οἶκος;) καὶ *Teohuacan* (= θεοῦ οἶκος;), δεδομένου ὅτι τὸν θεὸν καλοῦν *Teo*, τὸν ναὸν *te-okalivi* (= θεοῦ καλύβη: θεός - *Deus* - Δεὺς - Ζεὺς).

Εἰς τὴν Χαβάη ἔχουν πολλὰς αὐτούσιες ἑλληνικὲς λέξεις, ὅπως «ἀετός», «νοῦς», «μανθάνω», «ἁλός», «μελωδία», «φθάνω» κ.λπ. Τὰς ἤκουσα ἰδίως ὡσὶν, ὅταν τὴν ἐπεσκέφθην πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἀπὸ τὸν ζωγράφον τοῦ θαλασσοπόρου Κούκ, τοῦ περασμένου αἰῶνος, πρὶγκιπ τῆς Χαβάης παριστάνεται νὰ φέρῃ ἀπὸ ὄστρακα κατασκευασμένην ἑλληνικὴν περικεφαλαίαν (τὴν σχετικὴν εἰκόνα ὁ «Δαυλός» ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ τεῦχος 87, Μάρτιος 1989, εἰς ἄρθρον μου περὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ, τὴν ἀναδημοσίευσεν δὲ ὁ D. Childress εἰς βιβλίον του, μὲ τὶς προσθήκες ὅτι ἡ περικεφαλαία ὁμοιάζει... «*δῆθεν ἑλληνικὴ ἢ ρωμαϊκὴ*» (!!!) καὶ «ὁ “-πρὶγκιπ” φαίνεται ὡς ἀπόγονος ἑλλήνου ἢ λίβυος»!! Ὁ Κούκ ἐφονεύθη ἀπὸ φύλαρχον τῆς Νέας Ζηλανδίας, φέροντα ἑλληνοπρεπῆ περικεφαλαίαν, ὡς ἀπεδείχθη καὶ εἰς σχετικὴν σειρὰν ντοκουμέντων τῆς τηλεοράσεως περὶ τῶν ἐξερευνησεῶν του, ὁ ὅποιος τοῦ εἶπε ἀπογοητευμένος: «Δὲν εἴσθε σεῖς αὐτοὶ πού περιμέναμε»...

Οἱ θεοὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι Ἕλληνες φέροντες ἑλληνικὰ ὀνόματα μέχρι σήμερον. Οὕτω: οἱ Κινέζοι Ταοῖσται ἔχουν θεὸν τὸν *Ταὸ* (= Θεόν), οἱ Ἰάπωνες - Κορεᾶται ἀπωτάτην θεότητα ἔχουν τὴν Γῆ - Μητέρα = *Matarasu* = Μάταρ σοῦ -

Μήτηρ σοῦ, τὸν θεὸν ποὺ συμβολίζει τὸ Σύμπαν ἀποκαλοῦν *Τοπᾶν* = τὸ πᾶν, (πρβλ. ἑλληνιστὶ ὁ «Πάν»). Οἱ Ἀμερικανοὶ (ἀρχαῖοι), βόρειοι καὶ νότιοι, τὸν θεὸν ὠνόμαζον *Τεό*. Οἱ νησιῶται Φιλιπινέζοι θεὸν ἀρχαιότατον τῆς ἱατρικῆς ἔχουν τὸν *Ἰασίν* (= Ἰάσωνα, αὐτὸν ποὺ *ιάσεται* - θὰ ἰατρεῦσει ἠθικῆς τὴν ἀνθρωπότητα).

Αἱ νῆσοι *Figi*, ποὺ εἶναι, ὡς καὶ παλαιά, ἐντελῶς ἀπομονωμένοι, ἴσως εἶναι αἱ νῆσοι τῆς *Φυγῆς* (= ἐξορίας). Ἡ νῆσος Γουῖνέα προφέρεται Ἀγγλιστὶ Γκινέα = Γῆ νέα. Συμφώνως πρὸς τεῦχος τοῦ Ἰαν. 1989 τοῦ περιοδικοῦ "National Geographic" στὴν Δυτικὴ «Γηνέαν» εὐρέθη πρὸ 15 ἐτῶν μία φυλὴ ἀπομονωμένη στὴν ζούγκλα, εἰς τὴν περιοχὴν *Wamena* (= Βαμμένη;) χωρὶς ἐλαχίστην ἐπαφὴν μὲ οἰονδήποτε, ὅπου τὸν πατέρα καλοῦν *πάκ* καὶ *μπαμπάκ*, τὸν ἀρχηγὸ *κεφάλα* (= κεφαλὴ); τὸν Σουχάρτο (ἡγέτη τῆς Ἰνδονησίας) *big kepala* (= μεγάλη κεφαλὴ), ὁ δὲ εὐφυνέστατος Ἰβητής, ποὺ ὠδήγει τοὺς δημοσιογράφους τοῦ περιοδικοῦ, ἔφερε τὸ ὄνομα *Eufradis* = Εὐφραδὴς!!

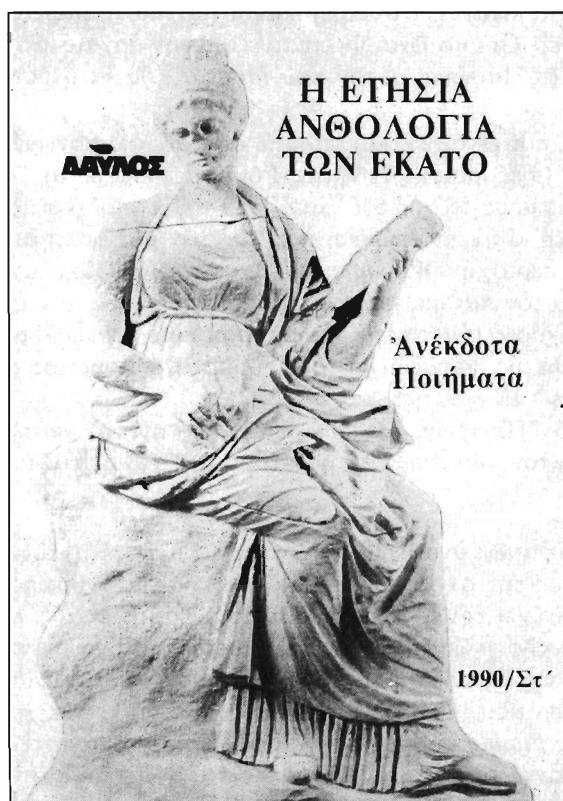
Κοινὴ λέξις 3 Ἠπειρῶν, ἥτοι Εὐρώπης (ἑλληνικὴ) «*ποταμός*», Ἀμερικῆς (περιοχὴ Οὐάσιγκτον) «*πότομακ*» (προϊστορικὴ), Ἀσίας (Ἰνδικὴ) «*ποταμάκ*».



Ἐκ τῶν ἐνδεικτικῶς ἀναφερθέντων νέων ὡς ἄνω στοιχείων ἀναδύεται ἀκτὶς φωτὸς εἰς τὸ βάθος τῆς σκοτεινῆς τοῦ μέλλοντος τῆς ἀνθρωπότητος σήραγγος. Αὐτὴ ἡ ἀκτὶς, ποὺ ἔχει τὴν ἰσχὺν ἰσχυροτάτης δέσμης φωτός, εἶναι ἡ οἰκουμένη-κότης τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ποὺ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συνενώσῃ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς καὶ νὰ τοὺς ξαναδώσῃ τὸ μόνον ὄργανον ἐπικοινωνίας καὶ ἐκφράσεως τῶν ἠθικῶν ἐκείνων ἀξιῶν, ποὺ μεταμορφώνουν τὸ γήινον ἐκ *χοδς* ὄν (*homo* λατ. *homme* γαλλιστί, *human* καὶ *man* ἀγγλιστί, *mann* γερμανιστί κ.λπ.) εἰς *ἄνθρωπον* = ἄνω θρώσκοντα = ἐκτινασσόμενον πρὸς τὰ ἄνω = ἀνελίσσόμενον. Πρὸς αὐτὸ τὸ ἰδανικὸν κατατείνουν οἱ τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντες.



ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ Η 6η ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ



Μόλις κυκλοφόρησε ή 6η «ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ» του «Δαυλοῦ» με 179 ανέκδοτα ποιήματα 100 ζώντων ποιητῶν πού διαλέχθηκαν μεταξύ 4.000 περίπου ποιημάτων 1.500 περίπου ποιητῶν καί στιχουργῶν, πού ἐμπιστεύθηκαν καί συμμετέσχον στήν ἐφετεινή Κρίση τοῦ «Δαυλοῦ».

● Ὑποστηρίζετε τήν καλή σύγχρονη ἐλληνική ποίηση κάνοντας δῶρα γιά τίς γιορτές στούς ἐκλεκτούς φίλους σας ἀντίτυπα τῆς 6ης «ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟ». Τιμή τόμου: Δρχ. 2.500.

● Διατίθεται:

— Στά σοβαρά βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀθήνας, τοῦ Πειραιᾶ καί τῆς Θεσσαλονίκης.

— Στά Γραφεῖα τοῦ «Δαυλοῦ».

● Ἀποστέλλεται ταχυδρομικῶς κατόπιν τηλεφωνήματος τῶν ἐνδιαφερομένων στά τηλέφωνα 3223957 ἢ 9841655.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Homo Sapios (‘Ο καταναλωτής)

Σύμφωνα με κάποιον παλιό θυμόσοφο οί άνθρωποι τρώγουν για νά ζούνε, ενώ τὰ ζῶα, ἀντίθετα, ζούνε για νά τρώγουν. Οί φυσιολόγοι λέγοντας καταναλωτὲς ἐννοοῦν τὰ ζῶα, γιατί ζοῦν ἀποκλειστικά για νά καταναλίσκουν τροφές. ‘Ο καταναλωτὴς ζῇ για νά τρώγῃ, νά καταναλίσκῃ προϊόντα, ἐμπορεύματα. ‘Ο κόσμος του εἶναι ἀπογυμνωμένος ἀπὸ κάθε ιδέα καὶ ἰδανικό, ἀπὸ κάθε πνευματικό ἐνδιαφέρον, καὶ μοναδικός του σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξεύρεση πόρων για τὴν ἀπόκτηση ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερων ὑλικῶν ἀγαθῶν.

★ ★ ★

‘Ο καταναλωτὴς διακατέχεται μόνιμα ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ἀπληστίας· τὰ θέλει ὅλα τὰ «ἀγαθὰ», τὰ «χρειάζεται» ὅλα τὰ πράγματα. “Ὅσο περισσότερο αὐξάνονται τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ποὺ ἀποκτᾷ, τόσο περισσότερο αὐξάνονται κι οί ἀπαιτήσεις του. “Ὅταν ἀποκτᾷ οἰκίαν ὁ καταναλωτὴς δὲν χαίρεται, γιατί τὸ αὐτοκίνητό του, σκέπτεται, θέλει ἀντικατάστασῃ· κι ὅταν τὸ ἐπιτύχῃ κι αὐτό, βρίσκει τὰ ἐπιπλά του «ἀρχαιολογικά» καὶ τὴ συσκευὴ τῆς τηλεοράσεώς του ξεπερασμένης τεχνολογίας. ‘Ανικανοποίητος πάντα ὁ καταναλωτὴς πάσχει ἀπὸ ἓνα εἶδος «νεοφιλίας». Τὰ κοστούμια του, τὰ ἐπιπλά του, οί ἡλεκτρικὲς του συσκευὲς χάνουν ἐντελῶς τὴν ἀξία τους, ἀφοῦ χρησιμοποιηθοῦν για ἓνα μικρὸ διάστημα, κι ὁ καταναλωτὴς σπεύδει πρὸς ἀντικατάστασίν τους.

★ ★ ★

‘Ο καταναλωτὴς ζῇ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ γοήτρου τῆς ὕλης. Δελεάζεται ἀπ’ τὰ διαφημιζόμενα ὑλικά ἀγαθὰ καὶ σὰν παιδί ὀνειρεύεται τὴ στιγμή τῆς ἀπόκτησής τους. Γνωρίζει ἄριστα τίς «πηγές» ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Μὲ κατάνυξη παρακολουθεῖ τίς διαφημίσεις τῶν καναλιῶν, τῶν περιοδικῶν κι ἐφημερίδων... “Ὅμως δὲν ἀρκεῖται σ’ αὐτά· μεταβαίνει ὁ ἴδιος στίς «πηγές» καὶ ζητεῖ λεπτομερεῖς πληροφορίες καί... φεύγοντας δὲν παραλείπει νά ζητήσῃ τὰ σχετικὰ ἐνημερωτικά φυλλάδια. Εἶναι «πλήρως ἐνήμερος».

‘Η ἀλήθεια εἶναι πὼς δὲν ἔχει γνώμη. Οἱ γνώμες του εἶναι δάνειες κι ὁ ἴδιος «σνόμπ». Μὴ διαθέτοντας καμμιά ἀπολύτως γνώση, προσπαθεῖ ν’ ἀναπληρώσῃ τὸ μεγάλο κενό, ἀποστηθίζοντας τίς — συνήθως ἔμμετρες — διαφημίσεις. “Ἄλλοι «σκέπτονται πρὶν ἀπ’ αὐτὸν γι’ αὐτόν».

★ ★ ★

‘Ο καταναλωτὴς ὑποφέρει ἀπὸ «ὑπαρξιακά» προβλήματα. “Ὅταν προμηθεύεται νέα προϊόντα, ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπαρξή του, ἐνῶ ταυτόχρονα ἐπιδεικνύει στοὺς ἄλλους τὴν «ἀξία» του καὶ τὴν «ικανότητά» του.

★ ★ ★

Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀτέλειων «ἀναγκῶν», ποὺ σπανίως ἀποσκοποῦν

στην ικανοποίηση φυσικῶν-πραγματικῶν ἐλλείψεων, ὁ καταναλωτὴς ὀφείλει νὰ δουλεύῃ σκληρὰ σὲ δυὸ καὶ τρεῖς ἐργοδότες, ἀδιαφορώντας γιὰ σχόλες καὶ Κυριακές. Ὁ καταναλωτὴς δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἔχει γίνεῖ δοῦλος ἔσχατης μορφῆς. Καταβεβλημένος ἀπ' τὸ βάρος τῶν φανταστικῶν ἀναγκῶν του, μεταβαίνει στὴν ἀγορὰ ἐργατῶν, ὑπαλλήλων, προσωπικοτήτων, ἀποφασισμένος νὰ πουληθῇ, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Ἑριχ Φρόμ. Κι ὅπως ἓνα ἐμπόρευμα, γιὰ νὰ πουληθῇ, πρέπει ν' ἀρέσῃ, νὰ ναι ἐλκυστικό, ἔτσι κι ὁ καταναλωτὴς φροντίζει νὰ φαίνεται εὐχάριστος, πειστικός, βολικός κ.ο.κ., γιὰτὶ διαφορετικὰ κινδυνεύει νὰ μείνῃ «ἀζήτητος». Στὸ ξέφρενο κυνήγι τῆς ὕλης ὁ καταναλωτὴς δὲν ἔχει φραγμούς. Τιμὴ, οἰκογένεια, κοινωνικὴ θέση, ἀξιοπρέπεια κ.ο.κ. θυσιάζονται στὸ βωμὸ τῆς κατανάλωσης καὶ τοῦ εὐδαιμονισμοῦ. Ὁ καταναλωτὴς δὲν διστάζει νὰ μετέλθῃ ὅλα τὰ μέσα, θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα, προκειμένου νὰ ικανοποιήσῃ τὸ μέγα του πάθος. Ὡς σύζυγος δὲ δυσκολεύεται ἀκόμη καὶ νὰ ἐκδίδῃ τὴ σύζυγό του· ὡς ἐφοριακὸς νὰ ἐκβιάζῃ τοὺς φορολογούμενους καὶ νὰ δωροδοκῆται· ὡς ὑπουργὸς νὰ θεσπίζῃ νόμους, ποὺ ἐξασφαλίζουν τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα τῶν δωροδοκητῶν του...



Ὁ καταναλωτὴς ἀποτελεῖ τύπον δυστυχοῦς ἀνθρώπου. Ἀποκομμένος ἀπὸ κάθε ἐνδιαφέρον, ποὺ προσδίδει στὸ δίποδο ὃν τὴν ιδιότητα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ *homo sapiens*, κατακυλᾷ διαρκῶς στὴν κατάσταση τοῦ ζώου, ὑποβιβάζοντας ἀνελέητα τὸν ἑαυτό του. Ὁ καταναλωτὴς φάνηκε ἀνίκανος ν' ἀντισταθῇ, ν' ἀντέξῃ στὸ ἄγγιγμα τοῦ μαγικοῦ ραβδιοῦ τῆς Κίρκης· ἔχει μεταμορφωθεῖ, σὲ χοῖρο. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀφύσικης αὐτῆς κατάστασής του εἶναι τὸ ἄγχος κι ἡ δυστυχία, τὰ αἰσθήματα φόβου κι ἀπαισιοδοξίας, τὰ ὑπαρξιακὰ προβλήματα κι ὁ μηδενισμός, ποὺ μετατρέπουν τὴ ζωὴ του σὲ κόλαση.



Ὁ καταναλωτὴς ἀποτελεῖ δημιούργημα τῆς λογοκρατίας, ποὺ «βολεύεται», ἀντιμετωπίζοντας ὄχι ἀνθρώπους ἀλλ' ἀνδράποδα. Ἡ Ἐξουσία γνωρίζοντας ὅτι ὁ λαός, ὁ κάθε λαός, ἀποτελεῖ τὸν «ἐκατὸν ἐτῶν νήπιον» τοῦ Ἡσιόδου, ρίχνει τὸ δόλωμα τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ποὺ ἐντυπωσιάζουν τὰ νήπια καὶ τ' ἀποπροσανατολίζουν. Ὁ λαὸς ἀδυνατώντας νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀσημαντότητά τους μεταβάλλεται σὲ καταναλωτικὸ κοινό, σὲ μᾶζα καταναλωτῶν. Ἡ Ἐξουσία ὡσαύτως ἐπιτυγχάνει τὸν πλήρη ἔλεγχο τῆς «φάρμας τῶν ζώων», τῆς ἀγέλης τῶν «*homo sapios*».

Σαράντος Πὰν

*Οἱ ἐλεύθερα σκεπτόμενοι ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάγκη νὰ διαβά-
ζουν ἓνα περιοδικὸ σὰν τὸν «Δαυλό». Βοηθήστε τοὺς ἐκλε-
κτοὺς ἀνθρώπους τοῦ περιβάλλοντός σας νὰ «ἀνακαλύψουν»
τὸν «Δαυλό» (βλέπετε ὀπισθόφυλλο).*

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

Ἡδονὴ καὶ λύπη

1. Ἡ ἀσκούμενη πίεσι ἀπὸ τὴν ἔντασι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων πὺ ἀναζητοῦν καὶ θ' ἀναζητοῦν λύσεις μὲ ἐπιτακτικώτερο ὀλοένα ρυθμό, πρέπει νὰ ἔχη προκαλέσει καὶ νὰ προκαλῇ ἀποφάσεις σημαντικές τῆς ἐξουσίας, πὺ δημιουργοῦν στροβίλους ἐπικίνδυνους καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ μέλλον της. Ἐχῶ πολλές φορὲς τονίσει τὴν ἀδυναμία, παρὰ ταῦτα, τῆς ἐξουσίας νὰ ἐπιλέξῃ τίς ὀρθές κατευθύνσεις. Οἱ μέχρι στιγμῆς ἐπιλεγείσες κατευθύνσεις δὲν φαίνονται ἱκανές νὰ συγκρατήσουν τίς ἐκρήξεις τῶν λαῶν, διότι ἐξουσία καὶ λαὸς ἐστερήθησαν, χάριν τῶν ἀναπτυχθεισῶν μέχρι στιγμῆς ἀδυναμιῶν τῆς ἐξουσίας (δόγματα — ὑπερπληθυσμός — θρησκευτικές ἔριδες — ἐνώσεις λαῶν διαφορετικῶν προελεύσεων καὶ δημιουργία κολοσσιαίων μωσαϊκῶν κρατῶν — φτώχεια — ἀρρώστια — ἀμάθεια — ρύπανσις — πλοῦτος — ὑπερκατανάλωσις — ὑπερτεχνολογία κ.ἄ.), τὴν τεραστίας σημασίας δυνατότητα (α) τῆς αὐθυπαρξίας των, δηλ. διὰ τῶν ἰδίων ἱκανοτήτων τους νὰ ἐπιβιώνουν καὶ (β) τῆς ἐλευθερίας νὰ διοικοῦνται ἀπὸ τὸν ἱκανώτερο, τὴν πολιτεία τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον ὡς πρόσωπο θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζουν.

Δὲν πρέπει δηλαδὴ ἓνας λαός, ὁ ὁποῖος δὲν ἔφθασε νὰ παράγῃ ὁ ἴδιος τὰ ἐργαλεῖα του γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀνάπτυξι τοῦ χώρου του, νὰ στηρίξῃ τὴν ὑπαρξί του σὲ μηχανές πὺ ἐλέγχονται καὶ παράγονται ἀπὸ ἄλλους. Ἐὰν π.χ. δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ παράγῃ τὸ ἀναγκαῖο πετρέλαιο γιὰ νὰ κινή τὰ τρακτέρ καὶ τίς θεριζοαλωνιστικές μηχανές, δὲν πρέπει νὰ καταργῇ τὴν μέθοδο τῆς καλλιέργειας διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ζώων. Ὅλες, καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν τύπων, οἱ μηχανές θὰ μπορούσαν νὰ κινοῦνται καὶ μὲ πολλές ἄλλες φυσικὲς δυνάμεις, μὴδ' ἐξαιρουμένων τῶν ζώων, ἐὰν ὑπῆρχε ὁ ἱκανὸς ἀνθρώπος σὲ κάθε ἐπίπεδο πολιτισμοῦ ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπιβαλλομένη κατὰ τὴν ἀξία του θέσι.

2. Θὰ μοῦ πῆτε: ὁ πολιτισμὸς πηγαίνει μπροστά, εἶναι σωστὸ ἄλλοι νὰ ταξιδεύουν μὲ ἀεροπλάνο κι' ἄλλοι νὰ πηγαίνουν μὲ τὸ ἄλογο; Καθῆστε νὰ τὸ σκεφθεῖτε ἐσεῖς... Ὁ πολιτισμὸς δὲν ἔχει σκοπὸ τὰ διαπλανητικὰ ταξίδια, ἀλλὰ τὴν εὐτυχία τὴν ἀνθρώπινη. Ἐὰν τώρα ἓνας λαὸς ἔφθασε διὰ τῆς τεχνολογίας του στὴν ἀνάπτυξι καὶ αὐτῶν τῶν ἐπισκέψεων σὲ ἄλλους πλανῆτες, αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι ἔγινε εὐτυχέστερος τῶν ἄλλων. Τὰ σημερινὰ ἀδιέξοδα καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα σύγχυσι ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ λύσι τῶν προβλημάτων δὲν εἶναι μόνον ὑπόθεσι τῆς τεχνολογίας.

Ἀποτελεῖ δὲ ἴσως τὸ γεγονὸς τοῦτο καὶ τὴν μοναδικὴ αἰτία, πὺ στὴν ἐλληνικὴ πανάρχαια σκέψι ὁ πολιτικὸς λόγος ἀποβλέποντας στὴν ἐφαρμογὴ τῶν φυσικῶν νόμων θεωροῦσε ὡς μεγίστη συγκρότησι γιὰ τὸ κοινωνικὸ γίνεσθαι τὴν «πόλιν». Εἶναι δὲ ἐπίσης γνωστὸ, ὅτι ὡς βάσι ἀνυψώ-

σεως τῶν ἀνθρώπων σὲ οἰοδήποτε ἐπίπεδο πολιτισμοῦ ἦταν ἡ «Χάρις», δηλαδή ἡ εὐτυχία. Τὸ ἐπιδιωκόμενο δὲ ἰδεῶδες τῆς διοικητικῆς πυραμίδος ἦταν ἡ ὀρθὴ κλίμαξ, ὥστε ὁ καθεὶς νὰ δύναται νὰ ἀνέρχεται τὶς βαθμίδες μέχρις ἐκεῖ πού ἡ διανοητικὴ του ἱκανότης τοῦ ἐπέτρεπε. Καὶ ἡ κάθοδος τοῦ λόγου νὰ εἶναι ἐπίσης βαθμιαία. Τὸ δικό μου συμπέρασμα εἶναι, ὅτι σήμε-
ρα χωρὶς τὴν γενναία ἀπόφασιν τῆς αὐτοκριτικῆς καὶ τῆς ἄμεσης βαθμιαίας μεταβολῆς ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν δογμάτων κ.λπ. πρὸς τὴν ὁδὸ τῆς «χάριτος» τὰ ἀναμενόμενα θὰ εἶναι πολὺ ὀδυνηρὰ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἴσως νὰ σημάνουν καὶ τὸ τέλος της, πρᾶγμα πού κανεὶς δὲν εὐχετε ἀσφαλῶς...

3. «Οὐκοῦν ἡ μὲν ἡδονῆς καὶ λύπης κοινωνία ξυνδεῖ, ὅταν μάλιστα πάντες οἱ πολῖται τῶν αὐτῶν γιγνομένων τε καὶ ἀπολλυμένων παραπλησίως χαίρωσι καὶ λυπῶνται;» [«Ἐκεῖνο ὅμως πού τὴν ἐνώνει (τὴν πόλιν) δὲν εἶναι τάχα ἡ κοινότης τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ἄλλων ἀπολαύσεων ἀλλὰ καὶ τῆς λύπης, πρὸ πάντων (δὲν εἶναι πρέπον) ὅλοι οἱ πολῖτες νὰ δοκιμάζουν τὴν ἴδια χαρὰ καὶ λύπην γιὰ τὴν ἀπόκτησιν ἢ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἰδίων πραγμάτων;»]: [Πλάτων «Πολιτεία» Ε 462 Β].

Φίλοι μου, ἀπὸ κάπου πρέπει νὰ ἀρχίσουμε νὰ κάνουμε νέες σκέψεις. Ἐμεῖς διαρκῶς προτείνουμε σὰν ἀρχὴ τὸν Ἑλληνικὸ Λόγον. Εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἐπανασυνδέσουμε τὴν σκέψιν μας στὰ στέρεα στηρίγματα τῆς πα-
νάρχαιας ἐποχῆς, τότε πού ὁ Οἰκουμενικὸς Διὸς - Λόγος ἐδέσποζε καὶ δι' αὐτοῦ ἐξαπλοῦτο ἡ χάρις στοὺς ἀνθρώπους.

Ἐρινὺς

ΝΙΚΗ ΓΑΡΙΔΗ Χαλασμός καὶ Προσδοκία

Τὴν τύχη τὴν πικρὴ τοῦ ἐναπομείναντος τῆς φαντασίας του εἶχε.
Χωρὶς δική του ρίζα πιά ἀνεμόδερνε —
καὶ τὸ φοβόταν τόσο αὐτὸ τὸ προνόμιον
τοῦ «μόνον ἐπιζῶντος τῆς καταστροφῆς».
Πεθαμένος πιά ζεῖ μὲ τοὺς πεθαμένους του
προσδοκώντας τὴν μεγάλη ὥρα τῆς λύτρωσης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΙΤΣΕΛΑΣ
Σκέψεις — Κρίσεις — Προτάσεις
γιὰ τὸν ἑλληνισμό τῆς Ἀπουλίας
3000 ἑλληνόφωνοι μαθητὲς ζητοῦν δασκάλους
Καὶ μιὰ ἑκκκληση γιὰ ἵδρυση Κέντρου Ἑλληνισμοῦ

“Όταν γράφεις καὶ παρουσιάζεις τὸν ἑαυτό σου, εἶναι μία πρόκληση. Εἶναι σὰν νὰ θέλεις νὰ πεῖς: «Κοιτάχτε με! Ἐγὼ εἶμαι». Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἀπεχθάνομαι τὶς ἐμφανίσεις. Τὶς δημοσιεύσεις, τὶς αὐτοπροβολές. “Ό,τι κάμω εἶναι ἡ ζωὴ μου. Καὶ ὅ,τι κι ἂν κάμω, πάντα θὰ εἶναι λίγα γιὰ τὴ γλῶσσα, γιὰ τὸν ἑλληνισμό, γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Μόνο πῶς δὲν ξεχνῶ μ’ αὐτὰ τὰ λίγα αὐτοὺς ποὺ ἐρχονται. Μ’ αὐτὰ τὰ λίγα τρώγω τὸν ὕπνο καὶ λευθερώνομαι.

Τὸ θέμα μου εἶναι ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Κάτω Ἰταλίας. Αὐτὸς ὁ ἑλληνισμὸς ποὺ χάνεται ἀπὸ τὴν δική μας ἀνευθυνότητα. Ἀπὸ τὴν δική μας ἀδιαφορία. Ἀπὸ τὴν δική μας ἀκαταστασία. Ὁ ἑλληνισμὸς στὴν Κάτω Ἰταλία ξεμάτωνε αἰῶνες, καὶ τὸν ἀφήσαμε ἀβοήθητο. Ὁ ποιητὴς Παλοῦμπο ἀπὸ τὴν Καλημέρα τὸ 1890 ἔκρουε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ζητοῦσε δασκάλους, βιβλία, ἐπαφές. Ἐμεῖς κλείσαμε τ’ αὐτιά μας καὶ τοὺς ξεχάσαμε. Κι’ ἔφθασε ὁ ἑλληνισμὸς τῆς Κάτω Ἰταλίας ἀλώβητος μέχρι τὰ τέλη τοῦ 20οῦ αἰῶνα, γιὰ νὰ ξερριζωθεῖ στὶς μέρες μας. Πνίγονται, καὶ δὲν τοὺς δίνουμε ἓνα χέρι, μία σανίδα σωτηρίας. Ἐμεῖς γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό μας ἐνδιαφερόμαστε. Γύρω ἀπὸ τὸ σπιτάκι μας περπατᾶμε. “Όταν σβήνει τὸ φῶς τοῦ ἑλληνισμοῦ στὸ Σαλέντο, σβήνει ἓνα φῶς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Σκοτεινιάζει ὁ γαλάζιος οὐρανός μας. Τὶ τὸ φῶς ἀνανεώνεται κάθε φορὰ ποὺ ξημερώνει. Ἀλλιῶς χάνεται.

Εὐρίσκομαι στὸ Σαλέντο τῆς Ἰταλίας ἐδῶ καὶ ἑξὶ χρόνια. Κάθομαι κοντὰ στοὺς Ἑλληνόφωνους ἀπὸ 5 ἕως 7 μῆνες κάθε χρόνο, καὶ παρακολουθῶ ἀπὸ κοντὰ τὰ γεγονότα. Ἐχῶ ἀνοίξει σχολεῖα, βιβλιοθῆκες καὶ τοὺς βοηθῶ νὰ πραγματοποιήσουν τὸ λαογραφικὸ τους μουσεῖο. Τοὺς παροτρύνω στὶς πλατεῖες, στὰ καφενεῖα, ἐκεῖ ποὺ παίζουν βῶλους (κόκκουλε = κόκκους), νὰ ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσα τους. Τὸ καλοκαίρι ἀδελφοποιήσαμε τὸν Δῆμο Μαρτάνου μὲ τὸν Δῆμο Λεωνιδίου· καὶ ἔπονται, ἂν τελεσφορήσουν οἱ προσπάθειες, καὶ ἄλλες ἀδελφοποιήσεις Σχολείων, Πανεπιστημίων κ.λπ. Μεγάλη βοήθεια στὴν προσπάθεια νὰ διδάξουμε τὴν γλῶσσα εἶχαμε ἀπὸ τοὺς Ἑλληνες φοιτητὲς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λέτσε. Μὰ καὶ ἐκεῖ ἔπεσε ἡ ἀπὸ ἐδῶ ἑλληνικὴ διχόνοια, γιὰ νὰ τιναχθοῦν ὅλα στὸν ἄερα. Πληγές... “Όσπου νὰ κλείσεις τὴν μιά, σ’ ἀνοίγουν τὴν ἄλλη. Καὶ τὸ φοβερό: Μπροστὰ σου ἔχεις τὸν θάνατο μιᾶς πανάρχαιας γλώσσας. Ὁ χρόνος, γιὰ ν’ ἀντιδράσεις, λίγος. Καὶ τὰ χέρια μας λειψά. Ὁ ἐπιθανάτιος ρόγχος μὲ συνταράζει. “Όλο καὶ ζυγώνει. Μὲ δρόμους σκοτεινοὺς πῶς νὰ βάλεις τάξη στὰ πράγματα; Πῶς νὰ προλάβεις τὰ γεγονότα; Ἡ ὁδὸς Ζάκκα τοῦ Μαρτάνου σοῦ δείχνει τὸ Νεκροταφεῖο. Αὐτὸ εἶναι συμβολισμός, γιὰ νὰ διαπιστώνεις κάθε ἡμέρα τὸ σημεῖο ποὺ εὐρίσκεσαι. Πόσοι ἀπέμειναν, ποὺ ψελλίζουν τὴν μάνα

γλώσσα; Προχθές χάθηκε ή γλώσσα στὸν Ἀγριγκέντο, στὸν Τάραντα, στὸ Ὅτραντο, στὴν Καλλίπολη, στὴν Γαλατῖνα, στὸ Καρπινιᾶνο. Χθές χάθηκε στὸ Μελπινιᾶνο, στὰ Καπράρικα, στὸ Καστρί. Σήμερα χάνεται στὸ Σολέτο. Καὶ ἔπονται οἱ ὑπόλοιπες πόλεις. Ἀδέλφια, ὅλα τελειώνουν στίς μέρες μας. Σὲ 10-15 χρόνια, ἂν πεθάνουν οἱ γέροι καὶ οἱ γριές, δὲν θὰ ἀκούεται οὔτε μιὰ λαλιά τῆς γλώσσας μας. Ἡ μεγάλη εὐθύνη δική μας καὶ ἡ μικρὴ δική τους. Τὶ ὑπάρχουν μερικοὶ ἑλληνόφωνοι, ποὺ μποροῦν νὰ βοηθήσουν.

Οἱ προσπάθειες ἀπὸ τοὺς Ἑλληνικοὺς Συλλόγους δὲν γίνονται σωστά. Δὲν ἐκύτταξαν, ἂν αὐτὸ ποὺ πράττουν σὲ πολλὲς περιπτώσεις εἶναι τὸ καλύτερο καὶ τὸ ἐνδεδειγμένο. Δὲν ἔπαψαν νὰ κατηγοροῦν, νὰ συκοφαντοῦν. Νὰ γκρεμίζουν ὅ,τι χτίζουν οἱ ἄλλοι. Νὰ φέρνουν τὴν διχόνοια. Μεγαλώνουν τὶς ἀποστάσεις χωρισμοῦ, ἀντὶ νὰ μικραίνουν τὶς ἀποστάσεις ἐπικοινωνίας. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τὸ ξεκαθάρισα: Δὲν εἶμαι δάσκαλος, δὲν εἶμαι καθηγητής. Εἶμαι ἓνας ἐργάτης ποὺ βοηθῶ ὅσο μπορῶ τὴν γλώσσα μου. Ἀς ἔρθουν οἱ πανεπιστημιακοὶ νὰ μείνουν μόνιμα στὸ Σαλέντο (45.000 χιλιάδες ὁ Ἑλληνισμὸς) κι ἐγὼ τὴν ἴδια ἡμέρα ἀναχωρῶ γιὰ ἄλλα μέρη, ὅπου ἴσως χρειάζονται αὐτὴ τὴν μικρὴ μου βοήθεια. Μὲ δικά μου ἔξοδα μετακινούμαι. Μὲ δικά μου συντηροῦμαι. Δωρεᾶν προσφέρω. Εἶναι ἁμαρτία, ποὺ βρέθηκε ἐπὶ ἑξὶ χρόνια κοντά τους ἐπὶ πέντε ἔως ἑπτὰ μῆνες τὸ χρόνο, ἀποδεικνύοντάς τους πὼς δὲν εἶναι «μπάσταρδοι», ὅπως τοὺς ἔλεγαν, ἀλλὰ καθαροὶ Ἕλληνες; Εἶναι ἁμαρτία ποὺ ἐγὶνα Μαρτανός, Καλημερίτης, Τζολινιώτης, Στερνατιώτης κ.λπ.; Ὅποιος ἔρχεται σὰν ἐκδρομεὺς δὲν ἔχει τὸν χρόνο νὰ βάλει τὸ χέρι του στίς πληγές, νὰ δεῖ τὸν πόνο τους. Οἱ ἐπιφάνειες ποτὲ δὲν σοῦ δείχνουν τὰ βάθη τῆς ἀλήθειας...

Ἔχω αἰτήσεις ἀπὸ Λουπίου (Λέτσε), Γαλατῖνα, Τάραντα, Μάλλιε, Ὅτραντο, Καρπινᾶνο, Καλλίπολη καὶ ἀπὸ ἄλλα ἑλληνόφωνα ν' ἀνοίξουμε σχολεῖα γιὰ τὴν *Grica* Γλῶσσα. Σὲ κάθε πόλη αὐτὴν τὴν στιγμή ἐνδιαφέρονται περὶ τοὺς 150 μαθητές. Ἀν ἔχουμε δασκάλους, μποροῦμε, οἱ μαθητὲς νὰ γίνουν χίλιοι, δυὸ καὶ τρεῖς χιλιάδες. Δασκάλους καὶ καθηγητὲς δὲν βλέπω νὰ ἔρχονται, ὅποιους δασκάλους — ἔστω, ἂς μὴν ἔχουν πανεπιστημιακὸ δίπλωμα. Φαίνεται, οἱ Ἕλληνες ἐνδιαφέρονται νὰ φᾶνε, νὰ πιοῦνε, νὰ αὐτοδιαφημιστοῦν στὴν τηλεόραση, στίς ἐφημερίδες καὶ περιοδικά. Καὶ ξέχασαν στὴν ξώπορτα τὴν ζωή.

Τελευταῖα παρουσιάστηκε στὸν ὀρίζοντα ἓνα γυναικεῖος σύλλογος γιὰ τὴν διάδοση τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ «Καρυάτιδες». Πραγματοποίησαν ἓνα συνέδριο καὶ δημιούργησαν περισσότερα προβλήματα στοὺς ἑλληνόφωνους ἀπ' ὅ,τι εἶχαν. Δὲν κατακρίνω τὴν προσπάθεια. Τὸν τρόπο ποὺ τοὺς ἀντιμετώπισαν συχάθηκα: Βούλα Λαμπροπούλου (τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς» τῆς ΕΟΚ) πρὸς Σαλβατόρε Σικοῦρο: «Κύριε Σικοῦρο, σᾶς καλοῦμε στὸ συνέδριό μας. Εἶναι ὅλα πληρωμένα. Ἔχουμε, ἔχουμε πολλὰ χρήματα». Σικοῦρος: «Μὰ ποιὸς μὲ καλεῖ; Καὶ ποιὲς εἶναι οἱ ὑποχρεώσεις μου;». «Δὲν ἔχετε ὑποχρεώσεις. Ὅλα εἶναι πληρωμένα. Ξενοδοχεῖα καὶ φαγητὰ πρώτης κατηγορίας θὰ σᾶς ἔχουμε στὴν Γλυφάδα». «Καὶ γιὰ ποῖο θέμα θὰ ἔρθω;» «Θὰ ἔρθετε νὰ μᾶς παρακολουθήσετε. Θὰ ἔρθετε νὰ μᾶς δεῖτε. Ἐλᾶτε, ἐλᾶτε, ἔχουμε χρήματα. Ὅλα εἶναι πληρωμένα». Ἡ κ. Λαμπροπούλου τὸ μόνο ποὺ δὲν εἶπε ἦταν, ἂν μὲ δικά της χρήματα πλήρωνε χειροκροτητές τῆς ἢ μὲ χρήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἄλλο τηλεφώνημα τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Βρανόπουλου τῆς «Ἐπιστημονικῆς

TO PAISACIMU

POSSO MU FENETE ORIO TO PAISACIMU
 FRAN ARGULU AZZE AZEA CE LITARA;
 ICI ECHI TI PANEDDA TO CIURACIMU,
 CE TIN GHINECA PANTA I TI CARDIA.
 POSSO MU FENETE ORIO TO PAISACIMU!
 FRAN ARGULU AZZE AZEA CE LITARA!
 PAISACI PANTA I LEO MOTTE TARASSO,
 TI AN URICO ZISI ORIO SA PACRA;
 ISENA PLEO EN GHIURIZZU CE SADDASSO,
 MA MI RISTEZZI INOLA ZEPATA!
 MIANORA PU PACRAZZE SENA STEO,
 MU FENETE MIAPPAZI ETERNITA!
 AMBRO SE VLEPO CUPBIAZO CE CLEO!
 PAISACIMU ATTECUDDI, SEO PACRA,
 MA SEO CONDA! - URSO SARA

ANZI 12

Pseudo medio

Φωτοτυπία ποιήματος που έγραψε ή έλληνόφωνη μαθήτρια Σάρα Ούρσο, 12 ετών. Τίτλος «Τὸ παῖζάκι μου» (= Τὸ χωριουδάκι μου). «Πόσο μού φαίνεται ὥριο τὸ παῖζάκι μου...», γράφει μὲ λατινικούς χαρακτήρες ἡ έλληνόφωνη κοπελλίτσα, γιατί δὲν βρέθηκε ἕνας δάσκαλος νὰ τῆς μάθῃ τὰ 24 γράμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου!..

Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου»: «Ὁ ἱερεὺς Ρενᾶτο Δῆλος;» «Μάλιστα». «Σᾶς καλοῦμε νὰ ἔρθετε νὰ παρακολουθήσετε τὸ συνέδριό μας». Ἱερεὺς: «Κύριε καθηγητά, δὲν μπορῶ νὰ ἔρθω». Βρανόπουλος: «Μὰ πρέπει νὰ ἔρθετε». Ἱερεὺς: «Μοῦ εἶναι ἀδύνατον. Ἔχω ἐδῶ πολλές ὑποχρεώσεις καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἀνταποκριθῶ». Βρανόπουλος: «Ἐμεῖς πῶς ἤρθαμε στὸ δικό σας συνέδριο; Πρέπει νὰ ἔρθετε καὶ ἐσεῖς. Εἴστε ὑποχρεωμένος...». Εὐτυχῶς ὁ ἱερέας ἔκλεισε τὸ τηλέφωνο στὸν ἐνοχλητικὸ τηλεφωνητῆ. Τάχα πόσα χρήματα ἐπῆραν γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν αὐτὲς τίς γελοιότητες; Τὸ Ἰταλικὸ Ὑπουργεῖο δίνει χρήματα γιὰ σοβαρὰ συνέδρια. Τὸ Ἑλληνικὸ τί κάνει;

Ἀλλὰ ὅσα κι ἂν ἐπῆραν, ἀπ' ὅπου κι ἂν τὰ ἐπῆραν, μπορούσαν νὰ κάμουν μὲ τὰ χρήματα αὐτὰ ἔργο σοβαρό. Μποροῦσαν νὰ ποῦν στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος:

COMUNI ELLENOFONI DEL SUD ITALIA (SALENTO):

MARTANO, CALIMERA, MARTIGNANO, STERNATIA, ZOLLINO, SOLETO.
CORIGLIANO, CASTRIGNANO dei GRECI, MELFIGIANO.

Ottobre 1986

Al Primo Ministro della Grecia Andreas PAPANDEU
Al Ministro dell'Istruzione
Alla Segreteria Generale dell'Emigrazione Ellenica
Alla Televisione Ellenica.

Signor Primo Ministro, Signori Ministri, Segretari Generali, Signor
Direttore della TV greca, noi ellenofoni del Sud Italia siamo ormai
l'ultimo residuo dell'ellenismo della Magna Grecia, con 50.000 abi-
tanti nel Salento e 4.000 nella Calabria.

Giacchè la lingua greca va sparando e, fra 10 anni, quando ormai
saranno scomparsi gli ultimi vecchi che ancora la parlano, non rimar-
rà più traccia della tradizione e dell'origine, ~~αὐθαγία~~, affinché:

- 1°) Il Ministro dell'Istruzione ci invii, al più presto, 9 maestri
che insegnino la lingua greca e che ogni centro ellenofono
abbia il suo insegnante;
 - 2°) La Stampa METTA IN EVIDENZA i nostri LAVORI;
 - 3°) La TV greca aiuti il trasmettitore di Corfù sì che possiamo
captare la frequenza greca come riusciamo a fare con l'albanese;
che la stessa con la cooperazione del Ministero dell'ISTRUZIONE
diffonda lezioni speciali per la lingua greca.
- QUESTA E' LA COSA MIGLIORE CHE POTETE FARE AFFINCHÉ L'INSEGNAMEN-
TO ENTRI NELLE NOSTRE CASE E LA LINGUA DEI NOSTRI PADRI ED
ANTENATI NON ABBA A MORIRE.
- 4°) Desidereremmo poi che la Segreteria Generale dell'Emigrazione

*Φωτοτυπία τῆς ἐπιστολῆς ποὺ ἔστειλαν τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1988 πρὸς
τὸν τότε πρωθυπουργὸ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου, τὸν ὑ-
πουργὸ Παιδείας, τὴν Γενικὴ Γραμματεία Ἀποδήμιου Ἑλληνισμοῦ καὶ
τὴν Ἑλληνικὴ Τηλεόραση οἱ δήμαρχοι τῶν ἑλληνοφώνων πόλεων τοῦ
Μαρτᾶνο, τῆς Καλημέρας, τοῦ Μαρτινιᾶνο, τῆς Στερνατίας, τοῦ Ζολλῆ-
νο, τοῦ Σολέτο, τοῦ Καστριναῖο ντέι Γκρέτσι καὶ τοῦ Μελπινιᾶνο. Οἱ
δήμαρχοι ζητοῦσαν τὴν ἀποστολὴ 9 δασκάλων τῆς ἐλληνικῆς γιὰ νὰ δι-*

Ellenica ospitasse gruppi più numerosi di fanciulli durante l'estate, la ripartizione dei quali noi stessi attueremmo a seconda della popolazione di ogni cittadina.

Attavia, poichè nell'estate del 1983 alcuni paesi non sono riusciti ad inviare nessun ragazzo, Calimera con 8.000 abitanti ha inviato solo 15 ragazzi mentre un altro con 5.000 ne ha inviati 40, sono sorti alcuni equivoci e malintesi.

Perciò riteniamo opportuno che tale ripartizione venga realizzata da noi stessi.

Ancora abbiamo due gruppi musicali grecofoni che hanno ricevuto i primi premi in concorsi nazionali. Cantano e ballano. Vi preghiamo di ospitarli e di organizzar loro delle tournée nelle vostre città.

I rappresentanti che potete inviare, direttamente d'intesa con noi, per qualsiasi questione la riteniate opportuna, abbiamo per l'Italia il sacerdote ellenofono Don Renato Delos, tel. 0039-0346 57402 e per la Grecia il Signor Panaiotis Pitzelias, organizzatore locale delle scuole greche, tel. 0030203 per il Pireo, 0030210 per Atene, 0030211 per Sirio.

SE AVETE A CUORE, E LO SAPPIAMO BENISSIMO, CHE LA NOSTRA LINGUA NON MUOLA, PATECI UNA MANO PER SOLLEVARCI IN PIEDI!

CON AFFETTO PRATEMIO

I SINDACI

di MARIANO

di CALIMERA

di MANTIGNANO

di STERNATIA

di ZOLITRO

di ~~COMIGNANO~~

di SOLETO

di CASTRIGNANO

di MANTIGNANO

δάξουν στα εκεί σχολεία [...], την ενίσχυση του άναμεταδότη της ΕΡΤ στην Κέρκυρα, ώστε η ελληνική γλώσσα μέσω της ελληνικής τηλεόρασης να φθάνη μέσα στα σπίτια των ελληνοφώνων και την φιλοξενία ελληνοφώνων παιδιών στην Ελλάδα ώστε να εκμάθουν καλύτερα την ελληνική. Η έκκληση αυτή των 8 δημάρχων παραμένει έως σήμερα άναπάντητη...



Comune di Martano

2151 73025 PROVINCIA DI LECCE

AL PATRIARCA DIMITRIOS - Kostantinopoli

ALLA CHIESA ORTODOSSA GRECA

AI METROPOLITI GRECI

Rev.mo e Rev.mi

il Comune di Martano vorrebbe comprare, attraverso la Provincia di Lecce, una Chiesa Ortodossa di proprietà di un privato in agro di Martano.

Nella Chiesa si trovano tutt'ora icone bizantine dipinte sui muri. La Chiesa ha, però, bisogno di restauri per essere recuperata al culto.

Il Comune, sarebbe disposto a donarvi questa Chiesa con l'impegno da parte Vostra di inviare un Sacerdote e dei Monaci per aiutare e sviluppare la lingua greca.

Il nostro desiderio è quello di riportare in questi luoghi la cultura greca attraverso l'istituzione di una scuola di un museo e di una biblioteca, ecc.

Attendiamo una Vostra risposta per avviare questa iniziativa che sarebbe di grande interesse culturale a vantaggio dei paesi che facevano parte della Magna Grecia e dell'isola linguistica greca che tutt'ora resiste e di cui Martano è il centro più consistente.

Per ulteriori informazioni rivolgersi al Comune di Martano
Telefono 0836/575272
Oppure al sig. PITZELAS PANAGIOTIS
Acti Themistocleus 278
18539 PIREC
Telefono 4312681

IL SINDACO
Cosimo Gallo



Φωτοτυπία της επιστολής του δημάρχου του Μαρτάνου κ. Κόσιμο Γκάλλο προς τον Οικουμενικόν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως κ. Δημήτριον, την Ἐκκλησίαν της Ἑλλάδος καὶ τοὺς Ἑλλήνες μητροπολίτες.

« Ἀφοῦ ἐσὺ ἔχεις κλείσει τ' αὐτιά σου στὶς ἐκκλήσεις τῆς ἄλλοτε Μεγάλης Ἑλλάδος καὶ ἀδυνατεῖς ἐδῶ καὶ ἔξι χρόνια νὰ ἐνισχύσεις τὸν πομπὸ τῆς Κέρκυρας, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ πιάνουν τὸ ἐλληνικὸ σῆμα τῆς τηλεόρασης οἱ ἐλληνόφωνοι, σοῦ τὰ δίνουμε ἐμεῖς». Μποροῦσαν νὰ ἀγόραζαν τὴν ἐκκλησίαν τὴν ὀρθόδοξη πού ἔχει σήμερα μέσα βόδια καὶ πρόβατα, νὰ τὴν κάμουν τὸ Κέντρο Ἑλληνισμοῦ τῆς Κάτω Ἰταλίας. Τόσα χρήματα χρειάζονταν: Ὅσα χρήματα ξόδεψαν στὶς δεξιώσεις τους.

Γιὰ νὰ ζήσει ἡ γλῶσσα, θέλει πλάτες. Δὲν ἀρκεῖ νὰ πηγαῖνουμε νὰ βλέπουμε τοὺς Ἑλληνόφωνους σὰν ἐκδρομεῖς καὶ νὰ γυρίζουμε. Ἐπῆγαν 150 γυναῖκες στὴν Καλαβρία καὶ ἔμεινε μόνο μία δασκάλα. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Σαλέντου, κάθε φορὰ πού βρίσκομαι κοντά τους, μοῦ λέγουν: «Κανεῖς δὲν ἐνδιαφέρθηκε σοβαρὰ γιὰ τὴν γλῶσσα μας. Ὅσοι ἦρθαν, ἄλλοι μᾶς ἐπαιρναν τὴν γλῶσσα νὰ τὴν κάμουν μουσεῖο, "μελέτη" καὶ ἄλλοι γιὰ νὰ γράφουν ἄρθρα στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ

αυτοδιαφημίζουν τὸ ὄνομά τους. 'Ενῶ στὴν πραγματικότητα ἦταν ἐκδρομεῖς, ποὺ μᾶς χρησιμοποιοῦν ὡς πειραματόζωα καὶ ὡς "Έλληνες δευτέρης καὶ τρίτης κατηγορίας". Ὁ ἱερέας τοῦ Μαρτάνου Ρενᾶτο Δῆλος πρὸ δωδεκαήμερου μᾶς εἶπε: «Δὲν θέλω νὰ ξέρω καθόλου τὴν 'Ελλάδα. Δὲν θέλω νὰ ξέρω κανέναν Σύλλογο, κανέναν "Έλληνα, καμμία 'Ελληνίδα τύπου Λαμπροπούλου. Δὲν θέλω νὰ ξέρω ἀνθρώπους ποὺ πιστεύουν πῶς μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει ἑλληνισμός. 'Εσυχάθηκα τὸν τρόπο ποὺ μᾶς ἀντιμετωπίζετε. Τάχατε ποῖοι εἴσθε; "Αμετε. ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἦρθατε. 'Υπερόπτες ἔχουμε πολλοὺς. "Έλληνες χρειάζομαστε. Μπορεῖ νὰ ἔρχονται. Μὰ ἔρχονται ὄχι γιὰ ἐμᾶς. Τὸ κοντό τους ἀνάστημα γιὰ ὑψηλὸ θέλουν νὰ παρουσιάσουν. "Εγραψα μιὰν ἐπιστολὴ στὸ περιοδικὸ "Δαυλὸς" καὶ ἀπειλήθηκα ἀπὸ πρόεδρο 'Αθηναϊκοῦ Συλλόγου, γιὰτὶ τόλμησα νὰ ἐκφράσω τὸν πόνο μας. Τὸν πόνο, ποὺ δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ τὸν καταλάβετε, τὶ ἔχετε κενὸ μέσα σας. "Οπως τὸ εἶχατε καὶ τόσα χρόνια, ποὺ μᾶς εἶχατε ξεχάσει. Ὁ Κρόνος τρώει τὰ παιδιὰ του. Καὶ ἐσὺ ἀπὸ ἐκεῖ θὰ περάσεις».

'Αλλὰ ἐκεῖ ποὺ τὰ πράγματα εἶναι πιὸ τραγικά, εἶναι, στὴν ἐπίσημη ἑλληνικὴ 'Εκκλησία. 'Απὸ τὸ 1986 μέχρι σήμερα τέσσερες ἐπιστολές. Καὶ οἱ τέσσερες ἀναπάντητες, κι ἂς τις ὑπέγραψαν ὀκτῶ Δήμαρχοι ἀπὸ τὸ Σαλέντο. Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος σὰν τὸν Κρόνο τρώει εὐκολὰ τὰ παιδιὰ του. "Η τὰ πετὰ στὸ καλῶς τῶν ἀχρήστων [...].



Βλέποντας αὐτὴν τὴν ἀδιαφορία ἀπὸ Πολιτεία, ἀπὸ 'Εκκλησία, ἀπὸ τὸ ἐπίσημο Κράτος, ἀναλαμβάνουμε μόνοι τὴν προσπάθεια. "Ετσι ἦρθαμε σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Δήμαρχο τοῦ Μαρτάνου κ. Κόσιμο Γκάλο, μὲ τὸν ἀντιδήμαρχο Ντονᾶτο Σαρακίνο, μὲ τὸν δήμαρχο τῆς Καλημέρας καθὼς καὶ ἄλλους φορεῖς, μὲ σκοπὸ νὰ πραγματοποιήσουμε τὸ μεγάλο μας ὄραμα: Τὸ «KENTPO TOY EΛΛΗΝΙΣΜΟΥ» γιὰ ὅλη τὴ Νότια 'Ιταλία. Στὰ ἑξι μου χρόνια στὸ Σαλέντο κοντὰ στὸν ἑλληνισμὸ διαπίστωσα, ὅτι δίχως Κέντρο, δίχως ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς-δασκάλους δὲν μπορεῖς νὰ στεριώσεις τὴν γλῶσσα. Τὸ KENTPO μὲ τὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησία καὶ τὰ κελλιὰ-σχολειὰ εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας. 'Αλλιῶς ἡ γλῶσ-

"Ιχνος φιλότιμου

Τὴν 10η Νοεμβρίου καὶ ὥρα 11.00 ἀπὸ τὸ «Ράδιο 5» ἀκούσαμε ἐκπομπὴ γιὰ τοὺς 'Ελληνοφώνους τῆς Κάτω 'Ιταλίας. Τὰ παράπονα ἐκείνων τῶν 'Ελληνογενῶν ἦταν φοβερά, ἀπίστευτα.

Πῶς νὰ πιστεύση κανεῖς, ὅτι, παρὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς 'Ιταλικῆς κυβερνήσεως, τὸ 'Ελληνικὸ κράτος ἀρνεῖται νὰ στείλῃ δασκάλους ποὺ ἐπίμονα ζητοῦν, γιὰ νὰ μάθουν καλὰ τὰ παιδιὰ τους 'Ελληνικά; Μόνον μία δασκάλα πῆγε, καὶ αὐτὴ χάρη στὴν πρωτοβουλία ιδιώτη.

Πῶς νὰ πιστεύση κανεῖς, ὅτι τὸ 'Ελληνικὸ κράτος ἀδιαφορεῖ ἢ ἀπορρίπτει τὰ αἰτήματα τῶν 'Ελλήνων τῆς πάλαι ποτὲ Μεγάλης 'Ελλάδος, οἱ ὅποιοι ζητοῦν καὶ δὲν τοὺς ὀργανώνουν:

- α) πολιτιστικὰ κέντρα,
- β) ἐθνικὲς ἐκδηλώσεις,
- γ) ἀνταλλαγές ἐπισκέψεων,



σα δεν σηκώνεται από το χώμα, ο τάφος της άνοιχτός, την πλάκα περιμένει.

Ο Δήμαρχος του Μαρτάνου κατόπιν υποδείξεώς μας θέλησε μέσω «Ρετζιόνε» (Νομαρχίας) ν' αγοράσει μιὰ παλιά βυζαντινή εκκλησία χτισμένη τὸ 1150 καὶ ἀνακαινισμένη τὸ 1505, πού σήμερα φιλοξενεῖ βόδια καὶ πρόβατα, γιὰ νὰ μᾶς τὴν δωρήσει, ὑπὸ τὸν ὅρο νὰ κάνουμε ἐκεῖ τὸ Κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Παραθέτω τὰ ἔγγραφα. Ἐπήγαμε στὸν Παναγιώτατον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως κ. Δημήτριον. Ἡρθαμε σὲ ἐπικοινωνία μὲ τὸν Μητροπολίτην Αὐστρίας κ. Μιχαήλ Σταίκον. Ἀλλὰ χάσαμε πολὺτιμο χρόνο. Στὴ «Ρετζιόνε» ἐγίναν ἐκλογές καὶ ἀλλάξαν τὰ πράγματα. Ἐτσι ὁ Δήμος τοῦ Μαρτάνου ἀδυνατεῖ νὰ αγοράσει τὴν εκκλησία σήμερα.

Τὸ βάρος ἔπεσε πάνω μας. Τώρα μόνοι μας πρέπει ν' αγοράσουμε τὴν εκκλησία, γιὰ νὰ δημιουργήσουμε τὸ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ἂν θέλουμε νὰ μὴν πεθάνει ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα. Ἀπευθυνόμαστε πρὸς ὅλους τοὺς φορεῖς, Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, Ἀκαδημία, Ἐκκλησία. Πρὸς ὅλους τοὺς ἱερεῖς, ἐφοπλιστάς, βιομηχάνους, πρὸς ὅλους τοὺς Συλλόγους. Πρὸς κάθε ἄνθρωπο πού ἔχει τὴν Ἑλλάδα μέσα του. Τὴν εκκλησία τὴν ἔχει ιδιότης καὶ τὴν πουλᾷ μαζί μὲ ἀρκετὸ τόπο ἀντὶ 13.600.000 (δέκα τριῶν ἑκατομμυρίων ἑξακοσίων χιλιάδων) ἐλληνικῶν δραχμῶν). [Ὑπάρχουν πολλὲς ὀρθόδοξες εκκλησίες, πού χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀποθήκες καὶ ὡς σταῦλοι ζώων. Τὸ Μοναστήρι τῶν Κασούλων μέχρι τὸ 1480 ἦταν ὁ μεγαλύτερος ἐκδοτικὸς οἶκος γιὰ ὅλη τὴν Νότιο Ἰταλία. Μᾶς περιμένει. Βλέπετε δὲν εἶναι μόνο στὴν Ἀλβανία κλειστὲς καὶ περιφρονημένες οἱ ὀρθόδοξες εκκλησίες. Εἶναι καὶ στὴν πολιτισμένη Ἰταλία].

Μόνο πού πρέπει νὰ βιαστοῦμε. Τὶ αὐτός πού τὴν πουλᾷ εἶναι, ὅπως εἶπαμε, ιδιώτης. Καὶ αὐτοὶ πού ἔχουν ἐνδιαφερθεῖ νὰ τὴν αγοράσουν θέλουν νὰ τὴν κάμουν «μασαρία» («φαγάδικο»). Ἐτσι ἓνα μνημεῖο 900 χρόνων θὰ καταστραφεῖ στὶς μέρες μας.

Τᾶχα δὲν θὰ βρεθεῖ ἓνας εὐεργέτης γιὰ τὴν σωτηρία τῆς γλώσσας καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ; Τὸν περιμένουμε.

δ) βιβλιοθήκες,

ε) διάδοσις Ἑλληνικῶν περιοδικῶν καὶ βιβλίων

καὶ πολλὰ ἄλλα; Ἀλήθεια, γιὰ ποῖο λόγο τὸ κράτος δὲν φροντίζει γιὰ τὴν ἐκμάθησι (ἂν ὄχι ἐπέκτασι) τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας σὲ μία περιοχὴ, ὅπου κάποτε ἤκμαζε ὁ ἑλληνισμός;

Παρὰ τίς προσπάθειες τῶν Ἑλληνοφώνων τῆς Κάτω Ἰταλίας τὸ ἐδῶ κράτος καὶ ὁ «Πνευματικὸς» Κόσμος σκόπιμα καὶ ὑποπτα ἀδιαφοροῦν. Μὰ δὲν ἔχουν στοιχειώδη ἐθνικὴ συνείδησι; Μὰ δὲν ἀναλογίζονται καμμιά εὐθύνη ἔναντι τῆς Ἑλλάδος;

Δὲν βρίσκεται λοιπὸν οὔτε ἓνας πολιτικὸς ἢ πνευματικὸς ἄνθρωπος, πού νὰ ἐνδιαφερθῇ γιὰ τοὺς Ἑλληνόφωνους, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν τὴν διατήρησι τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας; Ἰχνος φιλότιμου δὲν ὑπάρχει;

Αἶσα

ΟΡΕΣΤΗΣ ΗΛΙΑΝΟΣ

Λίγες μέρες με τούς "Ελληνες τῆς Καλαβρίας

Αὐτὸ ποὺ πρὶν ἀπὸ ὁ,τιδήποτε ἄλλο ἐντυπωσιάζει τὸν "Ελληνα ποὺ φτάνει γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Καλαβρία εἶναι ἡ ἔκτασις τῆς ἐλληνικότητος τῆς χώρας. Δὲν εἶναι μόνο τὰ — λιγοστὰ σήμερα — ἐλληνόφωνα χωριὰ οὔτε τὰ ἀρχαῖα τοπωνύμια, ποὺ λίγο ἢ πολὺ παρεφθαρμένα ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν: Reggio, Locri, Crotona, Sibari, Tropea... Ὁλόκληρη ἡ χώρα εἶναι κατάσπαρτη ἀπὸ πόλεις καὶ χωριὰ, βουνὰ καὶ ποταμούς με νεοελληνικά ὀνόματα: Papasidero, Gerace, Policastro, Basilico, Filadelfia, Galati, Condoianni, Spropoli κ.ἄ. Ἀκόμα καὶ ἡ μαφία ἔχει ἐδῶ ἐλληνικὸ ὄνομα: N' draghata, δηλαδὴ «ἀνδραγαθία» (!)

Πρέπει νὰ πεῖ κανεὶς, ὅτι ἡ παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὴν Καλαβρία δὲν περιορίζεται στὴν ἀρχαία ἐποχή, στὰ χρόνια τῆς Magna Grecia, τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Ἡ χώρα, ὑπαγμένη ἀπὸ ἀρκετὰ νωρὶς στὴ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, διατήρησε τὴν ἐλληνικότητά της ἀκέραια ὡς τὸν 11ο αἰῶνα. Σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ μακραίωνη περίοδο ὁ ἐλληνικὸς ἀποικισμὸς δὲν ἔπαψε. Σὲ κάθε δύσκολη ὥρα ποὺ περνοῦσε ὁ Ἑλληνισμὸς στὴν κυρίως Ἑλλάδα: εἰσβολές, πειρατικὲς ἐπιδρομές, διωγμοί, καταπίσεις - ὅπως λόγου χάρι κατὰ τὴν Εἰκονομαχίαν - - πλήθη Ἑλλήνων μεταναστῶν εὑρίσκαν ἐδῶ καταφύγιον. Καὶ αὐτὸ συνεχίστηκε καὶ μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Πόλεως καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας στὴν ἐλληνικὴ πατρίδα.

Καὶ στὴν Καλαβρία ὅμως ὅλα δὲν ἦταν ρόδινα: τὰ προβλήματα δὲν ἔλειπαν, οὔτε οἱ κίνδυνοι. Οἱ Σαρακηνοὶ πειρατὲς λυμαίνονταν καὶ ἐδῶ τὶς ἀκτές: οἱ ἐπιδρομὲς τῶν Τούρκων κατόπιν ἀποτελείωσαν τὴν καταστροφὴ τῆς πεδινῆς χώρας. Οἱ ἀρχαῖες πολυάνθρωπες πολιτεῖες ἐρήμωσαν: οἱ κάτοικοί τους, γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ σφαγὴ καὶ τὸν ἐξανδραποδισμό, τὶς ἐγκατέλειψαν καὶ ἔφυγαν στὰ ὄρεϊνά. Διᾶλεξαν τὰ πιὸ ὀχυρὰ ὑψώματα, τὰ πιὸ ἀπρόσιτα μέρη καὶ ἔχτισαν ἐκεῖ τὰ χωριὰ τους, γιὰ νὰ ζοῦν με ἀσφάλεια. Ἐκεῖ πιά, μακριὰ ἀπὸ ἐπιδρομὲς καὶ δηώσεις, μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἀλλεπάλληλους κατακτητὲς, κατόρθωσε νὰ ἐπιβιώσει ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ νὰ διατηρήσει ὡς τὶς μέρες μας τὴ γλῶσσα καὶ τὶς παραδόσεις του μέσα ἀπὸ τοὺς θρύλους, τὰ τραγούδια καὶ τὴ λαϊκὴ του τέχνη.

Ἡ γλῶσσα

"Ὅλη αὐτὴ ἡ περιπέτεια τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴ νότιο Ἰταλία, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ὡς τὸν 19ο αἰῶνα, βρίσκεται «γραμμένη», θὰ 'λεγε κανεὶς, στὴ γλῶσσα ποὺ μιλοῦν σήμερα οἱ "Ελληνες τῆς Καλαβρίας. Ἡ γλῶσσα αὐτή, τὰ ἐλληνοκαλαβρέζικα ἢ «γκρεκάνικα», ὅπως τὰ λένε ἐδῶ, με τοὺς ἀρχαϊσμούς καὶ τοὺς δωρισμούς ποὺ περιέχει, πιστοποιεῖ τὶς ἀρχαιοελληνικὲς καταβολὲς αὐτῶν ποὺ τὴ μιλοῦν: ἄρτι, ὦδε, κάλλιον, μέγα, χοιρίδι, αἶγα... Ὁ Γερμανὸς γλωσσολόγος Gerald Rohlfs, ποὺ μελέτησε τὶς ἐλληνικὲς διαλέκτους τῆς Κάτω Ἰταλίας, θεωροῦσε τὴν γκρεκάνικη γλῶσσα «πιὸ ἀρχαϊκὴ ἀπὸ αὐτὴν τοῦ Πλάτωνα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη». Τὰ ἐλληνοκαλαβρέζικα βρίσκονται ἐν τούτοις — χάρι, τὸ δίχως ἄλλο, σὲ μεταγενέστερες καὶ νεοελληνικὲς ἐπιδράσεις — κοντὰ καὶ στὴ δική μας γλῶσσα, ἀπὸ τὴν προφορὰ τους



Τέτοιες επιγραφές στα ιταλικά, αγγλικά και ελληνοκαλαβρτζικά έχουν στηθεί στην είσοδο του καθενός από τὰ ἐλληνοφωνα χωριά τῆς Καλαβρίας.

πρῶτα ἀπ' ὅλα, πού εἶναι ἡ ἴδια μέ τή σύγχρονη ἑλληνική (ἰωτακισμός, προφορά τῶν διφθόγγων) ἀλλά καί ἀπό τὸ νεοελληνικό τους λεξιλόγιο: *χωράφι*, *σπίτι*, *ποταμό*, *κοντά*, *ἀγαπάω*, *εἶμαι* κ.λπ. Ἡ λατινική καί ἡ ἰταλική ἐπίδραση τέλος διαφαίνονται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν λατινικῶν καί νεολατινικῶν ὄρων πού ἔχουν εἰσχωρήσει σὲ αὐτὰ καί πού πολλές φορές φέρουν ἑλληνικὲς καταλήξεις: *arcolo* (alcohol), *evin- cezzo* (νικῶ), *arrispetezzo* (σέβομαι), *criammeno* (δημιουργημένο), καθὼς καί ἀπὸ τὴν πτώση τῶν τελικῶν συμφῶνων νῖ καί σίγμα τῶν ἑλληνικῶν λέξεων: *μά*, *σά*, *ποταμό*, *πλέο* κ.ά. Σὲ γενικὲς γραμμὲς τὰ ἑλληνοκαλαβρέζικα εἶναι σχετικὰ εὐκόλα κατανητὰ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τῆς Ἑλλάδας μετὰ ἀπὸ λίγη ἐξάσκηση:

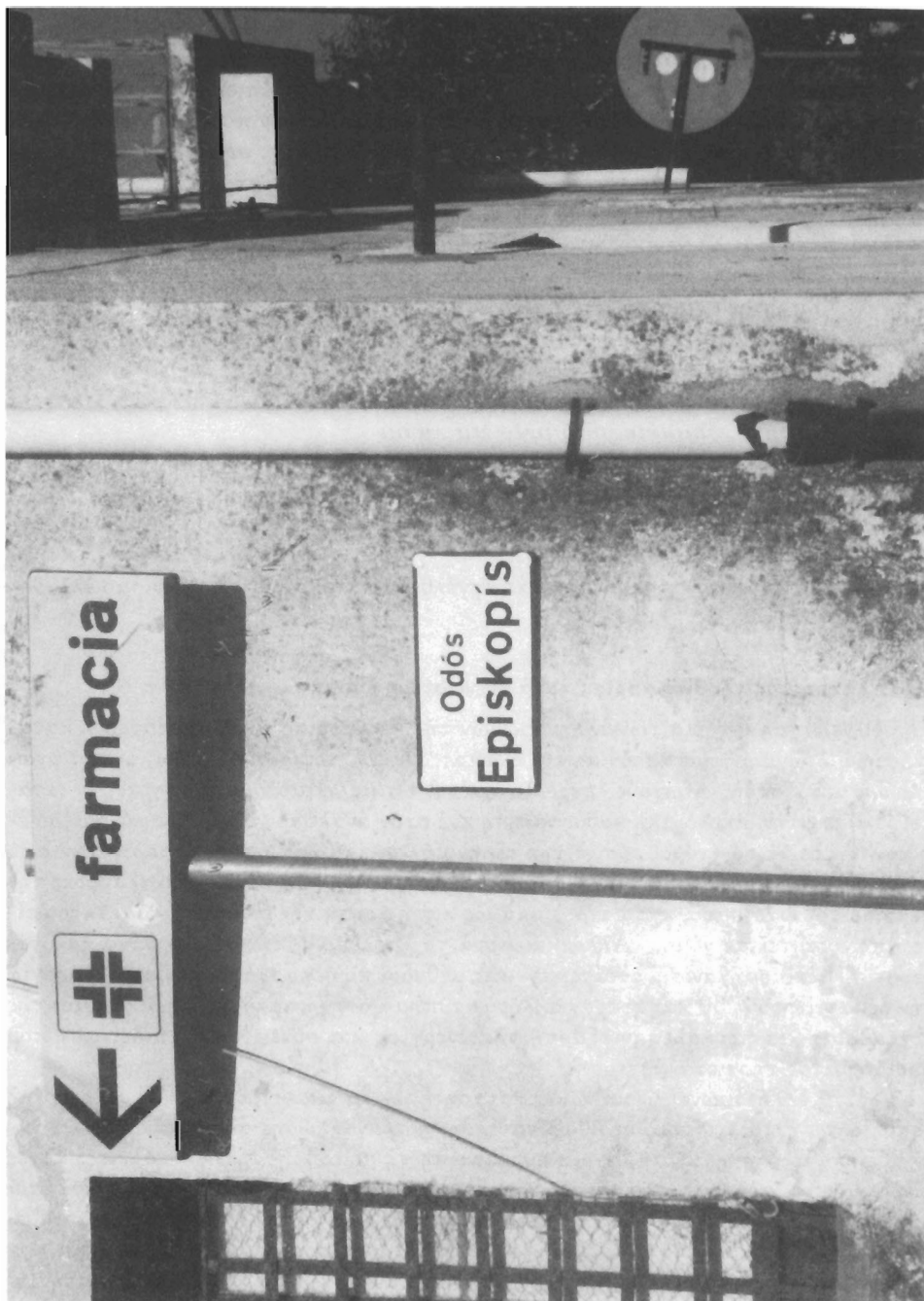
*“Vua pos eghennastise palèò
ce ola ta spitia den cratussi pleo
i christiani tin glossa den plateo
ce ciola tin cenia addismonao.
Aminete, aminete, min pate stu zzenu
aminete, min t' acùte ta loia ton pedio
ma acùte tá loia ton megalo
sa paracalao me oli tin cardia
na aminete ismia ce spitia”.*

(Ποίημα παιδιοῦ ἀπὸ τῆ Βούα, πού ἀπαγγέλθηκε κατὰ τὸν 6ο διαγωνισμό ἑλληνοκαλαβρικῆς ποίησης).

Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Καλαβρίας κατὰ τὴ νεώτερη ἐποχὴ

Ἡ νεώτερη ἱστορία τῶν ἑλληνοφῶνων τῆς Καλαβρίας εἶναι μιὰ ἱστορία καταπιέσεων, διωγμῶν, καταφρόνιας καί ἔνδεια. Οἱ ἑλληνόφωνοι χωρικοί, οἱ πιὸ φτωχοὶ ἀνάμεσα στοὺς φτωχοὺς, περιφρονημένοι ὡς μέλη μιᾶς μειονότητας, ἐγκαταλείφθηκαν στὴν οἰκονομικὴ καθυστέρηση καί στὸν ἀναλφαβητισμό, μὲ μόνο μέσο ἐπικοινωνίας μὲ τὸν γύρω κόσμο τὴν ἑλληνικὴν τους γλῶσσα, πού μεταδιδόταν ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ προφορικὰ. Μεγάλῃ κρίσῃ πέρασε ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Καλαβρίας τὴν περίοδο τοῦ φασισμού, κατὰ τὴν ὁποία ὡς καί ἡ χρῆση τῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου εἶχε ἀπαγορευτεῖ μὲ νόμο. Ἀλλὰ καί μετὰ τὸν πόλεμο ἡ κατάστασις λίγο καλυτέρευσε. Ἡ ἐκβιομηχάνιση, οἱ νέες τεχνικὲς μέθοδοι πού ἐφαρμόστηκαν στὴν γεωργία τὴν δεκαετία τοῦ '50 κατὰφεραν σκληρὸ χτύπημα στὴν παραδοσιακὴ οἰκονομία τῆς Καλαβρίας καί προκάλεσαν ἑξάρση τῆς ἀνεργίας καί συνεπόμενη ἐπιδείνωση τοῦ προβλήματος τῆς μετανάστευσης.

Γιὰ τὰ ἑλληνόφωνα χωριὰ ἡ κατάστασις ἦταν ἀκόμα χειρότερη. Ἡ οἰκονομικὴ ἐξαθλίωσις, ἡ πολιτιστικὴ περιθωριοποίηση, ἡ σκανδαλώδης ἀδιαφορία τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας ὁδήγησαν σὲ ταχεῖα συρρίκνωση τῆς μειονότητας, τόσο πού στὶς ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ '70 οἱ μέρες τῆς νὰ φαίνονται μετρημένες. Καί βρισκόμαστε ἔτσι μπροστὰ στὸ μεγάλο παράδοξο μιᾶς κοινωνίας, πού γεμάτῃ θαυμασμό ἐκστασιάζεται μπροστὰ στὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος πού γεμίζουν τὰ μουσεῖα τῆς πού μαθαίνει στὰ παιδιὰ τῆς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ στὰ λύκεια καί τὰ πανεπιστήμια καί τὴν ἴδια στιγμὴ περιφρονεῖ καί καταδικάζει στὴν ἐξαφάνισιν τοὺς Ἕλληνες, αὐτούς, πού μὲ τὴν γλῶσσα καί τίς παραδόσεις τοὺς ἀποτελοῦν τοὺς μοναδικούς ζωντανούς μάρτυρες τῆς ἴδιας αὐτῆς ἀρχαιότητος. Πῶς νὰ μὴ νοιώσει λοιπὸν κανεὶς τὴν πικρίαν ἐκείνων τῶν νεαρῶν ἑλληνοφῶνων, πού τὴν παραμονὴ τῶν ἐγκαίνιων στὸ



Με πρωτοβουλία του δημάρχου τῆς Χώρας, τὰ ὀνόματα τῶν δρόμων τοῦ χωριοῦ ἄρχισαν νὰ μεταφράζονται στὰ ἑλληνικά. Οἱ πρώτες ταμπέλλες μπῆκαν κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονή μας.

μουσείο του Ρηγίου της αΐθουσας τῶν Πολεμιστῶν τοῦ **Riace**, κόλλησαν στοὺς τοίχους τῆς πολιτείας μαριφέστα πού εἰκονίζαν τοὺς δύο μπρούτζινους πολεμιστὲς νὰ λένε: **I Romi emine b̃arbaro: emi tis ef̃erame ta grammata, ecini sti Chora mas ecozze** (ἔκοψε) **tin glossa!**

Ἡ ἀφύπνιση

Οἱ νέοι αὐτοὶ πού κολλοῦσαν τὰ μαριφέστα στοὺς τοίχους τοῦ Ρηγίου τὸν Αὐγούστο τοῦ 1981 ἦταν μέλη ἐνὸς συλλόγου ἑλληνοφῶνων πού ἱδρύθηκε τὸ 1975 στὴν κωμόπολη **Bova Marina** μὲ ὄνομα **“Cinurjo Cosmo”**. Δὲν ἦταν ὁ μόνος ἑλληνοφώνος σύλλογος πού εἶδε τὸ φῶς τὰ χρόνια ἐκεῖνα.

Ἀπὸ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60 ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες τῆς Καλαβρίας μιὰ ἔντονη συνείδηση τῆς πολιτιστικῆς ἀξίας καὶ τῆς ἱστορικῆς σημασίας τῆς γλώσσας τους. Τὸ 1967 συστάθηκε στὸ Ρήγιο ὁ σύλλογος ἑλληνοφῶνων **“La Jonica”** μὲ πρωτοβουλία δύο καθηγητῶν τοῦ κλασσικοῦ Λυκείου **“Tommaso Campanella”**. Λίγο ἀργότερα, στὸ Ρήγιο πάντα, φοιτητὲς ἀπὸ τὸ ἑλληνοφώνο χωριὸ Γαλλικιανὸ ἱδρυσαν τὸν σύλλογο **“Zoi ce Clossa”**. Τὸ 1978 συστάθηκε ἕνας τέταρτος σύλλογος στὸ χωριὸ **Bova** (Χώρα στὰ ἑλληνικὰ) μὲ τὸ ὄνομα **«Apodiazzi»** («Ξημερώνει»). Τὸ 1983 τέλος ὁ σύλλογος **“Jalo tu Vua”** διαδέχτηκε στὴν **Bova Marina** τὸν **“Cinurjo Cosmo”**, ὁ ὁποῖος διαλύθηκε, ἐνῶ πρόσφατα οἱ δύο σύλλογοι τοῦ Ρηγίου ἐνώθηκαν σὲ ἕνα μὲ τὸ ὄνομα **“CUMELCA”** (“Ἐνωση Ἑλλήνων Καλαβρίας”).

Οἱ σύλλογοι αὐτοί, παρ' ὅλα τὰ προβλήματα καὶ τὶς διαφωνίες πού ὑπῆρξαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν μεταξύ τους, ἀνέπτυξαν σημαντικὴ δραστηριότητα καὶ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν διατήρηση τῆς παραδοσιακῆς παιδείας τῶν ἑλληνοφῶνων στὴν Καλαβρία καὶ γιὰ τὴν εὐαισθητοποίηση τῆς κοινῆς γνώμης, τόσο στὴν Ἰταλία ὅσο καὶ στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἑλληνικὴ μειονότητα. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἄρχισαν νὰ ἐκδίδονται ἐφημερίδες: **“La Jonica”** καὶ ἡ **“Riza”**, γράφτηκαν βιβλία, ὅπως τὸ **“La Glossa di Bova”** τοῦ καθηγητῆ **Giovanni Andrea Crupi**, πού ἀποτέλεσε γιὰ τοὺς Ἕλληνες τῆς Καλαβρίας τὸ ὄργανο γιὰ νὰ ξαναμάθουν τὴ γλῶσσα τους. Ἐπίσης διοργανώθηκαν μαθήματα γκρεκάνικης γλώσσας καὶ λογοτεχνίας, ἱδρύθηκε στὴ **Bova Marina** ἀγροτοπολιτισμικὸ γκρεκάνικὸ μουσεῖο, βγῆκαν δίσκοι μὲ παραδοσιακὴ μουσικὴ καὶ τραγούδια σύγχρονων Ἑλληνοκαλαβρέζων συνθετῶν καὶ στιχουργῶν, τυπώθηκαν ἡμερολόγια στὰ γκρεκάνικα. Ἀπὸ τὸ 1985 διοργανώνεται στὴ Χώρα ἐπίσης ἐτήσιος διαγωνισμὸς γκρεκάνικης καὶ ἑλληνικῆς ποίησης.

Παράλληλα ἔγιναν ἀδελφοποιήσεις δήμων (ὁ δήμος τῆς Χώρας στὴν Καλαβρία ἔχει ἀδελφοποιηθεῖ μὲ αὐτὸν τοῦ Παλαιοῦ Φαλήρου), διοργανώθηκαν διακοπὲς στὴν Ἑλλάδα γιὰ παιδιὰ ἀπὸ τὰ ἑλληνοφώνο χωριά, δόθηκε ἡ εὐκαιρία σὲ παιδιὰ καὶ μεγάλους νὰ ἔρθουν στὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ παρακολουθήσουν μαθήματα ἑλληνικῶν. Πρόσφατα ἔγιναν δύο διεθνῆ συνέδρια στὶς ἑλληνοφώνες περιοχὲς μὲ ἑλληνικὴ πρωτοβουλία: ἓνα στὴν Ἀπουλία, στὸ Μαρτᾶνο τὸ 1987 καὶ ἓνα στὴ Μπόβα Μαρίνα τῆς Καλαβρίας τὸν περασμένο Σεπτέμβρη (1990). Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτοῦ τοῦ τελευταίου συνεδρίου, ὁ Σύλλογος Ἑλληνοφῶνων Γυναικῶν «Καρυάτιδες» πού τὸ διοργάνωνε, μίσθωσε μιὰ Ἑλληνίδα δασκάλα, ἡ ὁποία ἐγκαταστάθηκε ἡδὴ στὴν ἑλληνοφώνη περιοχὴ τῆς Καλαβρίας, γιὰ νὰ διδάξει τὰ νέα ἑλληνικὰ στὰ παιδιὰ

τῶν ἐλληνικῶν χωριῶν.

Φαίνεται πῶς ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες ἄρχισαν νὰ ἀποδίδουν καρπούς. Τὸ ἰταλικὸ κράτος καὶ ἡ ΕΟΚ ἀναγνώρισαν τὴν ἐλληνόφωνη μειονότητα. Ἡ περιοχὴ ὅπου ὁμιλοῦνται ἀκόμα τὰ γκρεκάνικα ὀριοθετήθηκε, καὶ στὴν εἴσοδο κάθε ἐλληνόφωνου χωριοῦ στήθηκαν ταμπέλλες μὲ τὴν ἐπιγραφὴν “Ellenofoni di Calabria”. Ἡ ἐπίσημη αὐτὴ ἀναγνώριση τῆς ταυτότητάς τους συνέτεινε τὸ δίχως ἄλλο στὸ νὰ ξεπεράσουν οἱ ἐλληνόφωνοι τὸ σύμπλεγμα κατωτερότητας ποὺ τοὺς κατάρτυχε τὰ περασμένα χρόνια καὶ ποὺ ἦταν ἡ φυσικὴ ἀπόρροια τῆς ἐτικέττας τοῦ ἀγράμματος καὶ τοῦ ἀγροίκου ποὺ τοὺς εἶχε κολλήσει ἡ τοπικὴ μπουρζουαζία. Συναντᾷ ἔτσι κανεὶς σήμερα γόνους ἐλληνοφώνων οἰκογενειῶν, ποὺ εἴτε ἔχουν ξεχάσει εἴτε δὲν ἔμαθαν ποτὲ τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα, νὰ δηλώνουν, βάζοντας μάλιστα καὶ στοίχημα, ὅτι σὲ ἓνα ἢ δύο τὸ πολὺ χρόνια θὰ μιλοῦν ἐλληνικά. Εὐτυχῶς, γιατί ἦταν πραγματικὰ ἡ ὕστατη ὥρα. Στὰ περισσότερα χαρακτηριζόμενα ὡς ἐλληνόφωνα χωριὰ αὐτοὶ ποὺ μιλοῦν πραγματικὰ τὰ ἐλληνικά ἔχουν καταντήσει μειοψηφία· κι ἀκόμα καὶ αὐτοὶ ποὺ τὰ μιλοῦν, οἱ γεροντότεροι συνήθως, στὴ μεταξὺ τους συνομιλία χρησιμοποιοῦν πιὸ συχνὰ τὴν καλαβρέζικη (ἰταλική) διάλεκτο. “Ἀς ἐλπίσουμε πῶς δὲν εἶναι ἤδη ἄργα. Ἡ διατήρηση τοῦ ἐλληνισμοῦ σὲ αὐτὴ τὴν ἀπὸ παράδοση ἐλληνοπρεπὴ χώρα εἶναι κάτι ποὺ μᾶς ἀφορᾷ ὅλους.

Περιδιαβάζοντας στὴν “Area Grecanica”

Α΄ Πενταδάκτυλο

Στὰ ὄρια πάνω-κάτω τῆς ἐλληνόφωνης περιοχῆς, στὴ σκιὰ ἐνὸς ἀπόκρημνου βράχου ποὺ ὀρθώνεται πάνω του σὰν ὑψωμένο χέρι, βρίσκεται τὸ χωριὸ Πενταδάκτυλο (Pentidattilo). Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς ἐνώσης CUMELCA, ποὺ εἶχα συναντήσει στὸ Ρήγιο, μᾶς εἶχαν πεῖ, ὅτι τὸ χωριὸ ἦταν πιὰ ἐντελῶς ἔρημο. Μόνο κάποιος Αὐστριακός, λέει, εἶχε ἔρθει νὰ ἐγκατασταθεῖ ἐκεῖ, κι αὐτὸς ἦταν πιὰ ὁ μοναδικὸς κάτοικος.

Σπάνια νὰ δεῖς τοποθεσία τόσο ἐντυπωσιακὴ. Ἀπὸ τὴ στροφή τοῦ δρόμου, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ ἀντικρύνεις τὸ χωριὸ μὲ τὰ σπίτια του στριμωγμένα στὰ ριζὰ τοῦ βράχου, ποὺ ὑψώνεται κάθετος, ἀπειλητικὸς, νομίζεις ὅτι βρίσκεσαι μπροστὰ στὸ σκηνικὸ κινηματογραφικῆς ταινίας. Μιά ἀφύσικη, θὰ ’λεγες, ὑποβλητικὴ σιωπὴ ἀπλωνόταν σ’ ὅλο τὸ τοπίο. Ἀφήσαμε τὸ αὐτοκίνητο στὴν εἴσοδο τοῦ χωριοῦ καὶ πήραμε μὲ τὰ πόδια σιγὰ-σιγὰ τὴν ἀνηφόρα. Δεξιὰ μας, πάνω ἀπὸ τὸ δρόμο καὶ ὡς ψηλὰ στὸ βράχο, δάσος οἱ φραγκοσυκιές. Τὰ φραγκόσυκα («τούρκους» τὰ λένε ἐδῶ) παραγινωμένα, ἔπεφταν καὶ ἔμεναν λυωμένα πάνω στὶς πέτρες. Τὰ σπίτια, ἄλλα ἐρειπωμένα καὶ ἄλλα κατὰκλειστα, πόρτες καὶ παραθυρόφυλλα σφραγισμένα. Ἀνεβαίνοντας πρὸς τὴν ἐκκλησίαν εἶδαμε μπρὸς μας τὸν πρῶτο κάτοικο τοῦ χωριοῦ: ἓνα μεγαλόσωμο ἄσπρο σκύλο. Στεκόταν ἀκίνητος στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ μᾶς κυττοῦσε. Πλησιάσαμε μὲ προφύλαξη. Στὸ χέρι κρατοῦσα ἓνα ραβδί, ποὺ εἶχα μαζέψει πιὸ κάτω. Τὸ σκυλὶ ὅμως ἦταν ἡμερο. Σὰν φτάσαμε κοντά του, μᾶς κούνησε τὴν οὐρὰ καὶ στάθηκε μάλιστα νὰ τὸ χαϊδέψουμε. Μπροστὰ στὴ μεγάλη ἐκκλησίαν ἦταν στημένη μιὰ κίτρινη ταμπέλλα, ποὺ ἔγραφε στὰ ἰταλικά: «Τὸ χωριὸ αὐτὸ δὲν εἶναι ἐγκαταλελειμμένο. Οἱ λιγοστοὶ κάτοικοί του σᾶς παρακαλοῦν νὰ σεβαστεῖτε τὴν ἡρεμία τοῦ τόπου καὶ νὰ μὴν προκαλεῖτε ζημιές». Ἐνοιωσα σὰν ἓνα βάρος νὰ φεύγει ἀπὸ πάνω μου. Τόση ὥρα ἡ ἰδέα μόνο ὅτι βρισκόμουν σὲ ἓνα χωριὸ-φάντασμα, ἐντελῶς ἔρημο ἀπὸ ἀνθρώπους, μοῦ πλάκωνε τὴν ψυχὴ. Ἀνάσανα. Συνεχίσαμε τὴν

ἐξερεύνηση μὲ βήματα πὶο θαρρετά. Ἀκόμα καὶ ἡ φυσικὴ ἀγριάδα τοῦ τόπου ἔμοιαζε ἄξαφνα νὰ ἔχει κι αὐτὴ γλυκάνει. Προχωρώντας πρὸς τὰ πάνω, πρὸς τὰ τελευταῖα σπίτια τοῦ χωριοῦ, τὰ σημάδια τῆς ἀνθρώπινης παρουσίας γίνονται ὀλοένα καὶ πὶο φανερά: ἐδῶ κι ἐκεῖ τοποθετημένοι μεγάλοι κάλαθοι ἀχρήστων· σὲ κάποιες αὐλὲς καλλιεργημένα λουλούδια, λαχανικά κι ὀπωροφόρα· τοῖχοι φρεσκοασπρισμένοι· μέσα σ' ἓνα χαμόσπιτο ἀκούγονταν κόττες νὰ κακαρίζουν· ψηλὰ σὲ μιὰ βεράντα μιὰ μπουγάδα ἀπλωμένη ἀνέμιζε. Ἀνθρώπινη ψυχὴ ὅμως πουθενά. Τὴν ὥρα ὡστόσο πὺ κατεβαίναμε πιά, γιὰ νὰ φύγουμε, νάσου καὶ πέφτουμε πάνω σὲ τρεῖς χωριανοὺς πὺ μόλις ἐκείνη τὴν ὥρα κατέφθαναν. Ὁ πρῶτος ἔμενε σὲ ἓνα νεόκτιστο σπίτι στὰ χαμηλά, στὴν εἴσοδο ἀκριβῶς τοῦ χωριοῦ. Οἱ ἄλλοι, ὁ κος καὶ ἡ κα Ροντὰ (ἀπὸ τὰ πὶο συνηθισμένα ὀνόματα στὴν ἐλληνόφωνη περιοχὴ), συνταξιῶχοι, ζοῦσαν τὸν περισσότερο χρόνο στὴ Γαλλία, στὸ Μονπελλιέ, καὶ ἔρχονταν στὴν Καλαβρία μόνο τὸ χειμῶνα πὺ τὸ κλίμα εἶναι πὶο ἥπιο. Μᾶς κάλεσαν στὸ σπιτικό τους, νὰ μᾶς κεράσουν κάτι καὶ νὰ κουβεντιάσουμε — στὰ γαλλικά — μιὰ καί, ἂν καὶ ἀπὸ παραδοσιακὰ ἐλληνόφωνη οἰκογένεια, δὲν μιλοῦσαν πιά τὰ ἐλληνικά. Τὸ σπιτάκι τους ἦταν κτισμένο ψηλά, πάνω στὸ βράχο. Ἀπὸ τὴ βεράντα, πὺ βρισκόταν στὸ πίσω μέρος, ἔβλεπες κάτω τὴν κοιλάδα ν' ἀπλώνεται ὡς τὴ θάλασσα. Τὸν περασμένο αἰῶνα τὸ Πενταδάκτυλο μὲ τὰ δυὸ χιλιάδες σπίτια του ἦταν φημισμένο γιὰ τὸ μέλι του. Τώρα τίποτα πιά δὲν ἀπομένει. «Ἐδῶ παλιὰ ἦταν γεμάτο ἐλιές», λέει ὁ κος Ροντὰ δείχνοντας τὴν κοιλάδα. «Καὶ τί ἀπόγιναν;» «Κάηκαν ὅλες ἀπὸ τὶς φωτιές».

Ἀπὸ τὸ βράχο πὺ ὑψωνόταν θεόρατος πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια μας, ὡς κάτω στὴν πλαγιά καὶ ὡς πέρα στὴ θάλασσα, τὰ πάντα βυθίζονταν μέσα στὴ σιωπὴ, πὺ τίποτα πιά δὲν ἔμοιαζε ἱκανὸ νὰ διαταράξει.

Γιαλὸς τοῦ Βούα

Ὁ Γιαλὸς τοῦ Βούα ἢ Μπόβα Μαρίνα, ὅπως εἶναι τὸ ἐπίσημο ἰταλικό της ὄνομα, εἶναι μιὰ σύγχρονη παραλιακὴ κωμόπολη 40 χλμ. περίπου ἀπὸ τὸ Ρήγιο, στὶς ἀκτὲς τοῦ Ἰονίου. Εἶναι ἡ μόνη ἀπὸ τὶς ἐλληνόφωνες κοινότητες τῆς Καλαβρίας πὺ δὲν εἶναι ὀρεινὴ. Πρέπει νὰ πεῖ βέβαια κανεὶς, ὅτι αὐτοὶ πὺ μιλοῦν ἀκόμα ἐδῶ τὰ γκρεκάνικα δὲν ἀποτελοῦν παρὰ μικρὴ μειοψηφία. Ἡ συνείδηση ὡστόσο τῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ζωντανή. Τὰ ἐλληνικά ἤχοῦν ἀκόμα οἰκεῖα στ' αὐτιά τῶν περισσότερων κατοίκων — ἀπ' ὅσο τουλάχιστο μπόρεσα νὰ κρίνω — καὶ σὲ ὅποιον ντόπιο καὶ νὰ ἀπευθύνθηκα, ἤξερε κάποιες λέξεις καὶ φράσεις ἐλληνικὲς νὰ μοῦ πεῖ. Σὲ αὐτὸ συντελοῦν τὸ δίχως ἄλλο οἱ δραστηριότητες τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος *“Jalo tu Vua”*, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τῆς πόλης, πὺ εὐνοεῖ τὴ διατήρηση τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ παράδοσης καὶ καλλιεργεῖ τὶς σχέσεις μὲ τὴν Ἑλλάδα.

Φτάνοντας στὴ Μπόβα Μαρίνα ἀπὸ τὸ Ρήγιο καὶ προχωρώντας στὸν κεντρικὸ δρόμο, τὸ μάτι μου σὰ νὰ πῆρε δεξιὰ μιὰ ἐπιγραφή στὰ ἐλληνικά. «Μπα, θὰ μοῦ φάνηκε», εἶπα καὶ συνέχισα τὸ δρόμο. Ἐκατὸ-διακόσια μέτρα παρακάτω ὅμως πέσαμε πάνω στὸ ἐξῆς ἀναπάντεχο θέαμα: Μιὰ γαλάζια ταμπέλλα, πὺ ἔγραφε στὰ ἐλληνικά «ΕΛΛΗΝΟ-ΚΑΛΑΒΡΙΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ · ΦΑΓΗΤΟ ΔΙΚΟ ΜΑΣ». Οἱ διαχειριστὲς αὐτῆς τῆς ταβέρνας — πὺ δημιουργήθηκε μὲ πρωτοβουλία τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου *“Jalo tu Vua”* —, ὁ Νῖνο Μαρτέλλι καὶ ἡ γυναῖκα του Κίκα Λαρίσσα-Μαρτέλλι, μᾶς πρόσφεραν τὴν πὶο ὑπέροχη φιλοξενία πὺ ἔτυχε νὰ γνωρίσω



‘Η « Έλληνοκαλαβρική Ταβέρνα» στην Μπόβα Μαρίνα.



Città di Bova

— Reggio Calabria —

.... Esí ti condoferrete stadikasa spitia perrete sta leddidia andin Grecia, andin Atina, ce andò Paléo Fáliro ena chlío cheretima azze emma me ton agurio ti sirma ercommasto s'essa ghiatí te rize ti storiama ene ecí. Sa cheretame me oli tin cardía na stathite panda kalà ce na camete kalà pramata ...

ODIMARCO

Carmelo Giuseppe Nucera

‘Ο χαιρετισμός του δημάρχου της πόλεως του Μπούα (Καλαβρία) κ. Καρμέλο-Τζιουζέππε Νουτσέρα κατά την τελετή αδελφοποιήσεως της πόλεως του με τόν Δήμο Παλαιού Φαλήρου. Γλώσσα του είναι ή ελληνική διάλεκτος της Καλαβρίας γραμμένη με λατινικούς χαρακτήρες.

ποτέ. Κυριολεκτικά μᾶς υιοθέτησαν· μᾶς τάισαν καί μᾶς πότισαν μιὰ βδομάδα σχεδόν, χωρίς ποτέ νά μᾶς ἀφήσουν νά πληρώσουμε τὸ παραμικρό.

Στὴ Μπόβα Μαρίνα ἔλαβε χώρα τὸν περασμένο Σεπτέμβρη τὸ δεύτερο μέρος ἐνὸς συνεδρίου (τὸ πρῶτο μέρος εἶχε γίνει στὴν Ἀθήνα) μὲ θέμα: «Οἱ ἐλληνόφωνες γυναῖκες καὶ ἡ συμβολή τους στὴ διατήρηση τῶν ἐλληνικῶν ιδεωδῶν καὶ ἀξιῶν στὴν Εὐρώπη», συνέδριο ποὺ διοργάνωσε ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωση Γυναικῶν γιὰ τὴ διάδοση τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ «Καρυάτιδες». Παρ' ὅλο ποὺ τὸ συνέδριο δὲν κράτησε τίς ὑποσχέσεις του καὶ ἐγίνε θεάτρο θλιβερῶν ἐπεισοδίων καὶ ἐκτρόπων, αὐτὸ δὲν στάθηκε ἱκανὸ νὰ μειώσει τὴ χαρὰ καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν ἐλληνοφῶνων τοῦ Γιάλοῦ τοῦ Βούα καὶ τῆς Χώρας γιὰ τὴν παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὰ μέρη τους, ποὺ γι' αὐτοὺς ἀποτελοῦσε ἓνα εἶδος ἀναγνώρισης τῶν προσπαθειῶν ποὺ κατέβαλαν καὶ συνεχίζουν νὰ καταβάλλουν γιὰ τὴ διατήρηση καὶ τὴν καλλιέργεια τῆς ἐλληνικῆς τους γλώσσας καὶ τῆς ἐλληνικῆς συνείδησής τους.

Χώρα

Εἴκοσι χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Μπόβα Μαρίνα, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας, στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Ἀσπρομόντε, βρίσκεται τὸ χωριὸ Βούα (Μπόβα στὰ ἰταλικά), μὰ ποὺ οἱ ἐλληνόφωνοι πιὸ συχνὰ τὸ λένε Χώρα, γιὰτὶ εἶναι τὸ πιὸ ἀνεπτυγμένο καὶ τὸ πιὸ σημαντικὸ ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ χωριά τῆς Καλαβρίας. Εἶναι χτισμένο πάνω σ' ἓνα βραχῶδες ὕψωμα 820 μέτρα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ ἔχει 650 κατοίκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἓνα σημαντικὸ ποσοστὸ εἶναι ἐλληνόφωνοι. Ἡ

Χώρα είναι ή έδρα του δραστήριου έλληνικοῦ συλλόγου *“Apodiafazzi”* («Ἐημερώ- νει»). Ὁ σύλλογος αὐτὸς διοργανώνει μαθήματα έλληνοκαλαβρικῆς γλώσσας, ἐκθέ- σεις χειροτεχνίας, ἔχει ἰδρύσει έλληνικὴ βιβλιοθήκη καὶ πρόσφατα ἐξέδωσε ἓνα μι- κρὸ τόμο καὶ μιὰ κασέττα μὲ παραδοσιακὰ καὶ σύγχρονα τραγούδια τῶν Ἑλλήνων τῆς Καλαβρίας.

Τρεῖς φορές ἀνεβήκαμε στὴ Χώρα, καὶ τὶς τρεῖς μὲ τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό μᾶς ὑ- ποδέχτηκαν. Μᾶς ἐπαιρναν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ μᾶς τραβοῦσαν στὸ μπάρ ἢ στὸ σπίτι τους, μαλλώνοντας ποιὸς νὰ μᾶς πρωτοκεράσει. Καὶ ξεχειλίζουν τὰ νεροπότηρα κρασί, καὶ γέμιζαν τὰ τραπέζια σταφύλια, σῦκα καὶ φραγκόσουκα. Ὁ Giuseppe Carpentieri, ὁ Domenico Milea, ὁ Giuseppe Panzera καὶ πόσοι ἄλλοι...

Ὁ δήμαρχος τῆς Βούας Carmelo Nucera εἶχε ἐτοιμάσει λαμπρὴ ὑποδοχὴ στοὺς Ἑλληνες συνέδρους ποὺ ἀνέβηκαν μὲ τὰ πούλμαν στὸ χωριὸ τὸ ἀπόγεμα τῆς 22ας Σεπτέμβρη γιὰ τὸ τελευταῖο μέρος τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου. Τὸ βράδυ ὁ κεντρικὸς δρόμος καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ ἦταν φωταγωγημένα· ἡ μπάντα τοῦ δή- μου ἔπαιζε· στὴν πλατεῖα τοῦ δημαρχείου οἱ χωριανοὶ εἶχαν στήσει μεγάλα τραπέ- ζια μὲ ἓνα σωρὸ λιχουδιές. Τὸ κρασί ἔρρεε καὶ οἱ λαϊκοὶ ὄργανοπαῖκτες μὲ τὸ οὔτι, τὸ ταμπουρέλλο καὶ τὸ ὄργανέττο ἔπιασαν τὸν παραδοσιακὸ ρυθμὸ τῆς ταραντέ- λας καὶ ὅλος ὁ κόσμος τὸ ἔρριξε στὸ χορὸ. Δυστυχῶς οἱ Ἑλληνες ἐπισκέπτες ἐγκα- τέλειψαν νωρὶς τὸ γλέντι, καταπονημένοι καθὼς ἦταν ἀπὸ τὸ πολὺωρο ταξίδι τους τῆς προηγούμενης. Ὁ δήμαρχος Nucera μᾶς τὰ ἔψαλε τὴν ἐπομένη, (ποὺ τοὺς ἀφή- σαμε νὰ τελειώσουν μόνοι τους τὸ κρασί).

Μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ γραφικὲς φυσιογνωμίες τῆς Χώρας, πασίγνωστος σ’ ὅλο τὸν έλληνοφώνο κόσμο τῆς Καλαβρίας, εἶναι ὁ Angelo Maesano, Mastrangelo γιὰ τοὺς οἰκειούς· ξερακιανὸς γέρος ἐβδομηνταπεντάρης, στιχουργὸς καὶ ποιητῆς καὶ, ἅμα λάχει, δάσκαλος. Καθισμένος στὸ μοναδικὸ μπάρ τοῦ χωριοῦ, καπνίζοντας τὸ ἄνα τσιγάρο πάνω στ’ ἄλλο καὶ πίνοντας τὴν γκράππα μὲ τὸ νεροπότηρο, διηγεῖται τὴν ἱστορία του σὲ ἄπταιστα έλληνικά. Στὸν πόλεμο τὸν εἶχαν στείλει στὸ ἀνατολικὸ μέτωπο, στὴ Ρωσία. Ὑστερα, μὲ τὴν πτώση τοῦ Μουσσολίνι τὸ ἔ43, οἱ Γερμανοὶ ἐξ αἰτίας τῶν φρονημάτων του τὸν ἔστειλαν στὸ Ματχάουζεν. Ἐκεῖ ἔπιασε φιλία μὲ κάποιους κρατούμενους Ἑλληνες καὶ ἄρχισε νὰ μαθαίνει τὰ έλληνικά τῆς Ἑλλά- δας. «Ἐγώ, λέει, μπορεῖ νὰ ἔχω γεννηθεῖ ἐδῶ στὴν Ἰταλία, ἀλλὰ δὲν εἶμαι Ἰτα- λός. Τὸ αἷμα εἶναι έλληνικὸ καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι έλληνικὴ. Ἐγὼ μιλάω έλληνικά, ὁ πατέρας μου μιλοῦσε έλληνικά καὶ ὁ παπποῦς μου καὶ ὁ προπάππος μου, ὡς τὰ πα- λιά χρόνια. Γιὰ μένα πατρίδα μου εἶναι ἡ Ἑλλάδα καὶ οἱ Ἑλληνες τὰ ἀδέλφια μου».

Χωριὸ Ρηχούντι

Ἀπὸ τὴ Βούα καὶ μετὰ ὁ δρόμος γίνεται πιὸ στενός, λιγότερο περιποιημένος. Προχωράει γιὰ καμπόσα χιλιόμετρα πάνω στὸ πλάτωμα κι ἀκολούθως κατεβαίνει φιδωτὸς σ’ ἓνα φαράγγι. Στὴν ἀπέναντι μεριὰ πάνω στὴν πλαγιὰ φαίνονται ν’ ἀ- σπρίζουν τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ τοῦ Ρηχουντιοῦ. Λίγα σπίτια ἀπ’ τὴν ἄκρια τοῦ χωριοῦ, τρεῖς ἄντρες καθισμένοι σ’ ἓνα σκαλοπάτι ἔπιναν μπύρα. Οἱ δύο ἦταν ἡλι- κιωμένοι, ὁ τρίτος νεαρός. Τοὺς χαιρετίσαμε στὰ έλληνικά καὶ μᾶς ἀντιχαιρέτισαν, στὰ έλληνικά κι αὐτοί: «Καλὴμέρα, στάτε καλά, καλά πράματα». Ἀπὸ τὴν ἀπένα- ντι πόρτα βγῆκε μιὰ λιγνή, ψηλόκορμη, μαυροφορεμένη γυναῖκα καὶ μᾶς καλωσόρι- σε μὲ φανερὴ χαρά. Οἱ ἄντρες μᾶς πρόσφεραν μπύρα καὶ ἡ κυρία Siviglia — αὐτὸ

ήταν τὸ ὄνομά της — ἔτρεξε νὰ μᾶς φτιάσει καφέ. "Εμοιαζαν καὶ οἱ τέσσερις πλημμυρισμένοι ἀπὸ χαρὰ γιὰ τὴν παρουσία μας, ὡς "Ελλήνων, κοντὰ τους, ἴσως καὶ γιὰ τὴν εὐκαιρία ποὺ τοὺς δίναμε νὰ μιλήσουν ἐλληνικά (ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς ἄντρες δὲν ἤξερε πάνω ἀπὸ λίγες λέξεις ἐλληνικές). Κάτω ὅμως ἀπὸ αὐτὴ τὴ χαρὰ, μοῦ φάνηκε σὰ νὰ διέκρινα μέσα στὰ ὑγρά μάτια τους καὶ πάνω στ' αὐλακωμένα ἀπὸ ρυτίδες πρόσωπά τους πίκρα βαθεῖα καὶ ψυχικὸ ἀποκάμωμα. Λίγη ἀπ' αὐτὴ τὴν πίκρα λές κι' ἔσταξε στοὺς λίγους στίχους, ποὺ μὲ τὸ χαμόγελο ἀπήγγειλε γιὰ μᾶς ὁ πρῶτος ἀπ' τοὺς γέρους, Καρμέλο Τζαβετιέρι ἦταν τ' ὄνομά του:

«"Ολοι μοῦ λέγουν τραγούδα, τραγούδα·

ἐμένα δὲ μοῦ γκουένενε (;)

καρδία νὰ τραγουδά».

Ρηχούντι

Σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ Χωριὸ τοῦ Ρηχουντιοῦ βρίσκεται τὸ καθεαυτὸ Ρηχούντι, τὸ πιὸ ἐντυπωσιακὸ ἀπὸ τὰ ἐλληνικὰ χωριὰ τῆς Καλαβρίας. Εἶναι χτισμένο πάνω στὴν αἰχμὴ ἐνὸς ἀπόκρημνου βράχου, στενὸ πεζονήσι μέσα στὴν κατὰξερη ἄσπερη κοίτη τοῦ χείμαρρου "Αμεντολέα, 527 μέτρα πάνω ἀπ' τὴ θάλασσα. Οἱ χείμαρροι αὐτοὶ (*fiumare* τοὺς λένε ἐδῶ) γεμίζουν τὴν καλαβρικὴ χώρα. Κατὰξεροι τὸ καλοκαίρι, μεταμορφώνονται μὲ τὴν πρώτη βροχὴ σὲ ὀρμητικὰ ποτάμια. Τὸ χειμῶνα τοῦ 1971 τὰ νερά τῆς "Αμεντολέας φούσκωσαν τόσο, ποὺ τὸ χωριὸ κινδύνεψε νὰ καταστραφεῖ. Οἱ κάτοικοί του τότε, τρομοκρατημένοι, τὸ ἐγκατέλειψαν κακὴν-κακῶς. Καὶ τὸ Ρηχούντι κατάντησε χωριὸ-φάντασμα.

Δεκαεννιά χρόνια μετὰ ἡ σπουδὴ, μὲ τὴν ὁποία ἔγινε ἡ ἐγκατάλειψη, εἶναι ἀκόμα φανερὴ. Μέσα στὰ μισοερειπωμένα σπίτια βρίσκει κανεὶς πεταμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ προσωπικὰ ἀντικείμενα: ἐδῶ ἓνα σακκάκι, ἐκεῖ ἓνα παπούτσι, πιὸ πέρα ἀκόμα μιὰ κούκλα. Στὸ φούρνο τοῦ χωριοῦ ἔχει ἀπομείνει ξεχασμένο τὸ ξύλινο φτυάρι γιὰ τὸ φούρνισμα τοῦ ψωμιοῦ, ἐνῶ στὴν ἐκκλησιά, ποὺ ἡ σκεπὴ της ἀπειλεῖ νὰ καταρρεύσει, τὸ κορποράλε λερὸ καὶ σκονισμένο καλύπτει ἀκόμα τὴν "Αγία Τράπεζα, ὁ ἐσταυρωμένος κρέμεται ἀκόμα στὸ ἱερό, ἐνῶ μέσα στὴ ντουλάπα διπλωμένα, φθαρμένα ἀπὸ τὸ χρόνο ἀναπαύονται τὰ ἄμφια τοῦ ἱερωμένου. "Ωστόσο ἡ κίνησις δὲ λείπει ὁλότελα ἀπὸ τὸ χωριό. Οἱ παλιοὶ του κάτοικοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἔρχονται, γιὰ νὰ πάρουν διάφορα ὑλικά ποὺ χρειάζονται στὴ νέα τους ζωὴ: πόρτες, λαμαρίνες, παραθυρόφυλλα...

Γιὰ πολλὰ χρόνια οἱ Ρηχουντιῶτες ἔζησαν σκορπισμένοι στὰ χωριὰ τῆς παραλίας, μεταξὺ Ρηγίου καὶ Λοκρῶν. Πρόσφατα ὅμως, μετὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς ἐλληνόφωνης κοινότητος, τὸ ἰταλικὸ κράτος ἔχτισε πλᾶι στὴν ἐθνικὴ ὁδὸ Ρηγίου-Καταντζάρου, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν κωμόπολη *Melito di Porto Salvo*, ἓνα νέο χωριὸ Ρηχούντι. Τὸ χωριὸ αὐτὸ ἀναπτύσσεται σήμερα κανονικά, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ παλιοῦ Ρηχουντιοῦ ἔχουν ἔρθει νὰ ἐγκατασταθοῦν καὶ τὰ ἐλληνοκαλαβρέζικα ὁμιλοῦνται ἐδῶ ἀπὸ τὴν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

Βουνὶ

"Απὸ τὸ παλιὸ Ρηχούντι ὁ δρόμος παίρνει καὶ πάλι τὴν ἀνηφόρα. Κορώνει πάνω στὴν βουνοκορφὴ σὲ 971 μέτρα ὑψόμετρο τὸ πέμπτο στὴ σειρὰ ἐλληνόφωνο χωριό, τὸ Βουνὶ (*Roccaforte del Greco*). Φρούριο πραγματικὸ, κλεισμένο μὲς στὸν ἑαυτὸ του, μὰ μὲ τὴν καρδιά του πάντα ἀνοιχτὴ. Μᾶς καλοῦν νὰ κοιτάσουμε σὲ ἓνα σπίτι.

Καθόμαστε γύρω σ' ένα τραπέζι: ο πατέρας, γέρος ροδοκόκκινος με μεγάλα άσπρα μουστάκια, οι δυο κόρες του. Μας προσφέρουν ντόπιο κόκκινο κρασί. Στο κρεβάτι δίπλα ανακαθισμένη, μαυροφορεμένη, ξεδοντιάρα ή μάνα, Μαρία Γούλλη τ' όνομά της. Είναι ή μόνη από την οικογένεια που μιλάει τὰ ἑλληνικά· ο πατέρας καταλαβαίνει, αλλά δεν ξέρει νὰ μιλήσει πέρα από μερικές φράσεις. Ἡ χαρὰ τῆς γριᾶς εἶναι μεγάλη, σὰν βλέπει ὅτι καταλαβαίνουμε τὰ λόγια της. Γιατὶ εἶχε ἔρθει, λέει, μιὰ φορὰ μιὰ Ἑλληνίδα πού δεν τὴν καταλάβαινε καὶ εἶχαν ἀναγκαστεῖ νὰ φωνάξουν ἀπὸ τὸ χωριὸ μιὰ κοπέλλα πού ξέρει ἀγγλικά, γιὰ νὰ τῆς μεταφράζει ἀπὸ τὰ γκρεκάνικα. Μεγάλῃ ἀπογοήτευση εἶχε δοκιμάσει τότε ἡ μητέρα· τόσο, πού δεν τῆς ἔκανε πιά καρδιά νὰ μιᾷ τῇ γλῶσσά της. Αὐτὴ πού πίστευε, πὼς κρατοῦσε ἡ ρίζα της ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, καὶ οἱ Ἕλληνες νὰ μὴν τὴν καταλαβαίνουν! Ὅσῃν ὥρα μιλοῦσε, κανεὶς δεν τὴν διέκοπτε. Οἱ ἄλλοι κάθονταν σιωπηλοὶ γύρω στὸ τραπέζι, χαμογελώντας, καμαρώνοντας τῇ μάνα πού μιλοῦσε τὰ ἑλληνικά. «Δὲν εἶναι κρίμα, πού χάνεται αὐτὴ ἡ γλῶσσα;», ἔλεγε ἐκείνη μὲ παράπονο. «Θησαυρὸς εἶναι ἡ γλῶσσα μας, πού σὰν πεθάνει, δεν ξαναγεννιέται!» Τὰ λόγια αὐτὰ τῆς Μαρίας Γούλλη μοῦ ἄφησαν μιὰ γεύση πικρὴ πού τὴν ἐνοιῶθα στὸ στόμα μου γιὰ ὥρα ἀκόμη, ἀφοῦ εἴχαμε πιά ἀφήσει πίσω μας τὸ χωριὸ Βουνὶ καὶ κατηφορίζαμε πρὸς τὴ θάλασσα καὶ τὸ Μελίτο ντὶ Πόρτο Σάλβο.

Γαλλικιανὸ

Τὸ Γαλλικιανὸ εἶναι τὸ πιὸ αὐθεντικὸ ἀπὸ τὰ ἑλληνόφωνα χωριὰ τῆς Καλαβρίας. Οἱ ὑπεύθυνοι τῆς *CUMELCA*, τῆς Ἑνώσης Ἑλλήνων Καλαβρίας, πού εἶχαν συναντήσῃ στὸ Ρήγιο, μὲ εἶχαν διαβεβαιώσει ὅτι ὅλοι ἐκεῖ μιλοῦν τὰ ἑλληνοκαλαβρέζικα, καὶ μάλιστα τὰ πιὸ καθαρὰ, τὰ πιὸ ἀτόφια ἀπὸ παντοῦ ἄλλοῦ.

Ὁ δρόμος πού ὁδηγεῖ στὸ Γαλλικιανὸ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴ Ὁδὸ Ρηγίου-Καταντζάρου, λίγα χιλιόμετρα πρὶν τὴν Μπόβα Μαρίνα καὶ εἶναι ὁ ἴδιος πού πηγαίνει στὸ Ἄνω Κοντοφούρι, παλιὸ ἑλληνόφωνο χωριό, ὅπου ὅμως δὲ μιλοῦνται πιά τὰ ἑλληνικά. Πέντε χιλιόμετρα περίπου πρὶν τὸ Κοντοφούρι ὑπάρχει μιὰ διακλάδωση δεξιὰ, πού ὁδηγεῖ στὸ Γαλλικιανό. Ὁ δρόμος — ἐπτὰ χιλιόμετρα μακρὺς — βρίσκεται σὲ ἄθλια κατάσταση, παρ' ὅλο πού ἐδῶ κι ἐκεῖ κάποια ἔργα φαίνεται νὰ ἔχουν ἀρχίσει. Εἶναι ἓνας ὀρεινός, ἀνώμαλος χωματόδρομος, πολὺ στενός σὲ ἀρκετὰ σημεία, μὲ ἀπότομες στροφές. Ἀργότερα ἔμαθα ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὰ τὸ χωριὸ στερεῖται ἀκόμα καὶ τὶς στοιχειώδεις ἀνέσεις: δεν ἔχει οὔτε τρεχούμενο νερὸ στὰ σπίτια οὔτε ἀποχετεύσεις. Τὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ πᾶνε στὸ γυμνάσιο, πρέπει νὰ κάνουν 14 χιλιόμετρα μὲ τὰ πόδια. Βλέποντας αὐτὸν τὸ δρόμο καὶ ἀκούγοντας αὐτὰ τὰ πράγματα θὰ πίστευε κανεὶς ὅτι δεν βρίσκεται σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀνεπτυγμένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ σὲ κάποια ξεχασμένη γωνιὰ τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Ἀφρικῆς.

Στὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ μπροστὰ στὴν ἐκκλησίᾳ κάθονται σ' ἓνα πέτρινο πεζοῦλι μιὰ παρέα γέροντες. Εἶναι ὁ Κωνσταντῖνος Κοντέμης, ὁ Fortunato Nucera, ὁ Λέο, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ μπάρ. «Ἐλᾶτε νὰ πιεῖτε κάτι», μᾶς καλοῦν. Μαζεύονται γύρω μας καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ. Τοὺς βγάζουμε φωτογραφίες. Βγαίνοντας ἀπὸ τὸ μπάρ πέφτουμε πάνω σ' ἓνα νεαρό, ὁμορφο μὲ εὐγενικὴ φυσιογνωμία. Εἶναι ὁ Μίμο Nucera, «ὁ ἀρτίστας» ὅπως τὸν λένε, γιὰ τὸ λόγο ὅτι βγάζει πολὺ ὠραῖες φωτογραφίες. Ὁ Μίμο ἔχει ἔρθει στὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχει μάθει καὶ τὰ δικά μας τὰ ἑλληνικά. Ζεῖ καὶ ἐργάζεται στὸ Τορῖνο, ἀλλὰ ἐπιστρέφει ὅσο πιὸ συχνὰ μπορεῖ

στην Καλαβρία και τὸ Γαλλικιανό. Ὁ καημὸς κι αὐτουνου εἶναι ἡ γλῶσσα. «Νά 'χαμε ἓνα δάσκαλο μόνο, λέει, νά μαθαίνει τὴ γλῶσσα στὰ παιδιά! "Ἀς μὴν ἦταν κι' ὅλο τὸ χρόνο ἐδῶ. Δύο μῆνες μόνο νά ἐρχόταν τὸ καλοκαίρι, θά μᾶς ἔφτανε».

Ἀπὸ τὸ Γαλλικιανὸ κατάγεται καὶ ὁ Ἀττίλιο Nucera, ποὺ γνώρισα στὸ Γιὰ-λὸ τοῦ Βούα τὴν προτελευταία μέρα τῆς διαμονῆς μου στὴν Καλαβρία. Πολυταξι-δευμένος, ἔχοντας ζήσει χρόνια σὲ διάφορες χώρες τῆς Εὐρώπης, συνθέτης καὶ τραγουδιστής, ἔχει βαθειὰ καλλιεργημένη μέσα του τὴν ἐλληνικὴ συνείδηση. «Ἐγώ, λέει, στὰ χαρτιά μου εἶμαι Ἰταλός, ἀλλὰ στὸ αἷμα καὶ τὴν καρδιά μου εἶμαι Ἕλληνας. Τὰ ἐλληνικὰ εἶναι ἡ μητρικὴ μου γλῶσσα. Στὸ σπίτι μας μόνο ἐλληνικὰ μιλοῦσαμε· τὰ ἰταλικά τὰ ἔμαθα σὰν πῆγα στό σχολεῖο». Ὁ Ἀττίλιο λυπᾶται ποὺ τὰ «παλαιά», τὰ δικά τους, ἐλληνικὰ χάνονται. Γι' αὐτὸν ἡ γλῶσσα πρέπει νά κρατηθεῖ, κι ὅπου τῆς λείπουν λέξεις ἢ ὅπου ἔχει λέξεις ἰταλικές νά βάλουν τις ἀντίστοιχες ἀπὸ τὰ σύγχρονα ἐλληνικά. Εἶπε μάλιστα, λέει, στὸ δήμαρχο τῆς Χώρας, ὅτι θά ἔπρεπε νά γράψει ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν καταστημάτων στὰ ἐλληνικά: κρεοπωλεῖο, παντοπωλεῖο, μανάβικο κ.λπ. Ὅχι βέβαια μὲ ἐλληνικά γράμματα, ποὺ δὲν ξέρουν οἱ ἄνθρωποι νά τὰ διαβάζουν, μὲ γράμματα λατινικά, ἀλλὰ στὰ ἐλληνικά. Κι αὐτὰ λέγοντας σήκωσε τὸ ποτήρι του μὲ τὸ κόκκινο καλαβρέζικο κρασί. «Στὴν ὑγειά μας!», εὐχήθηκα. «Ὁ Θεὸς νά βοηθεῖ τὴν Ἀθήνα, ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ γλῶσσα μας γιὰ νά ζεῖ!», ἦταν ἡ δικιά του εὐχή.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Ἐπ. Βρανόπουλος: «Ὁδοιπορικὸ στὴ Μεγάλῃ Ἑλλάδα», ἔκδ. «Ἑταιρίας Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν», Ἀθήνα 1989.
2. Leo Candela: «*Greci di Calabria: Un'intera cultura da salvare*», in «Lingua Verde», 1989.
3. Leo Candela: «*I Greci di Calabria, quelli sopravvissuti alla miseria e alla emarginazione culturale*», in «Il Manifesto», 1981.
4. Dora Amato: «*Calabre. Itinéraires touristiques et culturels*», 1988.

* Τὸ ἄρθρο αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ κείμενο διάλεξης ποὺ ὁ συντάκτης του παρουσιάζει, πλακισιομένη μὲ διαφάνειες καὶ ζωντανές ἡχογραφήσεις, σὲ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλβετίας, ὅπου ὑπάρχουν συγκροτημένοι σύλλογοι Ἑλλήνων μεταναστῶν.

Τὸ KEME (Κέντρον Ἑρεῦνης καὶ Μελέτης Ἑλληνισμοῦ — ἰδιωτικὸ σωματεῖο), σὲ δελεῖο τύπου ποὺ ἀπέστειλε στὸν «Δαυλὸ» ἀναφέρει, ὅτι μὲ τὴν ἀποστολὴν στὴν Μεγάλῃ Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ KEME καὶ τὸ Ἐργατικὸ Κέντρο Πειραιῶς τοῦ συγκροτήματος τῶν Σιδηροδρομικῶν, τὸ ὁποῖο ἔδωσε ἑξὶ (6) συναυλίες πρὸς τιμὴ τῶν Ἑλληνοφώνων στὰ χωριά τῆς Ἀπουλίας Κοριλιάνο, Σολέτο, Μαρτινιάνο καὶ Καλημέρα, ἔκλεισε ὁ φετεινὸς κύκλος τῶν ἀποστολῶν τοῦ KEME στὴν Μεγάλῃ Ἑλλάδα καὶ τῶν φιλοξενιῶν ἀπὸ τὸ KEME παιδιῶν καὶ ἀτόμων τρίτης ἡλικίας ἀπὸ τὰ Ἑλληνόφωνα χωριά τῆς Ἀπουλίας καὶ Καλαυρίας. Προστίθεται, ὅτι ἄνω τῶν 500 ἀτόμων συμμετεῖχαν στὸ εὐρὺ πρόγραμμα τῶν ἀνταλλαγῶν τοῦ KEME γιὰ τὸ 1990 ἀπὸ καὶ πρὸς τὰ Ἑλληνόφωνα χωριά τῆς Ν. Ἰταλίας.

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Οί σεβόμενες τις γλώσσες τους χώρες του κόσμου διαθέτουν από δεκαετίες Γραμματικές των 'Ακαδημιών τους. 'Η 'Ελληνική Γλωσσολογία καθοδηγείται ακόμη από την πεντηκοντούτιδα Γραμματική του Μ. Τριανταφυλλίδη. 'Η Γραμματική αυτή είναι όχι μόνον γηραιά, έπομένως καθυστερημένη, αλλά και άνολοκληρωτή και γεμάτη από μεγάλα και μικρά λάθη, λάθη έπιστημονικά και μεθοδολογικά. Οί αδυναμίες αυτές της Γραμματικής έχουν έπισημανθί από «άρμοδιους» και «άναρμοδιους», οί εκπρόσωποι όμως της έπίσημης Γλωσσολογίας μας δέν είναι είς θέσιν νά άπελευθερωθούν από τόν φορμαλισμό του Τριανταφυλλίδη, ούτε νά άπορρίψουν τίς έκσυγχρονιστικές ιδέες. 'Η θέση της Γλωσσολογίας μας είναι θλιβερή¹.

Όταν οί άναφερθείσες Γραμματικές τών άλλων λαών είναι άποδεκτές από την έπίσημη γλώσσα τών αντίστοιχων κρατών, όπως και από την παιδεία, τίς εκδόσεις, τόν Τύπο, τά Μέσα Μαζικής Ένημερώσεως, κάποιοι δικοί μας «προοδευτικοί» καθηγητές της Γλωσσολογίας προτείνουν την έγκατάλειψη της συσσωρευθείσης ανά τούς αιώνας θεωρίας για την γλώσσα και την διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο σχολείο κατά τό πρότυπο «διδασκαλίας» αυτού στο σπίτι και στην κοινωνία, χωρίς συντακτικούς, μορφολογικούς ή άλλους γλωσσολογικούς όρους και όρισμούς².

Ό «Δαυλός» υιοθετεί την είσήγηση του συνεργάτη του **Γιάννη Ν. Γαβριηλίδη** για συλλογική συγγραφή ενός βιβλίου, που θά περιλάβη τούς βασικούς κλάδους της 'Ελληνικής Γλωσσικής Έπιστήμης: Φωνητική, Φωνολογία και 'Ορθοέπεια· Γραφή και 'Ορθογραφία· Λεξικολογία, Λεξικογραφία, Φρασολογία, Έτυμολογία· Γραμματική (Μορφολογία και Σύνταξη). 'Η συλλογική συγγραφή παρομοίων γιγαντιαίων έργων είναι μία πολύ συνηθισμένη πρακτική στίς χώρες μέ άνεπτυγμένη Έθνική Γλωσσική Έπιστήμη. Ό είσηγητής της ιδέας συνεργάτης μας θά έπιθυμούσε, όπως τό βιβλίο φέρη τόν τίτλο «'Η Σύγχρονη Έλληνική Γλώσσα».

Όσοι από τούς άρμοδιους έπιθυμούν νά συμβάλουν στην συγγραφή του βιβλίου αυτού, μπορούν νά αναλάβουν έναν κλάδον της Γλωσσολογίας ή ένα κεφάλαιο κάποιου κλάδου. 'Η Συντακτική Έπιτροπή του έργου μπορεί νά όρίσθι από τούς συγγραφείς του σέ συνεργασία μέ τό Τμήμα Γραμμάτων της 'Ακαδημίας 'Αθηνών και τίς έδρες της Γλωσσολογίας στα Πανεπιστήμια της χώρας, εάν φυσικά θελήσουν νά συμμετάσχουν.

Στήν τελική του μορφή τό συλλογικό έργο θά έχη χαρακτήρα θεωρητικών. Τά σχολικά έγχειρίδια, που ένδεχομένως θά συνταχθούν μέ βάση αυτό, πρέπει νά περιέχουν άσκήσεις εφαρμογής τών κανόνων της γλώσσας, όπως θά προκύψουν αυτοί από την άνάπτυξη τών σχετικών θεμάτων του βιβλίου.

Ό «Δαυλός» αρχίζει νά δημοσιεύη από τό έπόμενο τεύχος άπόψεις του κ. Γαβριηλίδη για τά θεωρητικά προβλήματα της Γλωσσολογίας μας, οί όποιες άπόψεις θά άποτελέσουν ένα σχέδιο του τελικού βιβλίου. Ό συνεργάτης μας θά έξαντλήση τό δεύτερο μέρος της Γραμματικής, την Σύνταξη.

Τό προτεινόμενο σχέδιο του έργου ύπόκειται, φυσικά, είς συζήτησιν.

Ο «ΔΑΥΛΟΣ»

1. Οί αδυναμίες της Γραμματικής μας καταγγέλλονται από τό βιβλίο του **Γιάννη Ν. Γαβριηλίδη** «Ένάντια στην ίσοπέδωση της γλώσσας (Δεί-δεί γλωσσικής θεωρίας)», Αθήνα, 1987. «Κριτική» του έργου έγραψε διδάκτωρ της γλωσσολογίας (ΓΛΩΣΣΑ, 18/1988), χωρίς νά ύπεισέλθη στα θέματα ούσίας του βιβλίου. 'Υπήρξε «άντικριτική»: «Φυγομαχιών συνέχεια» (ΓΛΩΣΣΑ, 21/1989). Ούσιαστική κριτική έγραψε καθηγητής Πανεπιστημίου («ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ», Όκτ.-Δεκέμ. 1989). 'Υπάρχει άπάντηση: «'Η τυπολατρία έμπόδιο στην πρόοδο της Γλωσσολογίας μας. 'Ως πό-τε;» («ΔΑΥΛΟΣ», 102/1990).

2. Ό καθηγητής της Γλωσσολογίας **Α. Χαραλαμπίδης** καταλαμβάνει όλόκληρο τεύχος (22) του περιοδικού «ΓΛΩΣΣΑ», για νά άναπτύξη την άντιθεωρητική «θεωρία» του για την διδασκαλία της γλώσσας χωρίς γλωσσολογικούς όρους και όρισμούς. Οί «νεωτεριστές» καταργούν μία δοκιμασμένη θεωρία, για νά εισαγάγουν κάποιαν άλλη. Πρίν συνταχθί ή γραπτή Γραμματική, ύπήρξε πάντα ή άγραφη Γραμματική.

ΤΟ ΗΡΩΪΚΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, Η «17N» ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

‘Απλές έρωτήσεις και απλές απαντήσεις

— Τί έπέτυχε ή εξέγερση του Πολυτεχνείου;

— Έκείνο τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκαν οἱ ὑποκινηταὶ ἦταν νὰ ἀνατρέψουν τὴν κρατοῦσαν τάξιν πραγμάτων, ἤτοι τὸ καθεστῶς τοῦ δικτάτορος Γεωρ. Παπαδοπούλου καὶ τὴν κυβέρνησι τὴν ὁποίαν εἶχε αὐτὸς διορίσει, μὲ σκοπὸν νὰ ἐγκαταστήσουν εἰς τὴν ἀρχὴν ἕναν ἄλλον δικτάτορα τοῦ δικοῦ τους χειριοῦ (πιόνι), ὁ ὁποῖος θὰ ἐκτελοῦσε μὲ ὑπακοὴν τὰ κελεύσματά των.

— Καὶ τί ἐπεδίωκαν οἱ ἐξεγερθέντες;

— Οἱ ἐξεγερθέντες ἐπεδίωκαν νὰ ἀπαλλάξουν τὴν χώραν ἀπὸ τὸ ἀνελεύθερο καὶ τυραννικὸ καθεστῶς καὶ νὰ φέρουν ἔτσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δημοκρατίαν εἰς τὴν χώραν.

— Ποῖο τελικῶς τὸ ἀποτέλεσμα;

— Ἀνετράπη ὁ Γεώρ. Παπαδόπουλος καὶ ἡ κυβέρνησί του καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Δ. Ἰωαννίδης.

— Στὴ συνέχεια τί ἐγινε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θητείας τοῦ δικτάτορος Δ. Ἰωαννίδη;

— Συνέβησαν δύο σοβαρὰ γεγονότα:

α) Ἐξουδετερώθη ὁ πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος καὶ ἐδιωρίσθη καὶ εἰς τὴν Κύπρον ἄλλο ὄργανο τῶν ἰδίων ὑποκινητῶν (τῆς ἐξεγέρσεως τοῦ Πολυτεχνείου), ὁ Ν. Σαμψών.

β) Διμελίσθη ἡ Κύπρος καὶ ἕνα μεγάλο τμῆμα τοῦ ἐδάφους τῆς κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

— Αὐτὸ ἦταν σχέδιο τῶν Τούρκων;

— Ὁχι. Οἱ Τούρκοι ἀπλῶς ἐπωφελήθησαν μιᾶς ἀναπάντεχης δι’ αὐτοὺς εὐκαιρίας, παίζοντας ἕνα ρόλο στὴν ὑποβοήθησι τοῦ σχεδίου τῶν ὑποκινητῶν, προκειμένου αὐτὸ νὰ ἐπιτύχῃ. Ἔτσι, οἱ Τούρκοι ἀμείφθησαν μὲ τὸ παραπάνω, ὅπως συμβαίνει σὲ κάθε περίπτωσι μὲ τοὺς Τούρκους καὶ τὸ τίμημα τὸ πλήρωσαν πάλι οἱ Ἕλληνες.

— Τί σχέδια, ὅμως, ἐξυπηρετοῦσε ἡ ἐπιχείρησι αὐτὴ τῶν Τούρκων;

— Ἡ ἀπάντησι ἐδῶ δίδεται ἀπὸ τὰ γεγονότα πού ἔλαβαν χώραν κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν. Ποῖος ἐκινδύνευσε καὶ τίνας τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα ἐβλάπτοντο, εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους. Ἡ Κύπρος καταλαμβάνει στρατηγικὴν θέσιν καὶ ἔπρεπε νὰ ἐλέγχεται καὶ νὰ χρησιμοποιῆται. Τὰ γεγονότα μιλοῦν μόνον τοὺς καὶ «χωριὸ πού φαίνεται κολαοῦζο δὲν θέλει».

— Οἱ Ἕλληνες τί ἀντελήφθησαν, τί ἔκαναν καὶ τί συνεχίζουν νὰ πράττουν;

— Τὰ πολιτικὰ κόμματα διεκδίκησαν τὸ καθένα γιὰ λογαριασμό του τὴν «δόξαν» τοῦ Πολυτεχνείου. Ποίαν ὅμως δόξαν; τῆς συνεργείας σ’ ἕνα ἐγκλημα; Πόσο μεγάλο τὸ μέγεθος τῆς ὑποκρισίας ἢ τῆς ἀνοησίας! Τὰ μέσα πληροφορήσεως τῆς κοινῆς γνώμης σιγοντάρουν τοὺς ἰσχυρισμούς τῶν πολιτικῶν κομμάτων.

Ὁ ἀνώτατος ἄρχων, ἡ πνευματικὴ ἡγεσία, οἱ δάσκαλοι, οἱ καθηγηταὶ

καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ "Ἕλληνες τρέχουν κάθε ἐπέτειον νὰ καταθέσουν στέφανον εἰς τὸ «μνημεῖο» τῆς ἀνιστόρητης βλακειᾶς τῶν νεοελλήνων!

Μόνον τὸ ποιὸν καὶ οἱ σκοποὶ ποὺ ἐπιδιώκουν τὰ ἄτομα ἐκεῖνα ποὺ ἐπέλεξαν ὡς τίτλον τῆς μυστικῶς δρώσης ὁργανώσεώς των τὴν ἡμερομηνίαν τῆς ἐξεγέρσεως «17η Νοέμβρη» δίδει ἴσως τὸ ἀκριβὲς νόημα τῆς ἐπετείου. Διότι προσδιορίζει καὶ χαρακτηρίζει τοὺς καταστρώσαντας τὸ ἐπιτυχὲς — δυστυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα — σχέδιο ὑποκινητὰς τῆς ἐξεγέρσεως.

Οἱ νέοι, ἄγνοοι καὶ ἐνθουσιώδεις, ἀλλ' ἄκριτοι, χρησιμοποιήθησαν καὶ χρησιμοποιοῦνται ἀκόμη σὰν θύματα στὸ βωμὸ τῆς σκοπιμότητος καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς ὁρατῆς καὶ ἀοράτου ἐξουσίας.

Γιὰ τοῦτο προβάλλει τὸ πιὸ σοβαρὸ καὶ τελευταῖο ἐρώτημα: Δὲν ὑπάρχει κανεὶς, ἀλίμονο, νὰ διαφυλάξει τοὺς νέους μας, τὴν μοναδική μας ἐλπίδα, ἀπὸ τὴν καταστροφὴν εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς ὀδηγεῖ ἡ ἀσυνείδητος καὶ ἐν ἀποσυνθέσει εὐρισκομένη πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου μας;

Καημένα παιδιά! Καημένη Ἑλλάδα!

Νοέμβριος 1990

Βασίλ. Θ. Μάλαμας

Λεωφ. Ἀθηνῶν 98, 104 42 ΑΘΗΝΑ. Τηλ. 5145098

ΖΕΥΓΩΛΗ—ΓΛΕΖΟΥ, ΔΙΑΛΕΧΤΗ

Τοῦ καιροῦ μας τὰ τεῖχη

Ας ἀνοίξω τὰ σκοῦρα, μήπως καὶ μείνει
στὰ τζάμια τὸ κομψό σου τὸ σχῆμα,
μήπως καὶ μείνει γιὰ πάντα στὰ μάτια μου,
ἀκόμα καὶ τότε, ποὺ θάμαι στὸ μνημα.

Ἄς ἀνοίξω τὰ σκοῦρα πέρα γιὰ πέρα,
μήπως μείνει στοὺς τοίχους ἡ σκιά σου,
λιτὸ τεῖχος τῆς Ἀθήνας τῆς ἐνδοξης,
ποὺ σ' ὅλη τὴν γῆ ἀντιλαλεῖ τ' ὄνομά σου.

Βάθρο δεμένο γερά μ' ὅ,τι πιὸ ὠραῖο
ἔδωσε ἡ τέχνη τοῦ ἀνθρώπου στοὺς αἰῶνες,
στὴν ἀπέραντη γῆ μας δὲν ὑπάρχουνε
βράχοι παρόμοιοι νὰ κρατοῦν Παρθενῶνες.

Ἄς ἀνοίξω τὰ σκοῦρα, μήπως καὶ μείνεις
σκιά τῆς σκιάς στὴν ψυχὴ καὶ στὸν νοῦ μας,
τώρα ποὺ θὰ σὲ σβήσει ἀπὸ τὰ μάτια μας
ἓνας τοῖχος πανύψηλος τοῦ καιροῦ μας.

1960

Ἀνηφορίζοντας τὸ λεωφορεῖο, βαρὺ κι ἀσήκωτο, ξερνοῦσε ἀρρώστια καὶ θάνατο. Μπούκωνε τὰ ρουθούνια μὲ τὴν ἀρρώστια καὶ τὸ θάνατο τῆς πολιτείας.

Ἦμουν φορτωμένη μὲ τὰ δῶρα ποὺ προώριζα γιὰ τὰ παιδιὰ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ κατάκοπη. Ἀγιες Μέρες, βλέπεις! Μέρες χαρᾶς! Ἀρκεῖ νᾶχεις μιὰ βρύση νὰ τρέχει χιλιάρικα, καὶ θὰ τὸ χαρεῖς πολύ. Γιατὶ χαρὰ καὶ λεφτὰ πᾶνε μαζὶ γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους. Τὰ λεφτὰ πᾶνε καὶ μόνα τους. Ἡ χαρὰ μόνη της δὲν πάει πουθενὰ πιά. Τὰ στήλωσε.

— Προχωρεῖτε, προχωρεῖτε, σάλπιζε ὁ ὁδηγός.

— Πέσετε ὁ ἕνας πάνω στὸν ἄλλο καὶ φαγωθεῖτε.

— Ἔχει καὶ κῆπο στὸ βάθος!

Ἀλλὰ στὸ βάθος εἶχε ἀνάψει μεγάλος καυγᾶς.

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε.

Στριμωγμένη κάπου, προσπαθοῦσα νὰ ἰσορροπήσω, ἀλλὰ στὴν πρώτη στάση ὁ προνομιούχος παραδιπλανός μου κατέβηκε, καὶ μὲ φιδίσιους ἐλιγμούς κατάφερα νὰ κατακτήσω τὴν κενὴ θέση, παίρνοντας τὸ δίκιο τοῦ μπροστινοῦ μου. Τώρα γαῖα πυρὶ μιχθῆτω, εἶπα μέσα μου, καθὼς συμμαζεύα τις σακκοῦλες μὲ τὴ γιορταστικὴ σαββούρα. Ἄσε τοὺς ἄλλους νὰ σπρώχνονται καὶ νὰ τσαλαπατιοῦνται.

Στὴν ἄλλη στάση ἀνέβηκε ἡ τσιγγάνα. Φούστα κλαρωτὴ καὶ μπόλια σφιγμένη κάτω ἀπὸ τὸ στήθος. Καὶ τί στήθος! Ποτὲ δὲν μπόρεσα νὰ καταλάβω, γιατί ἔχουν ὁμορφο στήθος οἱ τσιγγάνες. Ἰσως γι' αὐτὸ τις φθονοῦν οἱ γυναῖκες τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Εἶχε δεμένα τ' ἄλυστα μαλλιά της σὲ βαρεῖα καὶ μακρὰ πλεξοῦδα κι ἔσερνε δυὸ ξεθωριασμένα τσόκαρα. Ἔσερνε ἀ-

κόμα δυὸ ἐλεεινὰ μωρά, τὸνα στὴν ἀγκαλιά καὶ τ' ἄλλο νὰ κρατιέται ἀπὸ τὴ φούστα της καὶ νὰ προσπαθεῖ νὰ σταθεῖ ὀρθιο σὲ κάτι ποδαράκια λιανὰ σὰν ταβουλόβεργες, γυμνὰ καὶ μαυριδερά. Ἐτοῦτο ἔρριχνε φοβισμένες ματιὲς πέρα-δῶθε, ἐνῶ τὸ ἄλλο, ποὺ τὴν εἶχε ἀράξει στὸν κόρφο της, φαινόταν ἡσυχο στὴν ἀσύνειδη μακαριότητά του. Ἔως πότε, κακόμοιρο!..

Ἡ τσιγγάνα δὲν εἶχε ποῦ νὰ κρατηθεῖ καὶ τραμπαλιζόταν ἐπικίνδυνα. Κι ὅμως δὲν ἔπεφτε. Κρατοῦσε γερά στὴν τρικυμία. Κυττοῦσε ἀγέρωχα πέρα μακριὰ, πίσω ἀπὸ τοὺς δικούς της ὀρίζοντες. Δὲν κυττοῦσε κανένα. Οἱ ἄλλοι κυττοῦσαν τὴν τσιγγάνα.

Ἦσαν ἐκεῖ κυρίες ἀπὸ τὸ Πικέρμι μὲ τὰ φτηνὰ γουναρικά τους καὶ τὰ ξεφτισμένα νύχια τους, ἀπ' αὐτὲς ποὺ σὲ κυττοῦν καὶ θαρρεῖς πὼς σὲ βρίζουν καὶ νεαρὲς κοπέλλες ἀπὸ τὸ Γέρακα μὲ μίνι-σκέρτς καὶ μαύρη μπόττα ὡς τὸ γόνατο, ποὺ μασοῦσαν τσίχλα μὲ ἀπαράμιλλη αὐτοπεποίθηση. Ἦσαν ἀκόμα σπουδαῖοι νοικοκυραῖοι ἀπὸ τὸ Μαραθῶνα καὶ νέοι μὲ μπλου-τζήνς καὶ μπουφάν, ποὺ μιλοῦσαν δυνατὰ καὶ γελοῦσαν ἀκόμη δυνατότερα.

Στὴ θεά τῆς τσιγγάνας ξέχασαν τοὺς καυγᾶδες καὶ τὰ κρυφοσπρωξίματα, καὶ θυμηδία λυτρωτικὴ ξεχύθηκε στὸ φιλοθεᾶμον κοινόν. Οἱ γελαστικὲς ματιὲς καὶ τὰ εἰρωνικὰ κοφτὰ μειδιάματα ἔγιναν διασταυρούμενα πυρά, ποὺ μετέβαλαν τὸ λεωφορεῖο σὲ πυροτέχνημα ἀγαλλίασης καὶ τοὺς μέχρι πρὸ ὀλίγου ξένους καὶ ἀνταγωνιζόμενους συνταξιδιώτες σὲ ἓνα ἐνιαῖο καὶ ἁρμονικὸ σύνολο.

Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε.

Ἡ τσιγγάνα ὥστόσο, μὲ τὸ πρόσωπο πέτρινο θαρρεῖς, ἀγέρωχη καὶ μακρυνή, ἔμενε παντελῶς ἀδιάφορη. Ξέ-

νη και φευγάτη. Μόνο πού τὸ μικρὸ ξυπόλυτο κυττοῦσε τώρα ντροπιασμένο πότε τὸν ἕνα καὶ πότε τὸν ἄλλο καὶ πᾶσχιζε νὰ χωθεῖ ὅσο γινόταν βαθύτερα στὶς δίπλες τῆς φούστας της.

— Καθῆστε.

“Ἦθελα νὰ πῶ «καθῆστε, κυρία», ἀλλὰ τὸ «κυρία» τὸ κατάπια. “Ἦθελα νὰ πετάξω ἐκεῖνο τὸ «κυρία» καμουτσικιὰ πάνω στὸ μούτρο τοῦ ἀκέφαλου τέρατος, ἀλλὰ δὲν τόλμησα.

Ἡ τσιγγάνα δὲν κουνήθηκε. Τὴν ἄγγιξα στὸ ὦμο.

— Καθῆστε, εἶπα. Πάλι χωρὶς τὸ «κυρία». Ἐκείνη μὲ κύτταξε, σὰ νὰ μὴν ἄκουσε καλά, λίγο χαμένη. Τέλος μάζεψε τὰ κουτσούβελά της καὶ κάθησε.

Μάνα καὶ παιδὶ βρῆκαν τὴν ἡσυχίαν τους, ἀφοῦ κανένας πιά δὲν τοὺς κύτταζε. “Ολοι κυττοῦσαν ἐμένα! Πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις ἔκοβα μάτια στρογγυλεμένα, ἀκίνητα καὶ στόματα χαζά. “Ενα οὐφο εἶχε πέσει ἀνάμεσά τους, καὶ τὸ οὐφο ἤμουν ἐγώ. Καὶ ἔγινε ἡσυχία. Γιὰ πολλή ὥρα.

— “Οι, ὦι, ὦι, κατακαημένη μου Βὰν-Γκόγκ. Δῶσε μου γιὰ μιὰ νύχτα τὴ βασανισμένη ψυχὴ σου, τὴν τρέλλα καὶ τὸ χέρι σου, νὰ μπῶ μέσα στὴ Μη-

τρόπολη καὶ ν’ ἀφανίσω τὴν ἀρχόντισσα μὲ τὶς πορφύρες, καὶ στὴ θέση της νὰ βάλω τὴν τσιγγάνα μὲ τὴν κλαρωτὴ φούστα. Νὰ σβῆσω τὰ κραγιόνια καὶ πάνω τους νὰ ζωγραφίσω τὸ πέτρινο πρόσωπό της, μὲ τὸ βλέμμα μακρινό, χαμένο πίσω ἀπὸ τοὺς δικούς της ὀρίζοντες. Καὶ νὰ χαλάσω τὸ μικρὸ Χριστὸ μὲ «τὸν χρυσόν, τὴν σμύρναν καὶ τὸν λίβανον», καὶ νὰ πετάξω κατὰ μούτρα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Ἡμερῶν μας τὰ φοβισμένα καὶ ντροπιασμένα μάτια τοῦ μικροῦ τσιγγάνου. Μὲ μιὰ πινελλιὰ νὰ φτιάσω τὸ στόμα του στὸ σχῆμα τῆς φτυσιᾶς.

Καὶ σεῖς, Μακαριώτατε, δώστε μου μόνο γιὰ μιὰ νύχτα τὴν ἐξουσίαν σας. Γιὰ τὴ νύχτα τῶν Χριστουγέννων. Νὰ τοὺς μαντρώσω ὅλους αὐτοὺς καὶ μένα μαζί, πού πῆρα τὸ δίκιο τοῦ μπροστινοῦ μου καὶ κατάπια τὸ «κυρία» καὶ δὲν ἀπόθεσα στ’ ἀδύναμα ποδαράκια τοῦ φοβισμένου μωροῦ τὰ δῶρα πού προώριζα γιὰ τ’ ἅπληστα καὶ κακομαθημένα παιδιὰ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ νὰ γονατίσουμε ὅλοι μπροστὰ στὴν Παναγιά μὲ τὰ τσόκαρα καὶ νὰ μὴ σηκώσουμε κεφάλι, μέχρι πού νὰ ποῦμε «ἡμαρτον».

Χριστὸς ἐπὶ γῆς, ὑψώθητε.



Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

G. THOMSON, 'Η 'Ελληνική Γλῶσσα — 'Αρχαία καὶ Νέα

“Οποιοι ἔχουν καταλάβει τὴν τεράστια σημασία τῆς 'Ελληνικῆς Γλῶσσας - «τοῦ τελειότερου δημιουργήματος τοῦ ἀνθρώπινου ἔγκεφάλου» — δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήσσωνται βλέποντας τὸ «γλωσσικὸ ζήτημα» (;) νὰ 'χῃ γίνῃ πολιτικόν. 'Η λογοκρατία ἐξ ἄλλου οὐδέποτε ἀπέκρυψε τὴν ἐχθρότητά της καὶ στὸ ΙΑ' τῆς «Γενέσεως» ὁμολογεῖ ὡμὰ τίς προθέσεις της: «Δεῦτε καὶ καταβάντες συγγέωμεν αὐτῶν τὴν γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον!». Ἐκτοτε πρωθυπουργοὶ καὶ διπλωμάτες, θεοκράτες καὶ μυστικιστές, μπεκτασῆδες καὶ ἱεροεξεταστές, πολιτικοὶ ἐπιστήμονες καὶ ἐπιστήμονες πολιτικοὶ πιασμένοι χέρι-χέρι ἀπεργάζονται τὴν καταστροφή της. Συνήθως ἔρχονταν «ντυμένοι φίλοι», κατὰ πού λέγει καὶ ὁ ποιητής, καί, δείχνοντας τὴν ἀνησυχία τους, προσπαθοῦσαν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι πάσχουμε ἀπὸ «λεξόπονο» (κατὰ τὸν κοιλόπονο) καὶ ὅτι ἔχομε ἀνάγκη κάποιας «μηκρῆς ὁρμηνης γῆς τα γράματα κε ὀρθογραφῆς της ρομεηκης γλωσσας» (Ι. Βηλαράς) ὅτι «*Prepi na grafume me to Latiniko alfavito*», γιὰ νὰ πᾶμε μπροστὰ (Menos Filindas - Μ. Τριανταφυλλίδης) ὅτι θὰ γίνουμε «πάντες Ἑλινες ἐγγράματι» (Τιμόθεος Κούστας), ἂν καταργήσουμε τὰ γράμματα ἢ ἂν ἐπιτέλους πολιτογραφήσουμε τὴ γλῶσσα μας ἰνδοευρωπαϊκὴ καὶ τὸ 'Αλφάβητό μας φοινικικό...

★ ★ ★

'Ο George Thomson ἀποτελεῖ ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ 'Ἰνδοευρωπαϊσμοῦ-Φοινικισμοῦ καὶ ὁ μεταφραστὴς του «ἐκπαιδευόμενον μάγο»... Στὸ ἐν λόγῳ βιβλίον του — «'Η 'Ελληνική

'Ελλάς ἡ Αὐτοφυής

'Ο γεωγραφικὸς χώρος πού στὴν ἱστορία πέρασε ὡς Ἑλλάς, πάντοτε, καὶ προτοῦ κατοικηθῇ, ξεχώριζε. 'Αργότερα, πολὺ ἀργότερα φύτεψαν ὡς παράγωγα τοῦ φυσικοῦ χώρου οἱ Διογενεῖς, οἱ Πελασγοί, οἱ Μινωῖτες Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμιοὶ τῆς σήμερον. Μόλις στοὺς ἱστορικοὺς ὅμως χρόνους συνειδητοποιήθηκε καὶ εἰσπράχθηκε ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ χώρου ἡ ἔννοια Πατρίς-Ἑλλάς, γιὰ νὰ μᾶς πεῖ ὁ Σωκράτης στὸν «Κρίτωνα»: «*Πατρός τε καὶ μητρός τε καὶ ἀπάντων προγόνων τιμιώτερον καὶ ἀγιώτερόν ἐστιν ἡ πατρίς...*».

'Αλλά, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀποφάσισαν νὰ θεωρήσουν τὸν τόπον τους πατρίδα τους, δὲν σκέφτηκαν ὅτι ἔχει ἰδιαιτερότητες καὶ ἀπαιτήσεις, ὅτι εἶναι «ἡφαίστειον», πού μέσα του βράζει. 'Η φύση τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ καθοριστικὴ συνθήκη γιὰ ὅσα συμβαίνουν στὸν χώρο πού ζοῦμε. Τοῦτος ὁ τόπος — φυσικὸ δημιούργημα ἀπείρου κάλλους καὶ ἀποτέλεσμα πολυδαίδαλου συνδυασμοῦ ἀπὸ βράχια καὶ θάλασσες, βουνὰ καὶ κάμπους, ποτάμια καὶ ρεματιές, νησιὰ καὶ ξερονήσια —, πού κολυμπᾷ σὲ διαυγὲς φῶς, ὑποχρεώνει θεοὺς καὶ ἀνθρώπους αὐτῆς τῆς γῆς, ἢ νὰ συμπεριφέρονται ὅπως ἡ Φύση ὀρίζει ἢ νὰ ἀποβάλλονται.

Μὲ ἄλλα λόγια, οἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες φύτεψαν σ' ἓνα μοναδικὸ καὶ «ἀνάδελφο» τόπον, μὲ κύριο χαρακτηριστικὸ τὴν ἰδιο-τροπία στὰ πάντα καὶ τὴν ὑψηλὴ ποιότητα, ἐπὶ βάσεως ἀτομικῆς ἀκεραίωσης καὶ ὄχι ἀγέλης, ὅπως συμβαίνει

Γλώσσα, *Ἀρχαία καὶ Νέα*» — ὁ καθηγητὴς εἶναι ἀποκαλυπτικὸς κι ἀπόλυτα σαφής. Στοὺς δύο ἀπ' τοὺς τέσσερις πίνακες ποὺ παραθέτει, φαίνονται καθαρά οἱ «ἀπόψεις» του, ποὺ 'ναι ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη δογματικές ἀλλὰ καὶ τόσο «γνωστὲς» συγχρόνως, ὥστε ν' ἀναρωτιέται κανεὶς πρὸς τί ἡ ἐπανάληψή τους.

Στὸν πρῶτο, λοιπόν, πίνακα ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα ἀποτελεῖ ἓνα μικρὸ καὶ δυσδιάκριτο φυλλαράκι τοῦ δένδρου «Ἰνδοευρωπαϊκὴ Κοινὴ», ἐνῶ στὸν δεύτερο «καταδεικνύεται» ἡ προέλευση τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀπ' τὸ φοινικικό... Στῇ σελίδα 65 ὁ καθηγητὴς μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι «ὅλα τὰ ἀλφάβητα εἶναι τῆς ἴδιας καταγωγῆς· τὸ λατινικὸ καὶ τὸ κυριλλικὸ κατάγονται ἀπ' τὸ ἑλληνικόν. Τὸ ἑλληνικὸ ἀπ' τὸ φοινικικόν. Τὸ φοινικικὸ καὶ τὸ ἀραμαϊκὸ ἐξελίχθησαν στὴν Παλαιστίνη στὴν ἀρχὴ τῆς 2ης χιλιετηρίδας (sic) π.Χ., κατὰγονται δὲ ἐν μέρει ἀπ' τὴν ἱερογλυφικὴ γραφὴ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐν μέρει ἀπ' τὴ Βαβυλωνιακὴ. Οἱ δύο αὐτὲς γραφὲς ἦταν προαλφαβητικές...»

Ὁ καθηγητὴς δὲν αἰσθάνεται καμμιὰ ἀπολύτως ὑποχρέωση, νὰ αἰτιολογήσῃ τὸν «ψαλμό» του· τὸν παραθέτει ὡς θέσφατον! Στῇ σελίδα ὅμως 23 γράφει: «Οἱ παλιότερες ἐπιγραφὲς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀνήκουνε στὸν 7ο π.χ. αἰῶνα. Ἐχομε βέβαια, ἐκτὸς ἀπ' αὐτὲς, τὶς κρητομυκηναϊκὲς πινακίδες τῆς γραμμικῆς Β, τοῦτες ὅμως δὲ λαβαίνονται ἐδῶ ὑπόψη, γιατί ἡ ἐρμηνεία τους παραμένει ἀκόμα ἀμφισβητήσιμη...»!

Γεννιοῦνται τὰ ἐρωτήματα: Γιατί «δὲ λαβαίνονται ὑπόψη» οἱ ἐπιγραφὲς τῆς 5ης π.Χ. χιλιετίας, ἐνῶ λαβαίνονται ὑπόψη οἱ φοινικικὲς κι οἱ αἰγυπτιακὲς τῆς 2ης χιλιετίας; Γιατί θὰ 'πρεπε τὸ ἑλληνικὸ ἀλφάβητο νὰ προέρχεται ἀπ' τὸ φοινικικὸ κι αἰγυπτιακὸ τῆς 2ης χιλιετίας κι ὄχι αὐτὰ ἀπ' τὸ Κρητομυκηναϊκὸ τῆς 15ης χιλιετίας; Γιατί, τέλος, ὁ καθηγητὴς λησμόνησε τὴ Γραμμικὴ Α — δὲν τὸν βολεῖ;

Στῇ σελίδα 22 ὁ καθηγητὴς μᾶς ὁμιλεῖ γιὰ τὴν «κοινὴ πρόγονο τῶν Ἰνδοευρωπαϊκῶν γλωσσῶν» ὡς ἐξῆς: «πρέπει νὰ καταλάβουμε πῶς, ἂν καὶ οἱ Ἰνδοευρωπαϊκὲς γλῶσσες κατὰγονται ἀπ' τὴν κοινὴ Ἰνδοευρωπαϊκὴ, αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι καὶ οἱ λαοὶ ποὺ μιλοῦνε αὐτὲς τὶς γλῶσσες κατὰγονται ἀπὸ τὸ λαὸ ποὺ μιλοῦσε τὴν κοινὴ Ἰνδοευρωπαϊκὴ...»!

στὸν ὑπόλοιπο κόσμον. Βρέθηκαν ἐπιβάτες ἐνὸς φοβεροῦ σκάφους, ποὺ στηρίζεται καὶ στηρίζεται στὶς δυσβάσταχτες ἀξίες τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Ἐλευθερίας, ποὺ καῖνε καὶ ἀναγκάζουν τοὺς ἐπιβάτες νὰ πηδοῦν στὴ θάλασσα μὲ τὶς πρῶτες σταγόνες τῆς βροχῆς. Κι ἂς θυμηθοῦμε τοὺς στίχους τοῦ Σεφέρη: «Ἡ Ἑλλάδα ταξιδεύει, πάντα ταξιδεύει, ἐνῶ ἐμεῖς μένουμε ξέμπαρκοι».

Τὴν Ἑλλάδα λῆγοι τὴν ἄντεξαν στοὺς αἰῶνες, εἴτε αὐτοὶ ἦσαν κατακτητὲς (γι' αὐτὸ καὶ κανεὶς δὲν παρέμεινε) εἴτε ἦσαν Ἑλλαδίτες (γι' αὐτὸ καὶ πάντοτε καμμιὰ πενηνταριά ἦσαν ὄλοι κι ὄλοι). Ἡ Ἑλλάς εἶναι «αὐτοφυὲς προϊόν» τῆς Φύσεως, αὐθύπαρκο καὶ αὐτοδύναμο, ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν δική της πορεία, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς βουλὲς ἀνθρώπων καὶ ἐξουσίας. Ἀκόμη καὶ τὸ «Ἑλληνικὸ Πνεῦμα», ποὺ φωτίζει τὴν ἀνθρωπότητα στοὺς αἰῶνες, κι αὐτὸ εἶναι αὐτοφυὲς προϊόν τοῦ ἀπαράμιλλου φυσικοῦ κάλλους τοῦ τόπου. Καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ βλαστήσῃ αὐτὸ τὸ «πνεῦμα» σὲ ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ πλανήτη μας.

Ἄλλο, λοιπόν, ἡ Ἑλλάδα κι ἄλλο οἱ Ἕλληνες. Ἡ Ἑλλάδα πορεύεται στοὺς αἰῶνες μὲ ἕναν ἥλιο στὸ μέτωπο, κι ὅσοι πιστοὶ προσέλθετε: Ἕλληνες, φιλέλληνες, ξένοι καὶ βάρβαροι. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι ταυτισμένη μὲ τὴν ἴδια τὴ θεὰ Φύση. Εἶναι ἔκφρασή της. Καὶ οἱ θεοὶ ποτὲ δὲν πεθαίνουν. Τοῦτος ὁ τόπος θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει, νὰ καταυγάζει καὶ νὰ πορεύεται στὸ αἶεν, αὐτοδύναμα, χωρὶς συμβιβασμούς.

Σπ. Νόνικας

ΠΡΕΠΕΙ, λοιπόν, νά τὸ καταλάβουμε αὐτό, ὁ καθηγητὴς τὸ ΘΕΛΕΙ, μᾶς τὸ ζητεῖ χα-
ρη, εὐτυχῶς δὲν μᾶς «διατάττει» ὅπως ὁ πρόγονός του Θωμᾶς Γιάγκ (1813), ὅταν ἀποφά-
σισε νά μᾶς «υἱοθετήσῃ» ὡς παιδιὰ τοῦ φαντάσματος ἐτοῦτου· γιατί εἶναι κοινὰ πιά παρα-
δεδεγμένο ὅτι «*τοιούτον γένος (ἰνδοευρωπαϊκόν) οὐδέποτε ἔζησεν ὑπὸ τὸν "Ἥλιον!"*».



Μετὰ ἀπ' τὰ παραπάνω περισσεύει, θαρρῶ, νά μιλήσουμε γιὰ τὴ γενναιοδωρία τοῦ
Thomson, ποῦ χαρίζει στοὺς ξένους τὸ 40% τῶν ἐλληνικώτατων λέξεων, ὅπως *οἶνος, ἔ-
λαιον, κηρός, θάλασσα, τύραννος, βασιλεὺς* κ.ἄ. (σελ. 76)· (ἀλήθεια, πῶς κατέληξε στὸ
συμπέρασμα αὐτό; κύριοι φιλόλογοι, τί κάνετε; «*Στὸ μαντρί μῆκαν λύκοι*», φωνάζει ἐδῶ
καὶ χρόνια ὁ Παλαμᾶς!). Περισεύει, λοιπόν, νά ποῦμε καὶ γιὰ τὴν κατηγορηματικὴ θέση
του, ὅτι «*ἡ Ὀμηρικὴ γλῶσσα δὲ μιλιόταν οὔτε γραφόταν ποτέ. Ἦταν μιὰ λογοτεχνικὴ
κοινὴ, δηλαδὴ μιὰ γλῶσσα ἀφιερωμένη στὴν ἐπικὴ ποίηση!*» Εἶμαι περιεργος νά μάθω:
Ποῦ τὰ βρῆκε αὐτὰ ὁ καθηγητὴς; Πῶς γίνεται μιὰ γλῶσσα νά 'ναι λογοτεχνικὴ «κοινὴ»,
καὶ νά μὴ μιλιέται; Σίγουρα ὁ Thomson ἔκανε σύγχυση Ὀμηρικῆς γλώσσας καὶ «ἰνδοευ-
ρωπαϊκῆς»!.. (σελ. 78).

Τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς ἰδιωματισμοὺς καὶ τὶς τοπικὲς κοινὲς (σελ. 87) εἶναι ἐξίσου ἀσή-
μαντα κι ἀνάξια, θὰ 'λεγα, γιὰ ἓνα καθηγητὴ, ὅσο ἀσήμαντες εἶναι κι οἱ παρατηρήσεις
του, ὅτι ἡ Εὐκτικὴ ἔγκλιση, ἡ Δοτικὴ πτώση, διάφορες προθέσεις κ.ο.κ., καταργήθηκαν
στὰ Ἀλεξανδρινὰ ἔτη (σελ. 87 κ.ἑ.), ὅπως προκύπτει, λέγει, ἀπὸ διάφορες ἐπιστολὲς ἀν-
θρώπων τοῦ λαοῦ (!). Γιατί αὐτὰ δὲν βγαίνουν οὔτε ἀπ' τὴν Ἀλεξανδρινὴ οὔτε κι ἀπ' τὴ
Βυζαντινὴ Γραμματεία, ὅπως γνωρίζουν ὅλοι οἱ νοῦν ἔχοντες. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα στὶς ἐ-
πιστολὲς τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ, αὐτὲς δὲν μπορεῖ ν' ἀποτελοῦν ἐνδειξὴ γιὰ τὴ γλῶσσα καμμιάς
ἀπολύτως ἐποχῆς καὶ γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο ὅτι ὁ ἀπλὸς λαὸς οὔτε κατέχει οὔτε κι ἐν-
διαφέρεται γιὰ τὴν ὀρθὴ γραφὴ καὶ γλῶσσα.



Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Thomson (Χρήστος Ἀλεξίου) εἶναι, καθὼς εἶπα, ἓνας «ἐκπαι-
δευόμενος μάγος», ποῦ μὲ σοφιστικὰ τεχνάσματα προσπαθεῖ νά μᾶς ἀποπροσανατολίσῃ...
Ἀφοῦ πλέκει τὸ ἐγκώμιο τοῦ καθηγητῆ, ποῦ ὑπῆρξε, λέει, ἰδρυτὴς «*τῆς μοναδικῆς, στὰ
χρόνια ἐκεῖνα, Σχολῆς Ἑλληνικῶν Σπουδῶν*» — μεγάλῃ του χάρῃ· ὅμως «νά φοβᾶστε
τοὺς Δαναοὺς δῶρα φέροντας», λέγει ὁ Βιργίλιος — καὶ ποῦ «*ὡς τὴν τελευταία του πνοὴ
εἶχε ἀνοικτὰ καὶ ἄγρυπνα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του στὴν Ἑλλάδα*», προσπαθεῖ νά μᾶς προ-
καταλάβῃ ἀσκώντας κάποιο εἶδος ἔμμεσου ἐκφοβισμοῦ, ὡς ἐξῆς: Καταγγέλλει κάποιαν «ἀ-
πογευματινὴ» ἑφημερίδα —γιατί κάποιαν, κ. Ἀλεξίου;— καὶ «κάποιον φιλόλογο (!)» —
μὲ ἐρωτηματικὸ· σημάδι ὅτι ὅποιος δὲν εἶναι φιλόλογος, εἶναι ἀντιεπιστημονικός, ἀφοῦ
δὲν παίζει τὸν σκοπὸ τους — ποῦ τόλμησε, λέει, νά κατηγορήσῃ τὸν καθηγητὴ γιὰ ἀν-
θελληνισμό, βασιζόμενος μάλιστα σὲ προφορικὲς διαλέξεις του...

Δὲν γνωρίζω τὸν φιλόλογο αὐτὸν οὔτε κι ἂν ὄντως χαρακτήρισε τὸν καθηγητὴ νέο
Φαλμεράνερ, ὅποτε ὑπῆρξε ὑπερβολικός· γιατί, ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, ὁ G. Thomson οὐδέποτε
ζήτησε «*τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους*»· ὁ καθηγητὴς ἐργάστηκε γιὰ τὴν διαστρέ-
βωση τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας (καὶ τῆς ἴδιας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας!)
μόνο...

Σαράντος Πὰν

ΓΚΑΙΤΕ, *Ρωμαϊκὰ ἐλεγεία* (μτφρ. ΒΑΣ. Ι. ΛΑΖΑΝΑΣ)

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Βασίλη Λαζανᾶ τιμήθηκε στὴν πρώτη τῆς ἔκδοσης μὲ βραβεῖο
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Αὐτὸ εἶναι μιὰ πιστοποίηση τῆς ἀξίας τῆς, χωρὶς φυσικὰ νά

γίνεται καθολικά παραδεκτό, ότι όλες οι τιμητικές διακρίσεις της 'Ακαδημίας προεξοφλούν την τελειότητα. Στη μεταφραστική δουλειά του Β. Α. η δικαίωση είναι αυταπόδεικτη. 'Ο μεταφραστής ξεκινάει με την ένθερμη παρόρμηση να μεταφέρει το πνεύμα και το αίσθημα του μεγάλου Γερμανού ποιητή στο χώρο της ελληνικής ποιητικής έκφρασης με απόλυτη εύσυνειδησία αλλά και με απόλυτη γνώση της δυσκολίας του έγχειρήματος. 'Η γνώση αυτή τον κάνει να έμβαθύνει στην ανεύρεση της έκφρασης στην καλύτερη αισθητικά μορφή της με ταυτόχρονη μεταφορά της ποιητικής όμορφιάς του πρωτοτύπου. *«Πρέπει ο μεταφραστής —αναφέρει— να είναι σε θέση όχι απλώς να μετοχτεύσει τα νοήματα και τις ιδέες, ακόμα και τις πλέον ρευστές, αλλά και να διατηρήσει το άσυλληπτο άρωμα, και το “ρευστό” που έχει τάσεις διαρροής, την ακτινοβολία και τη μαγεία του πρωτοτύπου»*. Είναι χαρακτηριστική αυτή η γνώση της ευθύνης, που διατυπώνεται με μια κωδική, θα λέγαμε, κατηγορηματικότητα για τη μεταφραστική προσπάθεια. 'Ο Β. Α. πλαισιώνει τη δική του αυτή «θέση» με πολλές άλλες γνώμες και απόψεις για τη μεταφορά ενός έργου μιάς γλώσσας σε άλλη και καταλήγει έτσι: *«Τέλος θα θυμίσουμε κι αυτό που είπε ο Baudelaire μεταφράζοντας τον Poe: “Τόν αλλοίωσα σε πολλά, αλλά τόν απέδωσα”*». Μετριοφροσύνη λοιπόν και αισιοδοξία για το μεταφραστικό αποτέλεσμα, χαρακτηριστικό, θα λέγαμε, της υπεύθυνης πρόθεσης· και η πρόθεση έχει την αξία της σε κάθε δημιουργία που αναπτύσσεται στον αισθητικό χώρο.

'Ο Β. Α. δέν περιορίζεται μόνο στη μετάφραση των στίχων του Γκαίτε. Για το κάθε έργο του ποιητή που τον απασχολεί αναφέρεται στο περιβάλλον, στις πηγές της έμπνευσης, στα ιστορικά περιστατικά, στις κρίσεις και τις κοινωνικές αντιδράσεις της εποχής στην οποία έζησε και δημιούργησε ο συγγραφέας του *«Φάουστ»* και του *«Βέρθερου»* και ύψωσε τον ποιητικό έρωτικό λόγο με εξάισιους συναισθηματικούς κραδασμούς, ενώ ιδιαίτερη αξία αποκτούν τα αναλυτικά σχόλια που παραθέτει. Προβάλλεται ακόμα ή βαθύτατη εκτίμηση του Γκαίτε στην ελληνική αρχαιότητα, την οποία θαύμασε στα μουσεία της 'Ιταλίας και οι έπισημάνσεις του στις επιδράσεις του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στα έργα των Ρωμαίων ποιητών.

«'Ο έρωτας στα “Ρωμαϊκά έλεγεία” —λέει ο Β. Γ.— είναι χαρά των αισθήσεων και πλήρωση... Δέν διεκτραγωδεΐται έδω ό πόνος που προκαλεί. Αντίθετα εορτάζεται και ύμνείται ή χαρά που προσφέρει». Να μιιά συναρπαστική εικόνα, που την συνθέτει ή έρωτική δόνηση του ποιητή και ή μεταφραστική της απόδοση διατηρεί την αδρότητα και την καθαρότητα της ειλικρίνειας του πηγαίου πάθους:

*Τί ώραίο τό ξύπνημα! 'Ωρες τερπνές, στη μνήμη μου κρατήστε
την ήδονή που λίκνισε γλυκά και τέλος κοίμισε τούς δυό μας!
Σαλεύει άλαφροκοίμιστη: λοξά στην κλίνη γέρνει άγάλι,
στρέφει τη ράχη της, ενώ κρατάει τό χέρι της άκόμη
μές στο δικό μου· ή άγάπη ή πλέον πιστή κι εγκάρδια μās ένώνει,
και τη στροφήν ό πόθος, ναι! την έχει αυτός άποφασίσει.
Στό χέρι μου ένα σφίξιμο· τά ουρανικά τά μάτια άνοίγει
και πάλι! 'Αφήστε! 'Οχι! Μου άρκει τό σχήμα τους νά βλέπω μόνο!
Μείνετε σφαιλιστά! Σε ταραχή μέ φέρνετε, σε ζάλη·
νωρίς της καθαρής της θέασης την ήδονή μ' άρπάτε!
Τί υπέροχες γραμμές αυτές! 'Αβρά τά μέλη πώς σαλεύει!
'Ετσι ώραία στόν ύπνο της ή 'Αριάδνη άν ήταν, θά μπορούσες,
Θησέα, νά τό σκάσεις; 'Ενα φίλημα, ένα και μόνο!
Και τώρα φύγε, άν θές. Ξυπνάει! Δικό της σ' έχει αιώνια!*

Τό όλο μεταφραστικό έργο που παρουσιάζει στο βιβλίο του *«Ρωμαϊκά έλεγεία»* ό Β. Α. είναι σημαντικό και ή πλαισίωσή του με κατατοπιστικά κείμενα δικά του και άλλων που άσχολήθηκαν με τό έργο τοϋ Γκαίτε, του «έλέφ θεοϋ ποιητή», του δίνουν μιιά αξία μεγαλύτερη για την 'Ελληνική Γραμματεία.

Μίμης Χ. 'Ελευθεριάδης

Γ. Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΣ, *Ἡ διδασκαλία τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων*

Ἐπὶ τῇ πιθανῇ ἐπαναφορᾷ τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου σ' ὅλη τὴν ἔκτασι τῆς Μέσης Παιδείας τὸν συγγραφέα ἀπασχολεῖ τὸ θέμα τῆς εὐμέθοδης, βιωματικῆς καὶ ἐλκυστικῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος αὐτοῦ, σὲ τρόπον ὥστε τοῦτο νὰ ἀποβαίνει ἀντικείμενο ἀγάπης — καὶ ὄχι ἀποστροφῆς, ὅπως συνέβαινε ἄλλοτε — σ' ὅλους τοὺς μαθητές. Γενικῶς τάσσεται ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ συντονισμοῦ ὄλων τῶν διδασκομένων σὲ κάθε τάξι ἢ τμήμα γλωσσικῶν μαθημάτων. Κυρίως ἐμμένει στὴν συνδιδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς (καὶ τοῦ Συντακτικοῦ) τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας διὰ τῆς *συγκριτικῆς μεθόδου* συμφώνως πρὸς τὶς ἀπόψεις τοῦ Ἀδαμάντιου Κοραΐ, παρέχει δὲ καὶ σχετικὸ παράδειγμα.

Διὰ τῆς μεθόδου αὐτῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν *μαιευτικὴν* τοῦ Σωκράτους οἱ μαθηταὶ δύνανται καταλήλως καθοδηγούμενοι νὰ ἀνακαλύπτουν ἀφ' ἑαυτῶν αὐτενεργῶς ὅτι οἱ τύποι *αἰίρω* π.χ. τῆς Ὀμηρικῆς διαλέκτου καὶ *παίρνω* τῆς συγχρόνου Δημοτικῆς — διὰ τῆς μεσολαβήσεως ἄλλων ἐνδιαμέσων μορφῶν (*αἰίρω*, *αἶρω*, *ἐπαίρω*, *παίρνω*) — εἶναι ἡ αὐτὴ λέξι τῆς ἐνιαίας Ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἐπίσης ὅτι τὸ Λατινικὸν ῥῆμα *sequor* καὶ τὸ *ἐπομαι* τῆς Ἑλληνικῆς εἶναι ἡ αὐτὴ λέξι κ.ο.κ.

*

«Φωνὲς μέσα ἀπὸ τὸν Χρόνον»

Ἐνα «ἄλμπουμ» τριῶν δίσκων μὲ τὸν γενικὸν τίτλον *«Φωνὲς μέσα ἀπὸ τὸν Χρόνον»*. Περιέχει τὶς φωνὲς 40 περίπου ποιητῶν, συγγραφέων, διανοουμένων, καλλιτεχνῶν κ.λπ. Ἀνάμεσά τοὺς καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἑλευθ. Βενιζέλου, κι ἀκόμη τοῦ Δημήτρη Καμπούρογλου, τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, τῆς Εὐας Σικελιανοῦ, τοῦ Φώτη Κόντογλου, τοῦ Κώστα Βάρναλη, τοῦ Γιώργη Σημηριώτη, τοῦ Στράτη Μυριβήλη, τοῦ Ἡλίου Βενέζη, τοῦ Ἀγγελου Τερζάκη, τοῦ Λίνου Καρζῆ, τοῦ Μιχάλη Περάνθη, τῆς «Θείας Λένας», τοῦ Γιώργου Ἀθάνη, τῆς Μυρτιώτισσας, τῆς Σοφίας Βέμπο, τῆς Δώρας Στράτου, τοῦ Διονύση Ρώμα, τοῦ Χρήστου Σολομωνίδη, τοῦ Τάκη Δόξα, τῆς Ἑλένης Οὐράνη, τῆς Ἀλίκης Νικολαΐδου, τῆς Ρίτας Μπούμη-Παπᾶ, τῆς Ἑλλης Ἀλεξίου καὶ πολλῶν ἄλλων ἀκόμη. Σὰν ἡχητικὰ ντοκουμέντα οἱ φωνὲς αὐτὲς εἶναι ἀνεκτίμητες. Σὰν φιλολογικὸ περιεχόμενον ἀποτελοῦν ὑλικὸ γιὰ σύγκριση, ἀνάλυση, συζήτηση καὶ ἐξαγωγή συμπερασμάτων. Πολύτιμοι ὅμως εἶναι οἱ τρεῖς αὐτοὶ δίσκοι τοῦ «ἄλμπουμ» καὶ σὰν συλλεκτικὰ κομμάτια. Οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς φωνὲς αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τοῦ λογοτέχνη Δημήτρη Λαζογιώργου-Ἑλληνικοῦ, στὸν ὁποῖο ὀφείλεται καὶ ἡ ἐπιμέλεια τῆς παρουσιάσεώς τους στοὺς τρεῖς δίσκους τοῦ «ἄλμπουμ», ἐνῶ ἄλλες τὶς παραχώρησάν συγγενεῖς καὶ φίλοι τῶν πεθαμένων λογοτεχνῶν ἢ συλλέκτες. Τὴν ἡχητικὴν ἐπεξεργασία τοὺς ἐπιμελήθηκε ὁ Κώστας Ἀναλογίδης.

*

ΕΦΗ ΑΙΛΙΑΝΟΥ, *Τὰ Ποιήματα* (τόμος πρῶτος)

Στὸν πρῶτον αὐτὸν τόμον τῶν *«Ποιημάτων»* τῆς Ἑφης Αἰλιανοῦ περιλαμβάνονται «Τὰ τραγούδια τοῦ μαύρου καπετάνιου καὶ τῆς Ἡλιογέννητης» σσ. 35-122, οἱ «Δώδεκα παραλλαγές στὸ γιοφύρι τῆς Ἄρτας» σσ. 127-159, οἱ «Ἑλεγεῖες, Α: Μεγάλῃ Νύχτῃ» σσ. 165-183, «Β: Ὀρφεὺς καὶ Εὐρυδίκη» σσ. 187-202, Γ: «Ὁ κύκλος τοῦ Θανάτου» σσ. 205-216, καὶ «Ἡ θάλασσα τοῦ Ζόφου» σσ. 227-276.

Ἡ ποίηση τῆς Ἑφης Αἰλιανοῦ ἐκφράζει μιὰν ἐναγώνια προσπάθεια ν' ἀποκαλύψει τὸ πρόσωπο τοῦ ὄντος καὶ τὸ νόημά του μέσα ἀπὸ κρίσιμους συντελεστές, τὸν θάνατο, τὸν Θεό, τὴν μοίρα καὶ τὸν ἔρωτα, ὑπερβαίνοντας ἢ ἴδια τὰ ὅρια τῆς ὑπαρξῆς πού οἱ συντελεστές αὐτοὶ διαγράφουν καὶ πού μέσα στὰ ὅρια αὐτὰ εἶναι ταγμένο νὰ ἐξελιχθεῖ τὸ παιχνίδι ἀνάμεσα στὴν ἐλευθερία καὶ στὴν ἀναγκαιότητα, ἓνα παιχνίδι αἰώνιο, μύχιο, καθοριστικό, χωρὶς ἀπόληξη ἔσχατη. Οἱ στίχοι τῆς προσεγγίζουν ἔτσι τὸ ἱστορικὸ περίγραμμα, γιὰ νὰ φωτίσουν τὰ ὅρια τῆς πράξης ἢ νὰ καταγράψουν τὴν ἐκπύρωση τῆς ψυχῆς· ἐνῶ ὑποδεικνύεται ἡ ὑπέρβαση ὡς δυνατότητα διαφυγῆς, ἐπικρατεῖ ἡ αἴσθησις ὅτι δὲν ὑπάρχει τέτοια δυνατότητα. Τὰ μεγέθη ὥστόσο αὐτὰ τῆς ὑπόστασης τείνουν νὰ μεταβολίζονται σὲ κριτήρια παγκόσμια ἢ σὲ μέτρα καθολικά, πού σὲ σχέση μαζί τους θὰ κριθεῖ τελικὰ τὸ νόημα τῆς ζωῆς ἀλλὰ καὶ τὸ νόημα τοῦ θανάτου. Στὴν φορὰ τοῦ διαταγμένου καὶ τοῦ ἀποτροπαιοῦ ἀντιτάσσεται ἡ μορφοπλαστικὴ ἰαχὴ τοῦ κόσμου, μιὰ αἴσθησις δημιουργίας καὶ αὐτοβεβαίωσης, ὅπου ὁ ἔρωτας ἀποκαλύπτεται ὡς κατηγόρημα τοῦ ὄντος καὶ ὕψιστη αὐτοεπίφασις. Ὡστόσο οὔτε ὁ ἔρωτας οὔτε ἡ ὑπερβατικὴ διαφυγὴ ἔχουν νόημα καθοριστικὸ στὴν ἐξέλιξη τοῦ παγκόσμιου δράματος· ἡ ἀντιπαράθεσις δὲν ἔχει ἔσχατο νικητὴ. Ἀπὸ τίς συλλήψεις τῶν μεγεθῶν αὐτῶν ξεκινᾷ ὁ ἀγῶνας τῆς ποιήτριας γιὰ τὴν ἀξιοθέτησή τους στὸ ἐπίπεδο τῆς αἰσθητικῆς, ὡς εἰκονικῆς μαρτυρίας τοῦ λόγου, ὡς αὐτοκατάφασις τοῦ ἴδιου τοῦ πνεύματος. Μιὰ ὑψηλόφρονη καλλιέπεια διέπει τὴν στιχοπλασίαν τῆς μὲ τὸν βηματισμὸ τοῦ ρυθμοῦ, μιὰ μυστικὴ μουσικότητα μὲ τὴν ἡχητικὴ δύναμη τῆς λέξης, πού ὑπερβαίνει τὴν ἴδια τὴν λέξη ὡς σημεῖο τοῦ ἀλγοῦντος Λόγου, μὲ τὴν ἀγέρωχη αἴσθησις τῆς ἀμεσότητος στὸ γίνεσθαι τῶν ἀναγκαιοτήτων. Ἡ μετακίνησις τῆς ποιήτριας στὴν σφαῖρα τῆς ἱστορίας, ὅπου πλαστοργεῖ τὰ σύμβολά της, εἶναι θεαματικὴ, ὥστόσο θὰ ἐπιστρέψει στὴν ὑπαρξή, ἰδαλγὸς καθὼς εἶναι τῆς μορφῆς πού κινδυνεύει, γιὰ νὰ καταγράψει τὴν ἐλεγεία της. Μιὰ κραυγὴ στὸ ἀβυσσαλεό, πού θέτει τὴν δημιουργία ὡς αἴσθησις ἢ ὡς παραισθησις μιᾶς θεμελίωσης, ἐνῶ ἡ ἴδια αὐτὴ αἴσθησις στερεῖται θεμελίων. Ἡ ὑψηλόφρονη ὥστόσο αὐτοβεβαίωσις τοῦ αὐθεντικοῦ καταλάμπει στὴν καλλιέπεια τῆς στιχοπλαστικῆς μορφολογίας της καὶ στὴν ἀντιπαράθεσις, πού αἶρεται ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς ἱστορίας, ἔμπλεης μυθικῶν καταλοίπων, στὸ ὕψος τοῦ εἰκονικοῦ λόγου, ὡς αἰσθητικῆς.

Ὡς δείγματα τῆς γραφῆς τῆς Ἑφης Αἰλιανοῦ ἀναφέρονται οἱ ἀκόλουθοι στίχοι τῆς: «Τὰ κόκκαλά μου εἶναι πού ἀσπρίζουνε στὴν ἄμμο / τῶν πληγωμένων οἱ κραυγὲς εἶν' οἱ κραυγὲς μου» (σ. 87), «Τώρα, ὦμέ, τὸ γιοφύρι πού ἐστέριωσε / κ' εἶμαι μόνο μιὰ σκιὰ στὸν ἀγέρα / ὅλο ψάχνω νὰ βρῶ τί ἦταν τ' ὄνειρο» (σ. 146), «Ἀπόψε, πού ἡ νυχτιὰ πέλαγο ἀπλώθη / βαθύ, δίχως χαρὰς κι αὐγῆς ἐλπίδα / πού εἶν' ἄβυσσος τὰ κρίματά μας, κ' εἶναι / ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μας πιά χαμένη / στὸ κύμα τὸ θολὸ πού μᾶς κυκλώνει» (σελ. 35), «Ἐπλήθυναν ἀμέτρητοι οἱ νεκροὶ / κ' ἄλλο δὲν μένει πιά ἀπὸ τὸ τραγούδι / Γιὰ ὁποιοὺς θάρθουν εἶναι τὰ τραγούδια» (σελ. 276).

Μανώλης Μαρκάκης

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟ: Στὸ προηγούμενο τεῦχος 107, στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Η. Α. Τσατσόμοιρου τὸ σχετικὸ μὲ τίς αὐθαίρετες χρονολογήσεις τῆς ἐλληνικῆς γραφῆς, στὴ σελίδα 6112, στίχος (ἀπὸ κάτω) 5ος, μετὰ τὴν λέξη *παρήλθαν* νὰ προστεθῇ τὸ παραλειφθὲν: *ἑνδεκα χιλιάδες τριακόσια σαράντα ἔτη*, ἀλλὰ στὸν Ἡρόδοτο ἡ χρονολόγησις αὐτὴ τῶν Αἰγυπτίων *ἱερέων φάνηκε ὑπερβολικὴ, γι' αὐτὸ προτείνει τὴν γνώμη* («ὡς ἐμοὶ δοκέει») ὅτι τὰ παρελθόντα χρόνια εἶναι

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Θ' ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

(Τεύχη 97 έως 108 — Ίανουάριος-Δεκέμβριος 1990)

ΑΙΣΑ: Ὑπουργὸς Παιδείας!	5564
— Ρουμανία	5645
— Τυχαῖες (;) παραποιήσεις. — Ποιοὶ ἐνοχλοῦνται	5711
— Ὁ δρόμος τῆς Εὐρώπης. — Ποιὰ Πνύκα;	5741
— Ἡ Γαῖα. — Πάλι πρωτοπόροι	5826
— Ἕνα ἔγκλημα κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας	5889
— Λίκνον ἀνθρωποειδῶν. — «Κρίσιμη κατάστασι». — Κλασσικοὶ καὶ Τεχνολογία. — Κάποια συμφωνία	5949
— «Φειδίας Αἴση εὐ πράττειν»	5989
— Ἄνευ τίτλων. — Ξεχάστε! — Ἐπὶ τέλους	6003
— Ποιὰ εἶναι ἡ κρίσις. — Ὑποκρισίες. — Ὅρατοὶ κίνδυνοι	6061
— Περί ρύπων. — Ἐδῶ Βαλκάνια. — Ἐπιλογές «ἀξιῶν». — Μαρξιστικά	6147
— Φεμινισμὸς καὶ Ἑξ-ουσία	6155
— Διαπίστωση αἰσχύος. — Οἱ οὐραγοί	6187
— Ἰχνὸς φιλότιμου	6210
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, ΤΑΤΙΑΝΗ: Φοβᾶμαι (ποίημα)	5745
— Περί τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κυρίων ὀνομάτων (ἐπιστολή)	5851
— Χαμένος Ἥλιος (ποίημα)	5870
— Οἱ «θεοί», οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ βόδια	6026
— Τὸ ΕΛ καὶ τὰ ἰσοδύναμά του	6185
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ, ΣΙΜΟΣ: «Ἡ πνευματικὴ κατάσταση τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν (ἐπιστ.)	5914
ΑΝΩΓΗΣ, ΝΙΚΟΣ: Ταξίδι μιᾶς ἡμέρας (διήγημα)	5627
ΑΡΓΕΙΤΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ἀτομα, Ψυχάτομα καὶ ἡ ἐτυμολογία μιᾶς λέξεως	5899
ΑΡΓΥΡΙΟΥ, ΙΩΣΗΦ: Νήπια πολιτευόμενα (ἐπιστολή)	5787
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΝΙΤΣΑ: Γιατί ὑπάρχει ἡ ἐπαφή τῶν δύο φύλων (μετάφραση)	5531
— Διερεῦνῃσι τοῦ αἰνίγματος τοῦ Ὕπνου (μετάφραση)	5641
— Τὸ λέσβιον σύστημα τῆς ἀρχαίας τοιχοδομίας (ἐπιστολή)	5764
— Ἡ Τέχνη τοῦ σκότους (μτφρ.)	5865
— Ἡ «πολιτική», οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ πίθηκοι (μτφρ.)	5917
— Τὰ παράξενα τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου (μτφρ.)	6005
— Ἡ ἱατρικὴ ἀνανακλᾷ τίς ἐθνικὲς ἀξίες (μτφρ.)	6141
ΑΡΙΦΡΩΝ, Ο ΣΙΚΥΩΝΙΟΣ: Ὑγιείας Παιᾶν (ποίημα)	5929
ΒΑΘΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Ὁ χρυσοῦς ἀριθμὸς «Φ» στήν Ἀρχιτεκτονικὴ (ἐπιστολή)	5651
— Ὅψιμος «εἰρηνισμός» (ἐπιστολή)	6174
ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ: Τὸ λάθος (ποίημα)	5944
ΒΥΣΣΟΥΛΗΣ, ΠΑΝΤΕΛΗΣ: Τὸ μακρυνὸ ὄραμα (ποίημα)	5709
— (κ.ἄ.) Μόνον ἡ ἀνάληψη ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν (ἐπιστολή)	5715
ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ Ν.: Οἱ ἐλληνικὲς λέξεις στὴ Ρωσικὴ γλῶσσα (ἀπάντησι σὲ ἐπιστολὴ ΔΕΝΙΟΖΟΥ ΑΝΔ.)	5584
— Ξενομανίες, ξενοδουλίες καὶ γραικυλισμοί	5755
ΓΑΖΗΣ, ΗΛΙΑΣ: Ἰσλάμ καὶ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς (ἐπιστολή)	5765
— Οἱ ἀπεργίες καὶ οἱ ...«συνδικᾶτοι» (ἐπιστολή)	6040

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Γ.Ι.: «'Ανησυχίες νέου για την επιβίωση της 'Ελλάδος» (ἐπιστ.).....	5913
ΓΑΜΠΑΣ, ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΑΝΤ.: Τὸ δωρικό ἦθος στὴ σημερινή Κρήτη (ἐπιστολή).....	5584
— Καὶ πάλι οἱ ἐκκλησίες ἐπὶ ἀρχαίων ναῶν (ἐπιστολή).....	5717
ΓΑΡΙΔΗ, ΝΙΚΗ: Χαλασμός καὶ Προσδοκία (ποίημα)	6202
ΓΑΤΣΙΑΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ.: Γιατὶ τὸ ὄνομα τῆς θεότητος εἶναι τετραγράμματο σ' ὅλες τὶς γλώσσες;.....	5573
— 'Η καταγωγή τῆς λέξεως "sex" εἶναι ἐλληνική.....	5637
— Τὰ ἐλληνικά: 'Η μοναδική γλώσσα τοῦ πλανήτη μας.....	5717
— Τὰ ἀγγλικά εἶναι κακοποιημένα ἐλληνικά.....	5801
— Ἀπάντηση στὴν περὶ 'Αλβανῶν ἐπιστολή τοῦ κ. Καλατζῆ.....	5854
— «Σιὼν» καὶ «Δῖον»	5857
— Θὰ κάνω ἀπεργία μόνον... (ἐπιστολή)	5911
— Δοκίμιο Σχετικιστικῆς 'Ετυμολογίας τοῦ Παγκόσμιου 'Ελληνικοῦ Λόγου (I. -- Τὰ «'Αγγλικά» εἶναι παρεφθαρμένα 'Ελληνικά).....	5951
— Προσφορά παιδείας γιὰ τοὺς 'Ελληνες τῆς Νότιας 'Ιταλίας (ἐπιστολή)	6123
— Τί ζητοῦν οἱ 'Αλβανοί; (ἐπιστολή)	
ΓΕΡΟΛΥΜΑΤΟΥ, ΕΥΓΕΝΙΑ: Στὸ σταύρωμα τῆς νύχτας (ποίημα).....	6125
ΓΕΩΡΓΑΝΑΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: 'Απὸ τὸ Αἶγαίο διεχύθη ὁ Πολιτισμός.....	5687
— Νεκρολογίες τῶν Ε. Σταμάτων καὶ 'Αθαν. Γεωργιάδη.....	5824
— Ἄγνωστοι μαθητὲς τοῦ Σωκράτους. Ἔργα τους. Νέα εὐρήματα.....	5891
— Ὑγιείας Παιὰν (μετάφραση)	5925
— 'Η προϊστορική ἐξάπλωση τῆς 'Ελληνικῆς γλώσσας.....	6191
ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Α.: Εὐρώπη καὶ Τουρκία (ἐπιστολή).....	5585
ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ.: Πινακίδες τοῦ 2.700 π.Χ. γραμμένες στὴν 'Ελληνική.....	6101
ΔΑΚΟΓΛΟΥ, ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Π.: Οἱ λεγόμενοι 'Αραβικοὶ ἀριθμοὶ (ἀπάντηση σὲ ἐπιστολή Χ. ΗΣΑΓΑ).....	5580
— Τὸ ἐξαφανισθὲν ἔκτο γράμμα τοῦ ἐλληνικοῦ ἀλφαβήτου.....	5700
— Μαθηματικὴ προσέγγιση τῆς λέξεως «ΜΟΥΣΙΚΗ»	5993
— 'Η Μουσικὴ Ὀκτάβα ἀποκαλύπτει τὰ μυστικά της.....	6065
— Γιατὶ στοὺς λεξαριθμούς ἰσχύει τὸ μονοψήφιο ἄθροισμα (ἐπιστολή).....	6166
ΔΑΝΙΚΑΣ, ΜΙΧΑΗΛ: Οἱ ἐξιslαμισμένοι "Ἕλληνες τῆς Θράκης (ἐπιστολή)	5650
— 'Η ἀνέγερση ἐκκλησιῶν σὲ ἀρχαιολογικοὺς χώρους (ἐπιστολή)	5716
— 'Η στροφή τῆς Ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν 'Ελλάδα (ἐπιστ.).....	5788
— 'Η διεθνὴς μισελληνικὴ ἐκστρατεία (ἐπιστολή)	5845
«ΔΑΥΛΟΣ»: 16 Ἰανουαρίου ἡ δίκη τοῦ ὕβριστοῦ τοῦ «Δαυλοῦ».....	5599
— Δύο φορές ἐφυγομάχησε ὁ συκοφάντης τοῦ «Δαυλοῦ».....	5636
— (Εἴδηση γιὰ τὴν ἀθώωση τοῦ ὕβριστοῦ τοῦ «Δαυλοῦ»)	5778
— «Σύγχρονη 'Ελληνικὴ Γλῶσσα».....	6224
DELOS, RENATO (αἶδες.): 'Ελληνόφωνοι Ἀπουλίας: Πεθαίνουμε μόνοι.....	5781
ΔΕΝΙΟΖΟΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ: Οἱ ἐλληνικὲς λέξεις στὴ Ρωσικὴ γλῶσσα (ἐπιστολή).....	5583
ΔΕΦΝΕΡ, ΜΙΧΑΗΛ Ο.: Προσδοκίες ἀπὸ τὴ χρῆση νέων φαρμάκων.....	6054
ΔΕΦΝΕΡ, ΟΘΩΝ Μ.: Ὡδὴ στὸ Μεφιστοφελῆ (ποίημα)	6145
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ: 'Η θρησκεία στὴν Ἀρχαία Σπάρτη.....	5808
ΔΙΚΑΙΟΣ, ΔΕΙΝΙΑΣ: Ἐξω ἀπὸ τὰ δόντια.....	5749
— Δημοσιογραφία τῆς «ἔδρας» (πανεπιστημιακῆς).....	6017
— Νεοελληνικὴ ἀγλωσσία-ἀλογία.....	6093
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ, ΜΙΜΗΣ: Προσμονή (ποίημα)	5759

ΕΡΙΝΥΣ: Ἑλληνίδες, Ἑλληνες, Καλὸν Ὑπνο!	5567
— Οἱ ἀδιάντροποι κι ἐμεῖς	5639
— Ἑλληνικὴ Πολιτεία καὶ Οἰκουμενικὸς Λόγος	5699
— Νέοι: Αὐτοσυνείδησι ὅτι εἶναι Ἑλληνες	5747
— Ἡ ἀντικατάστασι τοῦ λογικοῦ διὰ τοῦ παραλόγου	5813
— Πρὸς τοὺς «ὑπηρετές τοῦ Δημοσίου»	5879
— Ποιοὶ εἶναι οἱ κρυφοὶ πλούσιοι «NONOI» τῶν Σκοπίων;	5957
— Ἀνοιχτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ὑπουργὸ Παιδείας	5999
— «Pax "Americana" 1990»: Σχόλιο ἐπὶ ἐνὸς σχολίου	6053
— «Ἰσόβιοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων»	6131
— Ἥδονη καὶ λύπη	6201
ΕΥΛΑΜΠΙΟΣ, ΣΠΥΡ. Μ.: Ἀθῆναι, ἡ πόλις τῆς ἀνακολουθίας (ἐπιστολὴ)	5718
ΖΕΥΓΩΛΗ-ΓΛΕΖΟΥ, ΔΙΑΛΕΧΤΗ: Ἀχανές (ποίημα)	5856
— Τοῦ καιροῦ μας τὰ τεῖχη (ποίημα)	6226
ΖΙΩΓΚΑΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ: Ἕνα παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν (ἐπιστ.)	5982
ΖΟΥΜΠΟΣ, Α.Ν.: Οἱ ὅροι «ἔκφραση» καὶ «ἐντύπωση» στὴν Τέχνη	5560
— Αἷτιον καὶ αἰτιατὸν	5644
— Ἡ λογικὴ τῶν νόμων	5672
— Ἡ ἔννοια τῆς ταξινομήσεως καὶ ἡ ταξινόμησις τῶν ἐπιστημῶν	5722
— Ἑμψυχὸς κοινωνία	5790
— «Συντήρησις» καὶ «Πρόοδος»	5862
— «Μίμησις» καὶ Τέχνη	5960
— Αἰτιοκρατία καὶ Λογικὴ ἀκολουθία	6002
— Ὁ Πρακτικὸς Λόγος ὡς «κανονίζουσα Ἀρχή»	6082
— Ἡ κατηγορία τοῦ «Εἶναι»	6116
— Θάνατος: Πράξις ζωῆς	6176
HEIDEGGER, MARTIN: Ἐπιμνημόσυνος Λόγος (1955)	5769
HELLER, WEND: Τὰ παράξενα τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου	6005
ΗΛΙΑΔΗΣ, ΦΩΤΗΣ: Τὶ κρύβει ἡ Ἱστορία τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου (ἐπιστολὴ)	5978
ΗΛΙΑΝΟΣ, ΟΡΕΣΤΗΣ: Ἑλληνες καὶ Ἀλβανοὶ	5617
— Οἱ Ἑλληνες μουσουλμᾶνοι	5661
— Τὰ περὶ ἐλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ	5725
— Περὶ «Χρυσῆς Ὀλυμπιάδας»	5836
— Hotel "Lauda" (διήγημα)	5962
— Μιθριδατισμὸς (ποίημα)	6025
— Ἑλληνες καὶ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς	6074
— Λίγες μέρες μὲ τοὺς Ἑλληνες τῆς Καλαβρίας	6211
ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΤ. Η.: Ὁ Τάσος κι ἡ Παγώνα (ποίημα)	5589
— Καθεστῶς (ποίημα)	5630
— Δημόσιοι Ὑπάλληλοι (ποίημα)	5961
— Ἥρωες (ποίημα)	6012
ΗΣΑΪΑΣ, ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ: Οἱ λεγόμενοι «Ἀραβικοὶ» ἀριθμοὶ (ἐπιστολὴ)	5577
— Διευκρινήσεις γιὰ ἀπόψεις περὶ «Ἀραβικῶν» ἀριθμῶν (ἐπιστ.)	5852
ΚΑΛΑΤΖΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Περὶ Ἀλβανῶν καὶ «ἐπίσημης θέσεως» τοῦ «Δαυλοῦ» (ἐπιστολὴ)	5763
ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ, ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ.: Αἰσχρὴ μισελληνικὴ ἐκστρατεία (ἐπιστ.) ...	5715
ΚΑΡΑΜΒΑΛΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Πέτρες (ποίημα)	5894
ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ: Γιὰ ποιоὺς Ὀλυμπιακοὺς μιλοῦσαν; (ἐπιστ.)	6120

ΚΑΡΑΝΤΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ: <i>Περί τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ στὰ Ἀλβανικά</i> (ἐπιστ.).....	5980
ΚΑΡΥΤΙΝΟΥ, ΣΤΕΛΛΑ: <i>Παιδιά μου</i> (ποίημα).....	5697
ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ, ΝΙΚΟΛΑΟΣ: <i>Ἡ μοναξιά τῆς Ἀντιγόνης</i> (ποίημα).....	5683
ΚΑΤΣΙΑΔΡΑΜΗΣ, ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ: «Ἀραβικοὶ» ἀριθμοὶ καὶ γράμματα (ἐπιστ.).....	6038
ΚΑΤΩΝΗ, ΕΜΥ: <i>Δραστηριότητες τοῦ ξένου καὶ ἐγχωρίου Μισελληνισμοῦ</i> (ἐπιστ.).....	6040
ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ, ΑΝΝΑ: <i>Αἰὼν ἔστι παῖς παίζων</i> (ποίημα).....	6098
«Κ.Ε.Μ.Ε.»: <i>Οἱ Ἑλληνόφωνοι τῆς Ν. Ἰταλίας</i> (ἐπιστολή).....	5782
ΚΕΧΑΓΙΑΣ-ΝΑΙΘΩΝΑΣ, ΝΙΚ.: <i>Ἐκ Δουρείου</i> (ποίημα).....	5675
ΚΛΗΜΗΣ, ΟΔΥΣΣΕΑΣ-ΚΑΡΟΛΟΣ: <i>Ἡ ἑλληνοφωνία στὴν πόλη τοῦ Λέτσε</i> (ἐπιστ.).....	5852
KONNER, MELVIN: <i>Ὑπάρχει σχέση παράνοιας καὶ Τέχνης;</i>	5865
ΚΟΥΒΑΡΑΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: <i>Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ ἀντιομοφυλοφιλικὴ νομοθεσία</i>	5647
ΚΟΥΡΤΟΓΛΟΥ, ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ: <i>Οἱ Ἕλληνες μουσουλμᾶνοι</i> (ἐπιστ.).....	5846
ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ, ΚΩΝ. Β.: <i>Τὰ σφάλματα τοῦ Ἑρρίκου Σλήμαν</i>	5929
ΚΡΑΝΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α.: <i>Χελιδόνι</i> (ποίημα).....	5719
KRUEGER, JAMES M.: <i>Διερεῦνσι τοῦ αἰνίγματος τοῦ Ὑπνου</i>	5641
ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ Β.: <i>Μὴν πτοηθῆς</i> (ποίημα).....	5835
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ΛΟΥΛΑ: <i>Πρώτη αὐγὴ</i>	5720
ΛΑΓΚΕΡΗΣ, ΝΙΚΟΣ: <i>Ἡ Ἑλλάδα τῶν ὀνείρων</i> (διήγημα).....	5587
ΛΑΜΠΡΟΣ, ΠΑΥΛΟΣ: <i>Φυγὴ: Γὰ ποῦ;</i> (διήγημα).....	5713
ΛΑΜΠΡΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι.: — 1990: <i>Ἡ ἀπόδοση τῶν τροφείων</i>	5530
— <i>Ἑλληνικότητα, Ἑλληνισμός καὶ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα</i>	5594
— <i>Τὸ λυκόφως τῶν ἐπαγγελματιῶν ἡγετῶν</i>	5660
— <i>Νεοελληνικὸ Κράτος καὶ Ἑλλάς</i>	5716
— <i>Χαγᾶνοι ὀρνεοκέφαλοι βυσσοδομοῦν</i>	5780
— <i>Τὸ ἐκτόπλασμα καὶ τὸ ἔρεβος</i>	5844
— <i>Πρόγνωση θανάτου: Τὸ Παράλογο</i>	5908
— <i>Rax "Americana" 1990</i>	5972
— <i>Ποιοὶ «φοβοῦνται» καὶ ποιοὶ δὲν «φοβοῦνται»</i> (σχόλιο).....	5977
— <i>... "Atlantic Games" 1996</i>	6036
— <i>Ὁ ἐκβαρβαρισμὸς τοῦ Ὀλυμπιακοῦ Πνεύματος</i>	6047
— <i>Τὸ Κουβέιτ καὶ ἡ Εὐρυνόμη</i>	6100
— <i>Συνδικαλισμὸς ἢ Ἡ ἐλευθερία τῆς δουλείας</i>	6127
— <i>Ἐνεργήστε σὰν νὰ μὴν ὑπάρχῃ Κράτος</i>	6164
ΛΕΒΙΔΗΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ Ν.: <i>Ἄς μὴν ἀπομείνουμε</i> (ποίημα).....	5653
ΜΑΛΑΜΑΣ, ΒΑΣΙΛΗΣ Θ.: <i>Τὸ Πολυτεχνεῖο, ἡ «17N» καὶ οἱ νέοι</i>	6225
ΜΑΡΑΓΚΟΣ, ΝΙΚΟΣ: <i>Μοιραία ὥρα</i> (ποίημα).....	5542
ΜΑΡΜΑΤΣΟΥΡΗΣ, ΛΕΥΤΕΡΗΣ: <i>Ἄλλο ἓνα ξερρίζωμα (Πόντιοι Ρωσσίας)</i>	5597
— <i>Κρέων ὁ Μιλήσιος</i> (ποίημα).....	5631
— <i>Θρήνος Μητροφάγων</i> (ποίημα).....	5888
— <i>Ἡ βαρβαρότης... τοῦ «Πολιτισμοῦ»</i> (ἐπιστολή).....	6041
— <i>Τοῖς ἄλλων ρήμασι</i> (ποίημα).....	6103
— <i>Τὸ Συμβούλιο</i> (διήγημα).....	6151
ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΣ, ΣΤΑΥΡΟΣ: <i>Μοῖρα</i> (ποίημα).....	6016
ΜΕΤΕΩΡΟΣ: — <i>Τὸ σπάσιμο τῶν ριζῶν τῆς Γνώσεως</i>	5543
— <i>Ὅταν τὸ Κράτος τρώῃ τὸ ἔθνος</i>	5615
— <i>Παγκόσμια πολεμικὴ εἰρήνη</i>	5671

— Οίκουμενικότητα καὶ Διεθνισμός.....	5723
— Μέσα στὰ δέκα προσεχῆ χρόνια.....	5791
— Ἡ ἐκπόρνευση τῆς Ἑξ-ουσιαστικῆς «Παιδείας».....	5863
— Ὁ ρόλος τῆς Γλώσσας ἀπὸ διπλῇ σκοπιά: α) τῶν «ἀπλῶν» συναρτηῶν, β) τῶν «διαφορικῶν».....	5927
— Τὸ μάθημα τῆς Ἐκθέσεως καὶ ἡ «Φάρμα τῶν Ζώων».....	5991
— Ἑξ-ουσία - Ὀχλος — Ἠγεσία - Μᾶζα.....	6045
— Νόμος τῆς Ἱστορίας ὁ Νόμος τῆς Φύσεως.....	6117
— Οἱ «εἰδικοί» μας — Νὰ τοὺς χαϊρώμαστε!.....	6177
MICHOD, RICHARD E.: Γιατί ὑπάρχει ἡ ἐπαφή τῶν δύο φύλων.....	5531
MIRAMPPEL: Ἐκτόπλασμα (ποίημα).....	6015
ΜΙΣΣΙΟΥ-ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΙΡΗΝΗ: Ἐκτόπλασμα (μετάφραση).....	6015
ΜΙΧΑΗΛ, ΚΩΣΤΑΣ Π.: Ὁ Ὀρκος τοῦ Ἱπποκράτους (ποιητικὴ μετάφραση).....	5565
— Ὕμνος εἰς Γαῖαν παμμήτειραν (μετρ.).....	6016
ΜΠΕΞΗΣ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ: Γὰ ποιά «Ἑλλάδα» καὶ ποιά «Εὐρώπη» μιλάμε; (ἐπιστ.).....	5909
ΜΠΟΓΔΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Ἡ ἐλληνικότης τῆς Ἡπείρου 3000 χρόνια.....	5622
— Ἡ ἐλληνικότης τῆς Ἡπείρου καὶ οἱ Ἀλβανοὶ (ἐπιστολὴ).....	5914
— Παραλειπόμενα ἀπὸ τὴν «Εὐρωπαϊκὴ Ἱστορία τῆς Εὐρώπης».....	6074
ΜΠΟΣΙΝΑΚΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ: Δὲν χρειάζεται (ποίημα).....	5870
— Ἡ βροχὴ (διήγημα).....	6083
ΜΠΟΥΖΑΝΗΣ, ΦΩΤΙΟΣ Σ.: 1940-1990: Ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ «Ἑπους».....	5788
ΝΟΝΙΚΑΣ, ΣΠΥΡΟΣ: Δεκαετία τοῦ '90 (ποίημα).....	5614
— (κ.ἀ.) Μόνον ἡ ἀνάληψη ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν (ἐπιστολὴ).....	5715
— Ἰδιωτικοὶ Δρόμοι (ποίημα).....	5828
— Ἡλεκτρονικὴ καὶ Δημοκρατία τῶν Πολιτῶν.....	5875
— Ἡ μοῖρα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ΕΟΚ.....	5985
— Σύγχυση περὶ τὴν Ἑλληνικότητα — ἢ κάτι χειρότερο; (ἐπιστ.).....	6122
— Ἑξ-ουσία (ποίημα).....	6154
— Ἑλλάς ἡ Αὐτοφυής.....	6229
ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΣ, ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ: Ὁ Ἑλληνισμός καὶ οἱ Ἑβραῖοι (ἐπιστ.).....	6167
ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ: Ἑλληνες μουσουλμᾶνοι καὶ τουρκικὴ πολιτικὴ.....	5881
ΟΜΗΡΟΣ: Ὕμνος εἰς Γαῖαν παμμήτειραν (μετρ.).....	6016
ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ, ΚΛΕΑΝΘΗΣ: Εἰς τὰς Πάτρας (διήγημα).....	5829
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΟΣ, Σ.Γ.Γ.: Περὶ εἰρήνης.....	6069
— Περὶ ἐλευθερίας.....	6133
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: «Ἐρωτας ἀλὰ Ἑλληνικά» (ποίημα).....	5647
ΠΑΝ, ΣΑΡΑΝΤΟΣ: Τὸ πρότυπο τοῦ ληστὴ στὰ Σχολεῖα!.....	5556
— Ἡ «κάθαρση» ἱστορικὰ καὶ θεωρητικὰ.....	5569
— Ἀπότητος ὁ Φοινικισμός στὴν Παιδεία.....	5633
— Σπάρτη — Σπαρτοὶ — Λακε-δαίμονες.....	5677
— «Οἱ Σπαρτιᾶτες ἀπόγονοι τοῦ Ἀβραάμ»!.....	5686
— Περικλῆς Γιαννόπουλος.....	5743
— «Ἔργο» τῆς Παιδείας ἡ ἀγλωσσία τῶν Ἑλλήνων.....	5753
— Ἡ «θέση τῶν ἐργαζομένων» κατὰ τὰ σχολικὰ βιβλία.....	5805
— Ἀναξιόπιστος ὁ Ὅμηρος!.....	5871
— Οἱ ἐρημίτες τοῦ Κουμράν.....	5845
— «Ἡ ἱστορία κατενθύνεται ἀπὸ τὸ Θεὸ-Δανιήλ».....	6013

— 'Ο συνδικαλιστής.....	6139
— 'Ανολυμπιάδες.....	6149
— <i>Homo Sapios</i> (ὁ Καταναλωτής).....	6199
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΦΟΙΒΟΣ: «'Ανεμοστρατηγική».....	5814
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΘΕΟΠΗ: Δελφική 'Ιδέα (ποίημα).....	5734
— 'Ο ναρκομανής (ποίημα).....	5897
ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, ΓΙΩΡΓΟΣ: Οί "Έλληνες μουσουλμάνοι (ἐπιστολή).....	5784
ΠΑΠΑΤΖΙΜΑΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ: 'Η άποτυχία τῶν πολιτικῶν καί ἡ ανάσα τοῦ Πνεύματος.....	5562
— 'Ορεία Πινακοθήκη (ποίημα).....	5740
— 'Επιμνημόσυνος Λόγος (M. Heidegger) (μτφρ.).....	5769
— Ποιοί κρύβονται πίσω από τόν διεθνή Μισελληνισμό; (ἐπιστ.).....	5910
— «Νά ἐνεργοῦμε σάν νά μὴν ὑπάρχουν κόμματα» (ἐπιστ.).....	6042
— «Ταγοί» 'Ελληνικῆς Παιδείας ἐκ Γιουγκοσλαβίας ὀρμώμενοι (ἐπιστολή).....	6124
ΠΑΠΠΑΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ Κ.: Τὸ παράδοξο τοῦ «δυνατισμοῦ» ἐμπόδιο στὴ Γνώση.....	6086
PAYER, LYNN: 'Η ἱατρικὴ ἀντανακλᾷ τίς ἐθνικὲς ἀξίες.....	6141
ΠΕΡΑΜΙΩΤΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: Τὸ ξέραμε (ποίημα).....	5873
ΠΕΤΡΙΔΗΣ, ΖΙΓΚΦΡΗΝΤ: 'Ο χρυσοῦς ἀριθμὸς καί ἡ Μουσικὴ 'Οκτάβα (ἐπιστ.).....	6173
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΓΙΩΡΓΟΣ: Γενικὴ Περεστρόικα.....	5632
— Γενικὴ διάλυση: Τιμὲς εὐκαιρίας.....	5670
— Τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς ντέρμπυ.....	5746
— Ποιητὲς-ποιητὲς.....	5799
— 'Επιστολὴ πρὸς ἐταίρους.....	5874
— Τουριστικὰ.....	5948
— Πῶς δεῖ τὴν λογοτεχνίαν ἐκδίδεσθαι.....	5990
— 'Επιστολὴ πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν.....	6081
— Σωβινιστικὴ ἀχαριστία.....	6146
— Σκονάκια (γιά ἐξεταστὲς καὶ ἐξεταζόμενους).....	6190
ΠΙΤΣΕΛΑΣ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ: Κραυγὴ ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ 'Ελλάδα.....	5597
— Θρῆνος γιὰ τὸ θάνατο τῆς 'Απουλιανῆς διαλέκτου (ποίημα).....	5974
— Σκέψεις - Κρίσεις - Προτάσεις γιὰ τοὺς "Έλληνες τῆς 'Απουλίας.....	6203
ΠΛΕΥΡΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: 'Απάντηση στὸν καθηγητὴ κ. Γ. Βέλτσο.....	5965
— Naί, «γιὰ τὰ λεφτά» διεκδικούσαμε τοὺς 'Ολυμπιακοὺς.....	6119
«ΠΟΛΙΤΗΣ, ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ»: Ποιοὶ «φοβοῦνται» καὶ ποιοὶ δὲν «φοβοῦνται» (ἐπιστ.).....	5975
ΠΡΕΑΡΗΣ, Ν.Ε.: Τὸ μάθημα τῆς 'Εκθέσεως καὶ ἡ «Φάρμα τῶν Ζώων».....	5991
ΠΡΙΓΚΟΥΡΗ, ΟΥΡΑΝΙΑ: Μπάτα Ρανάκε (διήγημα).....	5895
— Οὐφο (διήγημα).....	6227
ΡΕΝΤΟΥΛΗΣ, ΑΝΔΡΕΑΣ: 'Ανησυχίες νέου γιὰ τὴν ἐπιβίωση τῆς 'Ελλάδος (ἐπιστ.).....	5786
ΣΑΡΡΟΣ, ΘΕΟΔΩΡΟΣ Κ.: Μιὰ συγκινητικὴ ποιητικὴ ἀντίδραση (ἐπιστολή).....	5982
SMALL, MEREDITH F.: 'Η «πολιτικὴ», οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ πίθηκοι.....	5917
ΣΟΥΤΖΟΣ, ΔΗΜ. (κ.ᾶ.): Μόνον ἡ ἀνάληψη ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν (ἐπιστολή) ...	5714
ΣΠΟΥΡΑΚΟΥ, ΑΓΓΕΛΙΚΗ: 'Ο Καραγκιόζης (ποίημα).....	5964
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ, ΚΛΕΑΝΘΗΣ: Οἱ Δωριεῖς αὐτόχθον ἑλληνικὸ φύλο.....	5939
— Οἱ τρεῖς φωστῆρες (ποίημα).....	6130
ΣΤΑΥΡΑΓΓΕΛΟΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ: Οἱ ἀσελγοῦντες ἐπὶ τοῦ φιμωμένου Λόγου... (ἐπιστ.).....	6042

«ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΙΛΩΝ ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ»:

Οί Ἕλληνες τῆς Κ. Ἰταλίας (ἐπιστολή).....	5915
— Ἡ Ἑλλάδα διώχνει τοὺς Ἑλληνοφώνους τῆς Συρίας (ἐπιστολή).....	5879
ΤΑΓΑΡΗΣ, ΑΧΙΛΛΕΥΣ: «Αὐλή τῶν θαυμάτων» ἢ Ἑλλάς (ἐπιστολή)	5652
ΤΖΙΟΥΜΑΣ, ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ: Παλίνδρομο σονέττο (ποίημα)	5956
ΤΣΑΓΚΑΡΙΔΗΣ, ΧΡΗΣΤΟΣ: Ἡ Τέχνη.....	5572
— Ἡ Φύση	5698
— Ἡ Ζωή	5767
— Ὁ Ἔρωτας (I).....	5800
— Ὁ Ἔρωτας (II). — Ἡ Φιλία	5878
— Οἱ Νέοι. — Τὰ Γηραιά.....	5938
— Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα (I)	5998
— Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα (II).....	6064
— Λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα (III).....	6126
ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ, ΗΛΙΑΣ Λ.: Κτύπος — Κρόνος — Κάδμος	5545
— Περὶ δικαιομάτων καὶ ὑποχρεώσεων.....	5673
— Πελασγὸς	5735
— Θέμις, Δίκη, Νόμος, Νέμεσις, Κάθαρσις.....	5793
— Ἐξ Ὀλύμπου τὸ φῶς (τὸ τέρας τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἱστορίας»).....	5857
— Ἡ Γραμμικὴ Β καὶ ἡ αὐθαίρετη χρονολόγησή της.....	6104
— Ἡ λέξις καὶ ἔννοια «ΑΡΙΘΜΟΣ».....	6179
ΤΣΙΝΑΣ, ΠΑΝ. (κ.ἄ.): Μόνον ἡ ἀνάληψη ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν (ἐπιστολή)	5715
ΧΛΩΡΟΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ: Ἡ ἐξαδέλφη Ἄλλα Αὐξεντίου (διήγημα).....	6023
ΧΟΡΤΑΤΟΣ, ΤΙΤΟΣ (ἀρχιμ.): Μιὰ πρόταση γιὰ τοὺς Ἕλληνες τῆς Ν. Ἰταλίας (ἐπιστ.).....	5781
ΨΥΧΟΓΥΙΟΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ: Ἑσπερινὸ (ποίημα)	5710
— Δὲν ἐνδιαφέρει τὴν Τηλεόραση ἢ Γλῶσσα (ἐπιστολή).....	5719
Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ (βιβλιοκρισίες):	
— Γεώργιος Σ. Ἀλεξιάδης, Κώστας Πλεύρης	5590
— Ἀριστοτέλης (μτφρ. Β. Μοσκόβης), Μ. Cohen, Κλεάνθης Παλαιολό- γος, «Πνευματικὰ Χανιά», Γιώργος Β. Παπακωνσταντίνου, Ἄννα Κα- ζούρη	5654
— Μιχαὴλ Φ. Δημητρακόπουλος, Μανώλης Μαρκάκης, Παῦλος Κυριακί- δης	5720
— Κώστας Πλεύρης, Frans de Wall, Γεώργιος Α. Μποζώνης, Γιωργῆς Κό- τσιρας, Μιχαὴλ Γ. Βλαζάκης, Λ. Ἀνναῖος Σενέκας, Ἔρση Λάγκε, Κώ- στας Μίσσιος, «Φωκικὰ Χρονικά», «Μετέωρα», «Σερραϊκὰ Χρονικά», Πέτρος Γλέζος, Ἀριστοφάνης (μτφρ. Ἀλέξη Ἀννίβα)	5772
— Νέστορας Μάτσας, Cynthia Eagle - Russet, Felice Mastroianni, Παναγι- ώτης Χρήστου, Ὁρέστης Ἡλιανός, Μαρία Λαμπαδαρίδου-Πόθου	5836
— Ἀγαπητὸς Τσοπανάκης, Ὀλγα Βότση, Μπιάνκα Ρωμαίου, Γιώργος Πετρόπουλος κ.ἄ.	5899
— Η. D. F. Kitto, Ἀναστάσης Λεβίδης, Ὅθων Μ. Δέφνερ, Κύπρος Χρυ- σάνθης, Γιάννης Κ. Σαλβαρλῆς	5965
— Στέφανος Καραθεοδωρῆς, Παῦλος Γ. Λάμπρος, Ἀθ. Δαφνῆς, Βασίλης Μοσκόβης, Βασ. Κατσαβός, Λούλα Δ. Κωνσταντινίδου, Δημήτρης Γέ- ροντας, Ε.Ν. Πλατῆς κ.ἄ.	6026
— Gonzales Mata, Μ. Σπηλιόπουλος, Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος, Ὁρ. Ἡλιανός, Γεώργιος Χ. Βασιλόπουλος, Χρ. Ε. Κατσιγιάννης, Νίκη Μ. Κατσικάδη, Ἀγγελικὴ Σπουρλάκου-Εὐσταθίου, Ἀμαλία Ράπτη-Τρύ-	

φωνα	6086
— Simone Weil, Λ. Μαρματσούρης, Πάνος Μπάρδης, [Διάφοροι]: <i>La Pédagogie Contemporaine</i> , Μπόρις Πάστερνακ, Κώστας Ε. Τσιρόπουλος, Σπύρος Κοκκινάκης, Διον. Κωστίδης, Ύβόννη Ἀρνοκούρου-Κερεστετζή, Φρειδερίκος Σίλλερ (μτφρ.), Στέργιος Δημούλης, Χρυσούλα Τσικριτζή-Κατσιανάκη κ.ά.	6155
— George Thomson, Γκαϊτε (μτφρ. Β.Ι. Λαζανᾶς), Γρηγ. Οικονομάκος, «Φωνές από τὸν Χρόνο», Ἔφη Αἰλιανού	6229

Η ΠΡΩΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ «ΔΑΥΛΟΥ»

Ὁ «Δαυλός» σημειώνει μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ τὴν πρώτη 10ετία τῆς ζωῆς του. Ἀποκλειστικό του ἔρεισμα, ἠθικὸ καὶ οἰκονομικὸ, ποὺ ἐξασφάλισε τὴν ἐπιβίωση καὶ ἄνοδό του, εἶναι ἡ ἐκτίμηση ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν του. Ὁ «Δαυλός» εἶναι τὸ μόνο ἔντυπο τῆς Ἑλλάδος, ποὺ δὲν δημοσιεύει — γιὰ λόγους ἀρχῆς — διαφημίσεις καί, μολονότι εἶναι τὸ ἐγκυρότερο καὶ μαχητικώτερο ἔντυπο τῆς Ἑλλάδος, ποὺ δὲν ἀποπληροφορεῖ ποτὲ δημοσιεύοντας ἀσημαντότητες, δὲν διστάζει νὰ πῇ τὴν ἀλήθεια ποτὲ καὶ δίνει σκληρὴς μάχες στοὺς τομεῖς τῆς ἔρευνας καὶ τῆς ἀναζητήσεως — σὲ μιὰ χώρα ὅπου ἐπίσημα δὲν ὑπάρχει οὔτε ἔρευνα οὔτε ἀναζήτηση —, ἀγνοεῖται ἀπολύτως ἀλλὰ καὶ παραμερίζεται μὲ ὕπουλα μέσα ἀπὸ τὸ ἐπίσημο Κράτος, τὸ Ὑποκράτος, τὸ Παρακράτος καὶ κυρίως ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς Διεθνοῦς Ἐξουσίας.

Γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του ὁ «Δαυλός» ἔχει ἀνάγκη νὰ ἀναπροσαρμόσῃ, ἀπὸ τὸ προσεχὲς τεῦχος 109, τὴν ἐτήσια κανονικὴ συνδρομὴ (ἀπὸ 4.000) σὲ 5.000 δρχ., τὴν ἐτήσια φοιτητικὴ συνδρομὴ (ἀπὸ 2.500) σὲ 3.500 δρχ. καὶ τὴν τιμὴ πωλήσεως ἀντιτύπου (ἀπὸ 400) σὲ 500 δρχ. Τὴν ἀναπροσαρμογὴ αὕτῃ κατέστησαν ἀπολύτως ἀναγκαῖα οἱ ἀλλεπάλληλες ἀυξήσεις στὶς τιμὲς χαρτιοῦ, ἐξωφύλλου, ὑλικῶν φωτοσυνθέσεως, στὶς τυπογραφικὲς ἀμοιβὲς κ.λπ., ποὺ σημειώθηκαν κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ λήγοντος ἔτους.

Ὑπενθυμίζουμε, ὅτι στὸν «Δαυλὸ» δὲν ἀμείβεται κανεὶς, ἐκτὸς μιᾶς ὑπαλλήλου γραφεῖου, καὶ τὰ ἐξοδὰ του ἀφοροῦν ἀποκλειστικὰ στὸ κόστος ἐκδόσεώς του (πληρωμὲς τρίτων).